

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 talousarvioesityksen (HE 146/2021 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 talousarvioesityksen (HE 146/2021 vp) täydentämisestä (HE 216/2021 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Talousarvioaloitteet ja toimenpidealoite

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä aloitteet TAA 1—429/2021 vp ja toimenpidealoitteen TPA 73/2021 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Lausunnot

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- ulkoasiainvaliokunta UaVL 8/2021 vp
- hallintovaliokunta HaVL 29/2021 vp
- lakivaliokunta LaVL 18/2021 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 20/2021 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 22/2021 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 6/2021 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 17/2021 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 16/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

- talousvaliokunta TaVL 43/2021 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 7/2021 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 12/2021 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 21/2021 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talouden näkymät

Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden kevästä alkaen. Patoutunut kysyntä on purkautunut, kun liiketoiminnalle asetettuja rajoitteita on purettu, kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaan on vahvistunut ja rokottaminen on edennyt nopeasti. Myös koronapassin käyttöönotto on lisännyt luottamusta ja mahdollisuuksia yhteiskunnan avoinna pitämiseen.

Talousarvioesityksen pohjana on valtiovarainministeriön ennuste¹, jonka mukaan talouskasvun arvioidaan pysyvän vahvana loppuvuonna 2021 ja jatkuvan myös vuonna 2022. Bruttokansantuotteen arvioidaan nousevan 3,3 prosenttia vuonna 2021 ja 2,9 prosenttia vuonna 2022. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitivät valtiovarainministeriön ennusteita realistisina. Myös Suomen Pankin viimeisimmän talouskatsauksen² mukaan talouskasvu jatkuu, mutta sen arvioidaan vaimentuvan vuonna 2022.

Talouskasvu vauhdittaa myös työllisyyttä. Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan olevan 73,6 prosenttia ja työttömyysasteen 6,8 prosenttia vuonna 2022. Tilastokeskuksen viimeisimmän työvoimatutkimuksen³ mukaan työllisyysasteen trendiluku oli jo kuluvan vuoden lokakuussa 72,7 prosenttia ja työttömyysasteen trendiluku 7,1 prosenttia.

Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimääräistä paremmin muihin EU-maihin verrattuna.⁴ Talousarvioesityksen mukaan julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteen nousi kuitenkin 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen koronakriisiä, jolloin se oli hieman alle 60 prosenttia. Velkasuhteen kohoaminen hidastuu vuonna 2022 (ollen 71,3 prosenttia), mutta nousee uudelleen vuoden 2023 jälkeen reiluun 73 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä. Julkinen velkasuhde on jäämässä huomattavasti korkeammalle tasolle kuin ennen koronapandemiaa.

Valtionhallinto on kantanut suurimman osan koronavirustilanteen vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista, ja se on julkisen sektorin alasektoreista alijäämäisin. Valtiohallinnon alijäämän

1 Taloudellinen katsaus syksy 2021. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:51.

2 Marraskuun 2021 Talouskatsaus. 11.11.2021. Suomen Pankki.

3 Työvoimatutkimus 2021 lokakuu. 23.11.2021. Tilastokeskus 23.11.2021.

4 Julkisen velan BKT-suhteen nousu vuosina 2020–2021 EU-maissa. EU-komission ennuste 11.11.2021.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

arvioidaan pienenevän vuonna 2022 vahvan talouskasvun ja päättyvien tukitoimien myötä. Paikallishallinnon rahoitusasema kääntyi ylijäämäiseksi vuonna 2020 mittavien tukitoimien seurauksena, mutta sen ennustetaan palaavan jälleen alijäämäiseksi vuosina 2021 ja 2022. Vuonna 2023 julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille, mikä helpottaa kuntien menopaineita. Työeläkelaitosten rahoitusasema on edelleen ylijäämäinen, mutta eläkemenojen kasvu ja hyvin alhainen korkotaso hidastavat niiden omaisuustulojen kasvua. Työllisyyden kasvu vahvistaa muita sosiaaliturvarahastoja, joiden rahoitusasema kääntyi hieman alijäämäiseksi vuonna 2020.

Kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämä pienenee vuosina 2021 ja 2022 voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja työllisyyden kasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Julkista taloutta vahvistaa myös koronapandemiaan liittyvän rahankäytön ja tukitarpeen väheneminen.

Talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista väestön ikääntymisestä johtuvaa julkisen talouden epätasapainoa. Valtiovarainministeriö arvioi tämän epätasapainon olevan noin 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen eli 8 mrd. euroa vuoden 2025 tasolla.

Julkisen talouden merkittävimmät riskit liittyvät edelleen yleiseen talouskehitykseen. Epävarmuus on jälleen viime viikkoina lisääntynyt kasvavien tautitapausten ja uuden koronavirusmuutoksen myötä, joskin rokotuskattavuuden parantuminen vähentäne laajojen rajoitustoimien tarvetta. Lisäksi yleistä talouskehitystä varjostavat kuluttajien nykyistä pessimistisemmät odotukset tulevaisuudesta sekä teollisuuden tuotantopanosten saatavuuteen liittyvät pullonkaulat.

Viime aikoina huolta on herättänyt myös inflaatio ja sen kiihtyminen. Kansainvälinen hintojen nousupaine aiheutuu mm. raaka-aineiden hintojen kohoamisesta sekä tarjontaa suuremmasta kysynnästä talouden uudelleen avautumisen jälkeen. Inflaatio on kuitenkin edelleen EKP:n asettamien tavoitteiden (keskimäärin 2 prosenttia) puitteissa. Keskuspankit ovatkin toistaiseksi suhtautuneet asiaan maltillisesti, eikä rahapolitiikan kiristämistä ole tällä hetkellä näköpiirissä. Kasva-va inflaatio lisää kuitenkin talouteen ja velanhallintaan liittyviä riskejä.

Finanssipolitiikan linja

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallituksen finanssipolitiikka oli koronakriisin aiheuttamassa taantumassa nopeaa, etupainotteista ja voimakkaasti elvyttävää. Hallitus toteutti laajoja toimia, joilla turvattiin työpaikkoja ja toimeentuloa sekä helpotettiin yritysten taloustilannetta. Päätetyillä väliaikaisilla toimilla estettiin talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen.

Kansantalouden tilinpidon rahoitusasemaan vaikuttavia toimenpiteitä on tehty koko julkisen talouden tasolla noin 9 mrd. eurolla vuodelle 2020 ja noin 7 mrd. eurolla vuodelle 2021. Vuoden 2022 osalta toimenpiteitä esitetään huomattavasti vähemmän, noin 3 mrd. euroa.⁵

⁵ Taloudellinen katsaus syksy 2021. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:51.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että koronakriisi ei ole vielä ohi. Näin ollen on tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin, vaan hallituksen linjaamien toimien mukaisesti vauhditetaan taloudellista aktiviteettia myös vuonna 2022. Lisäksi on edelleen varauduttava tukitoimien lisäämiseen, mikäli koronatilanne pitkittyy ja vaikeutuu.

Talouden kokonaiskuva poikkeaa koronavirustilanteen vuoksi merkittävästi siitä, mikä tilanne oli vaalikauden kehystä asetettaessa vuonna 2019. Kehyksestä luopuminen vuonna 2020 antoi mahdollisuuden laajoihin ja välttämättömiin tukitoimiin. Vuonna 2021 hallitus palasi noudattamaan korotettua valtiontalouden menokehystä, johon sisältyi edelleen paljon joustavuutta. Hallitus päätti keväällä 2021 alkuperäisen kehyksen nostamisesta 900 milj. eurolla vuonna 2022 ja 500 milj. eurolla vuonna 2023. Vuonna 2022 on myös käytössä hallitusohjelman mukaiseen kehysääntöön sisältyvä poikkeusolojen mekanismi, joka mahdollistaa 500 milj. euron kertaluonteiset menot. Niin ikään koronaan liittyvät välittömät ns. terveysturvallisuuden kustannukset (kuten testauksen ja rokottamisen menot) katetaan kehyksen ulkopuolisina menoina myös vuonna 2022.

Talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä osa asiantuntijoista on kritisoinut edellä kuvattua menotason nostamista, koska sen on nähty heikentävän kehysmenettelyn uskottavuutta. Päätöksen on myös arvioitu vievän julkista taloutta kauemmas tasapainosta ja muuttavan finanssipolitiikkaa myötäsykliseksi.

Valiokunta pitää kevään 2021 päätöstä edelleen perusteltuna, sillä talous on vielä potentiaalisen tuotannon alapuolella ja taloudessa on siten käyttämätöntä kapasiteettia. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan finanssipolitiikan impulssi on suhdannetta tasaava vuonna 2022. Samalla valiokunta kuitenkin painottaa, että kehysjärjestelmä tulee säilyttää jatkossakin keskeisenä kansallisena finanssipolitiikan sääntönä, jolla turvataan valtiontalouden vastuullinen menopolitiikka.

Valiokunta tukee hallituksen finanssipolitiikan linjaa, jossa yhteiskunnan avautuessa valtiontalouden menot alenevat vaalikauden loppua kohden ja jatkavat laskua edelleen vaalikauden päättymisen jälkeen. Tavoitteena on taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuosikymmenen puolivälissä. Valiokunta painottaa, että julkisen talouden tasapainottaminen ja rakenteelliset uudistukset ovat väestön ikääntymisestä aiheutuvien menopaineiden ja kasvaneen velkaantumisen vuoksi aiempaakin tärkeämpiä.

EU:n finanssipoliittiset säännöt. EU:n finanssipoliittisessa säätelyssä on edelleen vuonna 2022 voimassa keväällä 2020 käyttöön otettu vakaus- ja kasvusopimuksen poikkeuslauseke, joka sallii poikkeaman julkista taloutta koskevista tavoitteista. Tämä tuo liikkumavaraa kansallisen finanssipoliittisen lainsäädännön (869/2012) mukaisiin tavoitteisiin.

Voimassa olevasta poikkeuslausekkeesta huolimatta hallitus on asettanut finanssipolitiikan tavoitteet, jotka tähtäävät julkisen talouden alijäämälle asetetun kynnysarvon (-3 prosenttia suhteessa BKT:hen) alittamiseen vuonna 2022 ja sen jälkeen rakenteellisen jäämän vahvistamiseen (-0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen) vuonna 2023. Tämä tukisi myös Suomen julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä. Jos poikkeuslausekkeen voimassaolo päättyy vuonna 2023, ennuste Suomen velkasuhteesta (72,2 prosenttia) ylittää EU:n velkakriteerin (60 prosenttia). Tähän men-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

nessä pelkkä velkakriteerin rikkominen ei kuitenkaan ole käytännössä johtanut liiallisen alijäämän menettelyyn.

Valiokunta pitää hyvänä, että komissio on käynnistänyt keskustelun EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudelleentarkastelusta. Tarkoitus on saavuttaa yhteisymmärrys etenemistavasta hyvissä ajoin ennen vuotta 2023. Euroopan finanssipoliittinen komitea on pitänyt jopa haitallisena, jos sääntöihin palataan ilman uudistuksia siinä vaiheessa, kun poikkeuslausekkeen aktivoinnista luovutaan.

Talouskasvun edellytykset

Hallitus on vahvistanut talouskasvun edellytyksiä hallitusohjelmassa linjatuilla talous-, finanssi-, elinkeino- ja kasvupoliittisilla pysyvillä ja väliaikaisilla toimilla (hallitusohjelman mukaiset pysyvät menolisäykset ja kertaluonteiset tulevaisuusinvestoinnit). Hallitus on myös sitoutunut toimeenpanemaan talouden kestävyys tien kartan, jossa keskeiseksi julkisen talouden kestävyyttä vahvistaviksi toimenpiteiksi on määritelty työllisyyden lisääminen ja työttömyyden vähentäminen sekä talouskasvun edellytysten vahvistaminen. Työllisyysaste on tarkoitus nostaa 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja kasvattaa edelleen työllisten määrää hallituksen toimenpitein 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä.

Talouskasvu on lisännyt työllisyyttä, ja valiokunta pitää realistisena hallituksen asettaman työllisyysastetavoitteen toteutumista. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että hallitus jatkaa edelleen määrätietoista työtä tehokkaiden työllisyyskeinojen löytämiseksi ja käynnistää rakenteellisia uudistuksia, jotka vähentävät työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia sekä parantavat työn vastaanottamisen ja tekemisen kannusteita. Erityisen tärkeää on aktiivisin toimenpitein hillitä pitkäaikaistyöttömyyttä ja edistää rakenteellisen työttömyyden laskua.

On myös löydettävä ratkaisuja, joilla parannetaan osaavan työvoiman saatavuutta. Osaavan työvoiman puute vaikeuttaa jo laajalti yritysten toimintaa, ja monilla toimialoilla osaavan työvoiman saatavuus on keskeisin kasvun este. Tässä tilanteessa on tärkeää, että hallitus on jo päättänyt lisätä työperäistä maahanmuuttoa kumulatiivisesti vähintään 50 000 hengellä vuoteen 2030 mennessä. Työperäistä maahanmuuttoa edistetään mm. sujuvoittamalla maahantuloprosesseja ja tehostamalla Suomen pärjäämistä globaalissa kilpailussa osaajista ja Suomen hyvän maakuvan markkinointia. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt poikkihallinnollisen ohjelman sote-henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi. Sote-henkilöstön vakava henkilöstöpula vaikeuttaa jo tällä hetkellä palvelujen saatavuutta koko maassa, ja työvoimapulan arvioidaan edelleen pahenevan.

Työvoiman saatavuuden parantamiseksi on myös lisättävä toimia, joilla vähennetään työkyvyttömyyttä ja parannetaan työhyvinvointia. Etenkin mielenterveyden häiriöt ovat yleistyneet, ja ne ovat jo merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Työkyvyttömyys heikentää työllisyyttä ja tuottavuutta ja aiheuttaa myös mittavat kustannukset yhteiskunnalle; OECD:n raportin mukaan pelkästään mielenterveyden häiriöistä aiheutuvat suorat ja epäsuorat kustannukset ovat Suomessa vuositasolla noin 11 mrd. euroa⁶.

⁶ Health at a glance: Europe 2018.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

Kestävyystiekarttaan sisältyy lisäksi julkisen hallinnon tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta kohentavia toimia, kuten kuntien ja valtion tilahallinnon sekä hankintatoimen tehostamista ja digitalisaation hyödyntämistä. Valiokunta painottaa mm. julkisten hankintojen tehostamista. Julkisyhteisöt käyttävät vuosittain hankintoihin reilusti yli 40 miljardia euroa, ja tutkimusten mukaan esim. keskitetyllä hankinnalla voidaan saavuttaa jopa 25 prosentin säästöt hajautettuun hankintaan verrattuna⁷. On myös tarpeen kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosesseja jo ennen kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueille vuonna 2023.

Valiokunta korostaa myös luovien alojen edistämistä, mihin arvioidaan sisältyvän suurta kasvupotentiaalia. Talouden kasvun ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta on niin ikään tärkeää vähentää ns. hyvinvointivelkaa, kuten hoito- ja palveluvelkaa sekä oppimisvajetta. Näiden purkamiseen on jo osoitettu lisäresursseja, mutta epidemian jatkuessa niiden riittävyyttä on vielä arvioitava. Julkisten menojen mitoituksessa on myös varauduttava koronakriisin jälkihoitoon, sillä epidemian arvioidaan aiheuttaneen laajaa ja pitkäkestoista hyvinvointivajetta, jonka suuruutta ja kestoja ei pystytä vielä arvioimaan.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma

Talouden kasvutoimille luo perustaa osaltaan myös EU:n kertaluonteisen elpymisvälineen, erityisesti sen elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoituksella toteutettava Suomen kestävä kasvun ohjelma.

Suomen kansallinen suunnitelma RRF-rahoituksen hyödyntämisestä hyväksyttiin EU-neuvostossa lokakuussa 2021. Vuoden 2021 kolmannessa ja neljännessä lisätalousarviossa suunnitelman mukaisiin investointeihin osoitettiin jo 238 milj. euroa ja talousarvioesityksessä suunnitelman toimeenpanoon ehdotetaan edelleen yhteensä 1,2 mrd. euroa (määrärahat ja valtuudet yhteensä). Tästä vuodelle 2022 kohdistuvia määrärahalisäyksiä on 636 milj. euroa. Maksatukset EU:sta perustuvat kansallisessa suunnitelmassa esitettyjen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen, joten ne kertyvät hitaammin verrattuna määrärahojen käyttöön. Vuonna 2022 näiden tulojen arvioidaan olevan 355 milj. euroa.

Suurimmat panostukset kohdistuvat energiainfrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan sekä vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen. Tarpeellisia investointeja tehdään myös mm. pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toteuttamiseen, viestintäverkkojen laadun ja saatavuuden kehittämiseen sekä 6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämisympäristöihin. RRF-rahoitusta kohdennetaan niin ikään investointeihin, mikä edistää Suomen TKI-menojen nostamista kohti tavoitteena olevaa 4 prosentin BKT-osuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös muiden EU-maiden elpymissuunnitelmien myötä kasvavia markkinoita seurataan aktiivisesti ja että vienninedistämisverkoston tuella suomalaiset yritykset pystyvät hyödyntämään avautuvat vientimahdollisuudet täysimääräisesti. Julkisin varoin tulee tukea erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten sekä esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvän

⁷ Suomen julkisten hankintojen tilannekuva. Hallintopolitiikka. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:25.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

uuden liiketoiminnan kansainvälistymispyrkimyksiä. Tarpeen on niin ikään edelleen edistää yritysten yhteisiä vientiprojekteja, joilla voidaan vastata tarjolla oleviin laajoihin hankkeisiin.

Valiokunta korostaa muutenkin vihreään siirtymään tehtävien investointien tärkeää merkitystä kestäväen kehityksen mahdollistamiseksi. Siirtymä tulee toteuttaa hallitusti ja oikeudenmukaisesti sekä ottaa käyttöön asianmukaiset kompensatiot.

Verotus

Valiokunta korostaa verotuksen osalta tiivistä ja laajaa veropohjaa. Tällä voidaan torjua kansainvälisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa sekä valtioiden välistä haitallista verokilpailua. Tiivis veropohja mahdollistaa matalat verokannat ja tasapuolisen verotuksen, jotka edistävät yritystoimintaa, työllisyyttä, kasvua ja hyvinvointia. Valiokunta pitää myös tärkeänä niitä toimia, joilla torjutaan harmaata taloutta. Harmaa talous asettaa rehellisesti toimivat yritykset epäreiluun kilpailutilanteeseen, ja verovajeen vuoksi yhteiskunnan menoja on rahoitettava keräämällä veroja ja maksuja enemmän toisaalta.

Lapsibudjetointi

Valiokunta on tyytyväinen, että talousarvioesitykseen sisältyy nyt ensimmäistä kertaa arvio päätösten vaikutuksista lapsi-ikäluokkaan (alle 18-vuotiaisiin). Kyseessä on pilotointi, joka pohjautuu asiaa valmistelleen työryhmän ehdotukseen ja linjauksiin. Vaatimus lapsibudjetoinnista perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen, minkä lisäksi YK:n lapsen oikeuksien komitea on vuonna 2011 suositellut Suomelle lapsibudjetoinnin käyttöönottamista.

Lapsibudjetointi on myös osa Suomen ensimmäistä kansallista lapsistrategiaa⁸, jonka pohjalta laadittu toimeenpanosuunnitelma hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 7.10.2021⁹. Hallituskausittain laadittavilla lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmilla on keskeinen rooli myös lapsibudjetoinnissa.

Lapsibudjetoinnin yhteenvetotarkastelu sisältää eri hallinnonalojen suoraan lapsi-ikäluokkaan ja lapsiperheisiin kohdistuvat määrärahat (mm. etuudet ja palvelut). Vuoden 2022 talousarvioesityksessä näitä määrärahoja on yhteensä noin 7 mrd. euroa, jotka ovat lähes kokonaan kasvatuksen ja opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden määrärahoja. Lisäksi lapsibudjetoinnissa tarkastellaan verotusta lasten ja lapsiperheiden näkökulmasta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että saatujen kokemusten pohjalta lapsibudjetointia kehitetään ja että se vakiinnutetaan vuoden 2023 talousarvioesityksessä, kuten asiaa valmistellut työryhmä on ehdottanut. On myös tärkeää, että kuntia ja hyvinvointialueita kannustetaan ja tuetaan oman lapsibudjetointityön käynnistämisessä, jotta seurantatiedot ovat jatkossa mahdollisimman kattavat ja yhteismitalliset.

⁸ Valtioneuvoston julkaisu 2021:8

⁹ Valtioneuvoston julkaisu 2021:81

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Yleisperustelut

Tutkimusrahoitus

Valiokunta viittaa jäljempänä esitettyyn, mutta korostaa myös tässä yhteydessä tutkimusrahoituksen riittävyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille ja niiden kautta syntyvälle tuottavuuden kasvulle. Suomi tarvitsee laadukasta tutkimusta, joka luo yhteiskunnan tarvitsemaa osaamispohjaa ja myös työmarkkinoiden kaipaamaa osaavaa työvoimaa. On siksi erittäin tärkeää vahvistaa TKI-toimintaa ja varmistaa, että kansallisen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden tiekartassa asetetusta tavoitteesta pidetään kiinni ja TKI-menojen BKT-osuus nousee 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Rahoituksen pitkäjänteisyyden parantamiseksi on keskeistä, että parlamentaarinen TKI-ryhmä selvittää yli vaalikausien ulottuvaa mallia, jolla TKI-panostukset saadaan nostettua 4 prosenttiin. Valiokunta painottaa, että kevään 2022 kehysriihessä on linjattava, miten TKI-rahoitusta vahvistetaan pitkäjänteisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valiokunta muistuttaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusrahoituksen merkityksestä palvelujen kehittämisessä sekä palvelujärjestelmän osaamisen laadun takeena. On välttämätöntä, että tutkimusrahoituksen riittävyys ja pitkäjänteisyys varmistetaan uudessa sote-rakenteessa ja että tutkimusrahoitusta ym. koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn hyvissä ajoin ennen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymistä.

Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion menoja noin 40 milj. eurolla, joka kohdistetaan mm. liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamiseen, ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen sekä kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Tasapaino ja valtionvelka

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2022 on noin 65,0 mrd. euroa. Määrärahataso on noin 3,3 mrd. euroa pienempi kuin vuodelle 2021 on budjetoitu mukaan lukien lisätalousarviot. Määrärahatasoa alentavat mm. koronavirustilanteen terveysturvallisuuteen (-1,7 mrd. euroa) sekä finanssijoituksiin (-0,6 mrd. euroa) liittyvien menojen lasku. Menotasoa puolestaan nostaa erityisesti se, että hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksesta noin 0,9 mrd. euroa kohdentuu maksettavaksi jo joulukuussa 2022.

Valtion nettolainanotoksi arvioidaan noin 7 mrd. euroa vuonna 2022. Valtion velan määrän arvioidaan olevan vuoden 2022 lopussa noin 144 mrd. euroa, mikä on 55 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta toteaa lisäksi, että Valtiokonttori päätti¹⁰ jättää nostamatta noin 8 mrd. euroa vuoden 2021 valtion talousarvioesitykseen kirjatusta 11,7 mrd. euron nettolainanottotarpeesta. Päätös perustui valtion vahvaan maksuvalmiusasemaan, joka aiheutui etenkin kasvaneista kassavaroista sekä mm. monivuotisiin investointeihin ja koronavirusepidemiaan liittyvistä siirtomäärärahois-

¹⁰ Tiedote 1.12.2021. Valtiovarainministeriö.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Yleisperustelut

ta, joiden käyttö toteutunee osin vasta tulevina vuosina. Koska valtion nettovelanotto jää budjetoitua pienemmäksi, on valtion ja koko julkisen talouden velkasuhteen taso noin 3,5 prosenttiyksikköä matalampi kuin valtiovarainministeriön syksyn talousennusteessa arvioitiin. Päivittyneet tiedot otetaan huomioon seuraavassa talousennusteessa, joka julkaistaan 20. joulukuuta 2021. Pienentynyt velanottotarve ei kuitenkaan muuta talouden isoa kuvaa eikä julkisen talouden pidemmän aikavälin haasteita.

Valiokunta nostaa myös esiin julkisen talouden ehdolliset vastuut ja toteaa, että erityisesti takaus-ten huomattava kasvu muodostaa riskin julkiseen talouteen. Takausvaltuudet ovat nousseet osana varsinkin yrityksille kohdistettuja tukitoimia. Riskejä lisää myös takausvastuiden keskittyminen tietyille toimialoille ja yrityksille. Vastuiden mittava laukeaminen kasvattaisi julkisia menoja ja kasvattaisi jälleen velkasuhdetta.

**Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24**

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulkoministeriön pääluokkaan esitetään yhteensä 1,3 mrd. euroa, joka on 33 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vähennykset aiheutuvat pääosin vuonna 2021 tehtyjen hallitusohjelman mukaisten lisäysten poistumisesta. Esitettävästä määrärahasta 12 milj. euroa on hallituksen tulevaisuusinvestointeja ja 6 milj. euroa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen tuloja. Viisumien käsittelymaksuista sekä maksuosuuksien ja kehitysavun palautuksista arvioidaan kertyvän tuloja noin 25 milj. euroa (luku 12.24).

Käsiteltävälle momentille ulkoasiainhallinnon toimintamenoiksi esitetään 264 milj. euroa, joka on 12,4 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Edustustoverkko. Suurin osa toimintamenoista kohdistuu edustustoverkon ylläpitämiseen ja kehittämiseen (noin 156 milj. euroa). Kattavan ja toimivan edustustoverkon merkitys Suomen ja suomalaisten turvallisuudelle ja hyvinvoinnille on kiistaton, koska sillä on keskeinen rooli ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanossa sekä vienninedistämisessä.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitusohjelman mukaisesti edustustoverkostoa laajennetaan ja vahvistetaan kuluvalle hallituskaudella mm. Afrikassa ja Etelä- ja Kaakkois-Aasiassa. Vuonna 2021 avattavat uudet edustustot (Senegalin Dakariin ja Qatarin Dohaan) mukaan lukien Suomella on 91 toimipistettä eri puolilla maailmaa. Lisäksi talousarvioesitykseen sisältyy 6,6 milj. euroa kahden uuden edustuston perustamiseen vuonna 2022.

Valiokunta pitää edelleen tärkeänä, että uusien edustustojen sijaintipäätöksiä tehtäessä painotetaan myös sijainnilla tavoiteltavia kaupallisia hyötyjä Suomelle. Lisäksi on tarpeen edelleen harkita Suomen taloudelle ja viennille potentiaalisilla alueilla jo olemassa olevien lähetystöjen laajentamista sekä mahdollisuuksia aloittaa toiminta uusilla kevyen mallin edustustoilla.

Valiokunta korostaa, että edustustoverkon resurssit tulee turvata pitkäjänteisesti ja rahoituksessa tulee huomioida myös kasvavat turvallisuusuhat ml. tietoturva.

Vienninedistäminen. Valiokunta pitää myönteisenä, että ulkoministeriön resursseja viennin ja kaupan edistämiseksi Team Finland -verkoston kautta vahvistetaan vuoden 2021 tapaan myös vuonna 2022 (noin 5,1 milj. eurolla). Toimintaa voidaan näin ollen jatkaa 20 henkilötötyvuoden

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24

lisäpanostuksella. Myös Business Finland on johdonmukaisesti vahvistanut omia vientikeskustaan. Nykyisin sen palveluksessa toimii ulkomailla noin 150—160 henkilöä, joista vienninedistämistehtävissä on noin 120 henkilöä ja loput Invest in- sekä Visit Finland -toiminnassa.

Valiokunta on myös tyytyväinen, että ulkoministeriön vienninedistämistyötä on järjestelmällisesti monin eri tavoin kehitetty, tiivistetty ja uudistettu viime vuosina. Ulkoministeriöön on mm. perustettu (1.8.2021) uusi Team Finland -vienninedistämisyksikkö, joka keskittyy erityisesti jatkuviin suoriin ja proaktiivisiin yrityskontakteihin ja yhteyksiin maakuntiin.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen vienninedistämisverkoston (edustustot, Business Finland, Finnvera, ELY-keskukset ja TE-toimistot) erityishuomio on vuonna 2022 EU-maiden kansallisten elvytysuunnitelmien myötä kasvavissa markkinoissa, jotta suomalaiset yritykset pystyvät hyödyntämään niiden tarjoamat vientimahdollisuudet maksimaalisesti. Julkisin varoin tulee tukea erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten sekä esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvän uuden liiketoiminnan kansainvälistymispyrkimyksiä. Tarpeen on niin ikään edelleen edistää yritysten yhteisiä vientiprojekteja, joilla voidaan vastata tarjolla oleviin laajoihin hankkeisiin. Lisäksi on oleellista hyödyntää mahdollisuuksien mukaan pohjoismaista ja eurooppalaista yhteistyötä sekä jakaa parhaita käytäntöjä yhdessä Suomen verrokkimaiden kanssa vientiponnistelujen kehittämiseksi ja tehostamiseksi.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että vienninedistämisen resurssit varmistetaan vuonna 2022, ja tarvittaessa määrärahaa tulee tarkistaa lisätalousarvioesityksissä.

Työperäisen maahanmuuton edistäminen edustustoissa. Hallitus tavoittelee työperäisen maahanmuuton vähintään kaksinkertaistamista ja uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kolminkertaistamista vuoteen 2030 mennessä. Syyskuussa 2021 hyväksytyssä työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton tiekartassa 2035 ulkoasiainhallinnon vastuulle osoitetaan useita toimenpiteitä, jotka liittyvät mm. osaajien houkutteluun, oleskelulupaprosessin sujuvoittamiseen ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi edustustojen maahantuloprosesseja nopeutetaan kasvattamalla määräaikaaisesti oleskelulupia käsittelevää henkilöstöä. Talousarvioesitys mahdollistaa lupakäsittelyn pullonkaulojen purkamisen mm. New Delhin ja Manilan edustustoissa.

Myönteistä on myös, että oleskelulupaprosessia nopeutetaan ja selkeytetään ottamalla käyttöön pitkäaikainen kansallinen D-viisumi, jolle annetaan palvelulupaus 14 vuorokauden käsittelyajasta. Valmisteluun on tarkoitus käyttää EU:n elpymisvälineen tuloja noin 3,1 milj. euroa. Elpymisvälineen tuloja (3,0 milj. euroa) käytetään myös digitaalisen Virtual Finland -palvelualustan rakentamiseen, joka mahdollistaa integroidut palvelupolut Suomeen tuleville yrityksille, työntekijöille ja opiskelijoille. Palvelualustan tarkoituksena on tarjota Suomeen muuttoa ja asettautumista koskevat eri viranomaisten palvelut helposti ja sujuvasti yhden luukun periaatteella.

Valiokunta pitää koulutus- ja työperäisen maahanmuuton lisäämistä välttämättömänä. Samanlaisesti on tärkeää kiinnittää huomiota sen yhteydessä mahdollisesti kasvavan ihmiskaupan torjuntaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 24

Muuta. Valiokunta nostaa esiin, että Suomi toimii Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana vuonna 2022 ja Barentsin euroarktisen neuvoston (BEAC) puheenjohtajuus jatkuu vuosina 2021—2023. Suomi valittiin myös jäseneksi YK:n ihmisoikeusneuvostoon vuosiksi 2022—2024. Tarjolla olevien vaikutusmahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää hyvää valmistelua ja toiminnan riittävää resursointia.

Momentille ehdotetaan lisäksi 1 300 000 euron määrärahaa, joka liittyy lakiin Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta (HE 134/2021 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 262 367 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 11,3 milj. euroa, joka on 3,2 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahaan sisältyy vähennyksestä huolimatta 3,3 milj. euroa kerta-luonteista rahoitusta edustustoverkon vahvistamiseen ja kiinteistömuutoksiin (hallituksen kerta-luonteiset tulevaisuusinvestoinnit).

Valiokunta pitää momentin määrärahan korotusta kehystasosta (8 milj. euroa) perusteltuna. Tarpeen oli lisäksi uudelleen budjetoida vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa koronapandemian myötä käyttämättä jäänyttä määrärahaa, jotta se on käytössä edelleen vuonna 2022 mm. Pekingin ja Moskovan kiinteistöhankeisiin.

Kiinteistöjen, kuten muidenkin kustannusten minimoimiseksi valiokunta pitää tärkeänä, että edustustoverkon ja kiinteistöjen suunnittelun ja kehittämisen yhteydessä selvitetään aina myös mahdollisuudet pohjoismaiseen sekä muiden EU-maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa tehtävään yhteistyöhön.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Suomen julkiset kehitysyhteistyömäärärahat ovat yhteensä 1,274 mrd. euroa vuonna 2022, mikä vastaa noin 0,49 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL). Tuki vähiten kehittyneisiin maihin nousee hieman, 0,18 prosenttiin BKTL:sta.

Valiokunta toteaa, että Suomi on edelleen jäljessä hallituksen tavoitteesta kehitysrahoituksen nostamiseksi YK:n tavoitteen mukaisesti 0,7 prosenttiin BKTL:sta vuoteen 2030 mennessä, eikä asiaa koskevaa tiekarttaa ole vielä tuotu hallituksen päätettäväksi. Myös YK:n asettama tavoite käyttää 0,2 prosenttia BKTL:sta vähiten kehittyneiden ja hauraiden maiden tukeen jää edelleen saavuttamatta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24

Suomen kansainvälisen kehitysyhteistyön päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisoikeuksien toteutuminen. Kehityspolitiikan perustana on kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda2030 ja Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpano.

Koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntyneet kasvun, ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. Kriisin vaikutukset kehittyvien maiden talouksiin ja yhteiskuntiin ovat laaja-alaisia. Kehityksessä kyse on terveyskriisin ohella laajasta ja merkittävästä sosioekonomisesta kriisistä, jolla on vaikutusta maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen. Valtaosa köyhistä maista on edelleen rokotteiden puutteen myötä keskellä kriisiä. Niillä ei ole myöskään varaa teollisuusmaiden kaltaisiin yritystukipaketteihin, joten pandemian myötä uhkaa tuhoutua kehitykselle oleellista yrityskapasiteettia.

Valiokunta pitää hyvänä, että Suomi osallistuu akuutin koronapandemian hoidon ohella sen jälkihoitoon kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun keinoin. Valiokunta yhtyy myös talousarvioesityksen arvioon siitä, että Suomen kehityspolitiikan peruslähtökohdat ja päätavoitteet ovat säilyttäneet kriisin aikana merkityksensä. Naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistaminen (ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys ja oikeudet), koulutus, kehittyvien maiden talous ja työpaikat, toimivat yhteiskunnat ja demokratia, ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen ovat edelleen hyvin ajankohtaisia.

Ilmastorahoitus. Talousarvioesityksessä todetaan Suomen lisäävän ilmastorahoitusta osana kehitysrahoitusta ja ottaen huomioon Pariisin ilmastorahoitusvastuunsa. Pyrkimyksenä on ohjata puolet ilmastorahoituksesta muutokseen sopeutumiseen mm. kansainvälisten rahastojen ja kansallaisjärjestöjen kautta. Myös investointi- ja lainamuotoinen tuki painottuu ilmastotoimiin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Suomen ilmastorahoitukseksi raportoitava osuus on ennätyselliset 184 milj. euroa vuonna 2022. Vuoden 2021 loppuun mennessä ulkoministeriön on tarkoitus laatia myös pitkäjänteinen suunnitelma Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen tasosta ja kohdennuksista. Samassa yhteydessä selvitetään mahdollisuutta avata talousarvioesityksessä kansainvälisen ilmastorahoituksen arvioitua kohdentumista. On hyvä, että suunnitelman toteutuksesta raportoidaan eduskunnalle vuosittain ilmastovuosikertomuksen yhteydessä.

Yhteistyö EU:ssa ja Pohjoismaissa. Valiokunta nostaa esiin myös Euroopan unionin merkittävänä kehityspolitiikan toimijana ja rahoittajana. EU ja sen jäsenmaat ovat yhdessä maailman suurin kehitysavun antaja. Valiokunta pitää ulkoasiainvaliokunnan tavoin (UaVL 8/2021 vp) tärkeänä sitä, että Suomi pyrkii aiempaa enemmän vaikuttamaan EU-tasolla annettavan avun koordinoitiin sekä tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Tämä on entistäkin tärkeämpää, kun uutta EU:n naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön rahoitusvälinettä (NDICI-instrumenttia) ja Euroopan rauhanrahastoa ryhdytään toimeenpanemaan.

Suomen tulee myös osallistua aktiivisesti eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen kehittämiseen yksityisen rahoituksen lisäämiseksi Agenda2030:n tavoitteiden mukaisesti. Tässä keskeistä ovat pyrkimykset uudistaa Euroopan investointipankkia (EIB) ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankkia (EBRD). Tärkeää on niin ikään edelleen olla mukana Pohjoismaiden kehitysrahaston (NDF) toiminnan kehittämisessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 706 milj. euroa ja 596 milj. euron sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2022 jälkeen.

Määrärahoja kohdennetaan eniten monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön (224 milj. euroa) YK-järjestöjen, Maailmanpankkiryhmän, muiden monenkeskisten järjestöjen ja alueellisten kehitysrahoituslaitosten kautta. Maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön osoitetaan noin 180 milj. euroa, josta suurin osa (108,4 milj. euroa) kohdistuu Afrikkaan ja Lähi-itään.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota YK-järjestöjen tukeen ja pitää tärkeänä sen pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta. Samalla edistetään Suomen mahdollisuuksia aloitteelliseen ja tulokselliseen YK-politiikkaan. Valiokunta on tyytyväinen, että Suomella on valmius rahoittaa myös kahden Suomeen perustettavan Unicefin innovaatiotyön keskuksen toimintaa 8,5 milj. eurolla vuonna 2022.

Kansalaisjärjestöjen tuki. Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että kansalaisjärjestöjen tukeen esitetään 8 milj. euron korotusta (yhteensä noin 88 milj. euroa). Kansalaisjärjestöjen kautta kanavoitava apu vahvistaa yleensä samalla kehittyvien maiden omia kansalaisyhteiskuntia ja tukee siten demokratiakehitystä. Tämä työ on aiempaakin merkittävämpää, koska kansalaisjärjestöjen toimintaa rajoitetaan yhä useammassa maassa ja peräti kahden kolmasosan maailman väestöstä arvioidaan asuvan itsevaltaisen hallinnon alaisina. Tärkeää on, että avoimeen hakuun perustuva kansalaisjärjestöjen tuki myönnetään kaikkein vaikuttavimpiin hankkeisiin. Mahdollisuuksien mukaan jatkossa on syytä panostaa myös kumppanimaiden kansalaisjärjestöjen toiminnan suoraan vahvistamiseen.

Valiokunta korostaa, että julkisella ja lahjamuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella voidaan vahvistaa erityisesti demokratiaa, toimivaa oikeusvaltiota ja hyvää hallintoa, jotka ovat myös kestäväen yritystoiminnan, talouden ja sitä kautta hyvinvoinnin vahvistamisen edellytyksiä.

Humanitaariseen apuun (noin 85 milj. euroa) esitetään pieni 150 000 euron korotus. Avun tarve on suuri, kun maailman humanitaariset kriisit ovat kasvaneet. Globaalisti hätäavun tarpeessa arvioidaan olevan 240 miljoonaa ihmistä 56 maassa. Mittavimmat humanitaariset kriisit ovat Syyriassa, Jemenissä ja Kongon demokraattisessa tasavallassa, ja lisääntyvää pakolaisuutta on odotettavissa mm. Afganistanista ja Etiopiasta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi varautuu tarvittaessa kasvattamaan hätäavun määrää, jotta pakolaistilannetta pystytään hillitsemään. Talousarvioesityksen mukaisesti humanitaarisen avun tuloksellisuutta tulee vahvistaa myös yhteensovittamalla se rauhanrakentamisen ja kehitysyhteistyön kanssa.

Afganistan. Suomen kahdenvälisen kehitysyhteistyön yhtenä suurimpana kohdemaana on ollut Afganistan. Tämä kehitysyhteistyö on toistaiseksi keskeytetty, koska Suomi osana Euroopan unionia ei tunnusta maata hallinnoivaa Talibanin hallintoa. Afganistania tuetaan kuitenkin humanitaarisen avun keinoin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24

Valiokunta toteaa, että avun tarve alueella on ilmeinen. Erityisen huolissaan valiokunta on naisten ja tyttöjen oikeuksista, mukaan lukien seksuaalioikeuksien edistämisestä. On hyvä, että ulko-ministeriö kartoittaa muiden avunantajien ja kumppanijärjestöjen kanssa avun tarpeita ja etsii parhaita uuteen tilanteeseen sopivia keinoja afganistanilaisten tukemiseen.

Rokotelahjoitukset. Suomi on sitoutunut osana Team Europea solidaarisuuteen koronapandemian hoidossa tarvittavien lääkkeiden, rokotteiden ja diagnostiikan jakamiseksi yhdenvertaisesti. Team Europe koostuu EU:n toimielimistä, jäsenvaltioista, kansallisista kehitysyhteistyövirastoista ja kehitysrahoituslaitoksista sekä Euroopan investointipankista ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankista. EU on sitoutunut lahjoittamaan muihin maihin 500 miljoonaa rokotetta kesään 2022 mennessä. Rokoteliittouma Gavi hallinnoi monenvälistä COVAX-rokoteyhteistyömekanismia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi osallistuu vahvalla panostuksella kehitysmaiden rokotekehittämisen kohottamiseen sekä rokotetuotantoa helpottaviin sopimusjärjestelyihin ja tukitoimiin. Päätökset lahjoituksista tulee tehdä hyvissä ajoin, jotta rokotevalmistajat pystyvät siihen varautumaan sekä tarvittava hallinto ja jakelu kylmäketjuineen ehditään toteuttamaan.

Muuta. Valiokunta totesi vuoden 2021 budjettimietinnössään (VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp, HE 227/2020 vp), että käsiteltävän momentin rahoitus on laaja, ja piti välttämättömänä, että eduskunnalle päätöksenteon pohjaksi esitettävä tieto on riittävän yksityiskohtaista. Talousarvioesitys on kehittynyt oikeaan suuntaan, mutta valiokunta pitää tärkeänä, että työtä kokonaiskuvan selkeämpään hahmottamiseen edelleen jatketaan.

Valiokunta lisää momentille 900 000 euroa. Tästä 500 000 euroa osoitetaan käyttösuunnitelman kohtaan 4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö. Valiokunta pitää tärkeänä, että kohdan avustuspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään huomiota kansainvälisen IDEA-yhteistyöjärjestön tarpeisiin. Lisäyksestä 400 000 euroa kohdennetaan käyttösuunnitelman kohtaan 5. Humanitaarinen apu, jossa avustuspäätöksiä tehtäessä on tärkeää ottaa huomioon koronakriisin aiheuttamat lisätarpeet sekä EU-komission aloite Education in Emergencies suuntaamalla rahoitusta 1. ja 2. asteen opetuksen järjestämiseen humanitaaristen kriisien yhteydessä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 706 845 000 euroa.

(2.—6. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen yhteistyö	224 240 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö ^a	180 295 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	47 255 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	49 850 000
5.	Humanitaarinen apu	85 550 000

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24

6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	4 755 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 050 000
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle	87 950 000
9.	Korkotuki-instrumentti	24 900 000
Yhteensä		706 845 000

- a. Sisältää ministeriön ja Euroopan komission välisten yhteistoimintahankkeiden menoja yhteensä 771 000 euroa ja ministeriön ja Finnfundin erityisriskirahoituksen tappioiden korvaamiseen 1 500 000 euroa.

Valtuus

(1. ja 2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Varsinaisen kehitysyhteistyön lisäksi jatketaan kestäväen kehityksen mukaisten kehittyviin maihin kohdistuvien investointien tukemista finanssisijoitusten ja lainojen avulla. Tarkoitukseen esitetään noin 130 milj. euroa ja 10 milj. euron sopimusvaltuuksia, joista syntyy menoja vuoden 2022 jälkeen. Finanssisijoitukset ovat kehityksen ulkopuolista rahoitusta, koska niillä on palautusvelvoite, eivätkä ne siten lisää kansantalouden tilinpidossa valtiontalouden alijäämää. Finanssisijoituksia on tehty yhteensä noin 550 milj. euroa vuodesta 2016 alkaen, ja kuluvalle hallituskaudella niiden määrän on tarkoitus nousta yli miljardiin euroon.

Valiokunta pitää aiempien vuosien tapaan kehitysyhteistyön finanssisijoituksia (myös Finnfundin pääoman korottamiseen esitettävää 10 milj. euroa momentilla 24.30.88) tarkoituksenmukaisena ja tehokkaana toimintatapana, jossa valtion varat voivat kiertää uusiin kehityshankkeisiin. Vuoden 2022 määrärahaa kohdennetaan investointisuunnitelman tavoitteiden pohjalta päätettäviin kohteisiin, erityisesti ilmasto- ja kehityshankkeisiin, vähiten kehittyneiden ja Afrikan maiden kehitykseen sekä sukupuolten tasa-arvon tukemiseen. Finanssisijoituksilla toteutettujen kehityshankkeiden tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta tulee edelleen kehittää ja seurata muun kehitysyhteistyön tavoin. Tarkoituksenmukaista on myös edistää suomalaisten toimijoiden osallistumismahdollisuuksia toteutettaviin hankkeisiin.

Valiokunta korostaa, että kehitysyhteistyön haasteet ovat mittavat, joten on tärkeää, että yksityinen sektori on mukana toiminnassa yhä enenevässä määrin. Valiokunta viittaa lisäksi aiempaan olevaan (luku 24.30) ja korostaa tässäkin yhteydessä, että yksityisen rahoituksen lisäämiseksi Suomen on oltava aktiivisesti mukana kehittämässä myös eurooppalaista kehitysrahoituksen rakennetta ja Pohjoismaiden kehitysrahaston (NDF) toimintaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 24

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 800 000 euroa kansainvälisten järjestöjen tukemiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että avustuspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään huomiota Historioitsijat ilman rajoja Suomessa ry:n tarpeisiin ja selvitetään mahdollisuudet tukea myös Artists at Risk -toimintaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 441 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 25

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Eduskunta on useissa yhteyksissä kantanut huolta oikeusministeriön hallinnonalan niukoista määrärahoista ja oikeusvaltion ja oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä. Esim. lakivaliokunta katsoi viime keväänä antamassaan julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa lausunnossa (La-VL 11/2021 vp — VNS 3/2021 vp), että oikeusministeriön hallinnonalan perusrahoituksessa on merkittäviä välitöntä korjaamista edellyttäviä puutteita. Oikeusministeriön tuolloin tekemän arvion mukaan oikeudenhoidon (tuomioistuimet, Syyttäjälaitos, Rikosseuraamuslaitos, oikeusapu-toimistot) rahoitusvaje oli yhteensä noin 20,4 milj. euroa, josta yli 10 milj. euroa kohdistui tuomioistuinlaitokseen. Lakivaliokunta katsoi, että oikeusvaltion turvaamisesta ja vahvistamisesta sekä oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä olisi perusteltua laatia erillinen valtioneuvoston selonteko.

Valtiovarainvaliokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus on 15.10.2021 päättänyt käynnistää oikeudenhoidon selonteon valmistelun, jonka tavoitteena on tuottaa päätöksentekijöille kokonaisvaltainen ja ajantasainen tieto suomalaisen oikeudenhoidon tilasta. Selontekoon sisältyy kattava ja yhteismitallinen tilannekuva oikeudenhoidon nykytilasta ja lähiajan kehityssuunnasta sekä ehdotukset jatkotoimenpiteistä. Tavoitteena on toimintaedellytysten turvaaminen yhtä vaalikautta pitkäkestoisemmalla tarkastelulla. Selonteko on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022.

Oikeusministeriön hallinnonalan vuoden 2022 määrärahat ovat 1,04 mrd. euroa, mikä vastaa vuoden 2021 varsinaisen talousarvion tasoa (1,02 mrd. euroa). Hallinnonalan tiukka määrärahatilanne huomioon ottaen on tärkeää, että talousarvioesitystä täydentävään esitykseen sisältyy yhteensä 16,6 milj. euron lisäpanostukset, jotka osoitetaan mm. koronaviruspandemian aiheuttamien ruuhkien purkamiseen ja tietojärjestelmien kehittämiseen. Täydentävässä esityksessä myös valmiuslain uudistamisen valmisteluun ehdotetaan 300 000 euron määrärahaa, jonka tarve jatkuu vielä vuosina 2023—2025.

01. Ministeriö ja hallinto

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että valtuutettujen toimistojen hallinnollisia tukitehtäviä pyritään yhdistämään ja vähentämään näin päällekkäistä työtä. Saadun selvityksen mukaan oikeusministeriö on jo selvittänyt vaihtoehtoja hallinnonalan itsenäisten viranomaisten hallinnollisten palvelujen kehittämiseksi. Vireillä on nyt säädösvalmistelu, jonka yhteydessä hallinnollista rakennetta selkiytetään, millä pyritään mm. parantamaan resurssien kohdentamista valtuutettujen substanssitehtävien hoitamiseen.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että momentille on varattu 200 000 euroa ensi vuoden alussa käynnistyvään naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävään. Kyseessä on uusi yhdenvertaisuusvaltuutetulle osoitettu tehtävä, jota koskeva laki on hyväksytty lokakuussa 2021 (TyVM 13/2021 vp — HE 123/2021 vp). Määrärahan suuruudessa on otettu huomioon hallinnollisissa tu-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 25

kitehtävissä saavutettava säästö, kun tehtävä osoitetaan jo olemassa olevalle toimijalle. Määrärahan riittävyyttä on kuitenkin seurattava ja otettava huomioon mm. seurattavan tehtäväkentän laajuus.

Momentille ehdotetaan 166 000 euron lisäystä, joka liittyy lakiin Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta (HE 134/2021 vp). Koska asian käsittely on eduskunnassa edelleen kesken, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 733 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 166 000 euron lisäystä, joka liittyy lakiin Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta (HE 134/2021 vp). Koska asian käsittely on eduskunnassa edelleen kesken, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 788 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa, josta osoitetaan

- 100 000 euroa Ihmisoikeusliitto ry:n toimintaan
- 100 000 euroa rauhantyön järjestöjen toimintaan
- 70 000 euroa Nollalinjan toimintaan
- 150 000 euroa Pakolaisneuvonta ry:n toimintaan
- 80 000 euroa rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille uusintarikollisuuden ehkäisyyn.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 13 718 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 216/2021 vp)

3) avustuksiin Pakolaisneuvonta ry:lle (Uusi)

(4.—8. kohta kuten 3.—7. kohta HE 216/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 25

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	5 495
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 893
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	4 330
Yhteensä	13 718

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Tuomioistuinten määrärahasoksi esitetään noin 303 milj. euroa, johon sisältyy uutena määrärahana 3,74 milj. euron lisämääräraha näytön keskittämiseen käräjäoikeuksiin ja todistelun taltioimiseen hovioikeuskäsittelyä varten vaadittavan videotallennusjärjestelmän suunnittelu- ja rakentamismenoihin. Lisäksi ehdotetaan 3,5 milj. euron lisärahoitusta tuomioistuinten käsittelyaikojen lyhentämiseen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa lisäykset on todettu tarpeellisiksi, mutta määrärahatarpeen arvioidaan olevan tuntuvasti suurempi. Keskenäisten asioiden määrä on suuri, sillä yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrä on kasvanut vuodesta 2010 lähtien. Esim. hovioikeuksissa yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrä on kasvanut 138 prosenttia vuodesta 2010 ja käräjäoikeuden rikosasioissa 123 prosenttia. Lisäksi tilannetta pahentaa koronapandemian aiheuttama asiaruuhka, jota ei ole saatu purettua.

Valiokunta toteaa, että käsittelyaikojen lyhentäminen olisi mm. oikeusturvan kannalta ensiarvoisen tärkeää, mutta käytettävissä olevat määrärahat eivät anna siihen mahdollisuuksia. On kuitenkin myönteistä, että tuomioistuinlaitoksen henkilötövuodet säilyvät kuluvan vuoden tasolla, kun määrärahoja on korotettu sekä vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa että myös talousarvioletyistä täydentävässä esityksessä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että tuomioistuimissa on runsaasti määräaikaista tuomareita, minkä on nähty vaarantavan tuomioistuinten rakenteellista riippumattomuutta. Myös henkilöstön työkuormitus on suurta ja työpäivät pitkiä. Saadun selvityksen mukaan suuri osa tuomareista, esittelijöistä ja valmistelijoista tekee ns. harmaata työtä, henkilöstön vaihtuvuus on suurta ja sairauspoissaolojen määrä on lisääntynyt. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että saadun selvityksen mukaan ensi keväänä on tarkoitus teettää tuomioistuinten koko henkilökunnan työssä jaksamista koskeva tutkimus.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että tuomioistuinlaitoksen henkilöstö- ja määrärahatarve (ml. Tuomioistuinvirasto) arvioidaan huolellisesti oikeudenhoitoa koskevan selonteon yhteydessä. Selonteon valmistelussa on tärkeää ottaa huomioon mm. oikeudenhoidon ketjumainen toimintatapa ja varmistaa koko rikosketjun rahoituksen vaatima tasapaino. On niin ikään tärkeää kiinnittää huomiota sote-uudistuksesta aiheutuviin vaikutuksiin mm. hallintotuomioistuimiin, joihin hyvinvointialueiden päätöksentekoa koskeva muutoksenhaku suurelta osin ohjautuu ja joiden työtaakan arvioidaan lisääntyvän merkittävästi ja pysyvästi. Resurssitarpeita arvioitaessa on toisaal-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 25

ta myös arvioitava mahdollisuudet toimintatapojen ja rakenteiden uudistamiseen sekä digitalisointiin hyödyntämiseen.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että tietojärjestelmien kehittämishankkeet etenevät ja että niitä resursoidaan niin, että valmistelutyö etenee suunnitellusti. Tavoitteena tulee olla sujuvat ja toimivat järjestelmät, jotka tehostavat ja helpottavat työtä.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talous- ja velkaneuvonnan toimintaan on kohdennettu noin 25 lisähenkilötyövuotta vuosina 2019—2021, minkä turvin on ollut mahdollista parantaa talous- ja velkaneuvontapalveluiden alueellista saatavuutta ja oikea-aikaista kohdentumista. Ylivelkaantuminen on kuitenkin kasvava yhteiskunnallinen ongelma, ja saadun selvityksen mukaan talous- ja velkaneuvonnassa käsitellään noin 31 200 asiaa vuonna 2022, mikä on noin 1 000 asiaa enemmän kuin vuonna 2021.

Valiokunta korostaa ennalta ehkäisevän talousneuvonnan ja matalan kynnyksen palvelujen edistämistä ja pitää tärkeänä, että neuvonnan vaatimien resurssien riittävyyttä seurataan. Ylivelkaantumisen vähentämiseksi on myönteistä, että talousarviossa osoitetaan 1 milj. euron rahoitus talousosaamisen toiminnon perustamiseen. Kyseessä on uusi toiminto, joka perustuu Suomen Pankin johdolla laadittuun talousosaamisen strategiaan ja jonka tavoitteena on parantaa kansalaisten talousosaamista ja edistää sitä kansalaistaitona.

30. Syyttäjät

Syyttäjälaitokselle esitetään ensi vuodelle 55,1 milj. euron määrärahaa.

Syyttäjälaitoksen voimavaratilanteen kestävyystarkastelussa on arvioitu, että tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen tarvittaisiin noin 590 henkilötyövuotta, mikä edellyttäisi ensi vuodelle noin 58,6 milj. euron määrärahasoa. Saadun selvityksen mukaan vuonna 2022 henkilötyövuosien määrää voidaan korottaa tilapäisesti noin 586 henkilötyövuoteen, kun huomioon otetaan koronaepidemian aiheuttamiin ruuhkiin osoitetut tilapäiset lisämäärärahat. Kehyspäätöksen mukaan määrärahat kuitenkin vähenevät jatkossa ja henkilöstömäärää joudutaan vähentämään jo vuonna 2023.

Saadun selvityksen mukaan henkilöresurssit eivät ole kasvaneet asiamäärien ja työn vaativuuden kasvun kanssa, ja ratkaisematta olevien asioiden kokonaismäärä on kasvanut. Resurssivajetta on ollut jo pitkään, mutta ruuhkautumista tapahtui erityisesti vuoden 2020 aikana, jolloin covid-19-epidemian vaikutus rikosprosessiin oli suurimmillaan. Ruuhkaantuminen on tapahtunut, vaikka syyttäjien ratkaisutehokkuus on kasvanut merkittävästi ja syyttäjien lukumäärää on pystytty hie-
man lisäämään.

Valiokunta pitää tärkeänä, että oikeudenhoidon selonteossa arvioidaan myös Syyttäjälaitoksen resurssitarpeita kattavasti.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 25

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Rikosseuraamuslaitokselle esitetään 2 milj. lisärahoitusta, jonka avulla vähennetään vanginvartioiden yksityöskentelyä sekä panostetaan siihen, että naisvankien erityistarpeet voidaan huomioida nykyistä paremmin. Kun koronavirusepidemiaan liittynyt lisärahoitus poistuu, ensi vuoden määrärahataso vastaa kuluvan vuoden varsinaisen talousarvion tasoa (noin 234 milj. euroa).

Saadun selvityksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen taloudellinen tilanne on huolestuttava ja taloudelliset voimavarat sekä henkilöstöresurssit riittämättömät mm. toiminnan laajuuteen ja laitosrakenteeseen nähden. Tilanteen taustalla on vuosina 2006—2016 toteutetut säästötoimet, jolloin Rikosseuraamuslaitokseen kohdistettiin noin 500 htv:n vähennys laitoserakenteen säilyessä kuitenkin ennallaan. Kun rakenteet eivät jousta, henkilöstön vähennykset ovat kohdistuneet pääosin vankien kanssa vuorovaikutuksessa tehtävään lähityöhön ja toimintojen järjestämiseen. Myös Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT) on kiinnittänyt huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään sekä kouluttamattoman ja epäpätevän valvontahenkilökunnan suureen määrään ja siitä aiheutuviin riskeihin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nyt esitettyä 2 milj. euron lisärahoitusta on pidetty Rikosseuraamuslaitoksen moniin menopaineisiin nähden riittämättömänä. Lakivaliokunnan lausunnon (LaVL 18/2021 vp) mukaan oikeusministeriö oli ehdottanut vanginvartioiden yksityöskentelyn vähentämiseen ym. 6,6 milj. euron lisämäärärahaa, mikä olisi antanut mahdollisuuden jatkaa koronarauhkan purkuun myönnettyillä lisämäärärahoilla palkatun lisähenkilöstön (123 htv) työ- ja virkasuhteita. Nyt lisähenkilöstöä joudutaan vähentämään (90 htv:n verran). Tilanne on erityisen ongelmallinen, koska vankiluvun ennakoidaan ensi vuonna nousevan siitä syystä, että koronavirustilanteesta johtuvat täytäntöönpanon rajoitukset ja lykkäykset puretaan.

Valiokunta pitää rahoituspohjan vahvistamista välttämättömänä myös sen vuoksi, että tupakointikieltoa koskeva esitys (HE 165/2020 vp) ei ole etenemässä. Siinä ehdotettiin tupakoinnin kieltämistä suljetuissa vankiloissa kokonaisuudessaan ja avolaitosten sisätiloissa, mutta perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 40/2020 vp), ettei tupakointia vankilan ulkotiloissa voida kieltää. Jatkovalmistelussa on lähdetty siitä, että tupakointi olisi mahdollista suljetuissa vankiloissa ulkoilun yhteydessä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että tupakoinnin järjestämisen edellyttämät kustannukset otetaan huomioon keväällä 2022 laadittavassa julkisen talouden suunnitelmassa. Oikeusministeriön arvion mukaan valvonnan lisääntymisestä, tukitoimista ym. aiheutuu Rikosseuraamuslaitokselle 2,650 milj. euron kustannukset, minkä lisäksi vankiterveydenhuollon tukitoimiin tarvitaan 250 000 euron rahoitus.

On tärkeää, että myös Rikosseuraamuslaitoksen kokonaisuutta arvioidaan kattavasti oikeudenhoidon selonteossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sisäministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 1,6 mrd. euroa, joka on 10,4 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Hallinnonala on hyvin työvoimavaltainen sekä ICT- ja valvontajärjestelmistä riippuvainen.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että pääluokan resursseja on vahvistettu ja vuosi 2022 näyttää huomattavasti paremmalta kuin vielä muutama kuukausi sitten.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että ICT-menoihin liittyvää lisärahoitusta tarvitaan kuitenkin lähes kaikissa hallinnonalan virastoissa etenkin vuodesta 2023 eteenpäin. Ilman kohdennettua rahoitusta joudutaan välttämätön kehittäminen ja ylläpito kattamaan kehyksestä, mikä puolestaan voi helposti johtaa rahoitusvajeisiin henkilöstösidonnaisissa menoissa. Rahoituksen puuttuminen heikentää myös osaltaan järjestelmien avulla tavoiteltuja kustannus-, tehokkuus- ja suorituskykyhyötyjä.

Sisäministeriön hallinnonalalla varsinkin poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimitilojen peruskorjaus- ja uudistamistarpeet ovat myös edelleen ajankohtaisia, vaikka niihin on etsitty viime vuosina aktiivisesti ratkaisua. Myönteistä on, että Senaatti-kiinteistöjen kanssa on laadittu sekä poliisin että Rajavartiolaitoksen kiinteistökannan kehittämisohjelmat vuosille 2022—2025. Valiokunta kiirehtii erityisesti terveysongelmia aiheuttavien kiinteistöjen korjaamista. Niin ikään vuokrakustannuksissa tapahtuvat muutokset on otettava huomioon rahoituksessa. Valiokunta pitää lisäksi edelleen tärkeänä, että toimitiloja kehitettäessä selvitetään myös yhteistyömahdollisuudet hallinnonalan sisällä ja hallinnonalojen välillä kustannusten minimoimiseksi.

Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa (kuten VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp, HE 227/2020 vp ja VaVL 8/2021 vp — VNS 4/2021 vp) ja pitää välttämättömänä, että seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2023—2026 arvioidaan hallinnonalan määrärahojen turvaaminen pitkäjänteisesti, jotta perustoimintaa ei jouduta rahoittamaan kertaluonteisilla vuosittaisilla määrärahoilla.

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 808 milj. euroa, joka on 8,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Talousarvioesitykseen sisältyy kehyspäättöksen mukaisena lisäyksenä 2,5 milj. euroa poliisien määrän nostamiseen hallitusohjelman mukaisesti 7 500 henkilötyövuoteen. Lisäyksen myötä poliisilla on 10 milj. euroa käytettävissä asetetun tavoitteen saavuttamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

Budjettiriihessä hallitus päätti edelleen lisätä poliisille yhteensä 12,9 milj. euroa. Tästä 10,6 milj. euroa esitetään operatiiviseen toimintaan erityisesti poliisin läsnäolon ja näkyvyyden turvaamiseen heikoimpien palvelutasojen alueilla sekä ihmiskauppayksikön toiminnan jatkamiseen. Kriittisiin toimialoihin kohdistuvien rikosten torjumiseen kohdennettiin 1,2 milj. euroa (15 henkilötyövuotta) ja laittomista uhkauksista aiheutuviin menoihin 1,05 milj. euroa.

Lisäksi esitetään 1,3 milj. euroa tehokkaan rahanpesun estämisen valvonnan ja täytöntöönpanon varmistamiseen (RRF-rahoitusta), mikä osaltaan vahvistaa harmaan talouden torjuntaohjelman toimeenpanoa.

Vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa poliisille myönnettiin vielä 32,4 milj. euron lisärahoitus, josta kohdennettiin 30 milj. euroa toiminnan turvaamiseen, 1,8 milj. euroa koronapandemian kustannuksiin, 0,4 milj. euroa tietoverkkorikollisuuden torjuntakyvyn vahvistamiseen ja tietosuojan parantamiseen sekä 0,21 milj. euroa korruption rikollisuuden paljastamiseen ja tutkinnan tehostamiseen.

Valiokunta pitää esitettyjä lisäyksiä tarpeellisina ja toteaa, että ne kohentavat huomattavasti poliisin rahoitustilannetta vuonna 2022. Valiokunta painottaa kuitenkin samalla, että pysyvien perustehtävien rahoituksen tulee sisältyä valtiontalouden kehyksiin. Myös rahoituksen vaikutavuus on parempi, jos se voidaan ottaa huomioon strategisessa pitkän aikavälin suunnittelussa.

Määrärahojen käyttö

Valtioneuvosto on asettanut 1.11.2021 poliisihallinnon ulkopuolisen ryhmän selvittämään nopealla aikataululla poliisin määrärahan käyttöä ja määrärahan riittävyyteen liittyviä tekijöitä. Selvityksen on tarkoitus valmistua tammikuun 2022 loppuun mennessä.

Valiokunta pitää selvityksen tekemistä erittäin tervetulleena. Poliisin määrärahat ovat useiden vuosien ajan osoittautuneet riittämättömiksi poliisin menoihin ja tehtävämääriin nähden. Määrärahojen puutetta on paikattu säännönmukaisesti edellisen vuoden siirtyvän erän käytöllä ja lisätalousarvioilla.

On hyvä, että selvityksessä kartoitetaan poliisin määrärahojen kohdentumista sekä arvioidaan syitä, miksi poliisin vuodesta 2017 vuoteen 2021 vuosittain nousseet määrärahat eivät ole riittävät. Tavoitteena on tuottaa kehittämis ehdotuksia, joilla voitaisiin vaikuttaa poliisitoimen menoihin, resurssien tehokkaaseen kohdentumiseen sekä menojen ja tulojen tasapainoon. Tarkoitus on tehdä myös ehdotuksia poliisin hallinnon kehittämisestä. Lisäksi arvioidaan henkilöstökuluja, poliisin tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta, toimitilakuluja, ICT-menoja ja investointeja, kehittämiss Hankkeiden määrää, lainsäädäntömuutosten vaikutuksia kustannuksiin ja poliisin työmäärään sekä budjetointitavan vaikutuksia.

Valiokunta nostaa esiin, että poliittinen tahtotila poliisien riittävästä määrästä, ml. määrän lisäämisestä 7 500 henkilötyövuoteen vuoteen 2023 mennessä, on vallinnut jo useita vuosia. Määrätavoitetta on edelleen nostettu sisäisen turvallisuuden selonteossa (VNS 4/2021 vp) 8 200 poliisiin vuoteen 2030 mennessä. Muiden välttämättömien menojen puutetta ei pidä valiokunnan mielestä korvata henkilöstöön kohdistuvilla vähennyksillä, vaan ne on tuotava esiin muilla keinoin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

Toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja poliittisen tahtotilan toteuttamiseksi valiokunta pitää tärkeänä harkita myös budjettiteknisten keinojen käyttöä, esimerkiksi määrärahojen osoittamista momentin päätösosassa aiempaa vahvemmin eriteltynä henkilöstö-, kiinteistö-, ICT- ja kalustomenoihin, jotta vältytään poliisin määrään kohdistettavalta sopeuttamisuhalta. Perusteltua olisi myös selvittää, tulisiko kalustomenot siirtää omalle momentilleen.

Tärkeää on niin ikään huolehtia edelleen siitä, että poliisille lainsäädännössä asetettujen uusien velvoitteiden täytäntöönpanoon osoitetaan riittävät resurssit. Lisäksi on tarpeen selvittää, onko poliisilla sellaisia tehtäviä, joita voidaan hoitaa ilman poliisin koulutusta ja onko tällaiset tehtävät tarkoituksenmukaista siirtää muiden toimijoiden vastuulle. Samalla on jatkettava myös toiminnan tuottavuuden lisäämistä ja tiivistettävä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Toiminnan painopisteitä

Valiokunta painottaa etenkin poliisin *ennaltaehkäisevän toiminnan* vahvistamista sisäisen turvallisuuden selonteon (VNS 4/2021 vp) linjausten mukaisesti. Voimavarojen uudelleen kohdentamisen helpottamiseksi tulee mm. hallintovaliokunnan näkemyksen (HaVL 29/2021 vp — HE 146/2021 vp) mukaisesti kiirehtiä sellaisten lainsäädäntömuutosten valmistelua, joilla voidaan tehostaa poliisin nykyistä resurssien käyttöä (esim. rikostiedusteluun, poliisin esitutkintavelvoitteeseen ja viranomaisten väliseen tiedonkulkuun liittyvät muutostarpeet).

Poliisin, kuten kaikkien sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden toimijoiden, toimintaympäristö on monimutkaistunut ja laajentunut sekä samalla osaamisen vaatimustaso on noussut. Valiokunta kiinnittää huomiota mm. *tietoverkkorikollisuuden* kasvuun ja rikollisuuden siirtymiseen verkko-ympäristöön. Palvelunestohyökkäykset, tietojen kalastelut ja tietomurrot sekä informaatiovaikutaminen yleistyvät, ja ne voivat olla myös osa erilaisia hybridiuhkia.

Valiokunta pitää hyvänä, että poliisi kehittää tiedonhankintaa tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi ja järjestää asiaan liittyvää koulutusta, yhtenäistää toimintatapoja ja ottaa käyttöön tehokkaita teknisiä menetelmiä. Erityisen merkittävää on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan nettirikollisuuden torjunta.

Valvonta- ja hälytystoiminta ja liikenneturvallisuus. Valiokunta pitää tärkeänä, että kiireellisten hälytyspalvelujen saatavuus ja toimintavalmiusaika säilytetään hyvällä tasolla. Myös liikennevalvonnan, ml. raskaan liikenteen valvonnan, vaikuttavuus tulee ylläpitää huolimatta siitä, että siihen kohdistettua työaikaa joudutaan osoittamaan etenkin kiireellisten hälytystehtävien hoitamiseen.

Rikostorjunta. Rikosten luonteen muuttuessa yhä monimutkaisemmaksi niiden tutkinta vaatii enemmän resursseja, aikaa, keinoja ja osaamista. Talousrikostorjunnan vaikuttavuuden lisäämistä tavoitellaan reaaliaikaisella rikostutkinnalla ja yhteistyön kehittämällä keskeisten tahojen kanssa. Poliisiin kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi on oleellista huolehtia myös tavanomaisen päivittäisrikollisuuden selvittämisestä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

Valiokunta on edelleen huolissaan myös alaikäisten tekemistä rikoksista ja pitää tärkeänä, että niihin reagoidaan nopeasti mm. Ankkuritoimintaa ja oma poliisi -toimintamallia vahvistamalla. Niin ikään lähisuhdeväkivalta vaatii poikkihallinnollisia toimia.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta. Poliisi tekee myös tärkeää työtä, jolla vaikeutetaan järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa ja sen integroitumista yhteiskuntarakenteisiin. Tarpeellista on mm. tukea henkilöiden irtautumista järjestäytyneen rikollisuuden ryhmistä (Exit-toimenpiteet). Valiokunta nostaa myös esiin järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategian päivittämistarpeen.

Ihmiskaupan tutkinta. Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitusohjelman mukaisesti poliisissa on panostettu ihmiskaupan tutkintaan. Vuonna 2021 aloitettua toimintaa jatketaan ja kehitetään Helsingin poliisilaitokselle perustetun valtakunnallisen ihmiskauppatutkintaryhmän ja keskusrikospoliisin ihmiskaupparikollisuuden ryhmän tiiviillä yhteistyöllä.

Eläinsuojelurikosten torjunta. Myös koti- ja tuotantoeläimiin kohdistuvien eläinsuojelurikosten torjuntaa jatketaan vuonna 2022 kehittämällä ja rakentamalla yhteistyöverkostoja viranomaisten, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. Työhön on tarkoitus osoittaa kahden henkilötyövuoden lisäresurssi, ja valiokunta painottaa, että toimintaa tulee vahvistaa koko maan laajuisesti.

Varusteet ja kalusto

Henkilöstöresurssien ohella on tärkeää huolehtia poliisin varusteiden ja kaluston ylläpidosta ja kehittämisestä. Poliisin kalustomenoihin on tällä vaalikaudella myönnetty yhteensä 10 milj. euron lisämääräraha. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rahoitusvajetta on kuitenkin edelleen mm. perusajoneuvojen, kuten poliisiveneiden ja -autojen, hankinnoissa.

Valiokunta on huolissaan etenkin Suomenlahdella käytössä olevien poliisiveneiden riittävydestä ja pitää välttämättömänä, että hallitus tekee päätöksen Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen poliisiveneen hankinnan aikataulusta ja aloittaa hankinnan suunnittelun vuonna 2022 sekä varaa tarvittavan rahoituksen vuosille 2023—2026. Poliisin suorituskyky tulee varmistaa siten, että kalusto on nopeasti käytössä kaikissa olosuhteissa myös merirajan varmistamiseen.

HE 134/2021 vp. Momentille ehdotetaan lisäksi 1 638 000 euron määrärahaa, joka liittyy lakiin Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta (HE 134/2021 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 806 318 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 40,8 milj. euroa, joka on 3,7 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu pääosin siitä, että uusi tietojärjestelmäkokonaisuus on

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

saatu onnistuneesti tuotantokäyttöön ja vuonna 2019 voimaan tulleen siviilitiedustelulainsäädännön edellyttämä tekninen infrastruktuuri saadaan keskeisiltä osin valmiiksi lähitulevaisuudessa. Nämä teknistä suorituskkyä koskevat hankkeet mahdollistavat virastolle asetettujen toiminnallisten tulostavoitteiden saavuttamisen.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että suojelupoliisi pystyy esitettävällä määrärahalla ylläpitämään lainsäädännön mukaiset toimivaltuudet ja mahdollistamaan niiden tehokkaan ja asianmukaisen soveltamisen sekä viraston sopeutumisen toimintaympäristön nopeaan muutokseen.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 275 milj. euroa, joka on 3,3 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Rajavartiolaitoksen toimintaympäristö on epävakaa ja vaikeasti ennustettava. Rajaturvallisuus on muuttuneen turvallisuustilanteen keskiössä EU-maiden jouduttua hybridivaikuttamisen kohteeksi Baltiassa ja Puolassa.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että Rajavartiolaitoksen voimavarat ovat kohtuulliset vuonna 2022. Talousarvioesitys sisältää 1,0 milj. euron lisäyksen suorituskyyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseen. Lisäksi vuodelle 2022 arvioidaan siirtyvän noin 12,4 milj. euroa vuonna 2021 myönnettyjä määrärahoja. Rahoituksen puutteet koskevat lähinnä toimitilojen perusvuokra- ja ICT-menoja, jotka tulee tarvittaessa ottaa huomioon vuoden 2022 lisätalousarviossa.

Rajavartiolaitoksen varautuminen, suorituskky ja EU-rajan turvallisuus on varmistettava myös jatkossa. Rajavartiolaitoksen kky varautua häiriötilanteisiin ja kasvaviin EU-velvoitteisiin edellyttävät sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan (VNS 4/2021 vp) nykyisen 2 900 henkilötövuosimäärän nostamista 3 000:een vuoteen 2026 mennessä. Tämä edellyttää samalla rahoituksen uudelleen tarkastelua tulevassa vuosia 2023—2026 koskevassa kehyspääätöksessä.

Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että Suomen ja Venäjän välisen liikenteen sujuvoittamiseksi hallitus käynnistää vuonna 2022 valmistelut hallitusohjelmassa linjatun Parikkalan tilapäisen rajanylityspaikan kansainvälistämiseksi ja avaamiseksi sekä varaa tarkoitukseen riittävän rahoituksen.

HE 134/2021 vp. Momentille ehdotetaan lisäksi 400 000 euron määrärahaa, joka liittyy lakiin Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta (HE 134/2021 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 274 752 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Rajavartiolaitoksessa on käynnissä kahden ulkovartiolaivan hankinta, jonka kokonaiskustannuksen arvioidaan olevan 325 milj. euroa, kun siihen luetaan mukaan myös hankinnan suunnittelu (5 milj. euroa vuonna 2020).

Valiokunta on huolissaan siitä, että hankinnan hinta on noussut merkittävästi arvioitua suuremmaksi, kun vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa siihen myönnettiin 65 milj. euron lisärahoitus. Hinnan nousu johtuu ennen kaikkea pandemian aiheuttamasta raaka-aineiden ja laivakomponenttien markkinahintojen kohoamisesta, etenkin laivateräksen hinnan noususta (100 prosenttia alkuvuodesta 2020 kesään 2021), sekä telakoiden ja alihankkijoiden riskivaroituksista valitsevassa markkinatilanteessa.

Hankinnan hintaan kohdistuu saadun selvityksen mukaan jatkossakin paineita johtuen kehittyvästä energiatehokkaasta ja ympäristöystävällisestä teknologiasta sekä kybersuojauksesta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtion isot hankinnat pystytään toteuttamaan parhaalla mahdollisella hankintaosaamisella ja hyödyntämään parhaita käytäntöjä sekä osaamista myös poikkihallinnollisesti.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin, että kahden vanhentuvan valvontalentokoneen korvaaminen on edelleen ilman tilausvaltuutta ja rahoitusta. Hankinta on käynnistettävä siten, että uudet valvontakoneet ehditään saada käyttöön ennen nykyisten lentokoneiden elinkaaren päättymistä vuonna 2025.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 22,6 milj. euroa, joka on noin 5 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää hyvänä, että esitykseen sisältyy hätäkeskuspäivystäjäresurssien turvaamiseen 2 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa kuluva vuotta enemmän. On niin ikään myönteistä, että hallitus täydensi esitystään lisäämällä pelastajakoulutukseen noin 2 milj. euroa, josta osa kohdistetaan ruotsinkielisen pelastajakurssin järjestämiseen.

Sisäministeriö on yhteistyössä Pelastusopiston kanssa selvittänyt pelastajamäärien nykytilaa ja lisätarpeita kuluvalle vuosikymmenellä. Pelastuslaitosten ja aluehallintoviraston tuottamien tietojen ja arvioiden mukaan pelastustoimen toimintavalmiuden parantaminen ja varallaoloon liitty-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

vät muutokset aiheuttavat noin 1 000 pelastajan lisätarpeen vuosina 2020—2030 sisäisen turvallisuuden selonteossa (VNS 4/2021 vp) linjatun 750 henkilön sijaan. Tarpeeseen vastaaminen edellyttää pelastajakoulutuksen määrän kaksinkertaistamista, johon pyritään vuonna 2022 vastaamaan mm. edellä mainitulla lisämäärärahalla.

Valiokunta pitää tärkeänä, että pelastajamäärää pystytään lisäämään ja että koulutus koetaan houkuttelevaksi. On myös oleellista, että rekrytoinnissa ja valintakriteereissä huomioidaan naiset nykyistä paremmin.

Pelastustoimi siirretään vuoden 2023 alussa kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin järjestettäväksi. Uudistuksella on osaltaan tarkoitus vahvistaa valtion ohjausta pelastustoimissa, mikä mahdollistaa entistä yhdenmukaisempien palveluiden tuottamisen koko maassa. Talousarvioesitykseen sisältyy 0,4 milj. euroa hyvinvointialueiden pelastustoimen ohjauksen lisätarpeisiin (mom. 26.01.01). Valtakunnallisen ohjauksen vahvistamisen arvioidaan vaativan yhteensä 10 henkilötyövuoden lisäyksen. Valiokunta pitää lisäystä tarpeellisenä ja pitää tärkeänä, että sisäministeriö varautuu myös seuraamaan tarkasti pelastustoimeen tarkoitetun laskennallisen rahoitusosuuden toteutumista hyvinvointialueilla.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin pelastustoimen nykyisessä järjestelmässä olevan noin 81 milj. euron rahoitusvajeen vuoteen 2030 mennessä, joka johtuu palvelutasopuutteista (58 milj. euroa), varallaolon muutostarpeista (13 milj. euroa) ja öljysuojarahaston lakkauttamisesta (10 milj. euroa/vuosi). Vaje tulisi täyttää ennen hyvinvointialueiden perustamista pelastustoimen rahoitusvastuussa olevien kuntien toimesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kunnat ovatkin lisänneet pelastustoimen rahoitusta noin 16 milj. eurolla kuluvana vuonna. Mahdollinen loppuosa tulee kattaa valtion rahoituksella hyvinvointialueiden siirtymäkauden aikana vuoteen 2030 mennessä.

Valiokunta pitää niin ikään välttämättömänä, että yhdessä Suomen Sopimuspalokuntien Liiton kanssa turvataan asianmukaisesti sopimuspalokuntien toiminnan jatkuvuus ja resurssit hyvinvointialueuudistuksessa. Lisäksi tulee huolehtia Suomen Sopimuspalokuntien Liiton ja palokuntayhdistysten hallinnollisen osaamisen ja aseman vahvistamisesta, jotta asetettuihin tavoitteisiin pystytään vastaamaan.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 66,2 milj. euroa, joka on 6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Hätäkeskuslaitos on koko olemassaolonsa ajan kamppaillut henkilöstön riittävydestä ja koulutetun henkilöstön saatavuudesta. Valiokunta pitää hyvänä, että tilanteeseen on reagoitu ja hätäkeskuspäivystäjien koulutusmääriä on lisätty, mikä näkyy valmistuvien määrässä joulukuusta 2022 alkaen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus tarkistaa Hätäkeskuslaitoksen rahoituskehyksen keväällä 2022 siten, että se mahdollistaa Pelastusopistosta valmistuvien päivystäjien palkkaamisen vuodesta 2023 alkaen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 26

Alimitoitettut henkilöstöresurssit ja henkilöstön vaihtuvuus ovat vaikuttaneet jo vuosia henkilökunnan jaksamiseen, joka on näkynyt viraston korkeina sairauspoissaoloina (arvio 15 päivää/henkilö vuonna 2022). Hätäkeskuslaitos on panostanut poissaolojen hallintaan, mutta tehdyt toimet eivät ole poistaneet henkilöstön liiallista kuormittuneisuutta. On tärkeää, että johto jatkaa aktiivisesti henkilöstön hyvinvointia lisääviä toimia myös vuonna 2022.

Valiokunta on edelleen (kuten VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp) huolissaan Hätäkeskuslaitoksen ICT-toimintamenojen jyrkästä kasvusta vuonna 2019 käyttöön otetun hätäkeskustietojärjestelmä Erican myötä. Järjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen esitetään 4,2 milj. euron lisäystä, jolloin vuoden 2022 rahoitus nousee yhteensä 4,7 milj. euroon. Osaltaan kustannuksia on kasvattanut myös uuteen teknologiaan siirtyminen ja tietojärjestelmän aiempaa laajempi käyttö viranomaisten johto- ja tilannekeskuksessa. Lisäksi käyttöön liittyvät tietoliikennemaksut ovat kasvaneet merkittävästi, minkä vuoksi hallitus täydensi esitystään lisäämällä 1,3 milj. euroa STUVEn TOSI-maksuihin.

Valiokunta pitää välttämättömänä Hätäkeskuslaitoksen suorituskyvyn turvaamista ja toteaa, että hätäkeskustoiminnan sujuvuudella on suora vaikutus hätäkeskuspalveluja käyttävien viranomaisien (poliisi, pelastustoimi, sosiaali- ja terveystoimi) palvelujen saatavuuteen ja siten ihmisten turvallisuuteen.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 65,9 milj. euroa, joka on 1,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa, mikä aiheutuu kertaluonteisten lisäysten poistumisesta.

Valiokunta on tyytyväinen, että talousarvioesitykseen sisältyy useita toimenpiteitä, joilla edistetään työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa. Hallitus esittää momentille 5,5 milj. euron lisäystä henkilöstöresurssien turvaamiseen ja työperusteisten oleskelulupien käsittelyn nopeuttamiseen, mikä mahdollistaa noin 100 henkilön määräaikaisen virkasuhteen jatkamisen vuonna 2022. Esitykseen sisältyy myös 1 milj. euron lisäys 14 vuorokauden pikakaistan luomiseen oleskelulupahakemusten käsittelylle.

Toimintamenoihin esitetään lisäksi noin 7,8 milj. euroa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta automaatiota hyödyntävän digitaalisen infrastruktuurin rakentamiseen mm. osaajien maahanmuuton tueksi. Investointikokonaisuudella edistetään Suomen pärjäämistä globaalissa kilpailussa osaajista, ja sujuvilla maahantuloprosesseilla vahvistetaan Suomen profiilia hyvän hallinnon kärkimaana sekä vastataan kansainvälisten osaajien ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Keskeisenä tavoitteena on käsitellä erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä oleskelulupahakemukset 14 vuorokaudessa ja muiden työ- ja koulutusperusteista oleskelulupaa hakevien ja heidän perheenjäsentensä hakemukset keskimäärin 30 vuorokaudessa. Oleskelulupahakemuksia on tullut vireille vuoden 2021 tammi—elokuun aikana yli 66 000 kap-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 26

paletta, joka on noin 19 prosenttia enemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2019 ennen korona-pandemiaa. Määrän ennakoidaan edelleen kasvavan.

Turvapaikkahakemuksia arvioidaan jätettävän noin 2 500 kappaletta vuonna 2021 (4 550 hakemusta vuonna 2019, 3 209 hakemusta vuonna 2020). Oletettavaa kuitenkin on, että koronapandemian väistyttyä ja matkustuksen lisääntyessä turvapaikkahakemusten määrä kääntyy jälleen kasvuun. Valiokunta pitää hyvänä, että alhainen uusien hakemusten määrä ja osoitetut lisäresurssit ovat mahdollistaneet vanhempien hakemusten ruuhkan purkua ja virastossa on saatu käsiteltyä vuosien 2018—2020 hallinto-oikeuksista palautuneet hakemukset. Virasto on pystynyt myös vastaamaan ylimmiltä laillisuusvalvoilta saamiinsa moitteisiin käsittelyaikojen ylittymisestä.

Valiokunta kiirehtii oikeusministeriössä olevan yleislainsäädännön valmistelua, jotta säännökset automaattisesta yksittäispäätöksestä voidaan sisällyttää Maahanmuuttoviraston päätöksentekoa koskevaan erityislainsäädäntöön. Kaikki viraston päätökset vahvistetaan edelleen manuaalisessa käsittelyssä, vaikka yksinkertaisimmat asiat voitaisiin ratkaista kustannustehokkaasti automaattisen päätöksenteon avulla.

Vuoden 2022 talousarvioesitykseen sisältyy myös kiintiöpakolaisten määrän nostaminen 1 500 pakolaiseen (1 050 vuonna 2021) Afganistanin tilanteesta johtuen. Esityksessä on otettu niin ikään huomioon Helsingin vastaanottokeskuksen siirtyminen Maahanmuuttoviraston omaksi toiminnaksi.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että esitetty rahoitus riittää vuoden 2022 tarpeisiin. Määräaikaiset lisäresurssit eivät kuitenkaan turvaa viraston lakisääteisten tehtävien hoitoa vuodesta 2023 eteenpäin. Maahanmuuttoviraston toiminta perustuu osaavaan, hyvinvoivaan ja sitoutuneeseen henkilöstöön, josta viraston on kyettävä pitämään kiinni. Tilapäiset määrärahalisäykset johtavat kuitenkin henkilöstön vaihtuvuuteen ja kuormittavat organisaation perustoimintaa. Maahanmuuttoviraston pitkäjänteinen toiminta ja sen kehittämisen tulee turvata pysyvällä rahoituksella, jotta virasto voi vastata tehokkaasti toimintaympäristön muutoksiin. Samalla tulee ottaa huomioon koko maahanmuuttoprosessin sujuvuus ja turvata myös hallintotuomioistuinten riittävä resursointi.

HE 134/2021 vp. Momentille ehdotetaan lisäksi 575 000 euron määrärahaa, joka liittyy lakiin Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta (HE 134/2021 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken, mainittu määräraha poistetaan momentilta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 65 367 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 27

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 5,1 mrd. euroa, joka on 0,2 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Lisäyksestä pääosa muodostuu arvonnalisäveromenoista, hinta- ja kustannustasotarkistuksista sekä hankintojen menoajoitusmuutoksista. Strategisten hankintojen (Laivue 2020- ja HX-hankkeet) osuus rahoituksesta on yhteensä 1,7 mrd. euroa, ja hallinnonalan menojen osuus bruttokansantuotteesta on lähes 2 prosenttia. Kansainvälisen käytännön mukaan (SIPRI-kriteerein) laskettu BKT-osuus on noin 2,2 prosenttia vuonna 2022, jolloin mukaan luetaan myös sotilaseläkkeet, osa Rajavartiolaitoksen menoista ja ulkoministeriön osuus sotilaallisen kriisinhallinnan menoista.

Valiokunta kiinnitti huomiota vuoden 2021 budjettimietinnössään (VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp, HE 227/2020 vp) siihen, että hallinnonalan talousarviesitys on kehittynyt melko yleiseen suuntaan, mutta totesi kuitenkin samalla, että yksityiskohtaisia hintatietoja ei voi avata julkisesti vaarantamatta mahdollisuuksia edullisimpiin hankintoihin. Valiokunta on hallituksen esitystä käsitellessään saanut aiempaa tarkemman selvityksen pääluokan menoista ja pitää toimintatapaa oikeasuuntaisena.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallinnonalan rahoituksella pystytään huolehtimaan strategisten hankintojen ohella myös maanpuolustuksen ja puolustusjärjestelmän muiden osien ylläpidosta ja kehittamisestä.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään noin 2 mrd. euroa, joka on 8,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu pääosin koronapandemian myötä säädetyn vuoden 2021 loppuun voimassa olevan väliaikaisen varusmiesten ruokarahan päättymisestä. Tarvittaessa Puolustusvoimat palaa ruokarahan palauttamiseen vuoden 2022 lisätalousarviesityksessä.

Suurin osa momentin määrärahasta osoitetaan palkkausmenoihin (42 %). Materiaalin kunnossapitoon ja joukkojen varustamiseen käytetään 20 prosenttia, kiinteistömenoihin 14 prosenttia, asevelvollisten koulutukseen ja ylläpitoon 9 prosenttia, ja loppuosa määrärahasta kohdistuu sekalaisiin menoihin.

Momentilla esitetään niin ikään hyväksyttäväksi uusi vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuus, josta saa aiheutua menoja enintään noin 158 milj. euroa vuosina 2022—2027. Valtuudella turvataan käytettävyystavoitteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut.

Valiokunta on tyytyväinen, että esityksessä on otettu huomioon hallitusohjelman kirjaus henkilöstön lisäämisestä 100 uudella tehtävällä asteittain vuosina 2020—2023, johon osoitetaan yh-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 27

teensä 7 milj. euroa. Vuonna 2022 tarkoitukseen esitetään 1 milj. euron lisämääräraha, joka mahdollistaa noin 15 uuden tehtävän perustamisen ja nostaa uusien tehtävien määrän yhteensä 94:ään. Tarkoitukseen on talousarvion hyväksymisen jälkeen myönnetty yhteensä 6 milj. euron lisäys.

Myös kertausharjoitusten määrää on ollut tarkoitus nostaa asteittain vuosina 2020—2023. Tarkoitukseen kohdennettiin hallitusohjelmassa yhteensä 1,5 milj. euron lisämääräraha. Vuosina 2020—2021 kertausharjoitusten rahoitusta on korotettu yhteensä 1,3 milj. eurolla. Vuonna 2022 koulutettavien reserviläisten tavoitetaso (19 300 reserviläistä) pidetään vuoden 2021 korotetulla tasolla. Koronapandemiasta johtuen toteutuneet kertausharjoitusten määrät ovat kuitenkin olleet vuonna 2020 ja ennusteen mukaan ovat myös vuonna 2021 huomattavasti talousarviossa mainittua tavoitetasoa vähäisempiä.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin ja pitää myönteisenä, että hallitus lisäsi vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa sopimussotilaiden palkkaukseen 2,2 milj. euroa. Tällä lisäyksellä (85 henkilötyövuotta) sopimussotilaiden määrä pystytään pitämään tarvittavalla tasolla, noin 350 henkilötyövuodessa, myös vuonna 2022.

Valiokunta toteaa, että riittävä ammattitaitoinen henkilökunta on Puolustusvoimien tärkein voimavara. Perinteisten suorituskkyjen kehittämisen ohella resursseja tarvitaan myös uusiin teknologioihin liittyvään osaamiseen sekä kyber-, informaatio- ja avaruussuorituskkyjen kehittämiseen. Maanpuolustus tarvitsee laaja-alaista osaamista, jota tulee kyetä ylläpitämään ja kehittämään yhteistyössä mm. puolustusteollisuuden, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja teknologiayritysten kanssa. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että Puolustusvoimat kykenee nykyistä paremmin hyödyntämään varusmiesten ja -naisten merkittävän osaamispotentiaalin esimerkiksi kyberasioissa.

Kiinteistöt. Kiinteistömenojen arvioidaan olevan 269 milj. euroa vuonna 2022. Puolustushallinnon toiminnassa käytetty valtion kiinteistöomaisuus on vuoden 2021 alussa keskitetty Puolustuskiinteistöt-liikelaitokselle. Samassa yhteydessä korotettiin vuosittaista kunnossapitorahaa, ja vuodesta 2022 eteenpäin korotetaan myös investointirahaa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Puolustuskiinteistöt-liikelaitos pystyy valiokunnan saaman selvityksen perusteella vähentämään kertynyttä korjausvelkaa ja poistamaan sisäilmariskejä. Rahoituksen kasvu on mahdollistanut niin ikään hiilineutraaliutta edistäviä investointeja, kuten kiinteistöjen energiatehokkuutta parantavien ja öljylämmityksestä luopumiseen tähtäävien hankkeiden käynnistämisen.

Huoltovarmuus. Sotilaallisen varautumisen ja huoltovarmuuden tarve on kasvanut turvallisuusympäristön muutosten, kuten kehittyvän teknologian ja digitalisaation myötä. Myös ilmastomuutos lisää riskejä, jotka tulee ottaa huomioon.

Valiokunta korostaa, että kotimainen puolustus- ja ilmailuteollisuus mahdollistaa sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen ja maanpuolustuksen toimintakyvyn. Teollinen yhteistyö tulee siten edelleen sisällyttää materiaalihankintoihin aina kun se on mahdollista. Lisäksi kotimaisen teollisuuden kannattavan toiminnan turvaamiseksi on tärkeää edistää yritysten vientimahdollisuuksia ja verkottumista.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 27

Osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi sekä kriittisten järjestelmien turvaamiseksi kaikissa olosuhteissa on välttämätöntä panostaa myös tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Näiden menojen osuus on ollut noin 2 prosenttia sotilaallisen maanpuolustuksen menoista (pois lukien strategiset hankkeet). Valiokunta painottaa, että julkinen rahoitus tukee samalla osaltaan yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja edesauttaa niiden menestymistä kansainvälisessä kilpailussa.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi on lisäksi erittäin tärkeää hyödyntää täysimääräisesti EU:lta saatavissa oleva rahoitus, kuten Euroopan puolustusrahaston ja sotilaallisen liikkuvuuden (Military Mobility) rahoituksen tarjoamat mahdollisuudet.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Ilmavoimien toteuttamiin lentotoimintaharjoituksiin Kauhavan lentokentällä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 961 003 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valtuus

(1. kohta kuten HE 216/2021 vp)

(2. ja 3. kohta kuten HE 146/2021 vp)

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille esitetään yhteensä 820 milj. euroa, joka on 36 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vuoden 2022 tilausvaltuudet ovat yhteensä 609 milj. euroa. Valiokunta puoltaa myös käsiteltävälle momentille esitettävän uuden tilausvaltuuden, Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen vuonna 2022, hyväksymistä. Valtuuden enimmäismäärä on 155 milj. euroa vuosina 2022—2026.

Momentin määrärahalla jatketaan lisäksi Laivue 2020 -hankintaa, jolle myönnetty valtuudet ovat yhteensä noin 1,3 mrd. euroa. Alusten rakentamisen aloittaminen näyttää kuitenkin viivästyvän alkuperäisestä aikataulusta. Suunnitteluviiveistä huolimatta pyrkimyksenä on edelleen, että uusi laivue valmistuu vuonna 2028. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus huolehtii omalta osaltaan aikataulussa pysymisestä ja siitä, ettei hankinnan mahdollinen myöhästymisen heikennä merivoimien suorituskykyä.

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille esitetään 1,5225 mrd. euroa. Tästä 1,500 mrd. euroa on tarkoitus osoittaa hankintasopimuksen mukaisiin ennakko- ja etappimaksuihin, jotka sisältyvät vuoden 2021 talousarviossa hyväksyttyyn Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuuteen. Lisäksi momentilla on 22,5 milj. euroa ennakollisen 1,5 prosentin indeksikorotuksen mukaisia menoja. Ennakollinen indeksikorotus tarkistetaan vuoden 2023 keväällä vastaamaan toteutunutta kustannuskehitystä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 27

Valiokunta toteaa, että monitoimihävittäjien hankinta etenee suunnitelman mukaisesti. Valiokunta pitää aiempien kannanottojensa mukaisesti (kuten VaVL 10/2021 vp — VNS 8/2021 vp) välttämättömänä, että puolustushallinto arvioi realistisesti hankinnan eri vaihtoehtojen elinkaarikustannukset, jotta varmistutaan siitä, etteivät poliittisen ohjauksen asettamat rahoituksen enimmäismäärät ylity. Huomioon tulee ottaa realistisesti myös puolustusmateriaalin keskimääräistä hinnan nousua nopeampi kallistuminen.

Hankinta on kyettävä toteuttamaan 10 mrd. euron rahoituksella vuoden 2021 hintatasossa. Lisäksi hankinnan sitomattomaan rahoitukseen lisätään ostovoimakorjaus ja huomioon otetaan vakiintuneen käytön mukaiset indeksi- ja valuuttakurssimuutosten aiheuttamat kustannukset. Käyttö- ja ylläpitokustannusten ylärajaksi on asetettu 10 prosenttia vuotuisesta puolustusbudjetista. Puolustusministeriö on tarkentanut linjausta siten, että 10 prosenttia lasketaan vuotuisista maanpuolustuksen menoista (pois lukien HX- ja Laivue 2020 -hankkeet).

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille esitetään 4,9 milj. euroa. Suurin osa määrärahasta (4,604 milj. euroa) osoitetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin menoihin.

Valiokunta pitää momentin määrärahaa tärkeänä, koska suhteellisen pienellä rahoituksella pystytään tukemaan vapaaehtoistoimintaa, jolla on suuri merkitys maanpuolustustahdon ja kokonaismaanpuolustuksen ylläpitämiselle ja vahvistamiselle.

Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitarpeeseen liittyvät ongelmat on tiedostettu ja hallitus täydensi momentin perusteluja siten, että määrärahaa saa käyttää myös mainittuun toimintaan. Tarkoitukseen on käytettävissä 120 000 euroa vuonna 2022. Valiokunta yhtyy kuitenkin puolustusvaliokunnan näkemykseen (PuVL 6/2021 vp — HE 146/2021 vp) siitä, että tällaiset tukitoimet kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle ja kehottaa hallitusta jatkamaan keskusteluja pysyvän rahoituksen turvaamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 28

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään noin 187,8 milj. euroa, joka on noin 1,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Merkittävin muutos Tullin toimintamenoissa on tulliselvitysten kokonaisuudistuksen jatkaminen. Useiden uudistukseen tulleiden muutosten myötä EU lykkäsi sen käyttöönottoa vuoden 2025 loppuun, ja vuodelle 2022 esitetty rahoitus vastaa tehtyä uutta päätöstä.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Tullin määrärahoja on tarpeen vaatiessa lisätty tehtävissä tapahtuneisiin muutoksiin. Yllä mainitun uudistuksen ohella resursseissa on huomioitu mm. arvonlisäveron alarajan poistuminen ja Ison-Britannian EU-eron tullivaikutukset. Myönteistä on, että vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa lisättiin määrärahaa myös tiedonhallintalain vaatimusten täyttämiseen Tullissa.

Valiokunta toteaa, että toiminnan kehittämisen määrärahat ovat kuitenkin viime vuosina jääneet niukoiksi. Tarpeita on erityisesti valvontateknologian kehittämisessä, kuten rekisterikilpien ja konttien kuvaus- ja tunnistamisjärjestelmän sekä valvontatoimen prosessien digitalisoinnin kehittämisessä ja riskianalyyysijärjestelmän rakentamisessa.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota aiempien vuosien budjettimietintöjensä tapaan (kuten VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp, HE 227/2020 vp) Tullin korkeisiin sairauspoissaoloihin (arviolta noin 11 päivää/vuosi), jotka ovat valtionhallinnon keskimääräisen tason yläpuolella. Henkilöstön mahdolliseen riittävyyteen liittyviä paineita on vaikea hallita, mutta valiokunta pitää edelleen tärkeänä, että Tullin johto jatkaa toimenpiteitä työhyvinvoinnin lisäämiseksi ja sitä kautta sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

03. Digi- ja väestötietoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyyn huoleen siitä, että Digi- ja väestötietoviraston käsittelyajat ovat tietyissä asiaryhmissä kohtuuttoman pitkät, mikä heikentää merkittävästi kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien toteutumista. Valiokunta pitää tämän vuoksi tärkeänä, että virasto kiirehtii Oikeusturvaohjelman vuosille 2021—2028 täytäntöönpanoa ja edistää muutoinkin ripeällä aikataululla niitä säädösmuutoksia, jotka sujuvoittavat sähköistä asiointia. Valiokunta painottaa toiminnan kehittämistä ja tehostamista, joilla voidaan saavuttaa kustannussäästöjä ilman kansalaisille tarjottavien palveluiden heikentymistä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 28

Hallituksen esitykseen eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 132/2021 vp) sisältyvät lait eivät esityksestä poiketen tule voimaan 1.1.2022, joten valiokunta poistaa tällä perusteella momentilta 625 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 58 251 000 euroa.

89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus

30. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 47,1 milj. euroa, ja sitä voidaan käyttää mm. hyvinvointialueiden käynnistämisen sekä väliaikaisten valmistelutoimielinten kustannuksiin. Lisäksi hyvinvointialueille on varattu ICT-valmistelurahoitusta vuosille 2021—2025 yhteensä noin 440 milj. euroa, joka myönnetään erikseen haettavina valtionavustuksina.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa väliaikaisten toimielimien yleisavustusta on pidetty riittämättömänä ja arvioitu, ettei avustus kattaisi edes puolta niistä kustannuksista, jotka syntyvät väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseen valmistautumisesta. Alimitoitettun rahoituksen on arvioitu hidastavan uudistuksen valmistelua ja heikentävän käynnistymisvaiheen toimintojen jatkuvuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoituksen riittävyyttä seurataan. Samalla on kiinnitettävä huomiota myös kunnille aiheutuviin muutuskuluihin, sillä merkittävä osa tehtävien siirron valmistelun ja toteuttamisen muutuskuluista kohdistuu kuntiin. Kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen on nyt esitetty 2 milj. euron korotusta sote-uudistuksen valmisteluun osallistumiseen, mutta myös tämän määrärahan riittävyyttä on seurattava, sillä voimaannpanolaki (616/2021) velvoittaa kuntia muun muassa osallistumaan uudistuksen täytäntöönpanon valmisteluun ja tarvittavan virka-apun antamiseen. Valiokunta toteaa, että uudistuksen sujuvan käynnistymisen kannalta on tärkeää huolehtia siitä, että valmistelutoimet etenevät ensi vuoden aikana mahdollisimman tehokkaasti.

90. Kuntien tukeminen

Kuntatalouden tila ja näkymät

Kuntatalouden kehitys on ollut viime vuosina poikkeuksellista. Vuosi 2017 oli kuntatalouden näkökulmasta ennätyksellisen vahva, mutta kuntatalous heikkeni selvästi vuosina 2018 ja 2019 ja sen tilanne oli vaikea koronapandemian alkaessa vuonna 2020. Kuntatalouden vaikeudet johtuvat ennen kaikkea rakenteellisista ongelmista, kuten väestön ikääntymisestä, palvelutarpeen kasvusta ja mm. muuttoliikkeen ja syntyvyyden laskun aiheuttamasta kuntien eriytymiskehityksestä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 28

Vuonna 2020 kuntatalous vahvistui merkittävästi, mikä aiheutui pääosin valtion koronapandemian vuoksi kunnille osoittamista lähes 3 mrd. euron tukitoimenpiteistä. Ne ylittivät koronatilanteesta kunnille vuonna 2020 aiheutuneet lisäkustannukset ja tulonmenetykset yli miljardilla eurolla. Myös verotulojen suotuisa kehitys sekä nettomenojen maltillinen, alle 3 prosentin kasvu tukivat kuntatalouden vahvistumista vuonna 2020. Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate kaksinkertaistui vuonna 2020 noin 4,7 mrd. euroon ja tilikauden tulos oli noin 1,7 mrd. euroa positiivinen. Taloustilanne koheni kaikissa kuntakokoryhmissä, ja negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä oli koko 2000-luvun pienin vuosikatteen ollessa negatiivinen vain kahdessa kunnassa.

Kunnille ei aiheudu koronasta merkittäviä kustannuksia myöskään vuonna 2021, jolloin valtio on osoittanut kunnille koronaan liittyvää lisärahoitusta yhteensä 2,46 mrd. euroa. Rahoitus on kohdistunut mm. kuntien yhteisöveron jako-osuuden sekä kuntien peruspalvelujen valtionosuuden korotukseen. Näiden tukitoimien vuoksi kuntatalouden arvioidaan pysyvän vuonna 2021 lähellä viime vuoden tasoa, joskin kompensatioiden ja kustannusten kuntakohtainen kohtaanto vaihtelee kuitenkin paljon.

Vuosi 2022 näyttää saadun selvityksen mukaan kuitenkin vaikealta, sillä kuntien menojen arvioidaan kasvavan tuloja nopeammin. Koronaepidemiasta kunnille ja kuntayhtymille aiheutuvien välittömien lisäkustannusten arvioidaan vähenevän, mutta samalla poistuvat myös valtion kuntatalouteen kohdistamat määräaikaiset tukitoimenpiteet. Kuntatalouden menot kuitenkin kasvavat mm. koronan välillisten vaikutusten vuoksi, kun kunnat joutuvat lisäämään esim. lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvajeen vähentämiseen tarvittavia resursseja. Tämän lisäksi väestön ikääntymiseen liittyvä palvelutarve kasvaa, minkä ohella myös kuntien kustannustason arvioidaan nousevan ensi vuonna 2,5 prosenttia. Kuntien on myös yhdessä hyvinvointialueiden kanssa huolehdittava palvelujen saatavuudesta ja palveluketjujen toimivuudesta vuosien 2022—2023 nivelvaiheessa.

Kuntien saamien verotulojen kasvun arvioidaan hidastuvan 0,7 prosenttiin vuonna 2022 ja kuntien toiminnan ja investointien rahavirran ennakoitua laskevan noin 1,5 mrd. euroa negatiiviseksi. Koska henkilöstökustannukset muodostavat suuren osan kuntien kustannuksista, myös keväen 2022 kunta-alan palkkaratkaisulla on suuri merkitys kuntataloudelle. Talouden sopeutuspaineen arvioidaan olevan suurta kaikissa kuntakokoryhmissä.

Vuosi 2023 on hyvin poikkeuksellinen kuntataloudessa, kun sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle, jolloin kuntien toiminnan kustannukset vähenvät ja käyttötalousmenoista siirtyy pois noin puolet. Myös kuntien verorakenteessa tapahtuu merkittävä muutos.

Valiokunta toteaa, että uudistus toteutetaan kunta—valtio-suhteessa kustannusneutraalisti, ts. tuloja ja kustannuksia siirretään hyvinvointialueille yhtä suuri määrä. Rahoituksen pohja määräytyy koko maan tasolla vuoden 2022 kuntien yhteenlaskettujen toteumatietojen perusteella, ja laskelmat tarkentuvat vuosien 2023—2026 julkisen talouden suunnitelman valmistelun yhteydessä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuntien talouteen liittyy kuitenkin tässä vaiheessa suurta epävarmuutta mm. siitä, miten vuoden 2022 sote-kustannukset ja verotulot kehittyvät ja mitkä ovat uudistuksen konkreettiset kuntakohtaiset vaikutukset.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 28

Uudistuksen tavoitteena on, että se ei sinänsä heikennä eikä paranna minkään kunnan rahoitus-asemaa. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kunnille jää edelleen merkittävä määrä paikallisia lakisääteisiä tehtäviä, sillä niiden vastuulla ovat mm. varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja vapaa-ajantoimi, alueiden käytön suunnittelu ja pääosin asuntopolitiikka sekä elinkeinopolitiikka. On siksi erittäin tärkeää, että uudistuksen toimeenpanoa ja sen vaikutuksia kuntien rahoitukseen ja kuntien talouden tasapainoon seurataan huolellisesti ja että maan eri osissa olevien kuntien asukkaiden välttämättömät palvelut varmistetaan. Uudistuksen vaikutuksia ja rahoituksen riittävyyttä on seurattava myös yksittäisten kuntien talouden kestävyys ja suorituskyvyn kannalta.

Erikseen on syytä seurata suurten ja kasvavien kaupunkien kehitystä ja elinvoimaisuutta ja varmistaa, että niillä säilyy kyky investoida kestäväan kasvuun ja huolehtia kaupungin elinvoimasta, kasvusta ja kilpailukykyä. Hyväksyessään hyvinvointialueiden perustamista ym. koskevan hallituksen esityksen eduskunta on myös nimenomaan edellyttänyt, että hallituksen tulee turvata kasvukaupunkien investointikyky (EV 111/2021 vp — HE 241/2020 vp).

Koronaepidemiaan liittyvät mittavat tukitoimet ovat peittäneet hetkeksi kuntatalouden rakenteelliset ongelmat, mutta kriisin väistyessä kuntatalouden kestävyys turvaaminen on entistä keskeisempää. Kunnille tulee luoda aidot kannustimet tukea elinkeino- ja elinvoimapolitiikkaa, mutta samalla on tärkeää, että kunnat itse panostavat rakenteellisiin uudistuksiin, jotka parantavat tuottavuutta, vaikuttavuutta, työllisyyttä ja talouden kestävyttä pitkällä aikavälillä. Kuntien on myös itse oltava aktiivisia luomaan sellaista elinvoimaisuutta ja taloudellista toimeliaisuutta, joka lisää verotuloja ja vähentää mm. työttömyydestä aiheutuvia menoja.

Valiokunta pitää hyvänä, että valtiovarainministeriö on asettanut tulevaisuuden kuntopolitiikan toimenpidevaihtoehtoja valmistelevalle työryhmälle, jonka toimikausi päättyy 31.12.2021. Työryhmän tavoitteena on tuottaa poliittiseen päätöksentekoon kuntopolitiikan kokonaisuutta koskevia toimenpide-ehdotuksia. Kokonaisuudessa käydään läpi kuntien rahoituspohjan ja tehtävien tasapainoa ja kestävyttä, kuntien roolia ja itsehallintoa, kuntien toimintatapoja, yhteistyötä ja kuntarakennetta sekä valtion kuntiin kohdistamaa ohjausta eri muodoissaan. Samassa yhteydessä on syytä arvioida myös kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita.

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Kuntien valtionavut (laskennalliset valtionosuudet, valtionavustukset ja veromenetysten korvaukset) ovat valtion vuoden 2022 talousarvioesityksessä yhteensä 13,1 mrd. euroa, mikä on noin 900 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Mikäli vuoden 2021 lisätalousarviot otetaan huomioon, ehdotetut valtionavut vuodelle 2022 ovat 1,1 mrd. euroa pienemmät kuin vuonna 2021. Aleneminen aiheutuu pääasiassa vuodelle 2021 budjetoitujen määräaikaisten koronatukien poistumisesta. Kuntien laskennalliset valtionosuudet kasvavat vuodesta 2021 noin 350 milj. euroa (3,9 %) ja nousevat näin 9,1 mrd. euroon. Verotulomenetysten korvaukset kasvavat puolestaan noin 300 milj. euroa (12,4 %) yhteensä 2,6 mrd. euroon.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan vuonna 2022 hieman alle 8 mrd. euroa. Tämä on noin 290 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa, vaikka koronavirustilanteeseen liittynyt 300 milj. euron kertaluonteinen lisäys poistuu. Valtionosuuden

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 28

kasvua selittävät mm. indeksikorotukset (188 milj. euroa) sekä 246 milj. euron erillinen valtionosuuden korotus, josta hallitus päätti kevään 2021 kehysriihessä. Myös kuntien uudet ja laajenevat tehtävät lisäävät valtionosuutta (116 milj. euroa). Näistä taloudellisesti merkittävimmät ovat vanhuspalvelulain muutos (43,7 milj. euroa), sote-asiakasmaksulain uudistus (28,0 milj. euroa), lastensuojelun jälkihuollon laajennus (12 milj. euroa), seulontaohjelman laajennus (10 milj. euroa) sekä oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen (8,4 milj. euroa).

Vuoden 2022 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus on 564 milj. euroa. Hallitus päätti kuitenkin kevään 2021 kehysriihen yhteydessä, että kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutusta ei huomioida johtuen siitä, että kuntataloutta on tuettu voimakkaasti vuonna 2020 ja tukea jatketaan vuonna 2021, minkä lisäksi koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset kompensoidaan kunnille. Valtionosuutta korotetaan kuitenkin edellä mainitulla erillisellä 246 milj. euron lisäyksellä. Näiden kahden toimenpiteen yhteinen nettovaikutus on noin 318 milj. euroa valtionosuuksien tasoa vähentävä vuonna 2022, minkä lisäksi kiky-sopimukseen liittyvä vähennys (-234 milj. euroa) muuttuu pysyväksi vähennykseksi ja pienentää pysyvästi kunnan peruspalvelujen valtionosuusrahoitusta vuodesta 2022 alkaen.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee näin 25,67 prosentista 23,59 prosenttiin vuonna 2022. Yli puolet muutoksesta on kuitenkin momentin sisäistä teknistä muutosta, joka ei vähennä kuntien saaman valtionosuuden määrää.

Valiokunta pitää tärkeänä, että resurssien riittävyttä seurataan. Valiokunta pitää myönteisenä, että kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen esitetään kertaluonteista 2 milj. euron korotusta, joka liittyy kuntien velvollisuuteen osallistua sote-uudistuksen valmisteluun. Kuten edellä on todettu, myös tämän määrärahan riittävyttä on seurattava, sillä uudistusta koskevan lainsäädännön voimaantulo luo kunnille useita kustannuksia aiheuttavia uusia velvoitteita sekä ennen järjestämistehtävien siirtymistä hyvinvointialueille että sen jälkeen vuodesta 2023 lukien.

Valiokunta toteaa, että vuoden 2022 talousarvioesitykseen ei sisälly enää uusia päätöksiä kuntien koronatuista, mutta vuoden 2021 avustuksista osa ajoittuu vasta vuoteen 2022. Tämä tukee kuntien mahdollisuuksia vastata koronan jälkihoitoon myös ensi vuonna. Samalla on kuitenkin varauduttava myös koronatukien jatkamiseen, mikäli epidemiatilanne niin edellyttää.

Koronakriisin arvioidaan aiheuttaneen myös laajempaa ja pitkäkestoisempaa hyvinvointivajetta, joka ilmenee mm. oppimisvajeina, heikentyneenä toimeentulona, yksinäisyytenä sekä henkisenä pahoinvointina. Valiokunta nostaa erityisesti esille lasten ja nuorten kokeman pahoinvoinnin, jonka vaikutukset saattavat olla pitkäkestoisia ja jotka voivat näkyä vasta viiveellä. Koska hoito- ja palveluvelan suuruutta ei pystytä vielä tässä vaiheessa täysin arvioimaan, on erittäin tärkeää seurata tilannetta ja varautua toimiin, joilla vältetään pitkäkestoisten ja pysyvien vaurioiden syntyminen. Valiokunta toteaa, että tällaisen sosiaalisen velan hoitamatta jättäminen lisää sekä inhimillistä hätää että myös yhteiskunnan maksettavaksi tulevia kustannuksia tulevaisuudessa.

Määrärahamuutos. Valiokunta vähentää momentilta 146 000 euroa, joka lisätään vastaavasti momentille 29.10.20. Määräraha liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta ym. annetun lain muuttamisesta (HE 127/2021 vp), jonka käsittely on eduskunnassa edelleen kesken.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 28

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 983 466 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

**Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29**

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Lukutaito. Opetushallituksen koordinoima Kansallinen lukutaitostrategia 2030 on valmistunut, ja se on julkistettu 16.11.2021. Strategian tavoitteena on luoda ja vahvistaa lukutaitotyön rakenteita, parantaa monilukutaito-osaamista sekä innostaa lukemaan ja monipuolistamaan lukutaitoa. Lukutaitostrategian jatkoksi laaditaan kansallinen lukutaito-ohjelma, jossa tarkennetaan toimenpide-ehdotukset ja niihin liittyvät vastuutahot.

Valiokunta totesi jo kuluvan vuoden talousarviota koskevassa mietinnössään, että lukutaitostrategian valmistuttua on tärkeää saada käyntiin pysyvä valtakunnallinen lukutaito-ohjelma, mutta sen toimeenpanoon ei ole osoitettu resursseja. Toimenpiteet lukutaidon parantamiseksi ovat kuitenkin tärkeitä, sillä saadun selvityksen mukaan etenkin perusopetusikäisten oppilaiden lukutaito on heikentynyt, minkä lisäksi myös asenteet oppimista kohtaan ovat heikentyneet. Pisa-tutkimusten mukaan vuonna 2000 suomalaislapsista oli heikkoja lukijoita 7 prosenttia, mutta vuonna 2008 heidän osuutensa oli noussut jo 14 prosenttiin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että lukutaito-ohjelman toimeenpanon vaatimat pysyvät resurssit otetaan huomioon määrärahakehityksessä.

Valiokunta lisää lukutaito-ohjelman toimeenpanoon 1 500 000 euroa, josta osoitetaan

- 200 000 euroa kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanoon ja eri ohjelmien johtamiseen sekä Lukeva varhaiskasvatus -ohjelmanpilottiin
- 50 000 euroa lasten lukuharrastuksen tukemiseen
- 120 000 euroa tukimateriaaliin heikosti lukevien lasten, nuorten ja aikuisten tukemiseksi
- 130 000 euroa lukutaidon arviointityökalujen kehittämiseen ja soveltamiseen
- 1 000 000 euroa Lukeva kunta -verkoston jatkamiseen ja uusien kuntien sitouttamiseen lukutaitotyöhön.

Lisäksi valiokunta lisää momentille 29.80.50 yhteensä 390 000 euroa, josta osoitetaan 90 000 euroa Lastenkirjainstituutin Lukemo-portaalin ylläpitoon ja tiedotukseen sekä 300 000 euroa Luke-lapselle -ohjelman jatkamiseen.

Oppimisvaikeudet. Valiokunta kiinnittää huomiota myös oppimisvaikeuksien oikea-aikaiseen tunnistamiseen, sillä saadun selvityksen mukaan oppimisvaikeus jää usein tunnistamatta, jolloin lapset ja nuoret eivät saa tarvitsemaansa oikein kohdennettua tukea oppimiseensa. Oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen on tärkeää mm. syrjäytymiskehityksen ennaltaehkäisemiseksi ja koulupudokkuuden vähentämiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa arvioidaan tarve erillisen strategian ja siihen liittyvän toimenpideohjelman laatimiseen, millä edistettäisiin oppimisvaikeuksien oikea-aikaista tunnistamista ja vaikuttavien tukitoimien kehittämistä ja saatavuutta. Kansallisen strategian tulisi kattaa

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

koko koulutuspolku varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle. Perustaitojen oppiminen, vaikeuksien tunnistaminen ja tehokkaan tuen varmistaminen liittyvät myös lukutaitostrategiaan ja sen pohjalta kehitettävään toimenpideohjelmaan.

Tekijänoikeuksiin perustuvien korvausten maksaminen. Valiokunta kiinnitti kuluvan vuoden talousarviota koskevassa mietinnössään huomiota siihen, että momentin rahoitus (14,7 milj. euroa) on riittämätön tekijänoikeudella suojattujen teosten kopiointiin ja digitaaliseen käyttöön ym. aiheutuviin menoihin. Lisäksi valiokunta kiinnitti huomiota siihen, ettei momentin päätösosassa otettu huomioon mahdollisuutta hankkia elokuvaan liittyviä esityslupia, vaikka kouluilla on suuri tarve hankkia käyttöönsä luvallista audiovisuaalista materiaalia.

Nyt elokuvaan liittyvien esitysoikeuksien hankinta sisältyy momentin päätösosaan, mutta korvausten kokonaismäärä säilyy vuoden 2021 tasolla. Saadun selvityksen mukaan käytettävissä olevaa summaa tulisi korottaa 3,3 milj. eurolla, koska teosten kopiointi ja digitaalinen käyttö ovat viime vuosina lisääntyneet. Myös elokuvien mukaan ottaminen TV-ohjelmien opetuskäyttöä koskevaan sopimukseen edellyttää lisäresursseja.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että tarvittavat määrärahat otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelmassa.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvokoulutus, kehotunnekasvatus. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa varhaiskasvatuksen ammattilaisille järjestettävän tasa-arvokoulutuksen toteuttamiseen ja verkkokurssien materiaalihankintoihin. Saadun selvityksen mukaan varhaiskasvatuksen ammattilaisia kouluttavissa oppilaitoksissa tasa-arvon käsittely on vaihtelevaa, joten alalla on tarvetta ajantasaisen tasa-arvotiedon saamiseen.

Lisäksi valiokunta lisää momentille 100 000 euroa kehotunnekasvatukseen liittyvän koulutuksen lisäämiseen. Kehotunnekasvatus on pienten lasten seksuaali- ja turvataitokasvatusta, jota voidaan edistää esim. varhaiskasvattajille ja alkuopetuksen opettajille suunnattavan verkkokoulutuksen kautta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 64 026 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

(1.—5. kohta kuten HE 146/2021 vp)

6) enintään 14 706 000 euroa opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

(7.—11. kohta kuten HE 146/2021 vp)

(12.—14. kohta kuten HE 216/2021 vp)

15) enintään 1 500 000 euroa luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävästä toimenpiteistä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen. (Uusi)

(3. ja 4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

30. Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on 14,5 milj. euroa, joka vastaa kuluvan vuoden määrärahasoa.

Mallin pilotoinnin jälkeen käynnissä on harrastamisen Suomen mallin ensimmäinen varsinainen toimintalukuvuosi, jossa on mukana 235 kuntaa, 1 900 koulua ja noin 400 000 lasta ja nuorta. Uudessa järjestämismallissa toteutetaan lasten ja nuorten toiveisiin vastaavaa harrastustoimintaa paikallis- tai aluetasolla ja pääsääntöisesti koulupäivän yhteydessä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa malli vakinaistetaan ja sille osoitetaan pysyvä rahoitus. On myös tärkeää, että harrastustoimintaa, koulujen kerhotoimintaa sekä perusopetuslain mukaisia aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään kokonaisuutena niin, että ne tavoittavat mahdollisimman kattavasti kaikki lapset ja nuoret. Erilaisen koulupäivän yhteyteen järjestetyn toiminnan edistäminen on erityisen tärkeää nykytilanteessa, jossa koronaepidemia on heikentänyt lasten ja nuorten hyvinvointia ja vähentänyt sosiaalisia kontakteja.

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Vapaa-ajattelijain Liitto ry:n toimintaan uskonnon ja vakaumuksen vapauden edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 597 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	773 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000
3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	OKKA-säätiö	60 000
7.	UKK-Seura	10 000
8.	<i>Vapaa-ajattelijain Liitto ry</i>	<i>50 000</i>
Yhteensä		1 597 000

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Juutalaisen seurakunnan turvallisuus. Helsingin juutalaisen seurakunnan synagogan ja seurakuntakeskuksen turvallisuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen ehdotetaan 150 000 euron määrärahaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan juutalaiseen seurakuntaan kohdistuu jatkuvasti kohonnut turvallisuusuhka, ja turvallisuuden ylläpidon kustannukset ja välttämättömät investoinnit ovat olleet viime vuosina noin 400 000 euron tasolla. Seurakunta toimii Helsingin ydinkeskustassa, minkä lisäksi sen tiloissa toimivat koulu ja päiväkotitoiminnot lisäävät turvatoimien tarpeellisuutta.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen ja pitää välttämättömänä, että tarvittava rahoitus (300 000 euroa) otetaan huomioon vuoden 2023 talousarvioesityksessä.

Lintulan luostarin kehittäminen. Saadun selvityksen mukaan luostarin elinvoimaisuuden turvaamiseksi on suunniteltu mm. rakennuskannan ja alueen kehittämistä, mikä lisäisi luostarin ja alueen vetovoimaa matkailukohteena ja parantaisi luostarin muiden elinkeinotoimintojen kehittämistä. Elinvoimaisuutta parantavilla toimilla on nyt entistä suurempi merkitys, sillä koronaepidemian vuoksi luostarin tulot ovat pudonneet, kun matkailu ja myös luostarin valmistamien kynttilöiden kysyntä ovat vähentyneet.

Valiokunta lisää momentille talousarvioaloitteen TAA 266/2021 vp perusteella 50 000 euroa Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostarin kehittämishankkeen suunnitteluun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 772 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 652 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle	134 000
	— mistä merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	52 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	824 000
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	80 000
6.	<i>Lintulan luostarin kehittäminen</i>	<i>50 000</i>
Yhteensä		3 772 000

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kolmivuotiset kehittämishankkeet jatkuvat. Niihin osoitetaan yhteensä noin 155 milj. euroa, josta pe-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

rusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan osoitetaan noin 85 milj. euroa ja varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon parantamiseen 70 milj. euroa. On niin ikään myönteistä, että varhaiskasvatuksen kolmiportaisen tuen uudistuksen toimeenpano etenee (SiVM 14/2021 vp — HE 148/2021 vp) ja että oppilas- ja opiskelijahuoltoa vahvistetaan (SiVM 12/2021 vp — HE 165/2021 vp).

Oppimis- ja hyvinvointivajeen korjaaminen. Pandemian vaikutusten tasoittamiseen varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa on kohdennettu vuosina 2020 ja 2021 yhteensä noin 124 milj. euroa, joiden käyttöaika jatkuu vielä ensi vuonna. Lisäresurssitarvetta on kuitenkin arvioitava tarvittaessa uudelleen, sillä koronaan liittyvät rajoitustoimet ja etäopetus ovat lisänneet oppimisvajetta kaikilla asteilla. Vaikka etäopiskelu on sopinut osalle oppilaista hyvin, lasten ja nuorten väliset erot ovat kasvaneet, kun osa oppilaista on saanut tukea vanhemmiltaan osan jäädessä pelkän etäopetuksen ja koulun tukiverkkojen varaan. On myös tärkeää, että oppimisvajetta paikataan nopeasti, jotta ongelmat eivät pääse pahenemaan. Pitkällä aikavälillä oppimisvajeen hoitamatta jättäminen voi tulla huomattavasti koulutusinvestointeja kalliimmaksi, sillä oppimisvaje heikentää osaamista ja voi heijastua myöhemmin myös työllisyyteen ja hyvinvointiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös keväällä 2021 toteutettuun kouluterveyskyselyyn, jonka mukaan korona-aika ja siihen liittyvät rajoitustoimet ovat lisänneet lasten ja nuorten kokemaa yksinäisyyttä, ahdistuneisuutta, sosiaalisia pelkoja, uupumusta ja masennusta. Lapsilla ja nuorilla on samalla merkittäviä ongelmia päästä tarvitsemiensa mielenterveyspalvelujen piiriin. Saadun selvityksen mukaan yksinäisyyden kokemuksella voi olla vakavia vaikutuksia mm. opintojen sujuvuuteen ja opiskelumotivaatioon ja se altistaa myös masennukselle ja mielenterveyden häiriöille.

Valiokunta viittaa jäljempänä momentin 29.40.20 kohdalla esitettyyn ja ehdottaa koululaisten yksinäisyyden vähentämiseen tähtäävän ohjelman käynnistämistä. Ns. School to Belong -ohjelman tavoitteena on mm. auttaa tunnistamaan ja lievittämään nuorten yksinäisyyttä ja sen haitallisia vaikutuksia terveydelle ja hyvinvoinnille sekä kehittää kouluyhteisön yhteisöllisyyttä ja henkilökunnan osaamista.

Valiokunta korostaa koulujen saumatonta yhteistyötä muiden sektoreiden, erityisesti sosiaali- ja terveystoimen palvelujen kanssa. On erityisen tärkeää varmistaa, että kouluterveydenhuollon palvelut toimivat ja että oppilaat saavat varhaista tukea mielenterveyden ongelmiin. On niin ikään tärkeää, että opettajien osaamista vahvistetaan, jotta haasteellisiin tilanteisiin pystytään tarttumaan oikea-aikaisesti.

Koska pandemia-ajan kesto ja sen seuraukset eivät ole vielä nähtävissä, oppimisen ja hyvinvoinnin puutteiden korjaamiseen on varattava riittävästi aikaa sekä varauduttava tukitoimien ja oppilashuollon riittävään resursointiin myös tulevina vuosina.

Varhaiskasvatuksen opettajien koulutus. Valiokunta viittaa jäljempänä luvun 29.40 kohdalla esitettyyn ja korostaa myös tässä yhteydessä riittävää varhaiskasvatuksen opettajien koulutusta. Pätevistä varhaiskasvatuksen opettajista on suuri pula kautta maan; erityisen vaikea tilanne on pääkaupunkiseudulla ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

Määrärahamuutos. Valiokunta lisää momentille 146 000 euroa, joka vähennetään vastaavasti momentilta 28.90.30. Muutos aiheutuu siitä, että budjettilakina annetun perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta ym. annetun lain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 127/2021 vp) käsittely eduskunnassa on edelleen kesken.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 172 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—3. kohta kuten HE 146/2021 vp)

(4. ja 5. kohta kuten HE 216/2021 vp)

(6. ja 7. kohta kuten HE 146/2021 vp)

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin määräraha on 173,2 milj. euroa, joka on noin 10 milj. euroa kuluvan vuoden varsinaista talousarviota enemmän. Määrärahan korotuksesta noin puolet aiheutuu kustannustason tarkistuksista, minkä lisäksi maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen ehdotetaan lisäystä 5 milj. euroa. Näin kotoutumiskoulutukseen on käytettävissä yhteensä 11,83 milj. euroa, mikä on merkittävä muutos aikaisempaan noin 4,9 milj. euroon verrattuna.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoituksen riittävyyttä edelleen seurataan.

Maahanmuuttajien osaamisen parantamiseksi on myös perusteltua selvittää mahdollisuudet lisätä valtionosuusrahoitusta tilanteissa, joissa kotoutumisaika on jo päättynyt. Esim. pitkään kotona olleiden maahanmuuttajanaisten tai muutoin työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajien työllistymistä voitaisiin edistää mm. kielitaitoa sekä kulttuuri-, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksien edistävällä koulutuksella. Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen sekä kotoutumisajan päättymisen jälkeen tarvittavaan kielitaito- ym. koulutukseen osoitetaan riittävät resurssit vuosia 2023—2026 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös siihen, ettei kansanopistoille ole osoitettu riittävää rahoitusta oppivelvollisuuden laajentamisesta aiheutuviin oppimateriaalihankintoihin. Saadun selvityksen mukaan rahoituksen tasoa ollaan kuitenkin nostamassa siten, että myös oppimateriaalikustannukset otetaan huomioon. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevälistuntokaudella 2022. Jatkossa on myös syytä arvioida, onko kansanopistojen järjestämään oppivelvollisuuskoulutukseen varattu rahoitus riittävä opiskelijamääriin nähden.

Valiokunta korostaa vapaan sivistystyön roolia myös jatkuvan ja elinikäisen oppimisen edistämisessä, sillä sen kautta voidaan tavoittaa henkilöitä, jotka eivät muuten osallistu koulutukseen. Ko-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 29

ronapandemian jälkeen on tarvetta panostaa mm. osaamis-, liikunta- ja terveysvajetta korjaaviin toimiin. Vapaan sivistystyön toimijoilla on myös tärkeä rooli heikon pohjakoulutuksen omaavien tietotaidon ja digitaalisen osaamisen parantamisessa.

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Suomi-koulujen avustuksiin ehdotetaan 429 000 euron määrärahaa, joka vastaa aiempien vuosien tasoa. Suomi-kouluja rahoitetaan myös lukukausimaksuilla ja muilla avustuksilla, minkä lisäksi kouluilla on omaa varainhankintaa. Lukuvuonna 2020—2021 kouluja toimi yli 30 maassa ja niissä opiskeli yhteensä noin 3 400 ulkosuomalaislasta ja -nuorta. *Etäkoulu Kulkuri ja Nomadskolan* ovat puolestaan ulkomailla asuvan oppilaan verkkokouluja, joiden rahoitus perustuu valtionavustukseen ja lukuvuosimaksuihin. Talousarviorahoitus on ollut vuodesta 2011 lähtien 140 000—148 000 euroa. Kulkurista on kehittynyt jo lähes 500 oppilaan verkkokoulu, jonka osaamista hyödynnetään myös kotimaassa järjestettävässä etäopetuksessa. Viime vuosina on kasvanut erityisesti kaikkia aineita opiskelevien yläkoululaisten määrä.

Niukan perusrahoituksen vuoksi eduskunta on osoittanut em. kouluille jo useiden vuosien ajan lisärahoitusta. Valiokunta viittaa aiemmin lausumaansa (mm. VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp) ja pitää tärkeänä, että em. koulujen toiminnan rahoituspohjaa vahvistetaan, jotta toiminta saadaan kestäväälle pohjalle ja sitä voidaan suunnitella pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.

Valiokunta lisää momentille 1 400 000 euroa, josta osoitetaan

- 400 000 euroa Naisjärjestöjen valtionavustuksiin
- 200 000 euroa Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle
- 70 000 euroa Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle
- 70 000 euroa Marttaliitto ry:lle
- 10 000 euroa Finlands svenska Marthaförbund rf:lle
- 50 000 euroa Karjalan Liitto ry:lle
- 50 000 euroa Kriittiselle korkeakoululle
- 300 000 euroa Suomi-koulujen toimintaan
- 250 000 euroa Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin ja Nomadskolanin toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 913 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 918 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin
- 2) 6 469 000 euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofia-opiston kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

3) *1 526 000* euroa avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola -toimintaan, sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja siihen liittyvä toisen asteen maksuttomuus tulivat voimaan 1.8.2021. Muutos astuu voimaan ikäluokka kerrallaan, jolloin myös määrärahararve kasvaa asteittain vuodesta 2021 lähtien. Vuoden 2022 lisämäärärahararpeeksi on arvioitu 65 milj. euroa, ja se kasvaa edelleen 129 milj. euroon vuonna 2024, jolloin uudistus on tullut kaikilta osin voimaan.

Valiokunnan kuulemista asiantuntijoista osa on arvioinut, että oppivelvollisuuden laajentamiseen varattu rahoitus on riittämätön. Uudistus on kuitenkin ollut voimassa vasta joitakin kuukausia, ja käynnistymisvaiheen kustannustiedot saattavat poiketa vakiintuneen tilanteen kustannuksista. Valiokunta katsoo, että tässä vaiheessa käytettävissä olevien tietojen pohjalta ei ole mahdollista tehdä kattavia johtopäätöksiä määrärahamitoituksen riittävydestä. Systemaattinen ja vuosittain tehtävä kustannusten yksityiskohtainen seuranta ja arviointi ovat kuitenkin ensiarvoisen tärkeitä laadukkaaseen koulutuksen varmistamiseksi.

Kustannustietojen seurannan kannalta on tärkeää, että opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut 1.10.2021 oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon seurantasuunnitelman vuosille 2021—2024 (OKM:n julkaisuja 2021:45). Suunnitelman yhtenä temaattisena kokonaisuutena ovat uudistuksen kustannusvaikutukset. Myös seurantasuunnitelman mukaan rahoitustasoa tulee arvioida uudelleen, mikäli uudistuksen kustannukset eivät vastaa hallituksen esityksessä arvioitua.

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Valiokunta pitää tärkeänä, että ammatilliseen koulutukseen osoitetaan lisäpanostuksia. Opetuksen ja ohjauksen resurssien lisäämiseen esitetään hallitusohjelman mukaisesti 70 milj. euroa, joka voidaan käyttää uusien opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen ja nykyisten tuntiopettajien opetustuntimäärän lisäämiseen sekä tarvittavan opetuksen tukihenkilöstön palkkaamiseen. Oppivelvollisuuden laajentamiseen osoitettu lisärahoitus nousee ensi vuonna noin 9,5 milj. euroon.

Lisäresurssit ovat erittäin tärkeitä, mutta valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huoli pysyvän perusrahoituksen niukkuudesta sekä lisäresurssien määräaikaaisuudesta. Rahoituksen epävarmuus vaikeuttaa toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua, osaavan henkilöstön rekrytointia ja alan vetovoimaa, minkä arvioidaan heijastuvan myös opetuksen määrään ja laatuun.

Valiokunta korostaa pitkäjänteisen ja riittävän perusrahoituksen tarvetta, jota on perusteltua arvioida valmisteltaessa julkisen talouden suunnitelmaa. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että koulutus vastaa työmarkkinoiden tarpeisiin ja että koulutuksen osaamisperusteisuutta kehitetään yh-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

dessä koulutuksen toimijoiden, työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. On myös tärkeää, että koulutuspaikkoja on alueellisesti kattavasti.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös erityisen tuen tarpeessa olevien koulutusmahdollisuuksiin, sillä valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitetyn mukaisesti erityisoppilaitosten paikkoja ei ole riittävästi. Mikäli myös tavallisten oppilaitosten tarjoama tuki on riittämätöntä, opinnot voivat jäädä suorittamatta erityistä tukea tarvitsevilta.

Koronaepidemia on aiheuttanut hyvinvointi- ja oppimisvajetta myös ammatillisessa koulutuksessa, johon on osoitettu koronatukia vuosina 2020 ja 2021 yhteensä 52,5 milj. euroa. Tuen riittävyyttä ja mahdollisen lisätuen tarvetta tulee arvioida ja ottaa lisäksi huomioon, että perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen siirtyneellä ikäluokalla on koronan aiheuttamaa oppimis- ja hyvinvointivajetta, jota joudutaan paikkaamaan toisella asteella.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hoitajamitoituksen muutokseen varaudutaan lisäämällä uusien lähihoitajien koulutusta 43 milj. euron lisäpanostuksella, kun kuluvan vuoden talousarviossa tarkoitukseen varattiin 27 milj. euroa. Vuosille 2020—2024 ajoittuvilla määräaikaikaisilla lisäpanostuksilla on tavoitteena kouluttaa 5 000 uutta lähihoitajaa. On myös tärkeää, että lisäresursseja voidaan käyttää sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon aiemmin suorittaneiden osaamisen täydentämiseen ikääntyvien hoitoon ja kuntoutumiseen. Näin tuetaan sosiaali- ja terveysalan tehtävistä muihin tehtäviin tai työmarkkinoiden ulkopuolelle siirtyneiden palaamista lähihoitajan työhön vanhustenhuollon tehtäviin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että vuosina 2022—2024 toteutetaan oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen määräytymisperusteiden uudistamisen kokeilu, jolla tuetaan nuorten koulutautumista ja työllistymistä. Kokeiluun on varattu kaikkiaan 15 milj. euroa, josta ensi vuodelle osoitetaan 5 milj. euroa.

35. Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin määräraha on 240,4 milj. euroa, joka on noin 42 milj. euroa kuluvaan vuoteen enemmän. Merkittävin lisäys (noin 18 milj. euroa) kohdistuu oppivelvollisuuden laajentamiseen. Tämän ohella lukiouudistuksen toimeenpanoon esitetään 4,5 milj. euron lisäys, minkä lisäksi myös momentille 29.20.21 sisältyy 5 milj. euron rahoitus lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanoon.

Lukiokoulutuksen rahoitus pohjaa heikentää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin tehty muutos, joka vähentää rahoitusta vuosittain noin 100 milj. eurolla verrattuna lukio-koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin (996,13 euroa/opiskelija). Vuoden 2022 talousarvioesitys ei tuo tähän tilanteeseen muutosta. Kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät joutuvat siksi sopeuttamaan toimintaansa tai lisäämään omaa rahoitusosuuttaan. Jatkossa on arvioitava, miten em. rahoitusleikkaus voidaan vähitellen poistaa.

Valiokunta pitää tärkeänä koronapandemian aiheuttamien hyvinvointi- ja oppimisvajaiden huomioimista myös lukiokoulutuksen resursseissa. Lukiokoulutukseen on vuosina 2020 ja 2021 osoitettu 32 milj. euron koronatuki, mutta lisätuen tarvetta on tarpeen arvioida sekä ensi vuonna

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

että myös pidemmällä aikavälillä. Pandemian aiheuttama perusopetuksen oppimisvaje vaikeuttaa myös lukiokoulutuksen suorittamista, sillä monet lukion tänä syksynä aloittaneet ovat olleet etäopetuksessa suuren osan peruskoulun viimeisestä vuodesta.

Valiokunta korostaa myös opiskelijahuollon palveluiden vahvistamista sekä tukitoimien ja mm. kouluterveydenhuollon ja etenkin matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden riittävyyttä.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen osoitetaan ensi vuonna yhteensä 3,5 mrd. euron rahoitus, joka on noin 93 milj. euroa kuluvaan vuoteen enemmän. Rahoitustasoa nostavat lähinnä korkeakoulujen indeksikorotus (67 milj. euroa) sekä EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen 33,7 milj. euron rahoitus. Lisäksi elpymisvälineestä osoitetaan tutkimusvaltuuden korotukseen 40,5 milj. euroa.

TKI-toiminta. Suomen Akatemian myöntövaltuus vastaa ensi vuonna kuluvan vuoden tasoa, kun huomioon otetaan em. 40,5 milj. euron kertaluonteinen RRF-rahoitus. Rahoituksen epävarmuus lisääntyy kuitenkin vuodesta 2023 eteenpäin, jolloin Suomen Akatemian valtuudet pienenevät. Kun valtuudet ovat vuonna 2022 yhteensä (varsinainen valtuus, kertaluonteiset lisäykset, strategisen tutkimuksen neuvoston valtuus) noin 446 milj. euroa, valtuus vähenee 307 milj. euroon vuonna 2023 ja edelleen 287 milj. euroon vuonna 2024.

Valiokunta korostaa tutkimusrahoituksen pitkäjänteisyyttä ja katsoo, että jo pelkkä uhka tutkimusrahoituksen leikkauksesta vähentää Suomen houkuttelevuutta tutkijoiden ja yritysten näkökulmasta. Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille ja niiden kautta syntyvälle tuottavuuden kasvulle. Suomi tarvitsee laadukasta tutkimusta, joka luo yhteiskunnan tarvitsemää osaamispohjaa ja myös työmarkkinoiden kaipaamaa osaavaa työvoimaa. On siksi erittäin tärkeää, että TKI-toimintaa vahvistetaan ja korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuutta työvoimasta lisätään.

Valiokunta nostaa esille myös ammattikorkeakoulujen TKI-rahoituksen tärkeyden, sillä ammattikorkeakouluja ja niiden osaamista voitaisiin hyödyntää aiempaa enemmän erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kumppaneina. Myös rahoitusinstrumenttien tulee edistää tämän potentiaalın hyödyntämistä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kansallisen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden tiekartassa asetetusta tavoitteesta pidetään kiinni ja TKI-menojen bkt-osuus nousee 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on kunnianhimoinen, sillä TKI-osuuden bkt-osuus oli 2,79 prosenttia vuonna 2019 ja 2,94 prosenttia (arvio) vuonna 2020. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi julkisten TKI-menojen lisäämistä vuosittain noin 200 milj. eurolla. Vaikka yksityinen sektori vastaa valtaosasta (noin 70 %) TKI-rahoitusta, julkista panostusta tarvitaan luomaan edellytyksiä ja kannustimia yksityisen sektorin TKI-investoinneille. Julkisen TKI-rahoituksen pitkäjänteisyys tuo myös ennakoitavuutta ja ohjaa näin yksityisiä investointeja.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

Rahoituksen pitkäjänteisyyden parantamiseksi on tärkeää, että parlamentaarinen TKI-ryhmä selvittää parhaillaan yli vaalikausien ulottuvaa mallia, jolla TKI-panostukset saadaan nostettua 4 prosenttiin. Valiokunta painottaa, että jo kevään 2022 kehysriihessä on linjattava, miten TKI-rahoitusta vahvistetaan pitkäjänteisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Korkeakoulut, aloituspaikat. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa korkeakoulusektorin rahoitustilannetta on pidetty ensi vuoden osalta tyydyttävänä, kun perusrahoituksen lisäksi otetaan huomioon mm. RRF-rahoitus, alv-kompensaatiot, rakennerahastot sekä yliopistojen pääomittaminen. On myös myönteistä, että korkeakoulujen aloituspaikkoja on jo lisätty merkittävästi, sillä opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt runsaan 10 200 aloituspaikan kertaluonteisesta lisäämisestä korkeakouluihin vuosina 2020–2022. Lisäksi vuoden 2022 talousarvioon sisältyy 15 milj. euron Suomen kestävän kasvun ohjelmaan sisältyvä rahoitus, joka antaa mahdollisuuden vähintään 600 aloituspaikan lisäämiseen ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin.

Valiokunta korostaa koulutuksen perusrahoituksen ennustettavuutta ja pitkäjänteisyyttä, sillä rahoituksen jatkuva epävarmuus ja määräaikaaisuus heikentävät tutkimusta, opetusta sekä henkilöstön jaksamista ja sitoutumista. Koulutuksen laadun varmistamiseksi on myös tärkeä seurata aloituspaikkojen lisäämiseen osoitetun rahoituksen riittävyyttä ja varautua tarvittaessa korottamaan korkeakoulujen resursseja.

Osaavan työvoiman tarjonnan lisäämiseksi on tärkeää, että hallituksen asettaman tavoitteen mukaan korkeakoulutettujen määrää nostetaan siten, että vuonna 2030 nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon 50 prosenttia. Lisäksi tavoitteena on, että uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kolminkertaistuu vuoteen 2030 mennessä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää korkeakoulujen aloituspaikkojen merkittävää lisäämistä sekä pitkäjänteistä suunnitelmaa korkeakoulujen resurssien lisäämiseksi.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että korkeakoulutuksen alueellinen riittävyys varmistetaan, mihin on kiinnitetty huomiota myös hallitusohjelmassa. Erityisesti Uudellamaalla olisi tarvetta suuremmalle paikkamäärälle, sillä saadun selvityksen mukaan Uudeltamaalta muutetaan enemmän pois muualle opiskelemaan kuin muista yliopistomaakunnista.

Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että käytettävissä on ajantasainen ja kattava tieto eri alojen ja alueiden koulutustarpeista ja työvoiman kohtaantoon liittyvistä pullonkauloista, millä edistetään koulutustarjonnan järjestämistä ja osaavan työvoiman saantia maan eri osissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota *varhaiskasvatuksen opettajien* koulutuksen riittävyyteen. Saadun selvityksen mukaan koulutusmääriä on jo nostettu, kun vuonna 2018 käynnistyi nelivuotinen 1 000 koulutuspaikan lisäys kaikissa varhaiskasvatuksen opettajankoulutusta antavissa yliopistoissa. Aloituspaikkojen määrä on kasvanut selvästi, sillä vuonna 2017 aloituspaikkoja oli 658 ja vuosina 2020 ja 2021 niitä oli jo 958. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin arvioitu, että tämä ei vielä turvaa pätevien opettajien riittävyyttä. Opettajien lisätarve on jo tällä hetkellä mittava ja maanlaajuinen. Erityisen kriittinen tilanne on pääkaupunkiseudulla ja myös ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

Valiokunta korostaa, että koulutusmäärien on oltava tasolla, jolla varmistetaan varhaiskasvatuslain (540/2018) mukainen päiväkotien henkilöstörakenne vuoteen 2030 mennessä, jolloin päiväkodin henkilöstörakennetta ja myös päiväkodin johtajan kelpoisuutta koskevat lain 31 ja 37 § tulevat voimaan. On myös tärkeää, että koulutuksen määrälliseen mitoittamiseen tarvittavaa tietopohjaa on kehitetty, mikä antaa aiempaa paremmat mahdollisuudet koulutustarpeen arviointiin. Samalla on tärkeä huolehtia alan vetovoimasta, sillä kiinnostus varhaiskasvatuksen opettajankoulutukseen on viime vuosina vähentynyt.

03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kotimaisten kielten keskuksen määrärahat ovat vähentyneet vuosien 2010—2020 aikana noin 2,5 milj. euroa, ja myös henkilöstöä on jouduttu vähentämään tuntuvasti, mikä on liittynyt osin yliopistoille siirtyneisiin tutkimustehtäviin ja henkilöstöön. Kotimaisten kielten keskuksen osaamiselle ja työlle on kuitenkin yhä enemmän kysyntää mm. yhteiskunnan monikielistymisen vuoksi. Se on myös ainoa kieleen keskittyvä valtion laitos Suomessa ja mm. virkakielen kehittämisen ja nimistönhuollon osaamisen keskus.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 547 000 euroa.

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Luonnontieteellinen keskusmuseo. Hyväksyessään kuluvan vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että Luonnontieteellisen keskusmuseon rahoituspohjaa vahvistetaan siten, että museon toiminta saadaan kestäväälle pohjalle ja se pystyy huolehtimaan tehtävistään pitkäjänteisesti. Samalla eduskunta osoitti museolle 600 000 euron lisämäärärahan, minkä lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on osoittanut 200 000 euron kertaluonteisen lisärahoituksen syksyllä 2021.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan museon rahoituspohja on edelleen kriittinen, mitä koronapandemiasta aiheutunut tilojen sulkeminen ja kävijärajoitukset ovat pahentaneet. Lisärahoituksen tarve ulottuu näillä näkymin aina vuoteen 2024 saakka. Toisaalta ministeriö on korostanut, että yliopistollisen koulutuksen ulkopuolisia kustannuksia on katettava enenevässä määrin täydentävällä rahoituksella.

Valiokunta lisää momentille 600 000 euroa Luonnontieteellisen keskusmuseon toimintaan.

Lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentäminen. Momentin 29.10.20 kohdalla todettuun viitaten valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, joka osoitetaan Turun yliopiston opettajankoulutuslaitokselle lasten ja nuorten yksinäisyyttä vähentävän, ns. School to Belong -ohjelman kehittämisen, pilotoinnin ja vaikuttavuustutkimuksen koordinoitiin. Ohjelmalla pyritään vähentämään lasten ja nuorten yksinäisyyttä koko kouluyhteisön keinoin, ja se tukee myös Kansallisen lapsistrategian linjausta lasten yksinäisyyden ehkäisemiseksi tarvittavien toimien kehittämisestä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

Kehittämistyö on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä mm. Opetushallituksen sekä käytännön toteutuksesta vastaavan HelsinkiMission kanssa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 29 944 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—5. kohta kuten HE 146/2021 vp)

6) enintään 600 000 euroa avustuksina Helsingin yliopistolle Luonnontieteellisen keskusmuseon toimintaan (Uusi)

7) enintään 250 000 euroa Turun yliopiston opettajankoulutuslaitokselle yksinäisyyttä vähentävän ohjelman kehittämisen, pilotoinnin ja vaikuttavuustutkimuksen koordinointiin. (Uusi)

(3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

53. Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)

Valiokunta pitää tärkeänä, että yksityisten valtionapuarkistojen toiminta turvataan ja niiden rahoitustaso säilyy vuoden 2021 tasolla myös vuonna 2022.

80. Taide ja kulttuuri

Uusi museolaki ja museoiden rahoitusta koskevat uudistukset tulivat voimaan jo vuoden 2020 alussa, ja ensi vuoden alussa rahoitusjärjestelmän uudistus laajenee koskemaan esittävän taiteen valtionosuuksia. Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistus sisältyy pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan, ja se laajentaa esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän soveltamisalaa ja lisää valtionosuusjärjestelmän joustavuutta ja läpinäkyvyyttä. Uudistuksen toimeenpääntöön on varattu ensi vuodelle yhteensä 13 milj. euroa, joka 8,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021.

Lisärahoitus on esittävän taiteen kentälle tässä tilanteessa erittäin tärkeää työllistämisen, toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on jo hyväksynyt VOS-rahoituksen piiriin aiemmin mukana olleiden lisäksi 12 uutta teatterin, tanssin ja sirkuksen toimijaa. Myös vapaan kentän avustukset nousevat.

Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että rahapelitoiminnan tuottojen lasku kompensoidaan ja edunsaajien asema säilyy kuluvan vuoden tasolla myös ensi vuonna. Leikkaukset olisivat osuneet kulttuurin ja taiteen ytimeen tilanteessa, jossa koronarajoitukset ovat aiheuttaneet kulttuuri-alalle ja luovien alojen ammattilaisille erittäin suurta haittaa. Liikevaihdon menetysten arvioidaan olleen miljardin euron luokkaa pelkästään vuonna 2020. Toiminnan turvaamiseksi on huolehdittava myös siitä, että rahapelituottojen vähenemisen kompensointiin löydetään kestävä ratkaisu, joka tuo rahoitus pohjaan pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

Talousarvioesitykseen sisältyy myös kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen tuki (14 milj. euroa), joka rahoitetaan Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (RRF pilari 3). Rakennetuella edistetään kulttuuri- ja luovien alojen palveluiden sekä tuotanto- ja toimintamallien uudistamista ja digitalisaatiota. Tavoitteena on osaltaan myötävaikuttaa siihen, että luovien alojen työpaikat lisääntyvät ja että alojen bkt-osuus nousee merkittävästi vuoteen 2026 mennessä. Saadun selvityksen mukaan tähän tarkoitukseen varataan tulevina vuosina noin 40 milj. euroa, josta opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan noin 30 milj. euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan noin 10 milj. euroa.

Lisäksi luovaa taloutta ja kulttuuritoimintaa edistetään rahastolla, jonka pääomaan valtio osoittaa 7,5 milj. euroa (29.80.58). Rahaston perustaminen edellyttää vähintään 5 milj. euron yksityistä rahoitusta.

Valiokunta pitää lisäyksiä merkittävinä ja katsoo, että ne tukevat koronapandemiasta kärsineen alan toipumista ja tulevaisuutta. Luovilla aloilla on suuri merkitys myös hyvinvoinnin vahvistamisessa, minkä lisäksi niillä on merkittävä työllistävä vaikutus. Luovien alojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on kuitenkin ollut perinteisesti pohjoismaiden pienin (noin 3,5 prosenttia), ja niihin arvioidaan liittyvän edelleen suurta kasvupotentiaalia.

Valiokunta viittaa myös vuoden 2021 ensimmäistä lisätalousarviota koskevaan mietintöönsä (VaVM 2/2021 vp — HE 17/2021 vp) ja korostaa tässäkin yhteydessä taiteilijoiden sosiaaliturvan parantamista sekä tekijänoikeuskorvauksen ja työttömyysetuuden sovitteluun liittyvien epäkohtien korjaamista. Eduskunta hyväksyi em. mietinnön pohjalta myös lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, joilla parannetaan tekijänoikeuskorvaukseen oikeutettujen työttömien tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa työttömyysetuuden sovittelussa ja oikeutta työttömyyskorvaukseen. Valiokunta viittaa luvun 33.20 kohdalla lausuttuun ja pitää välttämättömänä, että asia otetaan huomioon seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa.

Taiteilijoiden sosiaaliturvan parantamiseksi on myös perusteltua arvioida *taiteilijapalkkaa* koskevan kokeilun järjestämistä. Valtion taiteilija-apurahajärjestelmä on ollut voimassa jo 1970-luvun alusta lähtien, ja sen uudistamistarpeita on pohdittu useaan kertaan. Apurahajärjestelmään liittyy monia epäkohtia. Se on mm. määrältään pieni eikä useinkaan riitä varmistamaan saajansa toimeentuloa. Tästä huolimatta apurahan voi liittyä ehto, jonka mukaan apurahan saaja ei saa olla samaan aikaan palkatussa toimessa. Toimeentulonsa varmistamiseksi monet joutuvat vaihtamaan alaa ja kouluttautumaan uudelleen, jolloin taiteilijakoulutukseen tehty investointi menee ainakin osittain hukkaan. Apurahan saajan asema on myös työttömyysturvaa, työterveyshuoltoa ym. koskevissa kysymyksissä palkansaajaa heikompi.

Valiokunta katsoo, että jatkossa on perusteltua arvioida, voitaisiinko taiteilija-apurahoista siirtyä taiteilijapalkkaan ja selvittää mm. mahdollisuudet taiteilijapalkkaa koskevan kokeilun järjestämiseen.

04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Koronapandemia on vähentänyt matkailijoiden määrää, mikä on vähentänyt tuntuvasti myös museoiden tuloja. Tilannetta on tuettu vuosien 2020 ja 2021 lisätalousarviorahoituksella, mikä on ol-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 29

lut talouden ja toiminnan kannalta välttämätöntä. Museoiden toimintaa tukee myös valtionosuuksiin tehty kustannustason tarkistus sekä vuoden 2020 alussa voimaan tullut museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistus. Myös näyttelypalkkiomallin vakiinnuttaminen on tärkeää museoiden kannalta, sillä se mahdollistaa taiteilijan laajemman osallistumisen museonäyttelyiden valmisteluun ja toteutukseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Museoviraston toimitiloja koskeva laaja muutoshanke sekä myös Kansallismuseon uudisrakennushanke etenevät suunnitellusti.

Saadun selvityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö on 18.1.2021 päättänyt, että Unescon maailmanperinnön kansallisen aieluettelon uutena kulttuuriperintökohteena on Alvar Aallon huomaani arkkitehtuuri, johon sisältyy 13 kohdetta. Valiokunta lisää momentille 120 000 euroa maailmanperintöluetteloesityksen valmisteluun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 987 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valtuus

(Kuten HE 146/2021 vp)

05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Näkövammaisten kirjasto Celia tuottaa ja välittää kirjallisuutta saavutettavassa muodossa mm. äänikirjoina ja pistekirjoina, ja sen kirjoja voivat käyttää kaikki, joille tavallisen kirjan lukeminen on esim. sairauden tai vamman vuoksi vaikeaa. Celia valmistaa oppikirjoja saavutettavassa muodossa myös peruskouluun, lukioon ja ammatillisiin opintoihin sekä kurssikirjoja korkeakouluihin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan etäopetus ja pandemian vaikutukset ovat vähentäneet Celian palveluiden saantia ja käyttöä lukemisesteisten oppilaiden, koululaisten ja opiskelijoiden keskuudessa. Celia tekee yhteistyötä satojen kirjastojen ja koulujen sekä myös korkeakoulukirjastojen kanssa ja pyrkii edistämään lukemisesteisten ihmisten pääsyä palvelujen piiriin ja tukemaan heitä aineistojen ja palveluiden käytössä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lukemisesteisten palvelutarve otetaan huomioon pandemiaan liittyvän oppimisvajeen vähentämisessä sekä myös lukutaitoa ja lukemista edistävissä hankkeissa.

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt useita kertoja huomiota Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) heikkoon rahoitustilanteeseen, jonka resurssit ovat olleet varsin niukat jo viraston perustamisesta lähtien. Lisäksi sen määrärahoja leikattiin seuraavana neljänä vuotena, jonka jälkeen KAVIn budjettia korjattiin vuonna 2019 tasokorotuksella, joka oli vajaa puolet toteutet-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

tujen leikkausten suuruudesta. Korotus auttoi virastoa selviytymään pahimmista talousongelmista. Vaikka määrärahoja on hieman lisätty, useat eri tietojärjestelmiin liittyvät välttämättömät kehitystoimet sekä digitointilaitteistojen uusimiseen liittyvät tarpeet lisäävät taloudellista painetta lähivuosina.

Valiokunta lisää momentille 120 000 euroa ja painottaa, että KAVIn rahoitus tulee saada kestäväälle pohjalle.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 201 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Määrärahaa saa käyttää enintään 51 täyttä eläkettä vastaavan ylimääräisen taiteilijaeläkkeen myöntämiseen, mikä vasta aiempien vuosien tasoa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että eläkkeiden lukumäärää nostetaan, sillä tarve taiteilijaeläkkeille on edellä mainittua selvästi suurempi. Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan taiteilijaeläkkeiden määrää lisätään nykyisestä.

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Eduskunta lisäsi kuluvan vuoden talousarvioon 1 milj. euroa e-kirjaston kehittämiseen, jolla kuntien yhteisen e-kirjaston kehittäminen on käynnistynyt. Hanke on laajuudeltaan ja toteutustavaltaan ainutlaatuinen ja merkittävä, sillä se rakentaa uudenlaista julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyötä ja yhteistä ekosysteemiä kirjallisuus- ja kustannusalalla.

E-kirjaston varsinainen käyttöönottovaihe käynnistyy syksyllä 2022 ja jatkuu vuodelle 2023. Saadun selvityksen mukaan käyttöönottovaihe edellyttää vielä vähintään 1 milj. euron lisärahoitusta, jota tarvitaan mm. e-aineistojen lisensointiin sekä teknologian jatkokehitykseen.

Yhteinen e-kirjasto lisää kuntalaisten yhdenvertaista pääsyä digitaalisiin palveluihin. Valiokunta nostaa muutoinkin esille kirjastojen keskeisen roolin kansalaisten digitaitojen edistämisessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamalla yleisten kirjastojen digihankkeella (2019—2020) parannettiin kirjastohenkilöstön digitaitoja ja alueellisia digitukiverkostoja, mutta myös jatkossa on tärkeää, että kirjastojen henkilöstöllä on mahdollisuus ylläpitää digitaitojaan. Käytännössä kirjastot ja järjestöt ovat suurimmat maksuttoman digituen tuottajat.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa kuntien yhteisen e-kirjastohankkeen jatkamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 894 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Yksityisen kopioinnin hyvitys. Yksityisen kopioinnin hyvitykseen osoitetaan 11 milj. euroa, joka vastaa kuluvan vuoden tasoa. Yksityisen kopioinnin hyvitys on säädetty hyvitykseksi siitä, että tekijänoikeudella suojattua aineistoa saadaan lain mukaan kopioida yksityiseen käyttöön. Tällä on merkittävä vaikutus pienituloisten taiteilijoiden taloudelle sekä useille sadoille av- ja musiikki- tuotantohankkeille ja kulttuuritapahtumille eri puolella Suomea.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosina 2018—2020 selvittänyt yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Vartenotettavimmaksi vaihtoehdoksi on kuitenkin osoittautunut hyvityksen säilyttäminen budjettirahoituksen piirissä. Saadun selvityksen mukaan ratkaisu vastaa myös hyvityksen edunsaajien näkemyksiin (hyvityksen taso ja sen ennakoitavuus, välillisen hyvityksen merkitys tekijöiden toimeentulolle), minkä lisäksi nykyinen hyvityksen taso on väestömäärään suhteutettuna vertailukelpoinen muiden maiden hyvitykseen nähden.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hyvityskorvaukseen osoitettu rahoitus säilyy vähintään nykyisellä tasolla (11 milj. euroa) myös seuraavalla kehyskaudella, ja ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että yksityisen kopioinnin hyvitykseen osoitetaan vuosia 2023—2026 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa vähintään 11 milj. euron vuotuinen määräraha.

Lainauskorvaus. Lainauskorvauksia alettiin maksaa Suomessa vuonna 2007, ja ne nousivat pohjoismaiselle tasolle vuonna 2017, jolloin myös korkeakoulukirjastot otettiin korvauksen piiriin. Saadun selvityksen mukaan Suomi on nyt kuitenkin jäämässä jälkeen muista Pohjoismaista, sillä lainauskorvauksen määrärahaa ei ole nostettu Suomessa vuoden 2016 jälkeen.

Lainauskorvaus ei myöskään ulotu e-kirjoihin eikä e-äänikirjoihin, sillä korvaus koskee teosten painettuja kappaleita ja esim. äänikirjojen lainaamista cd-levyinä tai kasetteina. Koska e-kirjojen ja e-äänikirjojen lainaaminen on lisääntynyt voimakkaasti, on perusteltua muuttaa säädöspohjaa niin, että tekijät saavat teostensa kirjastokäytöstä korvauksen julkaisumuodosta riippumatta. Tällä hetkellä kirjailijoiden saamat korvaukset e-aineistojen käyttämisestä kirjastoissa, striimauspalveluissa ym. määrittyvät ensi sijassa kustannussopimusten kautta. Teosten lainausmääriä on kuitenkin vaikea arvioida sopimusta laadittaessa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että jatkossa selvitetään mm. lainsäädäntöön liittyvät muutostarpeet sekä julkisen rahoituksen tarve. Asia on merkityksellinen myös kansallisen e-kirjastohankkeen kannalta.

Valiokunnan lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että lainauskorvausmäärärahan tasoa korotetaan vastaamaan pohjoismaista korvaustasoa ja että e-kirjojen ja e-äänikirjojen lainaaminen saatetaan mah-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 29

dollisimman pian lainauskorvauksen piiriin e-aineistojen kaupallisen markkinan toimintaa vaarantamatta.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Näyttelypalkkiomallin vakiinnuttaminen. Valiokunta on tyytyväinen, että talousarvioesitykseen sisältyy 1 milj. euron määräraha näyttelypalkkiomallin vakiinnuttamiseen. Kyseessä on korvaus, joka maksetaan taiteilijalle museonäyttelyä varten tehdystä työstä. Saatujen kokemusten mukaan mallin on arvioitu parantaneen taiteilijan taloudellista asemaa ja helpottaneen sopimusten laatimista.

Valiokunta pitää tärkeänä, että näyttelypalkkiomallin jatkorahoitus turvataan ja että mallin toimivuutta, vaikutuksia ja kehittämistarpeita seurataan ja arvioidaan.

Taidetestaajat. Taidetestaajat on Suomen suurin kulttuurikasvatusohjelma, joka tarjoaa kaikille Suomen kahdeksaluokkalaisille ja heidän opettajilleen 1—2 vierailua lukuvuodessa korkealaituisen taiteen pariin. Toiminta käynnistyi vuonna 2017, ja se tavoittaa vuosittain yli 65 000 henkeä, kaikista Suomen kunnista. Ilman ulkopuolista tukea kunnilla ja erityisesti syrjäseutujen kouluilla ei olisi edellytyksiä toteuttaa vastaavia vierailuja.

Toimintaa on rahoitettu säätiöiden (Suomen Kulttuurirahasto, Svenska Kulturfonden) sekä valtion rahoituksen turvin, mutta pysyvän rahoituksen puuttuessa se on vaarassa päättyä kevätlukukauden 2022 jälkeen. Säätiöiden tuki voi jatkua, mikäli myös valtio osallistuu rahoitukseen.

Valiokunta lisää 1 350 000 euroa Taidetestaajat-toimintaan.

Edellä momentin 29.01.02 kohdalla todettuun ja lukutaidon kehittämisohjelmaan viitaten valiokunta lisää momentille 90 000 euroa Lastenkirjainstituutin Lukemo-portaalin ylläpitoon ja tiedotukseen sekä 300 000 euroa (Lukukeskukselle) Lukulahja lapselle -ohjelman jatkamiseen.

Lisäksi valiokunta lisää momentille 1 445 000 euroa, josta osoitetaan

- 100 000 euroa Valtion taideteostoimikunnalle kotimaisten nykytaiteilijoiden teosten hankintaan
- 50 000 euroa Yläneen Luontokapinetin näyttelyn kehittämiseen ja 20-vuotisjuhlanäyttelyyn
- 70 000 euroa Sotakorvausalus Vegan kunnostamiseen Pietarsaareissa
- 10 000 euroa Samuelin Poloneesin 50-vuotisjuhlavuoden toimintaan
- 30 000 euroa Työväen musiikkitapahtuman 50-vuotisjuhlavuoden toimintaan
- 45 000 euroa Kemijoen kulttuurituki ry:lle Karvalakkiooppera-tuotantoon
- 190 000 euroa seurantaloiden korjausavustuksiin
- 250 000 euroa Autiorannan puisen riippusillan uusimiseen Haapajärvellä
- 90 000 euroa Nuutajärven lasikylän teollisuushistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnostukseen
- 200 000 euroa Suomen Jazzliiton hiilineutraalin kiertuemallin kehittämiseen
- 100 000 euroa Women in Film and Television Finland (WIFT) ry:lle sukupuolten välisen tasa-arvon kehittämiseen audiovisuaalisella alalla

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 29

- 100 000 euroa Sarka-maatalousmuseon koneellistamisen näyttelyn uudistamiseen Loimaalla
- 30 000 euroa Riuttalan talonpoikaismuseon kunnostamiseen Kuopiossa
- 120 000 euroa Sodan ja rauhan keskus Muisti ry:lle tiedeviestinnän ja museoalaa palvelevan näyttelynhallintajärjestelmän kehittämiseen
- 30 000 euroa Etelä-Pohjanmaan Lottaperinne ry:lle arkistojen järjestämiseen
- 30 000 euroa Sauvon Elävän Kulttuurin Seura ry:n (SELKU) toiminnan kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 53 640 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—8. kohta kuten HE 146/2021 vp)

(9. ja 10. kohta kuten HE 216/2021 vp)

11) koululaisten taidevierailujen toteuttamiseen, Lastenkirjainstituutin Lukemo-portaalin ylläpitoon ja tiedotukseen, Lukulahja lapselle -ohjelman jatkamiseen, Valtion taideteostoimikunnalle kotimaisten nykytaiteilijoiden teosten hankintaan, Yläneen Luontokapinetin näyttelyn kehittämiseen ja 20-vuotisjuhlanäyttelyyn, Sotakorvausalue Vegan kunnostamiseen, Samuelin Poloneesin 50-vuotisjuhlavuoden toimintaan, Työväen musiikkitapahtuman 50-vuotisjuhlavuoden toimintaan, Kemijoen kulttuurituki ry:lle Karvalakkiooppera-tuotantoon, seuratalojen korjausavustuksiin, Autiorannan puisen riippusillan uusimiseen Haapajärvellä, Nuutajärven lasikylän teollisuushistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnostukseen, Suomen Jazzliiton hiilineutraalin kiertuemallin kehittämiseen, Women in Film and Television Finland (WIFT) ry:lle sukupuolten välisen tasa-arvon kehittämiseen audiovisuaalisella alalla, Sarka-maatalousmuseon koneellistamisen näyttelyn uudistamiseen Loimaalla, Riuttalan talonpoikaismuseon kunnostamiseen Kuopiossa, Sodan ja rauhan keskus Muisti ry:lle tiedeviestinnän ja museoalaa palvelevan näyttelynhallintajärjestelmän kehittämiseen, Etelä-Pohjanmaan Lottaperinne ry:lle arkistojen järjestämiseen sekä Sauvon Elävän Kulttuurin Seura ry:n (SELKU) toiminnan kehittämiseen. (Uusi)

(3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

72. Kansallisgallerian kokoelman kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa kotimaisten nykytaiteilijoiden taideteosten hankintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 839 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 29

90. Liikuntatoimi

Valiokunta on tyytyväinen, että myös liikuntatoimeen kaavailtu määrärahaileikkaus peruttiin ja näin liikuntatoimen resurssit säilyvät kuluvan vuoden tasolla. Lisäkompensaation jälkeenkin määräraha tosin vähenee jonkin verran (6,7 milj. euroa), koska Liikkuvat-ohjelmiin osoitettu määräaikainen rahoitus (5 milj. euroa) päättyy, minkä lisäksi liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen osoitettu määräraha vähenee (1,7 milj. euroa). Hallitusohjelman mukaisesti liikuntapolitiittisen selonteon toimien toimeenpano jatkuu ja lisärahoitusta kohdennetaan mm. seuroille ja lajien tehostamistukeen. Urheiluakatemiatoiminnan lisärahoitusta kohdennetaan erityisesti valmentajien osaamisen kehittämiseen.

Valiokunta korostaa toimia, joilla parannetaan liikunnallista kokonaisaktiivisuutta kaikissa ikä- ja väestöryhmissä, sillä suuri osa lapsista, nuorista ja aikuisista liikkuu edelleen liian vähän. Lapsista ja nuorista sekä aikuisista vain noin kolmannes ja ikäihmisistä muutama prosentti liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Tutkimuksista on jo saatu viitteitä, että osa väestöstä on vähentänyt liikkumistaan entisestään koronapandemiaan liittyvien rajoitustoimien vuoksi. Saadun selvityksen mukaan esim. toisen asteen opiskelijoiden liikkumisen ja liikunnan väestötutkimus osoitti, että lukiolaisista vain noin 3 prosenttia saavutti päivittäisen liikkumisen suosituksen (60 min).

Koko väestön tasolla riittämätön liikunta aiheuttaa lisäkustannuksia, jotka liittyvät mm. terveydenhuolto- ja hoivakustannusten kasvuun ja tuottavuuden vähenemiseen. On arvioitu, että väestön liian vähäisen liikunnan yhteiskunnalliset kustannukset ovat vuositasolla arviolta vähintään noin 3 mrd. euroa. Liikkumattomuuden yhteiskunnallisten kustannusten säästöpotentiaali on siten erittäin suuri.

Valiokunta katsoo, että kustannusten vähentämiseksi toimenpiteitä on suunnattava eri-ikäisiin liian vähän liikkuviin, jolloin korostuvat mm. liikuntaneuvonta, matalan kynnyksen liikkumista kannustavat ryhmät ja erilaiset vertaisryhmät. Uudessa sote-rakenteessa on tärkeää varmistaa, että jo olemassa olevat elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan palveluketjut toimivat myös tilanteessa, jossa ko. palvelut ylittävät kuntarajat ja osa toimijoista on hyvinvointialueen, osa kunnan ja osa kolmannen sektorin palveluksessa.

Valiokunta painottaa myös liikuntaa edistävää poikkihallinnollista työtä. Poikkihallinnollisuuden vahvistamiseksi vuoden 2020 alussa aloitti toimintansa uusi Liikuntapolitiikan koordinaatioelin (LIPOKO), jossa ovat edustettuina lähes kaikki ministeriöt sekä asiantuntija- ja koulutusorganisaatiot. Koordinaatioelin on laatinut vuosia 2021—2023 koskevan toimintasuunnitelman, johon sisältyy yli 100 toimenpidettä. Niillä pyritään edistämään eri ministeriöiden toimia, joiden tavoitteena on liikunnallisuuden aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä. On myös tärkeää, että toimintasuunnitelman toimeenpanoa seurataan ja tarpeen mukaan tarkennetaan.

Valiokunta pitää myös tärkeänä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kautta rahoitettavaa Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa, jonka toimenpiteillä parannetaan arkikävelyn ja -pyöräilyn olosuhteita. Kävelyä ja pyöräilyä lisäämällä saadaan aikaan myönteisiä vaikutuksia mm. kansanterveyteen sekä kaupunkiympäristöjen viihtyisyyteen ja turvallisuuteen. On tärkeää, että kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimeenpanoon varataan pitkäjänteinen ja riittävä talousarviorahoitus.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 29

56. Liikunnan ja huippu-urheilun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa sellaisten nuorten liikunta-aktiivisuuden edistämiseen sekä liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen ja ylläpitämiseen, jotka muuten eivät liiku tai liikkuvat vain vähän.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 700 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen (siirtomääräraha 2 v)

Nuorisotyön resurssit vastaavat kuluvaan vuoden tasoa (noin 81 milj. euroa), mutta pidemmän aikavälin rahoitus riippuu rahapelitoiminnan tuoton kompensoinnista, sillä nuorisotyötä on rahoitettu aiempina vuosina pääosin rahapelitoiminnan tuotoilla. Tuotonalennuksen vaikutuksia on jo kompensoitu siirtämällä kuntien nuorisotyön valtionosuudet sekä etsivä nuorisotyö kokonaan budjettirahoitteiseksi.

Koronapandemia on vaikuttanut nuorten hyvinvointiin monin tavoin. Saadun selvityksen mukaan se on lisännyt nuorten tuen tarvetta, mielenterveysongelmia, yksinäisyyttä ja stressiä. Myös nuorten työttömyys sekä pitkäaikaistyöttömyys ovat kasvaneet voimakkaasti. Nuorten tilanne on myös polarisoitunut siten, että vaikeudet ovat pahentuneet erityisesti niillä, joilla oli haasteita jo ennen korona-aikaa. Myös tuen tarpeessa olevien nuorten määrä on kasvanut ja palvelutarpeet moninaistuneet.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että palvelutarpeeseen vastataan ja palvelujen saatavuus varmistetaan. Erityisen tärkeää on panostaa syrjäytymistä ehkäiseviin toimiin, sillä syrjäytyminen aiheuttaa paitsi suurta inhimillistä kärsimystä myös mittavia kansantaloudellisia menetyksiä. Tämä edellyttää päihde- ja mielenterveyspalveluiden riittävyyttä sekä myös muita moniammatillisia matalan kynnyksen palveluja. On myös tärkeää seurata nuorisotyötä kuvaavia tunnuslukuja ja polarisaatiokehitystä sekä kehittää nuorisotyötä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kunnallisten työpajojen toiminta varmistetaan uudessa sote-rakenteessa, jossa mm. työpajojen järjestämä kuntoutuva työtoiminta siirtyy hyvinvointialueille. Hyväksyessään sote-lainsäädännön eduskunta edellytti, että hallitus arvioi työpajatoiminnan lainsäädännön uudistamisen tarvetta huomioiden eri hallinnonalojen lainsäädännön yhteensovittamisen siten, että työpajatoimintaa voidaan toteuttaa ja kehittää poikkihallinnollisesti joustavasti ja asiakaslähtöisesti. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että työpajapalveluiden laatu ja saatavuus varmistetaan myös siirtymäaikana.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 29

Valiokunta lisää momentille 160 000 euroa nuorisotyön ja nuorten syrjäytymisen vastaisen työn edistämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että avustuspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään huomiota Aseman Lapset ry:n ja Keravan polku ry:n tarpeisiin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 39 083 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

52. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Kielipesätoiminta. Momentin määrärahasta osoitetaan 1,150 milj. euroa saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoimintaan saamelaisten kotiseutualueen kunnissa, minkä lisäksi momentilta 29.91.50 osoitetaan 250 000 euroa saamelaisalueen ulkopuolella tapahtuvaan kulttuuri- ja kielipesätoimintaan. Yhteensä 1,4 milj. euron rahoituksen arvioidaan riittävän olemassa olevien toimintojen ylläpitämiseen. Se vastaa myös saamen kielen elvyttämisohjelmaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen (2014) tavoitetta, jonka mukaan kielipesätoiminnan rahoitus nostetaan asteittain 1,4 milj. euroon.

Valiokunta pitää hyvänä, että talousarvioesityksen määräraha vastaa nyt em. periaatepäätöksen mukaista tavoitetta.

Saadun selvityksen mukaan määräraha tulisi nostaa edelleen 1,9 milj. euroon, jotta se vastaisi viime keväänä valmistuneen kehittämistyöryhmän raportin linjauksia (OKM:n julkaisuja 2021:25). Tämä antaisi mahdollisuuden uusien kielipesäyksiköiden perustamiselle ja toiminnan laajentamiselle erityisesti saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle. Jatkossa tarvitaan myös panostusta opetusmateriaalin valmistamiseen.

Valiokunta lisää momentille 170 000 euroa ja korostaa, että saamenkielisen kielipesätoiminnan pitkäjänteinen rahoitustarve tulee arvioida kevään 2022 kehyspäätöksen yhteydessä.

Yrittäjyysoiminta. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa TAT-yrityskylätoiminnan kehittämiseen. Yrityskylä on peruskoulun kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisille suunnattu oppimiskokonaisuus työelämästä, taloudesta ja yhteiskunnasta. Lukuvuonna 2020—2021 toimintaa oli 12 alueella yli 200 kunnassa ja esim. kuudesluokkalaisista se tavoitti 83 prosenttia.

Lisäksi valiokunta lisää 100 000 euroa nuorten yrittäjyyden edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 578 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 146/2021 vp)

(3. kohta kuten HE 216/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 2,7 mrd. euroa, joka on noin 6,4 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinojen tulevaisuuteen vaikuttavat useat muutostekijät, kuten ilmastonmuutos, kilpailu ehtyvistä luonnonvaroista, arvojen ja asenteiden muutos, nopea teknologian kehitys sekä väestörakenne ja kaupungistumiskehitys. Niiden seurauksiin on sopeuduttava, ja niissä on nähtävissä uhkien lisäksi paljon mahdollisuuksia.

Valiokunta painottaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä nousee yhä tärkeämmäksi turvata hallinnonalan perustehtävät: ruokaturva, kilpailukykyinen kotimainen ruokajärjestelmä, huoltovarmuus ja puhdas vesi, eläin- ja kasvitautien hallinta, luonnonvaratalouden kestävyys ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukykyyn parantaminen sekä maaseudun elinvoimaisuuden kehittäminen.

Maatalouden kannattavuus

Hallinnonalan suuri huolenaihe on maatalouden kannattavuus. Kuluneena vuonna siitä on tullut akuutti ongelma, kun panosten ja tuotosten välinen hintasuhde on voimakkaasti heikentynyt mm. lannoitteiden ja polttoaineiden kallistumisen myötä. Kannattavuutta ovat alentaneet myös poikkeuksellisten sääolosuhteiden myötä alentuneet satotasot. Kotieläintiloilla, erityisesti sikataloudesta, kannattavuuteen on keskeisesti vaikuttanut lisäksi tuottajahintojen aleneminen.

Luonnonvarakeskus arvioi, että vuonna 2021 yrittäjäperheiden työlle ja omalle pääomalle katteeksi jäävä yrittäjätulo laskee 476 milj. euroon, joka on 10 050 euroa yritystä kohden. Tämä on 18,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2020, jolloin yrittäjätulo oli ennakkotulosten mukaan 585 milj. euroa.

Kannattavuuden parantaminen on ehto tuotannon jatkuvuudelle, huoltovarmuuden turvaamiselle ja ylipäättään kotimaisen ruokaketjun tulevaisuudelle. Se on edellytys myös maatalouden ilmastotoimien toteuttamiselle. Maatalouden kannattavuus muodostuu lukuisista eri tekijöistä, joita kaikkia tulee viedä eteenpäin.

Heikko kannattavuus heijastuu suoraan tilojen maksuvalmiuteen, jota on turvattava nopealla aikataululla esimerkiksi ottamalla käyttöön maatalouden maksuvalmiuslainojen valtioneuvoston päätökset. Tämä edellyttää Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) pääomittamista.

Valiokunta pitää myönteisenä, että vallitsevassa tilanteessa maataloustukien taso voidaan säilyttää. Kannattavuuden parantamiseksi tuet tulee kuitenkin kohdistaa nykyistä paremmin aktiivitoimintaan. Valiokunta tukee siten maa- ja metsätalousministeriön suunnitelmaa aktiiviviljelijän tarkasta määrittelystä ja sen käyttöönnotosta tuen myöntämisen kriteereissä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

Valiokunta toteaa, että tehokkainta on tuottajahintojen nousun kautta saavutettava kannattavuuden parantaminen, ja kiinnittää huomiota siihen, että ruuan hinnan ennustetaan nousevan voimakkaasti, mutta samalla maatalouden yrittäjätulon arvioidaan edelleen laskevan. Tämä ristiriitainen kehityskulku on pysäytettävä huolehtimalla tuottajan asemasta elintarvikeketjussa ja reiluilla kauppatavoilla. Keskeistä on, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä elintarvikemarkkinavaltuutettu seuraavat aktiivisesti elintarvikemarkkinoiden toimivuutta ja reagoivat ripeästi markkinahäiriöihin ja markkina-aseman väärinkäyttöön.

Tärkeää on myös tehostaa kuluttajien ostopäätöstä tukevaa kotimaisten tuotteiden ja lähituotteiden brändäystä sekä elintarvikkeiden vienninedistämistä ja jatkaa Yhteinen ruokapöytä -hankkeessa tehtävää työtä.

Lisäksi tulee jatkaa tilakohtaista kehitystyötä, erityisesti talouden ja tuottavuuden kehittämistä parhaiden käytäntöjen mukaisesti mm. neuvonnan ja koulutuksen keinoin. Viimeistään nyt huomio pitää kiinnittää myös tuotantopanosten hintamuutoksille joustoa antaviin keinoihin, kuten vihherlannoitusnurmiin, luomutuotannon mahdollisuuksiin sekä orgaanisperäisten ravinteiden ja maahan kertyneiden ravinnevarojen hyödyntämiseen.

Hiilineutraalius

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on tärkeä rooli asetetun hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan viljelijöiden ja metsänomistajien halu tehdä ilmastotoimia on yleisesti ottaen korkealla. Onnistuneen toimenpidekokonaisuuden edellytys on kannattava maa- ja metsätalous, koska akuutissa kriisissä toiminnan kehittäminen on vaikeaa.

Valiokunta painottaa, että ilmastotoimenpiteet eivät saa jäädä yksittäisen viljelijän tai maanomistajan maksettavaksi, vaan kustannukset on kompensoitava täysimääräisesti ja vihreä siirtymä on toteutettava oikeudenmukaisesti. Tukijärjestelmien kehittämisessä tulee toteuttaa tuotantotapojen ohjaus johdonmukaisesti ja kannustavasti ottaen huomioon realistisesti mahdollisuudet sopeutustoimien käyttöönottoon. Samalla tulee välttää hallinnollisen taakan lisäämistä. Ilmastotoimenpiteiden ja taloudellisesti kannattavan toiminnan tasapaino on kestävä maa- ja metsätalouden vankka pohja.

Hallinnonalalla on käynnistetty useita toimia Hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteen saavuttamiseksi, kuten Hiilestä kiinni -maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus. Käynnistetyt toimet tulevat osaksi valmisteltavana olevaa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa (MISU), jossa määritellään myös ne lisätoimet, joita sektorilla on vielä tarpeen toteuttaa. Toimenpidekokonaisuus sovitetaan yhteen muiden hallitusohjelman toimenpiteiden ja hankkeiden kanssa, kuten ilmatoruokaohjelman, ravinnekierron toimenpidekokonaisuuden, peltorakenteen kehittämisohjelman sekä tulvasuojelun ja peltojen vesienhallinnan toimenpiteiden kanssa. Kokonaisuus toteuttaa myös Kansallisen metsästrategian 2025 tavoitteita, ja siihen liittyvät niin ikään EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toimet.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 30

Valiokunnan lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että maatalouden kannattavuutta parantavia toimia vauhditetaan aktiivisesti vuonna 2022, jotta tuotannon jatkuvuus ja ravinnon tuotannon huoltovarmuus sekä taloudellinen investointikyky myös tarvittaviin ilmastotoimiin voidaan turvata.

01. Hallinto ja tutkimus

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 81,3 milj. euroa, joka on 2,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi toimintaa rahoitetaan ulkopuolisella rahoituksella, jonka tavoitteeksi on asetettu 56,5 milj. euroa vuonna 2022.

Luonnonvarakeskuksen tutkimuksella on keskeinen merkitys päätöksenteon tukena. Tutkijoilta odotetaan ratkaisuja bio- ja kiertotalouteen, ajantasaista tilannekuvaa luonnonvarojen käytöstä ja ruokaturvasta sekä maa- ja metsätalouden riskien hallinnasta. Pysyäkseen tutkimuksen ytimessä Luonnonvarakeskus panostaa vuosina 2021—2024 tutkimusinfrojen päivitykseen ja uudistamiseen. Vuoden 2022 talousarvioesitykseen sisältyy siten 1,0 milj. euroa lisärahoitusta maatalouden tutkimuslaitteinvestointeihin.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että lisärahoitusta esitetään 1,1 milj. euroa turvepeltojen päästövähennystutkimuksen jatkamiseen. Tutkimustiedon avulla pyritään tarkentamaan päästökertoimia ja luomaan pohjaa turvepeltojen päästöjen mallintamiseen.

Luonnonvarakeskuksen keskeisimmät rahoitushaasteet liittyvät toimitilojen kehittämishankkeisiin ja vuokravaikutuksiin. Sen toimipaikkaverkosto kattaa 25 toimipaikkaa ja rakennuskanta on osin peruskorjausvaiheessa. Senaatti-kiinteistöt vastaa peruskorjaus- ja muutoshankkeiden toteuttamisesta, joten on tärkeää, että sille on osoitettu riittävät investointivaltuudet. Muutokset nostavat toimitilojen vuosittaista vuokratasoa vaihteittain ollen 1,1 milj. euroa vuonna 2022 ja siitä eteenpäin 2,8 milj. euroa.

Kasvu- ja kuiviketurve sekä korkeamman jalostusasteen tuotteet. Valiokunta on huolissaan tapahtuneesta suunniteltua nopeammasta energiaturpeen tuotannon vähentämisestä, joka vaikuttaa myös turpeen muuhun käyttöön. Vanhoilla turvetuotantoalueilla kasvu- ja kuiviketurvetta arvioidaan riittävän 5—7 vuodeksi. Nykyisessä tilanteessa uusien turvetuotantoalueiden avaaminen on taloudellisesti haastavaa.

Turpeella on useita ominaisuuksia, jotka ovat tehneet siitä ylivoimaisen kasvualustan ja kuivikkeen, kuten kuohkeus, hyvä kosteuden ja ravinteiden pidätyskyky, lämpimyyden ja happamuus. Bakteerien kasvua vähentävän happamuutensa myötä kuiviketurpeen käyttö on lisännyt selvästi eläinten hyvinvointia ja vähentänyt mm. antibioottien käyttötarvetta. Metsätaimien hoitoon puolestaan paakkutaimia kasvatetaan yksinomaan turpeessa. Suomi on kehittänyt myös monia muita maita pidemmälle turvepohjaisia korkeamman jalostusasteen tuotteita, kuten turvepohjainen ak-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

tiivihiihi ja biostimulantit, joilla on myönteisiä vaikutuksia stressinhallintaan, virusten torjuntaan ja immuunijärjestelmään¹¹.

Valiokunta kiirehtii korvaavien, ominaisuuksiltaan vastaavien vaihtoehtojen kehittämistä. Siirtymäkausi tulee hoitaa siten, ettei menetetä turpeen tuotekehityksellä vuosikymmenten aikana saavutettuja hyötyjä. Valiokunta on myös huolissaan turvetuottajille nopeasta tuotannon alasajosta aiheutuneista ongelmista ja pitää tärkeänä, että ne hoidetaan asianmukaisesti.

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5,4 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2021 tasoa. Pääosa määrärahasta jaetaan edelleen yleisavustuksina valtakunnallista neuvontaa harjoittaville yrityksille ja yhteisöille. Lisäksi tarkoitus on avata erityisavustushaku, johon varataan määrärahaa saman verran kuin vuonna 2021 (800 000 euroa).

Valiokunta pitää momentin määrärahaa tarpeellisenä ja pitää myös tärkeänä, että valtionapu myönnetään siten, että se turvaa koko maan kattavan, erityisesti henkilökohtaisesti saatavan, laaja-alaisen neuvonnan. Pelkästään netissä tapahtuva neuvonta ei riitä turvaamaan maaseudun elinkeinojen kehittämistä. Tiloilla on monimuotoisia talouteen ja tuottavuuteen liittyviä ongelmia, jotka vaikuttavat samalla yrittäjien henkiseen jaksamiseen. Ongelmien tunnistaminen ja ratkaiseminen vaativat valmiutta yrittäjien kohtaamisiin ja räätälöityjen ratkaisujen etsimiseen, jotta neuvontaan sijoitetulle rahalle saadaan vipuvaikutusta kannattavuuden paranemisen kautta. Toisaalta myös lisäkustannuksia ja henkilökohtaisia konkursseja voidaan välttää ohjaamalla toiminta hallittuun alasajoon.

Neuvonnassa on lisäksi keskeistä edistää ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien ja tilakoh- taisten mittareiden käyttöönottoa, jotta maataloussektorin ilmastotoimia voidaan vauhdittaa hii- lineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Valiokunta pitää niin ikään hyvänä, että vuonna 2021 pe- rustettiin Agrihubi-osaamisverkosto tiivistämään maatalus- ja puutarhakentän toimijoiden neuvon- ta- ja koulutusta.

Valiokunta lisää momentille 210 000 euroa, josta 100 000 euroa osoitetaan ProAgrialle tiedon keräämiseen maataloussektorin ilmastotoimista ja ilmastoystävällisten toimintatapojen levittämi- seen, 60 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle neuvontaan ja kehittämistyöhön sekä 50 000 euroa Puutarhaliitolle puutarhayritysten valmistautumiseen ilmastonmuutokseen ja siihen liitty- vään neuvontaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 566 000 euroa.

¹¹ Turvealan yrittäjien ja työntekijöiden tueksi toimenpiteitä valmistelleen työryhmän ehdotukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:24.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 3,8 milj. euroa, joka on 300 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Esi-tyksestä on poistettu eduskunnan momentille tekemä lisäys.

4H-nuorisotyö tukee lasten ja nuorten kasvua työelämään ja yrittäjyyteen. Käytössä on mm. Kolme askelta työelämään -toimintamalli, ja järjestön visiona on ”Kestävää kasvua tekemällä op-pien”. Käytännön nuorisotyötä toteuttavat paikallisyhdistykset (218 kappaletta) eri puolilla Suo-meaa. Toiminta ennaltaehkäisee syrjäytymistä, tuo harrastusmahdollisuuksia myös maaseudulle, edistää nuorten työelämävalmiuksia ja yrittäjyyttä sekä työllistää vuosittain tuhansia nuoria. 4H-toiminnassa tavoitettiin yhteensä noin 120 000 lasta ja nuorta vuonna 2020.

Valiokunta nostaa lisäksi erityisesti esiin 4H-järjestön Taimiteko-mallin, jossa ilmastonmuutosta pyritään hillitsemään istuttamalla 10 000 hehtaaria uutta metsää vuoteen 2030 mennessä. Toi-minta on esimerkillistä myös kansainvälisessä mittakaavassa, ja valiokunta korostaa, että mieli-kuvaa suomalaisten nuorten ilmastotoista ja Suomesta metsien kasvusta huolehtivina maana tu-lee vahvistaa ja levittää nykyistä laajemmin.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 105 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta esitetään kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen 1,1 milj. euroa. Kiinnostus maaseudusta on vahvistunut koronapandemian myötä, ja etätyön lisääntyminen on alentanut maalle muuttamisen kynnystä. Paikallistason kyläyhdistysten toiminta ja niiden antama tieto alueesta tukee kotiutumista ja lisää maaseudun elinvoimaisuutta. Tätä työtä ja kyläasiamiesten (ml. erityisen maallemuuttoasiamiehen) toimintaa on edelleen tärkeä vahvistaa.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 30

20. Maa- ja elintarviketalous

01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ruokaviraston toimintamenoiksi esitetään 79,4 milj. euroa, joka on 4,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Suurin osa viraston toiminnasta on maksutonta. Maksullisen toiminnan tuloilla katetaan 32 prosenttia menoista. Ruokavirastolla on ollut perustamisestaan lähtien (vuodesta 2019) mittava toiminnan ja talouden sopeuttamistarve, jota jatketaan järjestelmällisesti painottaen ennakointia, tehtävien priorisointia sekä pitkäjänteistä henkilöstö- ja talousresurssien suunnittelua.

ICT-menot. Valiokunta on huolissaan viraston tietojärjestelmien ylläpidon ja jatkuvan kehittämisen kustannusten kohoamisesta, joka aiheutuu laajenevasta tietojärjestelmäkokonaisuudesta sähköisine asiointipalveluineen. Viraston omana työnä tehtävän ylläpidon ja kehittämisen työ määrä on kasvanut 31 henkilötyövuodella ja ostokulut 6,7 milj. eurolla vuosina 2019—2022. Ylläpito- kuluihin ei ole osoitettu pysyvää määrärahalisäystä. Lisäksi Ruokaviraston sähköisten asiointipalveluiden kehittämisestä ja käytöstä aiheutuvat hyödyt ja kustannussäästöt kohdistuvat vain pieneltä osin Ruokaviraston omaan toimintaan.

Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunta. Valiokunta kiinnittää myös huomiota elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntatyöhön. Elintarvikeketjun rikollisuus on maailmanlaajuinen ilmiö, jonka arvioidaan olevan noin 30 mrd. euroa vuodessa. Rikoksissa on lähes aina vaikuttimena taloudellinen hyöty, ja osassa rikoksista aiheutuu myös terveysvaaraa kuluttajille. Torjuntatyö on tärkeää kuluttajien suojelemiseksi ja harhaanjohtamisen ehkäisemiseksi sekä myös laillisesti toimivien yritysten suojelemiseksi epäterveeltä kilpailulta ja mainehaitoilta. Suomessa rikostapauksia tulee esiin viikoittain kasvavassa määrin. Yhä useammin tapaukset ovat monialaisia, mikä edellyttää viranomaiskentältä entistä tiiviimpää yhteistyötä. Ne saattavat olla niin ikään osa kansainvälistä rikoskokonaisuutta.

Etämyynnin valvonta. Myös etä- ja verkkokaupan myynnin valvonta on osa elintarvikeketjun viranomaisvalvontatyötä. Virastossa on havaittu, että kevyellä yhden henkilön suorittamalla manuaalisella etsinnällä löytyy päivässä helposti 20 verkkosivua, joilla tuotteita markkinoidaan määräysten vastaisesti. Ns. nettimönkijän käyttöönotto lisäisi todennäköisesti tapauksia merkittävästi.

Valiokunta pitää oikeasuuntaisena, että hallitus lisäsi elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan sekä etä- ja verkkokaupan valvonnan vahvistamiseen vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa 0,65 milj. euroa. Toimenpiteiden tulee olla tarpeeksi vahvoja, jotta Suomi välttyy rikollisen toiminnan aiheuttamilta mainehaitoilta ja taloudellisilta menetyksiltä. Tärkeää on myös huolehtia Ruokaviraston ICT-järjestelmien kehittämisen ja ylläpidon riittävästä resursoinnista.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

Valiokunnan lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaan ja etämyynnin valvontaan Ruokavirastossa osoitetaan riittävät resurssit, jotta voidaan suojata laillisesti toimivia yrityksiä epäterveeltä kilpailulta sekä kuluttajia terveysvaaroilta ja harhaanjohtamiselta.

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää tarpeellisena momentin määrärahaa (noin 4 milj. euroa), jolla tuetaan mm. ruokapoliittisen selonteon tavoitteiden toteutumista. Määrärahaa esitetään luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisiin toimenpiteisiin sekä luonnontuotealan kehittämiseen. Lisäksi tuetaan elintarvikeketjun kehittämis- ja kokeiluhankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Valiokunta nostaa esiin etenkin suomalaisen pakurikäpäuutteen taloudellisen potentiaalin ja kasvavat maailmanlaajuiset markkinat. Tuotantoketjun yritystoiminnan edellytyksiä edistetään mm. brändäyksellä, nimisuojaalla, Luomu-sertifioinnilla ja yritysten yhteistyön lisäämisellä.

Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä Työtehoseuran valmisteleman ja koordinoiman Ruoka Akatemian jatkamista, jonka tarkoituksena on lisätä päättäjien ja sidosryhmien kiinnostusta ja tietämystä suomalaisen ruokaketjun toiminnasta sekä parantaa kotimaisen maa- ja elintarviketalouden hyväksyttävyyttä.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, josta 150 000 euroa osoitetaan Työtehoseuralle Ruoka Akatemia -hankkeen jatkamiseen ja 100 000 euroa Pro Pakuri Finland ry:n hanketoimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 4 255 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta kiinnittää huomiota viime vuosina Euroopassa levinneeseen afrikkalaiseen sikaruttoon (ASF), joka on kasvava uhka kotimaiselle sianlihan tuotannolle ja elintarviketeollisuudelle. Euroopassa ASF on aiheuttanut toimialalle jo korvaamattomia taloudellisia vahinkoja, ja Suomeen levitessään se voisi johtaa merkittäviin haittoihin ja kotimaisen tuotannon taantumiseen useiksi vuosiksi. Valiokunta pitää tarpeellisena hanketta, jossa vahvistetaan ASF:n torjuntaa mm. tehostamalla tautiin liittyvää tiedotusta sekä koordinoimalla käytännön torjuntatyötä. Hanke auttaa toimialaa ennaltaehkäisemään ASF-tautia ja suojaamaan sitä eläintaudin tuottamalta riskiltä.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa villisikahankkeeseen, jossa ennaltaehkäistään afrikkalaisen sikaruton leviämistä Suomessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 497 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 30,5 milj. euroa, joka on 2,2 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Määräraha antaa valiokunnan mielestä edelleen hyvät mahdollisuudet mm. useita toimialoja koskevien kehittämishankkeiden toteuttamiseen.

Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet. Määrärahasta esitetään kohdennettavaksi yhteensä 22,3 milj. euroa hallitusohjelman mukaiseen maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuteen. Ilmastokestävään maa- ja metsätalouteen sekä maankäytön muutoksiin ja kosteikkoihin liittyvillä toimenpiteillä pyritään vähentämään päästöjä, vahvistamaan hiilinieluja ja -varastoja sekä edistämään sopeutumista. Ohjelmaan sisältyy myös tutkimus- ja innovaatio-ohjelma, joka tuottaa tutkittua tietoa maankäytön hiilipäästöjen vähentämisestä sekä hiilinielujen ja -varastojen ylläpidosta ja lisäämisestä.

Metsäsektori on biotalouden merkittävin toimiala, joten on tarpeellista, että momentilta rahoitetaan myös metsätalouden sopeutumista ja ilmastomuutoksen aiheuttamien riskien hallintaa sekä metsäluonnon monimuotoisuutta edistäviä hankkeita. Menetelmien kehittämisen ja koulutuksen avulla metsätaloudessa voidaan siirtyä aiempaa paremmin kohdennettuihin ja monimuotoisempiin hakkuu- ja kasvatusten menetelmiin (ns. täsmämetsätalouteen), joissa mm. maaperä ja luontoarvot sekä vesiensuojelu otetaan nykyistä vahvemmin huomioon.

Ravinteiden kierrätykseen esitetään 2,1 milj. euron rahoitusta, jolla mahdollistetaan biomassojen käsittelyyn, kierrätyslannoitteiden tuotantoon ja vesienpuhdistukseen liittyvien kehityshankkeiden jatkaminen. Rahoitusta on käytetty myös maatalouden ravinnekierron ja energiatuotannon edistämiseen, ravinteiden kierrätyksen tilastoinnin parantamiseen sekä kierrätysteemojen koulutukseen maatalousalan oppilaitoksissa.

Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä etenkin maaperään kertyneiden ravinnevarojen hyödyntämistä ja kierrätyslannoitteiden aktiivista kehittämistä ja käyttöönoton tehostamista. Perinteisten lannoitteiden hintojen nousu lisää kiinnostusta orgaanisten lannoitteiden kysyntään, johon tulee kyetä vastaamaan.

Saaristomeren valuma-alueet. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä hallituksen huhtikuussa 2021 käynnistämää Saaristomerohjelmää, jonka tavoitteena on kääntää Saaristomeren valuma-alueen maatalouden kuormitus laskuun ja saada se pois Itämeren suojelukomission (HELCOM) ns. hot-spot-listalta (Itämeren suurimmat kuormittajat) viimeistään vuonna 2027. Vuonna 1992 laaditulla listalla on vielä yhteensä 42 kohdetta. Vaikka ravinteiden käyttö on oleellisesti alentunut vii-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 30

meisten 20 vuoden aikana, valuma-alueen ravinteiden määrä ei ole merkittävästi vähentynyt aiemmasta kertymästä johtuen.

Valiokunta viittaa mietintönsä momenttiin 35.10.61 ja toteaa, että tiekartta hotspot-listalta pois-toon tarvittavista toimenpiteistä on valmistelussa ympäristöministeriön hallinnonalalla, jossa to-teutetaan mm. nopeavaikutteista kipsikäsittelyä valuma-alueella. Maa- ja metsätalousministeriön puolella tavoitteena on erityisesti peltojen fosforipitoisuuksien alentaminen sekä alueelle muo-dostuneiden isojen kotieläintuotantoyksiköiden lannan entistä parempi prosessointi biokaasutuo-tantoon ja kierrätyslannoitevalmisteiksi, joita voidaan kuljettaa kustannustehokkaasti lisäravin-teita tarvitseville pelloille. Tavoitetta tukee valmisteilla oleva biokaasun ja lannan ravinnekierto-korvaus, jonka käyttöönotto vaatii kuitenkin EU:n notifikaation. Lannan tehokkaalla siirtämisel-lä voitaisiin osaltaan vähentää myös turvemaiden käyttötarvetta lannan levitykseen.

Valiokunta pitää oleellisena, että toimenpiteet kohdistetaan kaikkein vaikuttavimmille alueille. Keskeistä on myös jatkaa Saaristomeren valuma-alueella jo käynnissä olevia hankkeita, kuten puun käyttöä vesienhallinnassa. Samoin muut vesien ravinnetasetta pienentävät menetelmät, ku-ten järviruo'on poisto ja hoitokalastus, sekä peltojen kasvukunnon parantaminen ovat kokonai-suuden kannalta merkittäviä. Toimenpiteisiin tulee olla riittävät taloudelliset kannusteet ja niiden toimeenpanoa tulee edistää myös neuvonnalla ja koulutuksella.

Vieraslajien torjunta. Momentilta rahoitetaan lisäksi mm. vieraslajien torjuntaa. Haitalliset vie-raslajit ovat yksi merkittävimmistä uhkatekijöistä luonnon monimuotoisuudelle, joten niiden tor-junnan tehostaminen on tärkeää. Tehtävien toimeenpano edellyttää valtakunnallista koordinoi-tia sekä tehokasta tiedonvälitystä ja viestintää (myös ELY-keskusten ja Luonnonvarakeskuksen kohdennettuja resursseja).

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta nostaa esiin, että ilmaston muuttuessa ja sään ja vesiolosuhteiden ääri-ilmiöiden yleis-tyessä tarve kuivuus- ja tulvariskien hallinnan ja vesistörakenteiden kunnossapidon tukemiseen kasvaa. Momentille esitetään 10,6 milj. euroa, joka on 2 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021. Lisäksi momentille 30.40.21 (Vesivarojen käytön ja hoidon menot) esitetään 14,5 milj. euroa, jol-la rahoitetaan mm. valtion vastuulla olevia vesistötoimenpiteitä.

Käsiteltävän momentin määrärahasta on tarkoitus käyttää 4,9 milj. euroa uusien ja keskeneräis-ten vesitaloudellisten riskienhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden edistämi-seen. Rahoitusta ohjataan niin ikään tulvasuojeluun ja peltojen vesienhallintaan, kuten valuma-aluesuunnitteluun sekä tulvasuojelurakenteiden perusparannuksiin ja modernisointiin.

Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma. Valiokunta pitää hyvänä, että määrärahaan sisältyy myös 2 milj. euron rahoitus vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan (RRF-rahoitusta). Ohjel-man kokonaisrahoitus on 4 milj. euroa vuosina 2022—2024, millä pyritään vesialan liiketoimin-nan ja vientihankkeiden merkittävään kasvuun. Globaalin vesialan liiketoiminnan arvioidaan ole-van vuositasolla 400—500 mrd. euroa, ja ilmastonmuutoksen myötä ala on kasvava. Suomen lii-ketoimintamahdollisuuksissa turvallisen veden tuotanto, jätevesien puhdistus ja veden hyödyntä-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

minen on arvioitu karkisijoille. Rahoituksella tuetaan vesialan toimijoiden kansainvälistymistä ja kehitetään toimijoiden korkean osaamisen keskittymiä ja innovaatioalustoja.

Vaelluskalakantojen elvyttäminen. Momentilta rahoitetaan myös tarpeellisia kalataloudellisia kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeita 3,8 milj. eurolla. Määrärahalla jatketaan ns. NOU-SU-ohjelman toteuttamista, jossa rakennetaan kalateitä ja muita kalan kulkuun liittyviä ohitusratkaisuja sekä puretaan vaellusesteitä. Ohjelmalla tuetaan niin ikään pienvesivoimalaitosten toiminnan lakkauttamishankkeita ja niihin liittyviä vesistöjen ennallistamishankkeita.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Porvoonjoen Strömbergin kalatien ja Keravanjoen Kirkonkylänkosken kalateiden kunnostamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 836 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 8,85 milj. euroa, joka on 2,4 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Määräraha käytetään vuonna 2021 tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen.

Porovahinkojen määrän arvioidaan laskevan 8,8 milj. euroon vuonna 2021, kun se vuonna 2020 oli 9,4 milj. euroa. Kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen ennakoidaan jäävän alle 0,6 milj. euroon. Lisäksi momentilta maksetaan vahinkojen ehkäisy- ja valvontatoimenpiteitä noin 0,75 milj. eurolla. EU:n oikeusperusta asettaa porovahinkojen korvauksille 10 milj. euron maksukaton, jonka yli meneviä korvauksia joudutaan leikkaamaan. Vuoden 2021 vahinkojen arvioidaan kuitenkin jäävän selvästi alle asetetun rajan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että suojeltujen eläinten aiheuttamat vahingot korvataan täysimääräisesti. Tämä lisää myös osaltaan petopolitiikan hyväksyttävyyttä. Rahoitusta on siten tarvittaessa lisättävä vuoden 2022 lisätalousarvioesityksessä. Vahinkojen ehkäisemistä tulee niin ikään edelleen kehittää ja varmistaa, ettei asetettu 10 milj. euron raja ylity myöskään vuonna 2022. Suurpetovahinkojen vähentäminen vaatii valiokunnan mielestä nykyistä toimivampia ja tuloksellisempia toimia.

44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille esitetään 57,1 milj. euroa, joka on 2,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Myöntämisvaltuudeksi esitetään 60,2 milj. euroa, joka mahdollistaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan aktiivisen hankerahoituksen vuonna 2022. Rahoitus suunnataan alueellisten metsäohjelmien tarvearvion perusteella yksityismetsänomistajien metsänhoito- ja metsänparannustöihin. Toteutettavien töiden suoran työllisyysvaikutuksen arvioidaan olevan noin 1 900 henkilötyövuotta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Pääluokka 30

Vuonna 2021 kestävän metsätalouden rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettäviä tukia odotetaan jäävän käyttämättä jopa yli 10 milj. euroa, minkä arvioidaan johtuvan vilkkaana käyvästä puukaupasta. Puuntuotannon kestävyys turvaamiseksi on tärkeää, että tavoitteiden mukainen taimikon varhaishoito ja nuoren metsän hoito toteutetaan. Tällä on keskeinen merkitys myös metsäenergian saatavuuden varmistamiseen. On näin ollen hyvä, että Suomen metsäkeskus on aloittanut Tule metsään! -kampanjan metsänomistajien ja metsäammattilaisten kannustamiseksi metsänhoitotyöhön.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että metsäteiden rakentamisen ja perusparantamisen työmäärät eivät ole viime vuosina ylittäneet tavoitteisiin. Tämä vaikuttaa pitkällä tähtäimellä teiden liikennöitävyyteen, joka mahdollistaa metsienhoitotyöt sekä puunkorjuun ja -kuljetukset sekä osaltaan myös metsien laajan virkistyskäytön. Suometisien hoidon työmäärät ovat niin ikään huolestuttavasti vähentyneet. Suometsiä on noin neljännes Suomen metsistä, ja niiden hoidossa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistö- ja ympäristövaikutusten suunnitteluun.

Suometsä- ja tiehankkeiden toteuttaminen edellyttävät usein tilojen yhteisiä toimenpiteitä. On siten tärkeää, että näiden palveluiden rahoitus ja tarjoaminen metsänomistajille on riittävää.

Metsätalouden merkitys

Valiokunta painottaa, että uudistuva metsä on ollut vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta ja samalla se on myös tehokas hiilinielu ja -varasto. Hyvin hoidettu kasvava metsä luo edellytykset metsäteollisuuden olemassaololle ja kasvuille. Se on Suomen kansantaloudelle tärkeä työn ja toimeentulon sekä vientitulojen mahdollistaja. Metsätalouden ja metsäteollisuuden merkitystä Suomelle ei voi korostaa liikaa nykyisessä taloustilanteessa ja julkisen talouden tasapainottamisessa.

Puupohjaisten tuotteiden markkinoiden arvioidaan kasvavan noin 175 mrd. eurolla vuoteen 2035 mennessä. Kilpailukyky ratkaisee maantieteelliset alueet, joille kasvu kohdistuu. Momentin määräraha (kuten myös valtionavulla Suomen metsäkeskukselle mom. 30.40.46) on keskeinen vaikutus siihen, miten metsänomistajia (ml. perikunnat) aktivoidaan ilmastokestävään ja tuottavaan metsänhoitoon.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 7,527 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Määräraha on tarkoitettu käyttämään pääosin METSO-ohjelman toteuttamiseen (7,5 milj. euroa).

Valiokunta toteaa, että esitetyllä rahoitustasolla METSO-ohjelman toteutusaste tulee olemaan vain noin 80 prosenttia vuoden 2025 loppuun mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että ohjelman loppukaudelle (vuodet 2022—2025) määrärahaa on vuosittain käytettävissä 8 milj. euroa nykyistä enemmän.

Helmi-elinympäristöohjelma. Valiokunta kiinnittää huomiota myös maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhdessä toteuttamaan Helmi-elinympäristöohjelmaan, jonka toteutus jatkuu vuoteen 2030 saakka. Ohjelman kokonaiskustannuksen arvioidaan olevan 755 milj. eu-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

roa (keskimäärin 75,5 milj. euroa/vuosi). Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla tavoitteena on yksityismailla tapahtuva soiden ennallistaminen, vesien palauttaminen suojelusoille, suojelualueiden ulkopuolisten lintuvesien kunnostaminen sekä pienvesien ja niiden lähivaluma-alueiden kunnostaminen. Maa- ja metsätalousministeriön osalta rahoitus jakaantuu usealle eri momentille. Vuonna 2022 käsiteltävällä momentilla vajausta on 1,9 milj. euroa ja muilla momentteilla (30.01.01, 30.40.22, 30.40.31 ja 30.40.46) lisätarve on yhteensä 2,3 milj. euroa.

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 40,7 milj. euroa, joka on 1,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu tietojärjestelmän rakentamiseen osoitetun kertaluonteisen erän poistumisesta. Käytännössä Suomen metsäkeskuksen rahoitus on kuluvan vuoden tasolla.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella esitetty rahoitus on kohtuullinen, vaikka se tarkoittaa toiminnan priorisointia ja keskittymistä sektorin elinkeinojen ja metsätalouden kestävyyskannalta keskeisimpiin tehtäviin. Suomen metsäkeskuksella on merkittävä rooli mm. metsänomistajien ja metsäammattilaisten aktivoinnissa metsänhoidollisiin toimiin.

47. Tuki joutoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 6,1 milj. euron määrärahaa ja 8,2 milj. euron myöntämisvaltuutta. Talousarvioesityksen mukaan vuoden 2022 tuella on tarkoitus käynnistää metsitys yhteensä 3 000 hehtaarin pinta-alalla. Metsitystuen haku käynnistyi keväällä 2021, ja tuen hyvän kysynnän myötä määrärahoja lisättiin kuluvan vuoden kolmannessa lisätalousarviossa siten, että vuodelle 2021 varattu määräraha on 2,26 milj. euroa ja myöntämisvaltuus 16,4 milj. euroa.

Valiokunta pitää tukea tarpeellisenä keinona lisätä metsäpinta-alaa ja hiilinieluja. Tukea myönnetään pelloille, jotka eivät ole enää maatalouskäytössä, muille avoimille alueille sekä käytöstä poisjääneille turvetuotantoalueille. Syyskuun 2021 loppuun mennessä Suomen metsäkeskukseen oli saapunut yli 1 400 hakemusta, joista suurin osa (44 prosenttia) kohdistuu entisille turvetuotantoalueille. Kaiken kaikkiaan turvemaiden osuus hakemuksista on lähes 70 prosenttia.

Valiokunta yhtyy saamansa selvityksen perusteella siihen näkemykseen, että tukimaksuihin varattu määräraha on niukka. Jos kaikki jo käsitellyssä olevat hakemukset hyväksyttäisiin, pelkästään niihin sitoutuisi myöntämisvaltuutta 12,7 milj. euroa.

50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Maa- ja metsätalousministeriön johdolla toteutettiin selvitys valtakunnallisen metsästys- ja kalastusmuseotoiminnan kehittämisestä, jonka pohjalta aloitettiin uudentyyppisen erä- ja luontokulttuurimuseon perustamisen valmistelu. Kilpailun perusteella museon sijaintipaikaksi valittiin Imatra. Hankevaiheessa on tarkoitus perustaa uusi museosäätiö sekä käynnistää Imatran kaupungin kanssa toteutussuunnittelu. Hankkeen aikana laaditaan hankesuunnitelma ja tarkennettu tilaohjelma, museon liiketoimintasuunnitelma sekä tarkennetut kustannuslaskelmat. Suunnitelmien pohjalta jatketaan myös hankkeen rahoitussuunnittelua. Tarkoitus on, että vuoden 2024 alussa ra-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

hoitusvastuu siirtyy opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, jonne budjetoidaan myös rakennusinvestointiin tarvittava rahoitus.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa Suomen erä- ja luontokulttuurimuseon käynnistämiskustannuksiin vuosina 2022—2023.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 14 498 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 11,7 milj. euroa, joka on 2,0 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021. Muutos johtuu lähinnä vapaa-ajan kalastuksen kasvusta aiheutuneen kalastonhoitomaksujen kertymän lisäyksestä. Määrärahoja käytetään mm. lakisääteiseen kalavesien kestävästä käytöstä ja hoidon suunnitteluun, toimeenpanoon, ohjaamiseen ja kehittämiseen sekä kalastuksen valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin. Rahoituksella on tarkoitus päivittää myös lohi- ja meritaimenstrategia sekä kalastusmatkailun toimenpideohjelma.

Vapaa-ajankalastajien määrän lisääntyessä valiokunta kiirehtii erityisesti vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategian toimeenpanoa. Neuvontaan ja valvontaan osoitetuilla määrärahoilla tulee pystyä vastaamaan uusien kalastajien tarpeisiin. Keskeistä on myös ammattikalastajien toiminnan edistäminen kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan saatavuuden lisäämiseksi ja kalastajan ammatin tulevaisuuden turvaamiseksi.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin hoitokalastuksen ja pitää hyvänä, että kasvava osuus särjen kalastuksesta on myös kaupallisesti kannattavaa. Osa hoitokalastussaaliista on kuitenkin vielä kaupallisesti vaikeasti hyödynnettävissä, joten kalastajille osoitettava tuki on jatkossakin tarpeellista. Toimintaa tulee edelleen laajentaa ja jatkaa kehitystyötä poistokalan elintarvike- ja rehukäytön lisäämiseksi kotimaisen kalan edistämishojelman mukaisesti. Samalla on mahdollista poistaa tehokkaasti fosforia rehevöityneistä vesistöistä.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle/Finlands Yrkesfiskarförbund rf:lle, 50 000 euroa Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:lle ja 100 000 euroa Pyhäjärvi-instituutille hoitokalastukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 11 975 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Määrärahasta käytetään 100 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle/Finlands Yrkesfiskarförbund rf:lle. (Uusi)

(4. kappale kuten 3. kappale HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 23,9 milj. euroa, joka on 2,0 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Hallitusohjelman mukaisena lisäyksenä momentille sisältyy lisämäärärahat ammattikalastuksen hyljevahinkojen ehkäisyyn (0,1 milj. euroa) ja kotimaisen kalan edistämishojelman toimenpiteisiin (0,2 milj. euroa).

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä (8.7.2021) hyväksymä kotimaisen kalan edistämishojelma on erittäin tarpeellinen ja odotettu. Pääosa ohjelman rahoituksesta tulee Euroopan meri-, kalastus- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) kansallisesta toimintaohjelmasta. Tavoitteena on kotimaisen kalan kulutuksen kaksinkertaistaminen ja viennin arvon kahdeksankertaistaminen vuoteen 2035 mennessä. Arvokalojen ohella erityisen suuri potentiaali on silakan ja särkikalojen elintarvikekäytössä ja viennin arvon nostamisessa.

Tarjonnan lisäämiseksi on mm. tarkoitus viisinkertaistaa silakan ja muiden vajaasti hyödynnettyjen kalalajien elintarvikekäyttöä, kaksinkertaistaa muun kotimaisen pyydystetyn kalan käyttö ja kolminkertaistaa kotimaisen viljellyn kalan tuotanto vaarantamatta vesien hyvän tilan saavuttamista. Luonnonvarakeskus arvioi, että ohjelman toteuttamisella luodaan noin 3 000 uutta työpaikkaa.

Valiokunta korostaa, että tavoitteiden saavuttaminen edellyttää alkutuotannon toimintaedellytysten huomattavaa parantamista. Tärkeää on huolehtia etenkin kalakantojen elinvoimaisuudesta, hylje- ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen vähentämisestä ja kalan arvon lisäämisestä, jotta elinkeino olisi kannattava ja houkutteleva myös nuorille. Lupaprosessien sujuvuutta tulee niin ikään edistää kalan viljelyn lisäämiseksi tavoitteiden mukaisesti.

64. Metsähallitus

Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan tulostavoitteeksi 105,2 milj. euroa vuonna 2022, mikä vastaa 4,0 prosentin tuottoa liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen lopullisesta määrästä vuoden 2022 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä. Vuoden 2021 tuloksesta ennakoitaan tuloutettavan 109,0 milj. euroa vuonna 2022.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että liiketoiminnassa sovitetaan yhteen Metsähallituksen tärkeä rooli turvata osaltaan puuraaka-aineen saantia, toiminnan taloudellinen kannattavuus sekä luonnon monimuotoisuuden ja ilmastokestävyyden vaatimukset.

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 8,1 milj. euroa. Vuoden 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna esityksestä on poistettu eduskunnan siihen tekemät kertaluonteiset lisäykset (150 000 euroa).

Momentin rahoituksella hoidetaan Metsähallituksen hallinnassa olevien virkistyskäyttökohteiden ja valtion retkeilyalueiden hoitoa ja luontomatkailua (ml. kalastusmatkailua) tukevia palve-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 30

luita ja erävalvontaa. Siitä rahoitetaan myös Pohjois-Suomen siemenhuoltoa ja osin julkisoikeudellisen kalastuksen tehtäviä, kuten Ylä-Lapin maksuttoman kalastuksen järjestämistä. Vuodesta 2021 alkaen eräpalveluiden perusrahoitusta on lisätty 200 000 eurolla, mutta muilta osin perusrahoitus on viime vuosina säilynyt ennallaan.

Valiokunta korostaa, että Metsähallituksen toimintaa tulee kehittää kokonaisuutena tasapuolisesti sekä maa- ja metsätalousministeriön että ympäristöministeriön vastuualueilla laadukkaiden ja kestävien palveluiden turvaamiseksi. Ympäristöministeriön hallinnonalan vastuulla on mm. kansallispuistojen ja historiallisesti arvokkaan kiinteistöomaisuuden hoito sekä niihin liittyvät matkailupalvelut (55,2 milj. euroa mom. 35.10.52).

Luontokohteiden palveluiden kysyntä on ilahduttavasti kasvanut viime vuosina, ja koronapandemia lisäsi kävijämääriä entisestään. Tulevina vuosina on erityisen tärkeää kehittää älykkäitä, ennustettavia ja kestävyyttä edistäviä digipalveluja esimerkiksi ruuhkien hallinnan, pysäköinnin ohjauksen ja opastuksen digitalisoinnin avulla. Virtualisoinnilla lisätään myös vaikeiden kulkuyhteyksien päässä olevien kohteiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

Digitalisaation kehittämisen kustannuksen on arvioitu vuosina 2021—2026 olevan yhteensä maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön pääluokissa 17,4 milj. euroa, josta maa- ja metsätalousministeriön osuus on 25 prosenttia (4,5 milj. euroa). Kehittämiskokonaisuutta ei ole mahdollista toteuttaa momentin nykyisellä perusrahoituksella.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Teerilammen virkistyskalastuskohteen kunnossapitoon Seitsemisen kansallispuistossa ja 100 000 euroa norppareitistöjen kehittämiseen Saimaa Geoparkissa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 347 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pääluokan määrärahat ovat 3,543 mrd. euroa, joka on lähes sama kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Esitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia ja sisältää panostuksia mm. ilmasto- politiikkaan ja liikenteen päästöjen vähentämiseen.

Valiokunta on tyytyväinen, että hallituksen viime kesäkuussa hyväksymän *fossiilittoman liikenteen tiekartan* (LVM:n julkaisuja 2021:15) toimeenpano aloitetaan vuoden 2022 talousarviossa. Toimenpiteisiin ehdotetaan ensi vuodelle yhteensä noin 78 milj. euroa, josta liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan noin 54 milj. euroa. Tästä noin 41 milj. euroa kohdentuu julkisen henkilöliikenteen tukeen, minkä lisäksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivien ajoneuvojen hankintatukeen ja konversiotukeen myönnetään 6 milj. euroa ja kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen 6,5 milj. euroa.

Myös EU:n *elpymis- ja palautumistukivälineen* rahoitusta kohdennetaan useille momenteille, mm. kyberturvallisuuden tutkimukseen ja harjoitustoimintaan, Digiradan kehitys- ja verifiointivaiheeseen sekä sähköisen raskaan liikenteen ekosysteemin kehittämiseen. Valiokunta on tyytyväinen myös siihen, että elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta osoitetaan julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistämiseen (mom. 32.20.47). Tuen tavoitteena on lisätä mm. joukkoliikenteen latauspisteitä ja nesteytetyn kaasun (LBG) tankkausasemia ja vauhdittaa näin liikenteen siirtymää pois fossiilisista polttoaineista. Myös biopolttoaineiden kattavaa saatavuutta tulee edistää.

Eduskunta hyväksyi 1.7.2021 *valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa* koskevan selonteon, jonka pohjalta laaditaan valtion väyläverkon investointiohjelma vuosille 2022—2029. Valiokunta pitää tärkeänä, että suunnitelman rahoitus varmistetaan, ja muistuttaa, että hyväksyessään em. selonteon eduskunta hyväksyi kannanoton, jossa valtioneuvoston edellytetään sitoutuvan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman linjauksiin. Lisäksi valtioneuvoston edellytettiin huolehtivan siitä, että suunnitelman toimeenpanoon tarvittavat määrärahat otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelmissa ja valtion talousarvioesityksissä (LiVM 17/2021 vp — VNS 2/2021 vp).

Valiokunta viittaa em. liikennejärjestelmäsuunnitelman linjauksiin ja pitää myös tärkeänä, että älykkään ja kestävä liikenteen keinovalikoima saadaan nykyistä paremmin mukaan liikennejärjestelmän tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseen. Liikenteen digitalisaation avulla voidaan parantaa liikenteen turvallisuutta, alentaa päästöjä, pienentää kustannuksia sekä parantaa palveluja ja luoda yrityksille uusia markkinoita ja vientimahdollisuuksia. Liikenteen digitalisaatiolla voidaan edistää tehokkaasti myös vihreää siirtymää. Valiokunnan mielestä seuraavaa julkisen talouden suunnitelmaa valmisteltaessa on perusteltua ottaa huomioon rahoitus, jolla edistetään liikenteen tietoekosysteemiä ja digitalisaatiota.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot kasvavat edellisvuoteen verraten noin 14 milj. euroa. Lisäykset aiheutuvat uusista lakisääteisistä tehtävistä tai niiden muutoksista, joita ovat mm. Galileon PRS-palvelun toteuttaminen, tietoturvan kehittäminen kriittisillä toimialoilla ja vaarallisten aineiden kuljetuksen lainsäädännön muutokset. Lisäksi fossiilittoman liikenteen tiekartan toteuttamiseen lisätään 1,8 milj. euroa ja viraston toiminnan turvaamiseen 2 milj. euroa.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota viraston yhteydessä toimivan *Kyberturvallisuuskeskuksen* rahoitukseen, sillä kyberympäristön kehittyessä Kyberturvallisuuskeskukselle on tullut lukuisia uusia tehtäviä, joita ei saadun selvityksen mukaan ole resursoitu riittävästi.

Kyberturvallisuus on keskeinen osa yhteiskunnan turvallisuutta ja toimivuutta. Yhteiskunnan digitalisoituessa siihen liittyvät uhat ovat yleistyneet, ja ne voivat kohdistua myös yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiin toimintoihin. On siksi tärkeää, että valtioneuvosto on vuonna 2019 hyväksynyt valtioneuvoston periaatepäätöksen Suomen kyberturvallisuusstrategiasta ja vuonna 2021 valtioneuvoston periaatepäätöksen kyberturvallisuuden kehittämisohjelmasta, joka ulottuu aina vuoteen 2030 saakka. Samaan aikaan kyberturvallisuuden kehittämisohjelman kanssa valtioneuvosto antoi myös valtioneuvoston periaatepäätöksen tietoturvan ja tietosuojan parantamiseksi yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla.

Saadun selvityksen mukaan näiden periaatepäätösten toimeenpanoon ei ole kuitenkaan riittäviä resursseja. Kehittämisohjelman toteuttamiseen esitetään 2,2 milj. euron määrärahaa, mutta kansallisen rahoituksen tarve olisi saadun selvityksen mukaan 4,9 milj. euroa vuosittain ajanjaksolle 2022—2025. Tietoturvan ja tietosuojan parantamisesta yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla annetussa periaatepäätöksessä esitettyjen toimenpiteiden toimeenpanoon ehdotetaan 1,6 milj. euron lisärahoitusta, mutta myös tämä on saadun selvityksen mukaan tehtäviin nähden alimitoitettu. On mm. arvioitu, ettei Suomen 15 suurimman kunnan tietoturvan ja tietosuojan tasoa sosiaali- ja terveydenhuollossa, energiahuollossa ja vesihuollossa voida selvittää, jolloin palveluiden haavoittuvuudet jäävät tunnistamatta.

Kyberturvallisuuskeskukselle on osoitettu lakisääteinen tehtävä toimia kansallisen kyberturvallisuuden sertifiointiviranomaisena, ja se on nimetty myös EU:n kyberkompetenssikeskuksen kansalliseksi koordinaatiopisteeksi. Näistä jälkimmäiseen tehtävään on osoitettu talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä (HE 216/2021 vp) 750 000 euron rahoitus.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös siihen, että vuosittain yhä suurempi joukko kansalaisia sekä yhteiskunnan kriittisten toimialojen toimijoita tarvitsee Kyberturvallisuuskeskuksen apua. Esimerkiksi ns. ensivastetoiminnon asiantuntijakäsittelyä vaativia tapauksia oli saadun selvityksen mukaan vuosina 2015—2019 vuosittain noin 4 000—6 000 tapausta, mutta vuonna 2021 pelkästään lokakuun loppuun mennessä niitä oli jo noin 20 000.

Valiokunnan mielestä Kyberturvallisuuskeskuksen tehtävämäärä huomioon ottaen viraston rahoituspohjaa on arvioitava ja huolehdittava siitä, että se pystyy vastaamaan ja varautumaan

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

kyberturvallisuusympäristöön liittyviin vaatimuksiin ja uhkiin. On myös edistettävä kansallista kyberomavaraisuutta ja lisättävä Suomen turvallisuusviranomaisiin kohdistuvaa kansainvälistä luottamusta. On niin ikään tärkeää, että Suomi voi hyödyntää kyberturvallisuuden eurooppalaisia markkinoita, joiden arvioidaan olevaan kooltaan jopa yli 130 mrd. euroa. Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että Kyberturvallisuuskeskuksen rahoitus pohjaa vahvistetaan siten, että se pystyy huolehtimaan tehtävistään, kyberturvallisuuden kehittämisohjelman toteuttamisesta sekä varautumaan riittävästi kyberturvallisuusympäristöön liittyviin vaatimuksiin ja uhkiin.

10. Liikenne- ja viestintäverkot

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 1,37 mrd. euroa, johon sisältyy parlamentaarisen työryhmän esityksen mukainen 300 milj. euron pysyvä tasokorotus vuodesta 2020 alkaen. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa päätetty 50 milj. euron aikaistus vuodelta 2022 vuodelle 2021. Sen avulla on voitu käynnistää mm. joidenkin kiireellisten siltojen korjauksia, mutta pääosa rahoituksesta siirtyy käytettäväksi vuonna 2022.

Tavoitteena on, että korjausvelan määrä vähenisi 2,85 mrd. eurosta 2,2 mrd. euroon vuoteen 2032 mennessä, mutta sen arvioidaan kääntyvän laskuun vasta noin vuodesta 2026 alkaen, jolloin rahoitustaso nousisi Liikenne12-suunnitelman mukaisesti 1,45 mrd. euroon. Lähivuosina korjausvelan arvioidaan sen sijaan lisääntyvän sekä tie- että rataverkolla. Erityisenä haasteena ovat mm. siltojen ja rataverkon kasvavat peruskorjaustarpeet. Muun muassa talvien muuttuminen leudommiksi on lisännyt erityisesti sateiden, mutta myös päälystettyjen teiden kelirikkoa, minkä lisäksi myös aiempaa raskaampi kalusto lisää teiden kulutusta. Tiestön kunnolla on olennainen merkitys myös raskaan liikenteen polttoaineen kulutukseen ja päästöihin.

Rataverkon korjausvelka on saadun selvityksen mukaan noin 1,3 mrd. euroa, josta yli puolet (57 prosenttia) kohdistuu pääväylille. Koska pääväylillä tapahtuu noin 85 prosenttia henkilöliikenteen suoritteista ja noin 90 prosenttia tavaraliikenteen suoritteista, rataverkon huono kunto vaikuttaa laajasti junaliikenteen toimivuuteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että etenkin elinkeinoelämän kuljetusten kannalta tärkeiden raideyhteyksien välttämättömät peruskorjaustarpeet priorisoidaan ja että niitä pyritään edistämään mahdollisimman ripeästi. On myös selvitettävä mahdollisuudet teemapaketteihin, joihin sisältyisi elinkeinoelämän kuljetusten kannalta kiireellisiä ja nopeasti käynnistettäviä perusväylänpidon korjaushankkeita.

Valiokunta nostaa esille myös alemman tieverkon kunnostustarpeet. Saadun selvityksen mukaan maanteiden korjausvelka oli vuoden 2021 alussa noin 1,54 mrd. euroa, josta noin 90 prosenttia kohdistuu laajaan vähäliikenteiseen tieverkkoon. Useilla vähäliikenteisillä teillä on kuitenkin keskeinen merkitys Suomen liikennejärjestelmässä, ja niitä tarvitaan niin henkilöliikenteen kuin

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

elinkeinoelämän tarpeisiin. Esimerkiksi metsäteollisuuden kuljetukset käyttävät suurelta osin alempaa tieverkkoa, jonka kunnolla on keskeinen merkitys mm. puunhankinnan toimivuudelle.

Valiokunta lisää momentille 18 240 000 euroa ja osoittaa sen eri puolilla maata sijaitseviin pienheikköihin liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä myös kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin.

Hankkeet ja niille valiokunnan osoittamat määrärahat ovat:

- Vt 21/Vt 29, erikoiskuljetusreitin parannus: 250 000 euroa
- Mt 9671, Korvatunturintien Martti—Tulppio parantamissuunnitelma, Savukoski: 200 000 euroa
- Vt 21, liittymien parantaminen, Ylitornio: 300 000 euroa
- Vt 4:n parantaminen Ruikassa, Rovaniemi: 650 000 euroa
- Vt 8, Tapiontuvan alikulkukäytävä, Kalajoki: 300 000 euroa
- Mt 8043, Luohuantien peruskorjaus välillä Rantsilan mt 807—Luohua, Siikajoki: 600 000 euroa
- Mt 848, Koiteli—Huttukyläntie, jalankulku- ja pyörätien suunnittelu, Oulu: 200 000 euroa
- Mt 18835, Sarakylä—Kouva, Pudasjärvi—Posio parantaminen: 300 000 euroa
- Vt 5, Junttilantie—Toranki jalankulku- ja pyörätien suunnittelu, Kuusamo: 200 000 euroa
- Vt 6, Kontinjoki—Karankalahti valaistus 2,3 km, Kajaani: 80 000 euroa
- Vt 6, Eevala—Kontionjoki valaistus 15 km, Kajaani—Sotkamo: 520 000 euroa
- Kajaanin jalankulku- ja pyörätieväylien uudelleen päällystämiset: 500 000 euroa
- Raideosuus Kokkola—Ykspihlaja kaksoisraidejärjestelyiden suunnittelu: 50 000 euroa
- Mt 17360 (Blaxnäs vägen) alkuosan parantaminen, Närpiö: 160 000 euroa
- Vt 8, Ytterjeppon eritasoristeyksen suunnittelu, Pietarsaari: 150 000 euroa
- Åminnentien ja Övermalaxintien jalankulku- ja pyöräteiden suunnittelu, Maalahti: 170 000 euroa
- Mt 17049, Peruksentien parantaminen 4,1 km, Kristiinankaupunki: 280 000 euroa
- Mt 17811, Vassorintien parantaminen, Vöyri: 420 000 euroa
- Mt 17379, Hannukselantien korjauksen suunnittelu, Ilmajoki: 200 000 euroa
- Vt 3, Juustoportin risteysjärjestelyt, Kurikka: 410 000 euroa
- Mt 711, Alajärvi—Ruona tiesuunnitelman laatiminen, Alajärvi: 250 000 euroa
- Mt 607, soratien kulutuskerroksen lisääminen, Korpilahti—Petäjävesi, 60 000 euroa
- Vt 4, Petäjätie, Isoahontien jalankulku- ja pyörätien rakentaminen, Viitasaari: 500 000 euroa
- Mt 6456, Konginkangas jalankulku- ja pyörätien—vt 4 suunnittelu/rakentaminen, Äänekoski: 500 000 euroa
- Mt 16393, Kurjalanrannantien kunnostus, Leppävirta: 1 200 000 euroa
- Mt 5071, Vuonisolahti—kt 73 kunnostus, Lieksa: 500 000 euroa
- Mt 15507, Sarvisalontien kunnostus, Kesälahti, Kitee: 600 000 euroa
- Kt 71, Anttola—Toroppala jalankulku- ja pyörätien rakentaminen, Savonlinna: 500 000 euroa
- Mt 14821, kevyen liikenteen järjestelyt välillä Talpionmäentie—Latutie, Lappeenranta: 500 000 euroa
- Mt 408 ja mt 409, jalankulku- ja pyörätien ja taajamaturvallisuuden parantaminen, Savitaipale: 450 000 euroa

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

- Vt 6, liittymien parantaminen (3 kpl) Ruokolahdella ja Parikkalassa: 350 000 euroa
- Mt 370, Valkealanväylän jalankulku- ja pyörätien rakentaminen Ravikylän kohdalle, Kouvola: 500 000 euroa
- Mt 2623, Peruskorjaus Ahrola—Mihari, Hämeenkyrö: 620 000 euroa
- Mt 13681, Välskiläntien päällystäminen, Urjala: 300 000 euroa
- Mt 13311, Alkkiantien päällystäminen, Parkano: 400 000 euroa
- Mt 12827, Suontaustantien parantaminen, Huittinen: 800 000 euroa
- Kt 43, vt 2 rampin pään kiertoliittymän rakentaminen, Harjavalta: 400 000 euroa
- Mt 186:n kunnostus, Salo: 400 000 euroa
- Mt 181 ja Saustilantien risteyksen kiertoliittymän suunnittelu, Sauvo: 200 000 euroa
- Prostvikin ja Nauvon keskustan jalankulku- ja pyörätien suunnitelmien päivitys (Saaristoreitti): 120 000 euroa
- Mt 12631, Mjösundintien parantaminen välillä Helgeboda—Mjösund, Kemiö: 300 000 euroa
- Vt 3, Moreeni—Rastinkankaan eritasoliittymän ja raskaan liikenteen palvelualueen suunnittelu, Hämeenlinna: 500 000 euroa
- Mt 2951, Mommilantien päällysteen korjaus, Hämeenlinna ja Hollola: 800 000 euroa
- Mt 167, valaistus välille Pennala—Renkomäki, Orimattila ja Lahti: 200 000 euroa
- Mt 2956, Pyhäniementie—Messilä jalankulku- ja pyörätien suunnittelu, Hollola: 150 000 euroa
- Kt 51, valaistus välille Inkoo—Karjaa: 500 000 euroa
- Mt 170, Box—Kulloo jalankulku- ja pyörätien suunnittelu, Sipoo ja Porvoo: 250 000 euroa
- Mt 11933, Heikinkyläntie päällysteen korjaus, Lapinjärvi: 450 000 euroa

Valiokunta pitää välttämättömänä, että mt 181:n ja Saustilantien risteyksen kiertoliittymän rakentamista koskevan suunnitelman valmistuttua hanke käynnistetään vuonna 2023. Valiokunta viittaa myös mietintöönsä VaVM 36/2020 vp ja pitää edelleen välttämättömänä, että Kauhajoella sijaitseva Pöntäne—Isojokitie-hanke saatetaan loppuun ja että Vesilahdella sijaitseva mt 301 Keihonen—Suomela-välinen tielinjaus parannetaan. Kotimaan matkailun lisääntyessä on myös tärkeää kehittää Saaristoreittiä kävelyn ja pyörämatkailun edistämiseksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 387 239 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- (1. kohta kuten HE 216/2021 vp)
- (2.—5. kohta kuten HE 146/2021 vp)
- (3. ja 4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valtuus

(Kuten HE 146/2021 vp)

(Taulukko kuten 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 31

31. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen. Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen osoitetaan 6,5 milj. euroa, joka on vajaat 23 milj. euroa kuluvaan vuoteen vähemmän. Nyt esitetty määräraha on näin jäämässä merkittävästi alhaisemmaksi kuin vuosina 2020 ja 2021 ja myös kauas 30 milj. euron vuotuisesta tavoitetasosta, jota kansallisen tason strategioissa (Kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeet, fossiilittoman liikenteen tiekartta ja Liikenne12-suunnitelma) on esitetty.

Valiokunta pitää määrärahaa vaatimattomana kävelyn ja pyöräilyn hyötyihin nähden. Mm. fossiilittoman liikenteen tiekartassa on arvioitu, että laadukas kävely- ja pyöräliikenteen infrastruktuuri on yksi tärkeimmistä keinoista vaikuttaa kulkumuodon valintaan ja kasvattaa kävely- ja pyöräliikennemääriä. Kävelyä ja pyöräliikennettä lisäämällä vähennetään liikenteen päästöjä ja saadaan aikaan merkittäviä vaikutuksia myös kansanterveyteen, liikennejärjestelmän toimivuuteen sekä kaupunkiympäristöjen viihtyisyyteen ja turvallisuuteen.

Valiokunta nostaa esille myös pyörämatkailuun liittyvät mahdollisuudet ja pitää tärkeänä pyörämatkailun valtakunnallista koordinoitua sekä pyöräreittien ja opastuksen kehittämistä.

Valiokunta lisää pyöräilyn edistämiseen 300 000 euroa ja pyörämatkailukeskuksen toimintaan 200 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 37 900 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja kuntien joukkoliikennehankkeet	7 000 000
Finavian lentoasemaverkoston ulkopuoliset lentoasemat ja lentopaikat	900 000
Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot	30 000 000
Yhteensä	37 900 000

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Väyläverkon kehittämiseen osoitetaan ensi vuonna 478 milj. euroa, joka on noin 46 milj. euroa kuluvaan vuoteen enemmän. Se on kuitenkin vähemmän kuin Liikenne12-suunnitelmassa, jossa kehittämishankkeiden määrärahasoksi vuodelle 2022 esitettiin 546 milj. euroa.

Talousarvioesitykseen ei sisälly uusia kehittämishankkeita, mutta niitä on vireillä merkittävä määrä, yhteensä 34, joiden kokonaisvaltuudet ovat yli 2 mrd. euroa. Hankkeista ratahankkeita on 19 (valtuudet 1,3 mrd. euroa) ja tiehankkeita 12 (valtuudet 607 milj. euroa). Lisäksi käynnissä on kolme vesiväylähanketta, joiden valtuudet ovat yhteensä 136,7 milj. euroa. Valtaosa hankkeista valmistuu liikennekäyttöön vuosien 2022—2025 aikana.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

Valiokunta on tyytyväinen Digirata-hankkeen etenemiseen, johon liittyvä myöntövaltuus on 130 milj. euroa ja jonka rahoitustarpeen arvioidaan olevan ensi vuonna 8 milj. euroa. Digirata-hankkeella korvataan vanhenevaa junien kulunvalvontajärjestelmää, mutta samalla sen avulla otetaan digitalisaation mahdollisuudet laajemmin käyttöön koko raideliikennejärjestelmän tehokkuuden ja turvallisuuden edistämiseksi.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että Liikenne12-suunnitelman ja siihen liittyvän investointiohjelman myötä väylähankkeisiin liittyvään päätöksentekoon on tulossa kauan kaivattua pitkäjänteisyyttä. Samalla on huolehdittava myös rahoituksen riittävydestä, kuten eduskunta on edellyttänyt hyväksyessään liikennejärjestelmäsuunnitelmaa koskevan selonteon. Väyläverkon kehittämistarpeet huomioon ottaen on myös tärkeää arvioida uudelleen kevään 2021 kehysriihen linjausta, jossa kehittämishankemomentille kohdistettiin 110 milj. euron säästövelvoite vuodesta 2023 eteenpäin. Tämä heikentäisi Liikenne12-suunnitelman uskottavuutta ja vaikeuttaisi sen toimeenpanoa.

Valiokunta korostaa myös Liikenne12-suunnitelman jatkuvaa ja säännöllistä seurantaa, jotta esimerkiksi elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin voidaan tarvittaessa reagoida nopeasti.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rataverkkoa kehitetään kokonaisuutena ja että olemassa olevan rataverkon kunnossapito ja kehittäminen eivät vaarannu vireillä olevien suurten ratahankkeiden vuoksi. Etenkin pääradan liikennöitävyys on turvattava ja hyödynnettävä myös EU-rahoitusta varsinkin ratojen ydinverkon kiireellisen kohentamisen rahoittamiseksi. Hankehakuihin valmistauduttaessa on tarvittaessa varauduttava lisätalousarviomenettelyyn kansallisen rahoituksen varmistamiseksi.

Valiokunta painottaa muutoinkin EU-rahoituksen aktiivista hyödyntämistä, mikä edellyttää hankesuunnitelmien etenemistä niin, että Suomella on rahoitushakujen tahdissa kriteerit täyttäviä hankkeita. Keskeisin rahoitusinstrumentti on Verkkujen Eurooppa -väline, johon sisältyvää sotilaallisen liikkuvuuden (Military Mobility) rahoitusta tulee hyödyntää täysimääräisesti myös tien- sekä maantiesiltojen rahoituksessa.

Valiokunta pitää perusteltuna linjausta, jonka mukaan uusien nopeiden ratayhteyksien suunnittelua pyritään vauhdittamaan hankeyhtiöiden kautta, ja että niiden rahoitus käsitellään erikseen liikennejärjestelmäsuunnitelman muusta rahoituksesta. Suuret ratahankkeet (Suomi-rata, Turun tunnin juna, Itäinen suunta) ovat kustannuksiltaan mittavia, ja pelkästään niiden suunnitteluvaihe kestää useita vuosia.

Hyöty-kustannussuhde. Valiokunta pitää keskeisenä, että rajalliset resurssit kohdistetaan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta tehokkaimmalla tavalla siten, että ne tukevat liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettuja tavoitteita. Onkin tärkeää, että hankkeiden hyöty-kustannuslaskelmia on kehitetty ja niitä koskevaa ohjeistusta uusittu. Liikenne- ja viestintäministeriö on vuonna 2020 julkaissut *Liikennejärjestelmän kehittämisen laajempien taloudellisten vaikutusten tarkastelukehikon*. Kehikko tarkastelee kiinteistömarkkinoihin, työmarkkinoihin, kasautumiseen ja aluetalouteen liittyviä vaikutusketjuja, joita hankkeiden suorat liikennetaloudelliset vaikutukset käynnistävät. Jatkossa kehitetään myös systemaattista laskentaa sekä valtakunnallista liikenneennustemallijärjestelmää, joka parantaa mm. hankkeiden liikenteellistä arviointiperustaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 31

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Laajakaistahankkeeseen esitetään ensi vuodelle 15 milj. euron määrärahaa, joka rahoitetaan EU:n elpymisvälineestä. Tavoitteena on lisätä nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuutta noin 30 000 kotitaloudelle ja toimipaikalle sekä edistää edistyskellisten viestintäyhteyksien rakentamista ja uusien alueiden pääsemistä kehittyvien teknologioiden piiriin. Tukea on mahdollista saada myös vapaa-ajan asuntojen yhteyksille, mikä voi osaltaan edistää myös monipaikkaista asumista.

Kansallisen laajakaistatukiohjelman lisäksi laajakaistarakentamista tuetaan myös EU:n maaseuturahastosta, josta tukea saavat paikalliset laajakaistainvestoinnit eli niin sanotut kyläverkko-hankkeet. Maaseuturahaston hankkeet saavat 16 milj. euron rahoituksen EU:n elpymisvälineen kautta. Erilaiset laajakaistaohjelmat täydentävät toisiaan, ja niiden hyödyntämistä koordinoidaan kansallisesti yhteistyössä tukiviranomaisten kanssa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että laajakaistayhteyksiä parannetaan, jotta asetettujen tavoitteiden mukaisesti Suomessa on vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla mahdollisuus käyttää yhteyksiä, jotka tarjoavat vähintään 100 megabitin tiedonsiirtonopeuden. Saadun selvityksen mukaan erityisesti nopeiden kiinteiden yhteyksien saatavuudessa on edelleen merkittäviä eroja kaupunkimaisten ja maaseutumaisten alueiden välillä. Kokonaisuutena 100 megabitin langattoman verkon laajakaistayhteydet kattoivat vuoden 2020 lopussa jo 93 prosenttia suomalaisista kotitalouksista, ja kiinteän verkon 100 megabitin yhteydet olivat saatavilla 65 prosenttiin kotitalouksista.

Valiokunta painottaa, että lisääntyvä etätyö ja digitalisoituvat palvelut edellyttävät kattavia ja luotettavia viestintäyhteyksiä kotitalouksissa ja yrityksissä. Viestintäverkkoihin tehtävät investoinnit tuottavat myös hyvinvointia ja kilpailukykyä koko yhteiskunnalle. Työmatkaliikenteen ja työajan käytön kannalta on myös tärkeää edistää junien verkkoyhteyksien toimivuutta.

51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)

Tieliikenteen turvallisuusmaksu. Momentin määrärahasta on tarkoitus käyttää tieliikenteen turvallisuustoimintaan 8,1 milj. euroa, jota rahoitetaan momentille 11.19.05 kertyneistä tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksuista. Rahoitus vastaa kuluvan vuoden tasoa, mutta on 1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2020, jolloin määrärahavajetta paikattiin tuntuvammin valtion talousarvion määrärahoilla.

Ennalta ehkäisevä liikenneturvallisuustyö on rahoitettu vuodesta 2017 lähtien vakuutusyhtiöiltä kerättävällä liikenneturvallisuusmaksulla, jota koskevan lain (471/2016) mukaan moottoriajoneuvojen liikennevakuutuksista kertyvästä maksutulosta ohjataan 1 prosentti tieliikenteen turvallisuuden edistämiseen. Saadun selvityksen mukaan liikennevakuutuksen maksutulos on lain voimaantulon jälkeen pienentynyt, ja se oli 718 milj. euroa vuonna 2020.

Hyväksyessään kuluvan vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että tieliikenteen turvallisuustoiminnan kehittämistarpeet selvitetään ja huolehditaan siitä, että liikenneturvallisuustyön rahoituspohja varmistetaan pitkäjänteisesti kestäväällä tavalla (VaVM 36/2020 vp — HE 146/2020 vp).

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 31

Valiokunta on tyytyväinen, että sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnistetty hanke, jonka tavoitteena on muuttaa liikenneturvallisuusmaksusta annettua lakia siten, että liikenneturvallisuusmaksun määrä nostettaisiin vastaamaan liikenneturvallisuustyöhön käytettävän rahoituksen tarvetta.

Valiokunta pitää rahoituspohjan vahvistamista välttämättömänä. On myös tärkeää, että liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteilla vuosia 2022—2026 koskeva liikenneturvallisuusstrategia, jonka tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta kaikkien liikennemuotojen osalta. Tieliikenteen osalta tämä tavoite kytkeytyy erityisesti EU:n visioon, jonka päämääränä on vähentää tieliikennekuolemien määrä nollaan.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa ennalta ehkäisevän liikenneturvallisuustyön lisäämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 20 741 000 euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 146/2021 vp)

(6. kappale kuten HE 216/2021 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

Hankinta- ja konversiotuki	6 000 000
Sähköisen raskaan liikenteen ekosysteemi	1 500 000
Tieliikenteen turvallisuustoiminta	8 600 000
Rautatieliikenteen ammattikoulutus	841 000
Saimaan alueen luotsauksen hintatuki	3 800 000
Yhteensä	20 741 000

55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 105,7 milj. euroa, jota käytetään mm. junaliikenteen ostoihin (30,2 milj. euroa), alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin ja kehittämiseen (32,3 milj. euroa), ilmasto- ja ympäristötoimiin (20 milj. euroa) sekä suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen (12,3 milj. euroa) sekä keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen (8,6 milj. euroa).

Määräraha on kokonaisuutena kuluva vuotta pienempi, koska talousarvioesitykseen ei sisälly enää koronapandemian vuoksi osoitettua tilapäistä lisärahoitusta eikä energia- ja ilmastostrategian mukaisiin toimiin osoitettua määräaikaista rahoitusta. Toisaalta määrärahaan on tehty pieniä lisäyksiä, kun mm. suurille ja keskisuurille kaupunkiseuduille on lisätty pysyvästi yhteensä 3 milj. euroa fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteenä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 31

Koronapandemian aikana julkisen henkilöliikenteen matkustajamäärät romahtivat, millä on ollut merkittävä vaikutus alalla toimivien yritysten taloudelliseen tilanteeseen. Lisäbudjetteihin sisältyneillä määrärahoilla on pyritty turvaamaan joukkoliikenteen palvelutaso ja estämään lippujen hintojen korotukset joukkoliikenteeseen. Pandemiatilanteen helpotettua joukkoliikenteen kysyntä on ollut kasvusuuntaista, joskin joukkoliikennetoimijoiden taloustilanne on edelleen heikko ja matkustajakysyntä eri liikennemuodoissa on edelleen tuntuvasti alempana kuin 2019. Tilanne on vaikein kaupunkiseutujen ulkopuolisessa liikenteessä, jossa moni liikenteenharjoittaja on keskeyttänyt toimintansa kysynnän romahdettua.

Valiokunta pitää tärkeänä, että joukkoliikenteen matkustajamäärät ja sitä myöten lipputulot saadaan jälleen kasvu-uralle, sillä joukkoliikenteen kysynnän pysyvä lasku vaikuttaisi väistämättä siihen, minkälaisesta palvelutasosta joukkoliikenneviranomaiset pystyvät ylläpitämään, sekä siihen, mitkä julkisen liikenteen järjestämisen kustannukset olisivat. Koronapandemian aikana myös henkilöautoilu kasvatti suosiotaan, ja joukkoliikenteen kysynnän kannalta on keskeistä, palaavatko kuluttajat joukkoliikenteen käyttäjiksi.

Julkisen henkilöliikenteen vetovoiman kannalta on tärkeää, että eri toiminnot ovat helposti ja edullisesti saavutettavissa. Myös matkakettujen tulee olla vaivattomia ja ajankäytön kannalta kilpailukykyisiä esimerkiksi henkilöauton käytön kanssa ja mm. aikatauluja, hintoja ja matkakettuja koskevan informaation helposti saatavilla.

Lippu- ja maksujärjestelmien kehittäminen on kuitenkin edennyt hitaasti, minkä lisäksi koronapandemia on osaltaan lisännyt toimijoiden taloudellisia haasteita ja vaikeuttanut valtakunnallisten ratkaisujen etenemistä. Valiokunta kiirehtii lippu- ja maksujärjestelmien sekä matkakettujen kehittämistä, millä voidaan osaltaan edistää joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja käyttäjämäärien kasvua.

Koronapandemian jatkuessa on vielä syytä varautua lisäämään julkisen liikenteen tukitoimia.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös taksiliikenteen toimintamahdollisuuksiin. Vuonna 2018 voimaan tullut liikennepalvelulaki vaikutti tuntuvasti alan toimintaan, minkä lisäksi se on kärsinyt merkittävästi koronan aiheuttamista rajoitustoimista. Takseilla on kuitenkin keskeinen rooli julkisen henkilöliikenteen täydentäjänä sekä kiireettömien sairaankuljetusten hoitajana. Valiokunta kiinnittää huomiota myös alan heikentyneeseen investointikykyyn, mikä hidastaa siirtymistä vähäpäästöisiin autoihin.

Lentoliikenne. Lentoliikenne on toimialana kärsinyt voimakkaasti covid-19-tilanteesta, ja kansainvälisen liikenteen vähentyessä myös kotimaan lentoyhteydet ovat samalla vähentyneet. Koronatilanteen vuoksi valtio on tukenut väliaikaisesti lentoyhteyksiä Kokkola-Pietarsaaren, Joensuu, Kajaanin, Jyväskylän ja Kemi-Tornion lentoasemille. Vuoden 2021 neljanteen lisätalousarvioon sisältyvän lisärahoituksen (13,8 milj. euroa) turvin tätä lentotoimintaa voidaan jatkaa aina elokuuhun 2022 saakka.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa selvitetään pidemmän aikavälin ratkaisut sekä mahdollisuudet uusien markkinaehtoisten mallien kehittämiseen. Lentoliikenteellä ja lentoasemien säily-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 31

misellä on keskeinen merkitys monien alueiden saavutettavuuden kannalta, ja ne tukevat osaltaan alueiden työllisyyttä, taloutta sekä vientiteollisuuden elpymistä ja kilpailukykyä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että lentoliikenteen sähköistyminen etenee rinnakkain muiden liikennemuotojen sähköistymisen kanssa, minkä lisäksi digitaalisen lentokenttäverkon arvioidaan olevan tulevaisuudessa toimiva tapa tehostaa niin tavaroiden kuin ihmisen liikumista. Onkin tärkeää, että saadun selvityksen mukaan vuonna 2022 on tarkoitus laatia selvitys lentämisen sähköistymisestä ja sen edellyttämän latausinfrastruktuurin kehittämistarpeista Suomen lentoasemilla.

Junaliikenteen ostoja koskeva sopimusvaltuus. Vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioon (Eduskunnan kirjelmä EK 20/2021 vp — HE 95/2021 vp) sisältyi 289,53 milj. euron valtuus liikenne- ja viestintäministeriön ja VR-Yhtymä Oy:n välillä solmittavaa 9-vuotista ostoliikennesopimusta varten.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtuutta on kuitenkin tarpeen korottaa, koska koronapandemian vuoksi julkisen liikenteen kysyntään sekä myös yleiseen kustannustasokehitykseen liittyy epävarmuutta. Liikenne- ja viestintäministeriö on arvioinut, että vuosittainen lisämääräraha-arve on 2,7 milj. euroa, jolloin vuotuinen määräraha-arve nousee aiemmin hyväksytystä 32,17 milj. eurosta 34,87 milj. euroon. Sopimuksen kokonaismääräraha-arve 9-vuotisen sopimuskauden aikana (2022—2030) nousee näin 289,53 milj. eurosta 313,83 milj. euroon.

Muutos ei vaikuta momentin määrärahaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1.—5. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valtuus

Liikenne- ja viestintäministeriö oikeutetaan solmimaan (*poist.*) sopimuksia (*poist.*) junaliikenteen ostamisesta siten, että niistä saa aiheutua vuosina 2022—2030 menoja enintään 313 830 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 32

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta (HE 154/2021 vp). Ympäristövaliokunta on tehnyt tähän lakiin muutoksen (YmVM 10/2021 vp — HE 154/2021 vp), josta aiheutuu pysyvä kahden henkilötövuoden (160 000 euroa/vuosi) lisäys Pohjois-Karjalan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskusten resursseihin. Tämä tulee ottaa huomioon myös seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2023—2026. Valiokunta lisää momentille 160 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 194 857 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 267,7 milj. euroa.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanoon ohjataan 70 milj. euroa rahoitusta EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kautta. Valiokunta pitää tärkeänä, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin rahoitus jatkuu riittävällä tasolla kansallisella lisärahoituksella RRF-paostuksen jälkeen.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin tavoitteena on muuttaa muiden Pohjoismaiden tavoin Suomen työvoimapolitiikan suuntaa passiivisesta aktiiviseen ja kohdentaa palveluita nykyistä tehokkaammin. Valiokunta pitää hyvänä, että mallissa lisätään yksilöllisen tuen määrää ja pyritään näin tukemaan työllistymistä ja lyhentämään työttömyysjaksojen pituutta. Mallin tavoitteiden toteutuminen edellyttää kuitenkin entistä suurempia resursseja. Valiokunta painottaa rahoituksen riittävyyttä mallin onnistuneen toteutuksen kannalta.

Valiokunta katsoo, että työllisyyden kuntakokeiluissa syntyneitä hyviä käytäntöjä ja innovaatioita tulisi kerätä yhteen ja varmistaa niiden käyttöönotto laajemmalti. Lisäksi valiokunta tuo esiin huolensa siitä, että kuntakokeilun piirissä työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen on viivästynyt joissain tilanteissa.

Työvoiman maahanmuuton edistämiseksi esitetään TE-toimistojen ja Business Finlandin toimintamenoihin sekä digitalisaation kehittämiseen yhteensä 2,7 milj. euroa Work in Finland -raken-teen perustamiseen tukemaan osaavan työvoiman maahanmuuttoa. Lisäksi työlupaprosessin no-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 32

peuttamiseksi luodaan kahden viikon pikakaista erityisasiantuntijoille ja kasvuyrittäjille sekä sen osana kansallinen, pitkäaikainen D-viisumi. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina ja toteaa lupaprosessin nopeuttamisen ja digitalisaation kehittämisen olevan sujuvan työperäisen maahanmuuton kannalta erittäin tärkeää. Valiokunta kannustaa lisäämään toimenpiteitä, joiden avulla yritykset pystyisivät löytämään ulkomailta sellaista osaamista, jota kotimaassa ei ole tarjolla. Huomiota olisi syytä myös kiinnittää tutkintojen vastaavuuden lisäämiseen ja täydennyskoulutusmahdollisuuksiin, jotta ammattilaisten maahantulo helpottuisi.

Valiokunta pitää hyvänä, että osaajapulaa pyritään ratkaisemaan työtä ja opiskelua varten myönnettävien oleskelulupien lisäämisellä. Valiokunta tuo kuitenkin esiin, että oleskelulupien määrän lisääminen ei yksin riitä. Kilpailu osaavasta työvoimasta on globaalia, ja Suomen pitää olla kaikin puolin houkutteleva paikka tänne saapuville ulkomaalaisille koulutuksen, palveluiden ja ilmapiirin osalta, jotta heidät saadaan jäämään tänne pysyvästi.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Välliinputoajat työmarkkinoilla -palveluun, joka koordinoi ja yhdistää eri palveluja Etelä-Savossa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 267 929 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

05. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 108,8 milj. euron määrärahaa.

Suurin osa määrarahasta kohdistetaan Business Finlandin kautta innovaatiotoiminnan ja investointien edistämiseen, yrityksille suunnattuihin kansainvälistymispalveluihin sekä hanke- ja ohjelmatoimintaan. Valiokunta kannattaa näitä kohdistuksia, koska innovaatiot, investoinnit ja viennin edistäminen ovat keskeisiä talouden kasvuväyliä. Valiokunta korostaa, että suomalaisten yritysten nykyistä monipuolisempi vientitoiminta ja menestyminen kansainvälisissä arvoverkostoissa on erittäin tärkeää. Suomi tarvitsee enemmän kansainvälistä kasvua tavoittelevia, innovatiivisia yrityksiä sekä ulkomaisia Suomeen investoivia yrityksiä.

Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen esitetään yhteensä 14,8 milj. euroa. Rahoitus koostuu Visit Finlandin 9,8 milj. euron perusrahoituksen lisäksi 5 milj. eurosta EU:n elpymisvälineen toimeenpanon rahoitusta, joka kohdistetaan matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukemiseen.

Pandemian hellittäessä ja matkailun uudestaan avautuessa kilpailu matkailijoista on kovaa. Suomi joutuu muiden maiden tavoin jälleenrakentamaan houkuttelevuutensa kansainvälisillä matkailumarkkinoilla. Valiokunta korostaa, että on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla turvataan Suomen kilpailukyky matkailussa sekä parannetaan Suomen tunnettavuutta. Saadun selvityksen mukaan kilpailu käydään ensisijaisesti eurooppalaisten matkailijoiden suosiosta, kun Suomen saatavuus muualta maailmasta on heikompaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 32

Matkailun elpyminen pandemiaa edeltävälle tasolle tulee viemään useita vuosia. Pandemian myötä myös matkailijoiden tarpeiden ja toiveiden arvioidaan muuttuvan, mikä edellyttää osaamisen, palveluiden ja toimintamallien kehittämistä. Valiokunta pitää tässä tilanteessa kannatettavana, että lisärahoituksella vahvistetaan alan kilpailukykyä pitkällä tähtäimellä.

Valiokunta katsoo, että kansainvälisten osaajien houkuttelulla Suomeen on kasvava elinkeinopoliittinen merkitys Suomen kilpailukykyyn vahvistamiseen sekä uusien innovaatioiden syntyyn. Momentilta esitetään Business Finlandin Talent-toimintaan, jolla edistetään kansainvälisten osaajien sijoittumista Suomeen, 2,5 milj. euron määrärahaa. Talent Explorer -avustuksilla momentilla 32.20.40 tuetaan puolestaan yrityksiä ensimmäisten kansainvälisten osaajien palkkaamisessa. Myös Talent Hub -toimintamallin kehittämiseen osoitetaan 3 milj. euroa momentin 32.30.40 määrärahoja sekä kansainvälisen rekrytoinnin mallin kehittämiseen 1,81 milj. euroa momentilta 32.01.03. Valiokunta pitää kannatettavana, että osaajien työperusteista maahanmuuttoa edistetään näillä useilla erilaisilla toimenpiteillä. On myös hyvä, että huomiota kiinnitetään täällä jo olevien kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden Suomeen integroitumiseen. Lisäksi koulutusorganisaatioiden kumppanuutta tulee hyödyntää ulkomaisen työvoiman rekrytoinnissa.

10. Digitalisaation kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 32,9 milj. euroa, josta 23,4 milj. euroa rahoitetaan RRF:n kautta.

Valiokunta pitää digitalisaation hyödyntämistä erittäin tärkeänä. Onnistunut digitalisaatio on merkittävässä asemassa tehokkuuden ja tuottavuuden lisäämisessä julkisella sektorilla. Kokonaisuuden hahmottamiseksi on hyvä, että hallinnonalan keskeisten digihankkeiden rahoitus esitetään koottavaksi yhteen uudelle momentille.

Tällä hetkellä työnhakijoiden osaaminen ja yritysten tarpeet eivät kohtaa. Kohtaannon tehostamisessa on olennaista löytää työlle oikea tekijä, mikä edellyttää toimivia digitaalisia palveluja. Valiokunta pitää tärkeänä, että käynnissä olevassa TE Digi -hankkeessa uudistetaan kokonaan TE-palvelujen järjestelmäkokonaisuus ja luodaan työmarkkinoita ja työnhakijoita varten paremmat digitaaliset palvelut. Valiokunta katsoo, että tietojärjestelmien kehittäminen on avainasemassa vastattaessa tulevaisuuden haasteisiin.

40. Valtionavustus kestävää kasvupolitiikkaa edistävälle toimijoille (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa, josta osoitetaan

- Pirkanmaan yrittäjyys Hankkeelle omistajanvaihdosmarkkinan luomiseksi ammatinharjoittajille 100 000 euroa
- Kanta-Hämeessä nuorten yrittäjyyskasvatukseen ja nuorten yritysten starttipolku -palveluun 300 000 euroa
- Kiertotalousyhteisö Jalotus ry:lle kiertotalouskeskuksen kehittämiseen ja kiertotalousinnovaatioiden edistämiseen 300 000 euroa
- BioPaavo yrityshautomon ja JAMK:n yhteistyöhankeelle Keski-Suomeen 150 000 euroa
- Viexpon vientihankkeiden edistämiseen 150 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 32

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 027 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä, mikä edellyttää irtautumista fossiilisten polttoaineiden käytöstä kaikilla sektoreilla. Tämä kunnianhimoinen tavoite edellyttää johdonmukaista ja pitkäjänteistä ilmasto- ja energiapolitiikkaa. Suomella on tässä mahdollisuus toimia hiilineutraaliuden edelläkävijänä ja kehittää ratkaisuja globaaleille markkinoille. Hiilineutraalisuus voikin muodostua merkittäväksi kasvun, viennin ja myös työllisyyden edistäjäksi. Tähän liittyen EU:n elpymisrahasto tarjoaa väliaikaisen mahdollisuuden korjata kasvun ja uudistumisen kannusteita.

Valiokunta painottaa, että Suomen tulee tavoitella uudistumiseen kannustavaa toimintaympäristöä sekä luoda kannusteita investoida ja uudistua. Suomessa tarvitaan erityisesti lisää tutkimusta, kehittämistä ja innovaatiotoimintaa harjoittavia yrityksiä.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ehdotetaan 475,6 milj. euron määrärahaa ja 572,5 milj. euron valtuutta.

Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen suuntaaminen tki-toimintaan vuosina 2021—2023 on kannatettavaa. Momentin määrärahasta 65,9 milj. euroa ja valtuudesta 234 milj. euroa on EU:n elpymisvälineen kautta rahoitettavia kokonaisuuksia. Tämä kertaluonteinen rahoitus on vuoden 2022 talousarvion merkittävin kestävä kasvua tukeva panostus.

Tulevaisuuden talouskasvun ja tuottavuuden nousun kannalta on tärkeää kasvattaa panostuksia tki-toimintaan. Talousarvioesityksessä otetaan askelia kohti tki-rahoituksen nostamiseksi neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen, mutta merkittävästi lisää toimenpiteitä tarvitaan tavoitteen saavuttamiseksi.

Osaavat ihmiset ovat tutkimuksen, koulutuksen ja innovaatiotoiminnan kehittämisessä keskeisin tekijä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puutteet osaavan työvoiman saatavuudessa ovat merkittävä kasvun este tällä hetkellä. Saatavuusongelma luo epävarmuutta myös investointisuunnitelmien toteutumiselle. Tki-tukien ja rahoituksen tulisi olla pitkäjänteistä ja ennustettavaa, jotta se lisäisi luottamusta ja näin vahvistaisi työvoiman saatavuutta tki-toiminnassa.

41. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentille esitetään 230,6 milj. euroa ja valtuudeksi 546,3 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Pääluokka 32

Valiokunta pitää hyvänä, että energiatuen myöntövaltuutta ehdotetaan kasvatettavaksi 546 milj. euroon, joka on 386 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021, sekä energiatuen kohdentamista siten, että se edistää kivihiilen ja turpeen korvaamista kaukolämmön tuotannossa.

Momentin määrärahasta 111,5 milj. euroa ja myöntämisvaltuudesta 453,2 milj. euroa on EU:n elpymisvälineen kautta rahoitettavia investointeja. Valiokunta katsoo, että EU:n elvytysvälineen rahoituksen suuntaaminen energiatukeen on tärkeää, koska tuki kannustaa tekemään uuden teknologian investointeja ja energiatehokkuutta parantavia investointeja pyrittäessä kohti hiilineutraaliutta.

47. Julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 13,2 milj. euroa julkisiin liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurihankkeisiin.

Liikenteen sähköistyminen ja siirtymä pois fossiilisista polttoaineista on vahvasti käynnistynyt. Tuen tavoitteena on lisätä suuritehoisia latausasemia, joukkoliikenteen latauspisteitä, paineistetun kaasun (CBG) tankkausasemia ja nesteytetyn kaasun (LBG) tankkausasemia. Valiokunta pitää panostuksia ja kannustimia julkisen liikennesähkön ja kaasun infrastruktuuriin erittäin tarpeellisina. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan aiempi tukiohjelma lisäsi tieliikenteen infrastruktuurin investointeja, joita ei olisi tehty ilman tukea.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen, ja työllisyyden kasvu on vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla nopeutunut merkittävästi. Silti Suomen työmarkkinoilla vallitsee korkea rakenteellinen työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut noin 40 prosentilla vuoden takaisesta.

Hallitusohjelman mukainen julkisen talouden tasapainottaminen työllisyysastetta nostamalla on nostanut työllisyysastetavoitteen 75 prosentista 78 prosenttiin. Hallitus on julkista taloutta tasapainottavien ja työllisyyttä kohentavien muutosten kanssa kuitenkin samanaikaisesti tehnyt toimia, joilla työllisyys ja julkinen talous heikkenevät. Näin ollen sinänsä oikeasuuntaisten toimien nettovaikutus pienenee. Valiokunta katsoo, että tulisi pyrkiä päätöksiin, jotka työllisyyden ohella myös vahvistavat julkista taloutta. Lisäksi valiokunta korostaa, että työllisyysasteen lisäksi on kiinnitettävä huomiota tuottavuuskehitykseen, yritysten kykyyn uusiutua ja talouskasvun edellytysten vahvistamiseen.

Tällä hetkellä osaavan työvoiman saatavuus on merkittävä kasvun este.¹² Suomella on OECD-maista suurin pula korkeakoulutetuista työntekijöistä. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mu-

¹² Talouskasvun edellytykset tulevaisuudessa: Lähtökohdat, suunnat ja ratkaisut. Stenborg, Markku; Ahola, Ilari; Palmén, Olli; Pääkkönen, Jenni. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:6. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-504-9>

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 32

kaan 65 000 työpaikkaa jäi syntymättä vuonna 2019 osaajapulan takia.¹³ Osaamisen kehittäminen ja uudelleen kouluttautuminen ovat työttömien työllistymisen ja kohtaannon näkökulmasta tärkeimpiä toimenpiteitä. Koulutuksella voidaan vaikuttaa siihen, että työttömien työnhakijoiden osaaminen ja avoimien työpaikkojen vaatimukset työmarkkinoilla kohtaisivat nykyistä paremmin.

Hallitus on sopinut energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen käyttöönotosta, jonka nojalla tukea voitaisiin myöntää yrityksille vuosina 2021—2025 päästökauppakustannusten vuoksi. Säädösvalmistelu on kuitenkin viivästynyt, joten valiokunta toivoo hallituksen kiinnittävän huomiota siihen, että sähköistämistuki saataisiin nopeasti käyttöön.

41. Valtionavustus osatyökykyisten työllistymiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 10 milj. euroa, joka liittyy eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (HE 198/2021 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken eduskunnassa, valiokunta poistaa momentin ja sillä olevan määrärahan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(Poist.)

45. Valtionavustus turvetuotantokoneiden romutukseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9,1 milj. euroa.

Turpeen energiakäyttö on laskenut ennakoitua nopeammin erityisesti päästöoikeuksien hinnan nousun vuoksi eikä energiaturvealalla ole aiemmassa laajuudessa liiketoimintaedellytyksiä. Momentin määrärahaa käytetään avustuksiin energiaturvetuotantoon valmistettujen koneiden ja laitteiden romuttamiseksi tai siirtämiseksi toiseen käyttötarkoitukseen. Valiokunta pitää avustuksia tärkeinä turveyrittäjien hankalan tilanteen helpottamiseksi. Valiokunta pitää myös kannatettavana, että käytöstä poistettavalle kalustolle yritetään löytää uusia käyttötarkoituksia. Saadun selvityksen mukaan mahdollinen romutukseen myönnetty avustus ei estäisi yrittäjää toimimasta jatkossa kasvu- ja kuiviketurvealalla.

Valiokunta tuo esiin, että valtionavustus ei yksinään tuo suurta apua turveyrittäjälle, koska EU:n valtiontukisäännökset rajoittavat yrityskohtaisen valtionavustuksen enimmäismäärän 200 000 euroon kolmen peräkkäisen verovuoden kuluessa mukaan lukien myös muut vähämerkityksisenä tukena myönnettyt valtiontuet.

¹³ OECD 2019. Investing in Youth in Finland ja TEM (2019): Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys Suomen työmarkkinoista. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161398> ja EVA; Myrskylä Pekka & Pyykkönen Topias (2015): Tulevaisuuden tekijät — Suomi ei pärjää ilman maahanmuuttoa sekä TEM (2020): Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2019? <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/01/Tulevaisuuden-tekij%C3%A4t.pdf>

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 32

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahaksi esitetään 284,5 milj. euroa.

Työllisyystavoitteeseen pääsemiseksi hallitus on esittänyt monia toimenpiteitä, kuten pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönottoa, TE-palveluiden kuntakokeilua, osatyökykyisten välittäjäyhtiötä, pk-yritysten rekrytointitukikokeilua ja palkkatuen lisäämistä. Valiokunta kannattaa talousarvion lisäyksiä ja kohdennuksia työllisyyden hoitoon.

Valiokunta tuo esiin aiemmin esittämänsä näkemyksen siitä, että työllisyyttä edistävien toimenpiteiden vaikutuksista tulisi saada parempaa tietoa kohtuullisen nopeasti. Nykyisessä tilanteessa, jossa on käytössä useita toimenpiteitä, kannustimia ja kokeiluja työllisyyden parantamiseksi, valiokunta pitää tärkeänä, että työllisyystoimenpiteiden vaikutusta mittaavien työkalujen kehittämiseen panostettaisiin.

Talousarvioesityksessä on vahva painotus toisaalta työperäisen maahanmuuton tukemiseen ja toisaalta työntekoon liittyvien kotoutumistoimenpiteiden vahvistamiseen. Valiokunta yhtyy näkemykseen, että työllistyminen on kotoutumisessa keskeisessä roolissa, ja on hyvä, että tähän panostetaan. Kotoutumiskoulutukseen arvioidaan käytettävän 53,3 milj. euroa vuonna 2022. Saadun selvityksen mukaan työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus on aikuisten maahanmuuttajien tärkein kotouttamisen väline.

87. Pääomasijoitus osatyökykyisten työllistymistä edistävälle osakeyhtiölle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 10 milj. euroa, joka liittyy eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (HE 198/2021 vp). Koska asian käsittely on edelleen kesken eduskunnassa, valiokunta poistaa momentin ja sillä olevan määrärahan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(Poist.)

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 8,5 milj. euroa.

Hallituksen asettaman työllisyysastetavoitteen toteutuminen edellyttää, että maahanmuuttajien osallistumista työmarkkinoille lisätään. Valiokunta katsoo, että maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen on erittäin tärkeää.

Kotoutumisen edistämisen määrärahoilla tuetaan ja tehostetaan maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että vah-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 32

vistetaan maahanmuuttajien kielitaitoa ja ammatillisia valmiuksia. Kotoutumisen ja työllistymisen nopeuttamiseksi on kannatettavaa, että maahanmuuttajien aiempaa osaamista tunnistettaisiin paremmin. Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet sekä jo aikaisemmin hankittu koulutus ja osaaminen tulee ottaa paremmin huomioon. Saadun selvityksen mukaan työttömien maahanmuuttajien joukossa on paljon korkeasti koulutettuja henkilöitä, joiden työllistymispotentiaali on kohtuullisen korkea.

Valiokunta tuo esiin, että kotoutumista edistetään monien eri viranomaisten ja toimijoiden yhteistyönä. Tällaisessa toimintaympäristössä kuntien, tulevien hyvinvointialueiden ja valtion tulisi voida sopia yhteistyöstä ja kotoutumista tukevien tehtävien järjestämisestä joustavasti ja tehokkaasti.

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 156,7 milj. euroa.

Talousarviossa valtion korvauksiin esitetty määräraha on aiempaa alempi, mikä osin selittyy maahan saapuneiden turvapaikanhakijoiden ja sitä myötä oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän laskulla. Toisaalta korvauksissa on otettu huomioon pakolaiskiintiön nostamisesta sekä Afganistanista evakuoituista henkilöistä kunnille maksettavat korvaukset.

Valiokunta pitää tärkeänä, että arviota turvapaikanhakijoiden määrän kehityksestä tarkistetaan riittävän usein, jotta voidaan ottaa huomioon Euroopan lähialueiden turvallisuus- ja kehitystilanne.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sisäilmaan liittyvien terveyshaittojen hoitoa ja kuntoutusta on käsitelty ns. Majvik1- ja Majvik2-suosituksissa, joista jälkimmäinenkin on laadittu jo noin 15 vuotta sitten. Ne koskivat vain kosteus- ja homevaurioita, mutta saadun selvityksen mukaan sittemmin on tehty paljon tutkimuksia, katsauksia ja ohjeistuksia sisäilma-asioista ja mm. niiden aiheuttamien terveyshaittojen hoidosta. Lisäksi sisäilmaan liitetyn oireilun monitekijäisyyttä on opittu tuntemaan paremmin. On siksi perusteltua uusia em. suosituksia ja ottaa huomioon niiden jälkeen saatu tutkimustieto.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa Majvik-suositusten uusimiseen siten, että suosituksen ja muun materiaalin valmistelussa otetaan huomioon sisäilmaan liittyvien terveyshaittojen hoitoa ja kuntoutusta sekä muita sisäilmaan liittyviä kysymyksiä koskeva ajantasainen ja kattava tutkimustieto.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 668 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 41,5 milj. euroa, jota käytetään mm. Kanta-palveluiden kehittämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Kanta-palvelut ovat keskeinen sosiaali- ja terveydenhuollon infrastruktuuri, jonka toiminnasta lähes kaikki palveluntuottajat ovat riippuvaisia ja jota myös kansalaiset käyttävät laajasti. On siksi tärkeää, että Kanta-palveluiden kehittämistarpeisiin ja ylläpitokustannuksiin varaudutaan riittävästi.

Hyvinvointialueiden ICT-muutuskustannusten rahoitus on budjetoitu erikseen momentille 28.70.05, jonka määrärahasta on varattu 170 milj. euroa hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän ICT-kustannuksiin. Tällä määrärahalla varmistetaan alueiden tietojärjestelmien ja tiedonhallinnan häiriötön toiminta järjestämisvastuun siirron yhteydessä. Sote-uudistukseen liittyviin ICT-kuluihin on varattu yhteensä 410,4 milj. euroa vuosia 2022—2025 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa.

Lisäksi EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksesta on varattu digitaalisten palveluiden kehittämiseen 100 milj. euroa, josta ensi vuodelle on tarkoitettu kohdistaa 20 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 33

Kokonaisuutena panostus digitalisaatioon ja tiedonhallinnan kehittämiseen on merkittävää, mutta rahoituksen riittävyyttä on seurattava säännöllisesti, sillä sote-uudistukseen liittyvät tietojärjestelmätarpeet ovat mittavat ja ne sitovat merkittävän määrän sekä henkilö- että taloudellisia resursseja. On myös tärkeää varmistaa järjestelmien ja sovellusten yhteentoimivuus ja niiden välinen tiedonsiirto sekä järjestelmien käytettävyys. Erityisesti tiedolla johtaminen edellyttää, että hyvinvointialueilla on oikeaa ja ajantasaista tietoa alueen väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä tarjottavien sote-palvelujen kustannuksista ja vaikuttavuudesta.

Hankerahoituksen rinnalla on myös tärkeää huolehtia palvelujen ylläpitoon tarvittavan perusrahoituksen riittävyydestä ja pitkäjänteisyydestä.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Laaturekisterit. Valiokunta on useita kertoja kiinnittänyt huomiota laaturekistereiden tärkeään merkitykseen, jotta sote-alan resurssit pystytään kohdentamaan vaikuttavasti ja palveluiden laatu varmistamaan. Myös sote-uudistuksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että hoidon laatua ja vaikuttavuutta voidaan seurata aiempaa paremmin, minkä lisäksi laaturekisteritieto on myös arvokasta tutkimusaineistoa.

Eduskunta on osoittanut jo useamman kerran rahoitusta laaturekisterien kehittämiseen, ja myös tällä hetkellä laaturekisteritoimintaa kehitetään eduskunnan kuluvan vuoden talousarvioon lisäämän kaksivuotisen (2021—2022) 1,4 milj. euron määrärahan avulla. Tavoitteena on valmistautua lakisääteiseen laaturekisteritoimintaan. THL on arvioinut, että kymmenen kansallisen laaturekisterin jatkuva toiminta vaatisi vuosittain n. 3 milj. euron rahoituksen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyrkinyt saamaan tarvittavat määrärahat julkisen talouden suunnitelmaan, mutta pysyvää rahoitusta ei ole toistaiseksi osoitettu. Ministeriö ei ole siksi voinut antaa asetusta, jolla pysyvä laaturekisterityö käynnistettäisiin.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että laaturekisterien ylläpito ja kehittäminen turvataan jatkossa pysyvänä toimintana, jonka vaatima rahoitus otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelmassa. Tiedolla johtaminen ei ole mahdollista ilman laaturekisterien tarjoamaa tietoa hoitojen vaikuttavuudesta. On myös tärkeää, että laaturekistereiden tiedot ovat avoimesti kaikkien hyödynnettävissä ja että ne palvelevat myös terveydenhuollon asiakkaiden tarpeita.

Valiokunnan lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että laaturekisteritoiminnan käynnistämiseen tarvittava pysyvä rahoitus otetaan huomioon keväällä 2022 laadittavassa julkisen talouden suunnitelmassa.

Hoitotyön tutkimus. Valiokunta pitää myös tärkeänä hoitotyön tutkimuksen riittävää resursointia. Hoitotyön tutkimus edistää palveluiden tasalaatuisuutta ja tukee tietoon perustuvaa hoitotyötä niin erikoissairaanhoidossa, perusterveydenhuollossa kuin yksityisen sektorin palveluissa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 33

Hoitotyön tutkimukseen esitetään 388 000 euron määrärahaa, joka ei saadun selvityksen mukaan ole riittävä nykyisen henkilöstön palkkaamiseen. Henkilöstön vähentäminen hidastaisi hoitosuositusten laatimista ja kääntämistä ruotsinkielelle.

Valiokunta lisää hoitotyön tutkimukseen 200 000 euroa mm. ruotsinkielisen materiaalin tuottamiseen sekä digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Harvinaissairauksien koordinointi. Harvinaissairauksia tunnetaan paljon (6 000—8 000), ja arviolta yli 300 000 suomalaisella on jokin harvinainen sairaus, vamma, oireyhtymä tai epämuodostuma. Niiden hoito on jakautunut yliopistollista sairaalaa ylläpitäviin sairaanhoitopiireihin, mutta sen rinnalle tarvitaan valtakunnallista koordinaatiota, joka luo rakenteet yhteistyölle eri toimijoiden välillä ja edistää myös sairauksien diagnosointia ja hoidon tarpeen arviointia. Valtakunnallisen koordinaation vakiinnuttaminen on eräs painopistealue vuosia 2019—2023 koskevassa harvinaissairauksien kansallisessa ohjelmassa. Toiminnalle ei ole kuitenkaan erillistä rahoitusta, lukuun ottamatta vuoden 2021 talousarvioon sisältynyttä eduskunnan osoittamaa 250 000 euron rahoitusta. Saadun selvityksen mukaan työ on vasta saatu käyntiin ja lisäresurssien tarve on edelleen ilmeinen.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa harvinaissairauksien koordinointiin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 62 526 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 1,5 milj. euroa, joka on 5 milj. euroa kuluvaa vuotta vähemmän. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ensi vuonna on kuitenkin käytettävissä edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja, mm. vuodelta 2020 niitä on käyttämättä vielä 7 milj. euroa ja vuodelta 2019 kolme milj. euroa, joka on uudelleen budjetoitu vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa. Määrärahaa käytetään mm. julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämisestä sekä kansallisen syöpä-, neuro- ja lääkekehitys- sekä genomikeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hankkeiden valmistelu etenee suunnitellusti, sillä osaamiskeskittymien tuottamalla tiedolla voidaan lisätä mm. hoitojen vaikuttavuutta, tiedolla johtamista sekä edistää yhdenvertaisten, tutkittuun tietoon perustuvien hoitojen saatavuutta. Osaamiskeskittymien toiminta edistää myös terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategian toimeenpanoa.

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Päihdeitä käyttävien äitien palvelut. Päihdeäitien hoitoon on varattu viime vuosina 3 milj. euroa, minkä lisäksi kuluvan vuoden talousarvioon sisältyi 3 milj. euron lisämääräraha päihdeitä käyttävien äitien tukemiseen. Tällä rahoituksella tuetaan palvelujärjestelmän kehittämistä siirryttäessä

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

uuteen sote-rakenteeseen. Tavoitteena on yhdenvertaisempi hoito ja kuntoutus sekä kaikilla alueilla käytössä oleva, päihdeitä käyttävien raskaana olevien naisten ja vauvaperheiden tarvitsemien perus- ja erityistason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen muodostama kokonaisuus.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuosi 2021 on ollut haasteellinen päihdeäitien palveluihin ohjautumisen kannalta, koska neuvolat ja kuntien aikuissosiaalityö ja lastensuojelu ovat toimineet koronan vuoksi puutteellisesti. Tämä on vaikeuttanut kuntoutukseen ohjautumista ja maksusitoumusten saantia yksityisille palveluntuottajille. Osalla yksityisistä palveluntuottajista tilanne on edelleen vaikeutunut, sillä palveluihin ohjautuminen on heikkoa, kuntien maksusitoumuksia on loppuvuodesta tavallista vaikeampi saada, palveluihin ohjautuvat äidit ja perheet ovat tavallista huonokuntoisempia ja kuntoutuksen keskeyttämisen riski on aikaisempaa suurempi.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa päihdeongelmaisten odottavien äitien ja vauvaperheiden tarvitseman tuen jatkuvuuden turvaamiseen.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että päihdeäitien palvelujen saatavuus ja palveluihin tarvittava rahoitus turvataan uudessa sote-rakenteessa kestäväällä ja pitkäjänteisellä tavalla. Myös palveluketjujen ja eri toimijoiden välisen yhteistyön tulee toimia saumattomasti ja yhdenvertaisesti hyvinvointialueiden palvelujärjestelmässä. On myös tärkeää, että hoidon ja palvelujen valtakunnallista kehittämistä jatketaan. Valiokunta viittaa myös pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan, jossa sitoudutaan siihen, että päihdeäitien ja päihdeitä käyttävien perheiden kuntoutukseen liittyvät palvelut ja kuntoutus turvataan.

Ruoka-aputoiminta. Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa ruoka-aputoiminnan järjestämisen tukemiseen lisättiin 2 milj. euroa, jolla on tuettu mm. ruoka-avun jakamisen koordinaatiota ja logistiikkaa, ei itse ruoan hankintaa. Avustusten hakuprosessi käynnistyi keväällä 2021, ja niitä koskevat päätökset on jo suurelta osin tehty. Avustusten käyttöaika ulottuu vuoden 2022 loppuun asti. Päätöksenteossa on kiinnitetty erityistä huomiota toiminnan vaikuttavuuteen, alueelliseen tasa-arvoon, avoimuuteen sekä siihen, että toiminta on tarkoituksenmukaisesti hallinnoitua.

Valtiovarainvaliokunta on mm. kuluven vuoden talousarviota koskevassa mietinnössään (VaVM 36/2020 vp) korostanut ruoka-aputoiminnan saamista kestäväälle pohjalle ja pitänyt tärkeänä sellaisen toimintamallin kehittämistä, joka edistää myös osallisuutta ja tuen tarpeessa olevien ohjautumista palveluiden piiriin.

Valiokunta on tyytyväinen, että sosiaali- ja terveysministeriö on teettänyt ruoka-aputoimintaa koskevan selvityksen. Sen mukaan ruoka-aputoiminnan koordinaatiolle ja kehittämiselle on selvä tarve. Sosiaali- ja terveysministeriö on siksi käynnistänyt ruoka-avun järjestökoordinaatiota kehittävä hankkeen, jonka tarkoituksena on vahvistaa ja tukea ruoka-aputoiminnan järjestämistä koko maassa luomalla toimintamalli, jonka mukaisesti ruoka-aputoimintaan kohdistettavaa rahoitusta voitaisiin jatkossa myöntää. Tavoitteena on järjestämisen koordinoinnin ohella kehittää yhteisiä toimintamalleja sekä vahvistaa valtakunnallista kattavuutta sekä ruoka-aputoiminnan yhteyttä osallisuutta lisäävään ja toiminnallisia elementtejä sisältävään toimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

Ruoka-avun tulevaisuuden ratkaisuja on tärkeä pohtia tilanteessa, jossa ruoka-apua koskeva toimintaympäristö on muutoksessa. Mm. vähittäiskaupan tuottamaa ylijäämäruokaa ohjautuu koko ajan vähemmän ruoka-avussa jaettavaksi, koska kaupat pyrkivät vähentämään hävikkiruokaa. Lisäksi EU:n ruoka-apu on uuden ohjelmakauden myötä muuttumassa. Nykymuotoinen ruokajake-lu päättyy, ja avunhakijoilla on jatkossa mahdollisuus saada elintarvikkeiden ja perushyödykkeiden hankintaan käytettäviä maksukortteja. Avunsaajille tarjotaan samalla myös ohjaus- ja neuvontapalveluita.

Saadun selvityksen mukaan koronatilanne on lisännyt ruoka-avun tarvetta ja asiakasmääriä, min-kä lisäksi ruoka-aputoiminnan tulevaa järjestämismallia pohditaan parhaillaan. Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa ruoka-aputoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen ja järjestämi-seen erityisen tuen tarpeessa oleville ja pitää tärkeänä, että toiminta jatkuu keskeytyksettä uuden toimintamallin käyttöönottoon asti.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 652 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Hyväksyessään hallituksen esityksen sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta eduskunta on ko-rottanut ehdotettua suojaosaa 200 eurosta 300 euroon (StVM 32/2021 vp — HE 200/2021 vp). Tämä lisää valtion menoja 200 000 eurosta 300 000 euroon.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 17 100 000 euroa.

(2. kappale kuten 146/2021 vp)

20. Työttömyysturva

Taiteilijoiden työttömyysetuuksien parantaminen. Valiokunta viittaa vuoden 2021 ensimmäistä lisätalousarviota koskevaan mietintöönsä (VaVM 2/2021 vp—HE 17/2021 vp), jossa se korosti taiteilijoiden sosiaaliturvan parantamista sekä tekijänoikeuskorvauksen ja työttömyysetuuden so-vitteluun liittyvien epäkohtien korjaamista. Eduskunta hyväksyi em. mietinnön pohjalta myös lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, joilla parannetaan tekijänoike-uskorvaukseen oikeutettujen työttömien tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa työttömyysetuuden so-vittelussa ja oikeutta työttömyyskorvaukseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut työttömyysetuuden kehittämistä tekijänoikeuskorvausten osalta. Ministeriö ehdotti vuoden 2022 talousarvioon 0,5 milj. euron lisäystä momenteille 33.20.50 ja 33.20.52, jotta tekijänoikeuskorvausten soveltamisesta työttömyysturvassa voidaan luopua, mutta asia ei ole toistaiseksi edennyt. Valiokunta pitää välttämättömänä, että asia otetaan huomioon keväällä 2022 laadittavassa julkisen talouden suunnitelmassa.

50. Veteraanien tukeminen

Veteraanien tukemiseen ehdotetaan yhteensä 192,7 milj. euroa. Tämä on noin 20 prosenttia kuluvaa vuotta vähemmän, koska sotainvalidien ja rintamaveteraanien määrän arvioidaan vähenevän keski-ikä ollessa jo noin 96 vuotta. Korkeasta iästä johtuen veteraanit tarvitsevat kuitenkin aiempaa enemmän hoivaa ja palveluja.

Viime vuosien aikana veteraanietuuksia on parannettu monella tavalla. Suurimmat muutokset olivat rintamaveteraanien maksuttomat kotiin vietävät palvelut 1.11.2019 lukien sekä rintamaliisän korotus 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa 1.4.2020 lukien. Myös sotainvalidien laitoshoidon pääsyn haitta-astetta on laskettu 20 prosentista 10 prosenttiin ja sotainvalidien puolisoitten kuntoutusedellytyksiä on parannettu laskemalla sotainvalidilta vaadittua haitta-astetta 50 prosentista 30 prosenttiin.

Rintamaveteraanien kotiin vietäviin palveluihin on varattu ensi vuodelle 118,2 milj. euroa, mikä arvioidaan tässä vaiheessa riittävän. Toisaalta veteraanien toimintakyky ja terveydentila ovat heikentyneet pandemian aikana, joten kuntoutustarpeen ja -kustannusten arviointi on vaikeaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan riittävyyttä seurataan. On niin ikään huolehdittava siitä, että palvelujen saatavuus sekä eri toimijoiden välinen saumaton yhteistyö varmistetaan myös hyvinvointialueiden toiminnassa.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentin määräraha on 25 milj. euroa, josta käytetään 4 milj. euroa sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen. Määräraha on vähentynyt tuntuvasti, sillä vuosituhatteen vaihteessa se oli vielä noin 90 milj. euroa ja vuosina 2009—2011 se oli 40 milj. euroa. Saadun selvityksen mukaan samanaikaisesti kansallinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen määrä on kasvanut ja tutkimuksen rahoitus koostuu yhä enemmän ulkopuolisesta tutkimusrahoituksesta. Samalla tutkimuksen kustannukset ovat kasvaneet. Esim. HUS:n tekemän selvityksen mukaan epäsuorien kulujen osuus tutkimuksen ja opetuksen kokonaisuudessa on 2/3 kokonaiskuluista. Epäsuorien kulujen näkymättömyys on ollut tähän asti mahdollista, kun kunnat ovat rahoittaneet hoitoa ja tutkimusta, mutta uudessa sote-rakenteessa tilanne on toisenlainen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

Eduskunta on useissa eri yhteyksissä ollut huolissaan siitä, miten tutkimusrahoituksen riittävyys ja pitkäjänteisyys jatkossa varmistetaan. Sinänsä hyvinvointialueille siirtyy myös kuntien ja sairaanhoitopiirien nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon TKI-toimintaan käyttämä rahoitus siltä osin kuin se on kirjautunut sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin. Mm. hyvinvointialueiden rahoituksen yleiskatteellisuus lisää kuitenkin huolta rahoituksen jatkuvuudesta ja sen tasosta.

Hyväksyessään hyvinvointialueiden perustamista ym. koskevan hallituksen esityksen eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toimeenpanoa. Hallituksen on turvattava yliopistollisten sairaaloiden mahdollisuus tehdä edelleen tieteellistä tutkimusta ja tuottaa alan perus- ja erikoistumiskoulutusta. Lisäksi eduskunta edellytti, että sosiaalihuollon tutkimusrahoituksen taso turvataan ja sosiaalihuoltoon luodaan yliopistosairaloita vastaavan kaltaiset, palvelujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevat toimintarakenteet (StVM 16/2021 vp — HE 241/2020 vp).

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt asiaa koskevan virkavalmistelun eduskunnan lausuman mukaisesti. Meneillään olevassa valmistelussa keskitytään varmistamaan, että tulevilla hyvinvointialueilla ja yliopistollisilla sairaaloilla on mahdollisuus valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että säädosmuutoksia koskevat esitykset annetaan eduskunnalle hyvässä ajoin ennen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymistä. Valiokunta viittaa myös edellä esitettyyn ja korostaa myös tässä yhteydessä laaturekistereiden, kansallisten osaamiskeskittymien sekä hoitotyön tutkimuksen merkitystä laadukkaiden ja vaikuttavien sote-palveluiden järjestämisessä ja kehittämisessä.

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Kansaneläkelaitos on vastannut 1.1.2021 lukien korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon valtakunnallisesta järjestämisestä ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) palveluiden tuottamisesta. YTHS:n määrärahaksi ehdotetaan 65,8 milj. euroa, minkä arvioidaan riittävän, jos mm. arvioitu opiskelijamäärä toteutuu. Talousarvioesityksen mukaan hyväksyttävät opiskelija-terveydenhuollon kokonaiskustannukset ovat arviolta 81,6 milj. euroa.

Valiokunta korostaa mielenterveyspalveluiden riittävyyttä, sillä koronapandemia on entisestään lisännyt opiskelijoiden avun ja tuen tarvetta. Kesällä 2021 julkaistun Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (KOTT) ennakkotulokset kertovat mm., että yli puolet korkeakouluissa opiskelevista on kokenut yksinäisyyden tunteen lisääntyneen. Myös yhteydenpito ystäviin ja sukulaisiin on vähentynyt, ja noin 70 prosenttia vastaajista on kertonut opiskelun vaikeutuneen koronaepidemian aikana.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös palveluverkon kattavuutta seurataan, sillä mm. monimuotoja etäopinnoista johtuen opiskelijat eivät aina asu opiskelupaikkakunnalla. Myös vaihto-opiske-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

lijoiden mahdollisuutta palveluiden saamiseen on arvioitava, sillä tällä hetkellä vaihto-opiskelijat eivät ole oikeutettuja YTHS:n palveluihin.

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa (132,4 milj. euroa) käytetään mm. peruspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseen, ikäihmisten hoidon ja hoivan parantamiseen sekä poikkihallinnollisen mielenterveysstrategian toimeenpanoon. Hankkeissa painotetaan erityisesti palveluiden saatavuutta edistäviä toimia perusterveydenhuollossa, sosiaalihuollossa, mielenterveyspalveluissa sekä monialaisessa kuntoutuksessa. Konkreettisesti palveluiden saatavuutta parannetaan mm. tiukentamalla perusterveydenhuollon hoitotakuuta, vahvistamalla ennalta ehkäisevää ja ennakkoivaa työtä sekä parantamalla palveluiden laatua ja vaikuttavuutta.

Hoitotakuu

Valiokunta on tyytyväinen, että hoitotakuun tiukentamista koskeva hallituksen esitys etenee ja se on lähetetty lausunnolle marraskuun puolivälissä. Eduskunnalle esitys on tarkoitus antaa helmi–maaliskuussa 2022, ja hoitotakuun määräaikojen tiukentaminen tulisi esitysluonnoksen mukaan voimaan 1.4.2023. Julkisen talouden suunnitelmaan uudistuksen toimeenpanoon on varattu 45 milj. euroa, minkä lisäksi syksyn 2021 budjettiriihessä siihen päätettiin varata vielä 50 milj. euron lisärahoitus vuoden 2023 kehyksessä.

Valiokunta painottaa uudistuksen kustannusvaikutusten huolellista arviointia sekä riittävien resurssien turvaamista, jotta hyvinvointialueilla on realistiset mahdollisuudet selviytyä lain asettamista velvoitteista. Vaikka uudistuksesta aiheutuu lisäkuluja, hoidon varhaisempi aloittaminen vähentää paitsi inhimillistä kärsimystä myös hoidon viivästymisestä aiheutuvien raskaampien ja kalliimpien hoitojen tarvetta. Hoitoon pääsyn nopeuttaminen edellyttää riittävien henkilöstöresurssien ohella myös useiden uusien toimintatapojen käyttöönottoa, mm. ennalta ehkäisevien toimien selkeää vahvistamista, ongelmien varhaisen tunnistamisen parantamista sekä digitaalisten palvelujen ja tiedolla johtamisen lisäämistä. Näitä toimia edistetään myös Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoituksella, josta ensi vuonna kohdennetaan 125 milj. euroa sote-palvelujen saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden parantamiseen (mom. 33.60.61).

Valiokunta kiinnittää huomiota myös koronapandemian jatkumiseen ja sen myötä lisääntyviin kustannuksiin. Kuntakenttä on tuettu merkittävästi vuosina 2020 ja 2021, mutta jatkossa on edelleen tärkeää arvioida lisärahoituksen tarvetta ja huolehtia siitä, että sairaanhoitopiirit pystyvät vastaamaan myös kiireettömän hoidon kasvun tuomiin paineisiin ja huolehtimaan hoitojonon purkamisesta. Koronapandemian aiheuttamat kustannukset ovat olleet hyvin erilaisia eri kunnissa ja sairaanhoitopiireissä, mikä on otettava huomioon myös avustusten kohdentamisessa.

Mielenterveyspalvelut

Valiokunta nostaa erityisesti esille mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuteen liittyvät ongelmat. Mielenterveyspalvelut olivat kuormittuneita jo ennen koronaepidemiaa, mutta tilanne on edelleen pahentunut koronarajoitusten aikana, kun palvelujen saatavuus on vähentynyt ja niiden tarve on kasvanut. Saadun selvityksen mukaan mielenterveysongelmiin liittyvät käynnit perus-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

terveydenhuollossa ovat lisääntyneet, mutta myös psykiatriseen erikoissairaanhoidon pääsyä odottavien lukumäärä on kasvanut merkittävästi vuonna 2021. Masennus- ja ahdistuneisuusoireet ovat koronaepidemian aikana lisääntyneet kaikissa ikäryhmissä, korostuneimmin nuorilla. Hoitokontaktien ja muun sosiaalisen tuen väheneminen on lisännyt myös omaisten ja perheiden kuormitusta. Koronaepidemian pitkittyessä mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarpeen arvioidaan edelleen lisääntyvän.

Mielenterveyspalveluiden parantaminen on tärkeää inhimillisen hädän vähentämiseksi, mutta se on keskeistä myös kansantalouden kannalta, sillä Suomessa mielenterveyden suorat ja epäsuorat kustannukset ovat OECD:n selvityksen mukaan OECD-maiden suurimpia: vuositasolla noin 11 mrd. euroa. Mielenterveyden edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy parantavat mm. työkykyisten työntekijöiden saatavuutta ja tukevat näin hallituksen tavoitetta korkean työllisyyden ja kestäväen julkisen talouden saavuttamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että osana Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmaa parannetaan päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuutta perusterveydenhuollossa sekä lasten ja nuorten perustason palveluissa. Erityisen tärkeää on vahvistaa ennalta ehkäiseviä, matalan kynnyksen palveluja ja varmistaa myös niiden rinnalla toimivien päihde- ja sosiaalityön palvelujen saatavuus. Myös digitaalisilla ratkaisuilla on merkittävä rooli sekä palvelujen saavutettavuuden että yhdenvertaisuuden varmistamisessa. On myös välttämätöntä, että mielenterveyden häiriöiden perustason hoito sisältyy valmisteilla olevaan perusterveydenhuollon hoitotakuuseen. Tämä edellyttää panostuksia myös henkilöstön koulutukseen.

Lapset, lapsiperheet

Valiokunta viittaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon (StVL 16/2021 vp) ja painottaa lasten ja lapsiperheiden tarvitsemien ennalta ehkäisevien peruspalveluiden, kuten neuvoloiden ja perhepalvelujen riittävää resursointia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa. Valiokunta pitää myönteisenä, että lapsi- ja perhepalvelujen kehittämiseen suunnataan talousarvioesityksessä 20 milj. euroa, jolla hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia ja jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta (mom. 33.03.31). Myös oppilas- ja opiskelijahuoltoa sekä varhaiskasvatuksen tukea vahvistetaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös koronaepidemian vuoksi tehtyjen rajoitustoimenpiteiden ja palvelujen supistamisen sekä eriarvoisuuden lisääntymisen aiheuttamiin kielteisiin ja pitkäkestoiisiin vaikutuksiin lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin. Koronaepidemian vaikutuksia tulee seurata ja varautua siihen, että epidemian seuraukset voivat lisätä entisestään mm. lastensuojelun ja muiden tukitoimien tarvetta.

Vanhuspalvelut, omaishoito

Ikäihmisten hoidon ja hoivan parantamiseksi on jo säädetty ympärivuorokautisen hoidon henkilöstön mitoituksista sekä mm. vanhusten palvelutarpeen arviointia koskevan RAI-arviointijärjestelmän käyttöönotosta. Uudistuksen toisen vaiheen (HE 231/2021 vp) tavoitteena on erityisesti kotiin annettavien palvelujen laadun ja saatavuuden parantaminen sekä iäkkäiden asumisen mo-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

nimuotoisuuden kehittäminen. Myös poikkihallinnollinen ikäohjelma ja laatusuositus tukevat vanhustyön kehittämistä. Saatujen tulosten ja kokemusten pohjalta on tarkoitus valmistella vielä valtioneuvoston periaatepäätös, joka viitoittaa kehittämistyötä vuoteen 2030 saakka.

Henkilöstön saatavuus on eräs keskeinen vanhuspalveluiden kipupiste, kun mm. hoitajamitoitus lisää sote-alan henkilöstötarvetta samalla, kun palvelujen piirissä olevien asiakkaiden määrä kasvaa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että henkilöstön saatavuusongelma saat-
taa johtaa jopa ympärivuorokautisen hoidon saatavuuden heikkenemiseen, koska lakisääteisen henkilöstömitoituksen saavuttamiseksi yksiköt voivat joutua rajoittamaan asiakasmääriään.

Myös kotihoidon kehittäminen edellyttää henkilöstön riittävyyden varmistamista, mutta sen rinnalla tarvitaan myös kotikäyntien hyvää suunnittelua, hyvää johtamista, teknologian hyödyntä-
mistä, toimivia sijaisjärjestelyjä jne. Myös kotihoidon kehittämiseen tarvittavat resurssit tulee ar-
vioida huolellisesti ja varmistaa niiden riittävyys. On niin ikään huolehdittava siitä, ettei kynns kotihoitoon pääsemiseksi muodostu liian korkeaksi liian vähäisten henkilöstö- tai taloudellisten
resurssien vuoksi.

Valiokunta korostaa omaishoidon kehittämisen tarvetta, mikä sisältyy myös Tulevaisuuden sote-
keskus -ohjelmaan. Valiokunta toteaa, että ilman omaishoitajien työpanosta sosiaali- ja tervey-
denhuolto kuormittuisi kestäättömästi, sillä saadun selvityksen mukaan hoivasta 80 prosenttia
on omaishoitajien ja muiden läheisten vastuulla. Vuonna 2020 laaditun tutkimuksen mukaan
(Kunnallisalan kehittämisseskuksen julkaisu 36/2020) iäkkäiden hoidon kustannukset olisivat il-
man omaisten apua 3,1 mrd. euroa nykyistä enemmän.

Valiokunta pitää tärkeänä, että omaishoitajien asemaan kiinnitetään erityistä huomiota uudessa
sote-rakenteessa, joka antaa mahdollisuuden lisätä omaishoitajien ja hoidettavien yhdenvertai-
suutta. Hoitopalkkiot ja tuen kriteerit on yhtenäistettävä hyvinvointialueiden sisällä ja varmistet-
tava, että toimintaan on käytettävissä riittävä rahoitus, jotta yhtenäisten kriteerien käyttöönotto ei
heikennä omaishoitajien palkkioita. Koska omaishoidolla on suuri merkitys kalliiden laitoshoido-
jen korvaajana ja sen merkitys nousee edelleen väestön ikääntyessä, on jatkossa tarpeen selvittää
mahdollisuudet kriteerien valtakunnalliseen yhtenäistämiseen.

Sote-henkilöstön saatavuus

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sote-henkilöstön vakava henkilöstöpula vaikeuttaa pal-
velujen saatavuutta jo koko maassa. Sote-tehtävien lisäksi kuntien henkilöstöresursseja tarvitaan
tällä hetkellä laajasti myös hyvinvointialueiden käynnistämisen valmistelussa, minkä lisäksi vä-
estön ikääntymiseen liittyvä palvelutarpeen kasvu sekä sitovat ja asteittain kiristyvät henkilöstö-
mitoitukset edellyttävät lisähenkilöstön palkkaamista. Myös alan kuormittavuus ja heikko palk-
kaus vähentävät työn houkuttelevuutta.

Työvoimapula on vaikeutunut vuoden 2021 aikana, ja sen arvioidaan edelleen pahenevan. Valio-
kunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että sote-alalle tarvitaan vuoteen 2030 mennessä
noin 170 000 uutta työntekijää ja seuraavan 15 vuoden aikana noin 200 000 uutta työntekijää.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 33

On erittäin tärkeää, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt poikkihallinnollisen ohjelman sote-henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi. Tarkoituksena on löytää kestäviä ratkaisuja työvoimatarpeen kattamiseen lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä niin, että alueelliset erot otetaan huomioon. Ohjelmassa on tarkoitus parantaa työn veto- ja pitovoimaa ja selvittää, miten työperäistä maahanmuuttoa voidaan edistää. Talousarvioesitykseen on varattu 200 000 euron määräraha em. ohjelman käynnistämiseen.

Valiokunta korostaa mm. koulutusmäärien riittävyyttä, työolosuhteiden ja johtamisen kehittämistä, työ- ja toimintatapojen arviointia sekä työperäisen maahanmuuton edistämistä. Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota teknologian ja digitaalisten palvelujen kehittämiseen siten, että ne parantavat palveluiden tuottavuutta ja saatavuutta potilasturvallisuutta kuitenkaan vaarantamatta. On myös arvioitava, miten teknologiset ja digitaaliset ratkaisut vaikuttavat hoitajamitoitukseen. Sote-alan vetovoiman ylläpitäminen ja parantaminen edellyttävät myös toimenpiteitä työhyvinvoinnin ja palkkauksen parantamiseen. Valiokunta katsoo, että eri tehtävien pätevyysvaatimusten ja koulutussisältöjen tarkoituksenmukaisuutta on niin ikään arvioitava.

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Valtion turvakotitoiminnan menoihin esitetään ensi vuodelle 24,55 milj. euroa, joka on 1 milj. euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Saadun selvityksen mukaan ensi vuoden määrärahatarpeeksi arvioidaan 25,7 milj. euroa, mutta se voidaan rahoittaa edellisiltä vuosilta säästyneillä määrärahoilla.

Turvakotitoiminnan järjestämisvastuun siirtyminen valtiolle vuonna 2015 on luonut toiminnalle vakaan rahoituspohjan ja antanut mahdollisuuden turvakotiverkoston ja perhepaikkojen lisäämiseen ja toiminnan systemaattiseen kehittämiseen. Turvakoteja on vuonna 2022 jo 30 ja perhepaikkoja 233. Suomen jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi turvakoti, samoin kaikissa Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa on vähintään yksi turvakoti.

Turvakotien ja niiden perhepaikkojen määrä on kuitenkin edelleen liian alhainen, sillä THL:n vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan turvakotien perhepaikkojen tarve on 262—367 paikkaa, jolloin turvakotipalveluiden vuosittainen rahoitustarve olisi 26,2—36,7 milj. euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että turvakotiverkostoa kehitetään turvakotipalvelujen maantieteellisen kattavuuden sekä yhdenvertaisen saavutettavuuden turvaamiseksi. Tämä edellyttää myös turvakotitoiminnan rahoituspohjan vahvistamista seuraavan kehyskauden aikana.

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma. Lokakuussa 2020 hyväksyttiin naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjuntaohjelma, jonka toimenpiteillä pyritään tavoittamaan laajasti kaikkiin väestöryhmiin kuuluvia naisia, jotka kohtaavat tai voivat kohdata väkivaltaa. Saadun selvityksen mukaan ohjelma on edennyt hyvin, sillä sen 32 toimenpiteestä 21 on ajoitettu käynnistettäväksi tai kokonaan toteutettavaksi vuoden 2021 aikana. Ohjelman toimeenpanoon on varattu oikeusministeriön päälukassa vuosittainen 400 000 euron määräraha.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle (NAPE) osoitetaan pysyvä rahoitus. NAPE-toimikunta on Istanbulin sopimuksen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

edellyttämä pysyvä poikkihallinnollinen koordinaatioelin, joka vastaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edellyttämien toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista.

Valiokunta pitää myönteisenä, että talousarvioesityksessä on osoitettu resursseja myös mm. tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman toimeenpanoon, SERI-keskusten satelliittikeskusten perustamiseen, kunniaan liittyvän väkivallan vastaisen työn koordinaatioon sekä ihmiskaupan uhrien asumispalvelun kehittämiseen. Lisäksi Istanbulin sopimuksen toimeenpanolle on käytettävissä eduskunnan lisäämä 300 000 euron kaksivuotinen määräraha (2021—2022).

61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 132,5 milj. euroa, joka rahoitetaan elpymis- ja palautumissuunnitelman varoista. Määrärahaa on tarkoitus käyttää hoitotakuun toteutumisen edistämiseen sekä koronaepidemian aiheuttamien hoitojonojen purkamiseen. Lisäksi sitä kohdennetaan ennalta ehkäisevien toimien ja ongelmien varhaisen tunnistamisen vahvistamiseen ja digitaalisten innovaatioiden käyttöönottoon. Kestävän kasvun ohjelma edistää ja tukee myös Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että toimenpiteillä edistetään koronakriisistä toipumista ja että ne muodostavat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Erityisen tärkeää on käynnistää nopeasti hoitovielan purkamiseen tarvittavat toimet ja kiirehtiä sellaisten toimintamallien kehittämistä, jotka parantavat hoitoon pääsyä. Muutoin koronaepidemian aikana syntyneet sairaudet, oireet ja sosiaaliset ongelmat saattavat edelleen kasvaa ja heikentää työllisyyttä ja väestön sekä yhteiskunnan toimintakykyä.

Valiokunta korostaa palveluiden vaikuttavuutta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohjan vahvistamista, mikä edistää mahdollisuuksia sekä tiedolla johtamiseen että palvelujen kehittämiseen. Yhtenäisten toimintatapojen ja mittareiden tarve korostuu entisestään, kun hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy. Jatkossa erilaiset etäpalvelut lisäävät palvelujen saatavuutta ja yhdenvertaisuutta, jolloin on erittäin tärkeää varmistaa tietojärjestelmien helppokäyttöisyys sekä myös asiakkaiden kyky käyttää sähköisiä palveluja.

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentin määräraha on 3 milj. euroa, joka vastaa edellisten vuosien tasoa.

Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat kuntien järjestämisvastuulle rakentuneessa sosiaali- ja terveysjärjestelmässä keskeisessä roolissa, sillä ne edistävät yhteistyötä kuntien ja alueiden sekä kehittämishankkeiden ja tutkimuskentän välillä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ennen hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymistä tehdään ratkaisut, joilla osaamiskeskusten toiminnan ja osaamisen jatkuvuus turvataan. Valiokunta toteaa,

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 33

että tutkitulla sosiaalialan tiedolla on entistä tärkeämpi merkitys tilanteessa, jossa palveluilta odotetaan yhä parempaa laatua ja vaikuttavuutta.

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 650 000 euroa pneumokokkirokotteiden hankintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 31 590 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. kohta kuten HE 216/2021 vp)

(2.—6. kohta kuten HE 146/2021 vp)

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa matalan kynnyksen HIV-testaukseen ja -palveluihin, millä voidaan aikaistaa HIVin toteamista ja vähentää tartuntoja.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 510 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Valiokunta on tyytyväinen, että talousarvioesitystä täydentävässä hallituksen esityksessä momentille ehdotetaan lähes 30 milj. euron korotusta, jolla määräraha palautetaan kuluvan vuoden varsinaisen talousarvion tasolle. Lisäyksestä 6,8 milj. euroa aiheutuu arpajaisveron alentamisen vaikutuksesta, 11,7 milj. euroa Raha-automaattiyhdistyksen jakamatta jääneiden varojen purusta ja 11,2 milj. euroa rahapelitoiminnan tuottojen tuloutuksen laskun kompensoinnista.

On tärkeää, että rahapeliuottojen vähentyessä löydetään ratkaisut, jotka turvaavat järjestöjen toimintaedellytykset pitkäjänteisesti ja kestävästi. On myös perusteltua selvittää järjestöjen ja valtion rahoittaman toiminnan rajapinnalla olevien toimintojen asema ja rahoitus.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristöministeriön hallinnonalan määrärahat ovat yhteensä 326 milj. euroa, joka on 1,0 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi pääluokkaan sisältyvästä Valtion asuntorahastosta (mom. 35.20.60) myönnetään asumiseen ja rakentamiseen liittyviä tukia 266 milj. euroa sekä korkotukilainoja ja takauksia runsaat 2,3 mrd. euroa. Määrärahoilla toteutetaan ympäristöministeriön kolmea tavoitetta: hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto, hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta sekä kestävä kaupunkikehitys.

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto -kokonaisuutta rahoitetaan lähinnä ympäristön- ja luonnonsuojeluun esitettävällä 182 milj. euron määrärahalla (luku 35.10). Tavoitteena on Itämeren ja sisävesien hyvä tila, luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttäminen, ihmisten hyvinvointia lisäävän elinympäristön parantaminen sekä ympäristöriskien hallinta.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta. Ilmastotoimien tehostamiseksi hallinnonalalla on käynnissä mm. ilmastolain uudistaminen sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (Kaisu) valmistelu, jota tehdään rinnakkain uuden ilmasto- ja energiastrategian kanssa. Valiokunta pitää tärkeänä, että ympäristöministeriö luo osaltaan vihreälle siirtymälle oikeudenmukaisia edellytyksiä sekä edistää yhteiskunnan toimijoiden konkreettisia toimia hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan toteuttamiseksi.

Valiokunta korostaa, että kiertotalous on keskeinen keino hiilineutraaliuden saavuttamisessa. Talousarvioesitys tukee hallituksen periaatepäätöstä (8.4.2021) kiertotalousohjelman toteuttamisesta, jonka tavoitteena on vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta sekä kaksinkertaistaa resurssien tuottavuus ja materiaalien kiertoaste vuoteen 2035 mennessä. Ohjelman toteuttamiseen esitetään ympäristöministeriön pääluokassa 4,5 milj. euroa (ml. jätetietojen seuranta ja sähköisen markkinapaikan ylläpito). Pääosa rahoituksesta on varattu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle, josta tuetaan mm. kiertotalousratkaisujen ja demonstraatiolaitosten kehittämistä.

Kestävää kaupunkikehitystä edistetään pääluokassa 72 milj. euron (luku 35.20) budjettirahoituksella sekä Valtion asuntorahastosta myönnettävillä tuilla ja valtion takauksilla. Vähähiilisen rakentamisen tiekartan tavoitteena on kytkeä rakennusten hiilijalanjälki rakentamisen säädösohjaukseen vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi käynnissä on mm. maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen.

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 34 milj. euron määrärahaa, joka on 1,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin määräraha on muutoin riittävällä tasolla, mutta rakennustuotteiden markkina- ja valvonnan tarpeet ovat lisääntyneet. Testaaminen on ainoa mahdollisuus varmistua tuotteiden standardinmukaisuudesta. Vaatimusten vastaisia tuotteita on jo nykyisin markkinoilla merkittävä määrä, ja lisäksi ekosuunnittelun vaatimukset ovat lähivuosina laajentumassa. Valiokunta pitää tarpeellisenä, että hallitus tarvittaessa lisää markkina- ja valvonnan rahoitusta vuoden 2022 lisätalousarvioesityksessä.

Valiokunta pitää edelleen tärkeänä myös käynnissä olevaa Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaa, jonka päätavoitteena on tervehdyttää julkiset rakennukset sekä tehostaa sisäilmasta oireilevien ja sairastuneiden hoitoa ja kuntoutusta. Ohjelman koordinoinnista vastaa valtioneuvoston kanslia, toteutukseen osallistuvat ympäristöministeriön ohella opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö.

Valiokunta nostaa esiin lisäksi käynnissä olleen Sisäilmaongelmista kärsivien auttaminen ja tukeminen -hankkeen loppuraportin¹⁴ ja kiirehtii homeloukkuun jääneiden tukijärjestelmän kehittämistä ja ongelmien ennaltaehkäisemistä raportin pohjalta.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään voimassa olevan kehyspäättöksen mukaisesti 2,1 milj. euroa. Vuoden 2021 rahoitukseen verrattuna momentilta on vähennetty eduskunnan siihen tekemä 700 000 euron lisäys.

Valiokunta painottaa, että momentin melko pienellä määrärahalla valtakunnalliset luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöt sekä rakennusalan järjestöt tekevät merkittävää ja arvokasta työtä. Avustuksilla on voitu tukea kansalaisyhteiskunnan toimijoita ympäristötietoisuuden lisäämiseksi sekä erilaisten luonto-, ympäristö-, rakennus- ja asuntoalan toimien toteuttamiseksi.

Valiokunta lisää momentille 350 000 euroa, josta osoitetaan

- 150 000 euroa BirdLife Suomi ry:lle
- 100 000 euroa Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle ja
- 100 000 euroa Metsästäjäliitto ry:lle.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 480 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 146/2021 vp)

¹⁴ Sisäilmaongelmia kohdanneiden ihmisten auttaminen ja tukeminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:48.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 25,5 milj. euroa, joka on 12,8 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu siitä, että luonnonsuojelun lisärahoitus on myönnetty momentille hallituskaudella etupainotteisesti. Momentin määrärahan taso perustuu pitkälti hallitusohjelmaan, jonka keskeisenä tavoitteena on pysäyttää luontokato Suomessa. Tärkeimpiä keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi ovat Helmi- ja METSO-ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.

Helmi-elinympäristöohjelma. Valtioneuvosto teki (27.5.2021) periaatepäätöksen vuoteen 2030 ulottuvasta ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön yhteisestä Helmi-ohjelmasta. Ohjelma on oleellinen osa valmisteilla olevaa YK:n biodiversiteettisopimuksen mukaista kansallista luonnon monimuotoisuuden suojelun strategiaa ja toimintaohjelmaa, ja se täyttää myös EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteita. Helmi-ohjelman toteutukseen esitetään yhteensä 46 milj. euroa vuonna 2022. Tästä osoitetaan 8 milj. euroa soiden vapaaehtoiseen suojeluun (momentille 35.10.63), 13 milj. euroa Metsähallituksen Luontopalveluille (momentille 35.10.52) ja 25 milj. euroa etenkin ELY-keskusten kautta pitkälti ostopalveluina toteutettaviin ohjelman toimenpiteisiin (momentilla 35.10.21).

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ohjelman toimeenpano on edennyt hyvin ja jatkossa siirrytään yhä enemmän konkreettisiin kunnostustoimiin.

METSO-ohjelma. Maanomistajien vapaaehtoiisiin suojelutarjouksiin perustuva METSO-ohjelma on myös yhteinen maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Ympäristöministeriön osalta ohjelma on edennyt aikataulussa, ja rahoituksen arvioidaan olevan riittävä tavoitteiden saavuttamiseksi. Valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymän periaatepäätöksen mukaan ympäristöministeriön hallinnonalalla on tavoitteena suojella 96 000 hehtaaria arvokkaita metsäalueita vuoteen 2025 mennessä. Syyskuussa 2021 tavoitteesta on toteutettu 85 prosenttia (82 000 hehtaaria). Maa- ja metsätalousministeriön osalta ohjelman tavoitteiden toteuttaminen vaatii edelleen lisärahoitusta.

Vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoito. Momentilta myönnetään myös vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidon avustuksia, joiden määrä esitetään säilytettäväksi vuoden 2021 tasolla (200 000 euroa). Avustuksen tarkoituksena on tukea vapaaehtoisuuden pohjalta harjoitettavaa tärkeää toimintaa, jonka tarve on ollut viime vuosina kasvava. Valiokunta nostaa esiin Pyhtään Lintuhoitolan, joka on erikoistunut loukkaantuneiden luonnonvaraisten lintujen hoitamiseen ja kuntoutumiseen. Hoitola on toiminut jo vuodesta 1998, ja lintuja saapuu hoitolaan ympäri Suomea. Se tukee myös Ruokaviraston työtä luonnonvaraisten eläinten sairauksien tutkimisessa osallistumalla tautiseurantaan. Pyhtään Lintuhoitolan talouden tilanne on valiokunnan saaman selvityksen mukaan vaikea.

Valiokunta lisää momentille 180 000 euroa avustuksiin vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että avustuspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään huomiota Pyhtään Lintuhoitolan tarpeisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 720 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 28,0 milj. euroa, joka on 3,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta toteaa, että vesien hyvän tilan saavuttaminen edellyttää lisätoimenpiteitä. On siten tarpeellista, että Itämeren ja vesien suojelua ohjaavat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat päivitetään ja valtioneuvoston päätös vuosien 2022—2027 suunnitelmista on tarkoitus tehdä joulukuussa 2021. Momentin määrärahasta käytetään yhteensä noin 16 milj. euroa näiden suunnitelmien toimeenpanoon.

Vesien- ja merenhoidon suunnitelmien ja sitoumusten toimeenpanoa on tarpeen edelleen vahvistaa *vesiensuojelun tehostamisohjelmalla* (Veden vuoro -ohjelma). Ohjelman toimeenpanoon esitetään momentilta 4,5 milj. euroa käytettäväksi maa- ja metsätalouden vesienhallinnan tukemiseen, riskihylkyjen saneeraamiseen, alueellisten toimijaverkostojen vahvistamiseen, koulutukseen ja vesistövaikutusten arvioinnin tarkentamiseen Saaristomerellä. Lisäksi ohjelmaa toteuttavia hankkeita rahoitetaan 7,5 milj. eurolla momentilta 35.10.61.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että momentin määrärahaa käytetään myös *kiertotalouden edistämiseen* (4,4 milj. euroa). Kiertotalousmarkkinoiden vahvistamiseksi selvitetään keinoja edistää uusiokäytön ja kierrätysmateriaalien markkinoita, mm. digitaaliset markkinapaikat ja sekoitevelvoitteet. Tärkeää on selvittää myös kannusteita osana kestävä kehityksen tiekarttaa ja toimia kiertotalousmarkkinoiden vahvistamiseksi. Kiertotalousohjelman tavoitteita on tarkoitus kirittää solmimalla sopimus vähähiilisestä kiertotaloudesta kiinnostuneiden kuntien, maakuntien, toimialajärjestöjen ja yritysten kanssa. Lisäksi käynnissä on edelleen Kuntien Ilmastoratkaisut -ohjelma (kokonaisrahoitus 8 milj. euroa vuosina 2018—2023).

Valiokunta korostaa, että ilmastotyön jalkauttamiseksi ja parhaiden ratkaisujen käyttöönottamiseksi koko maassa on välttämätöntä turvata edellytykset kuntien pitkäjänteiselle ja vaikuttavalle ilmastotyölle. Hallinnonalan määrärahat tähän tarkoitukseen ovat kuitenkin tavoitteisiin nähden vaatimattomat.

Momentin määrärahalla toteutetaan lisäksi tärkeää *ravinteiden kierrätysohjelmaa* (3 milj. euroa), joka painottuu yhdyskuntajätevesien sisältämien ravinteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen, energiatehokkuuden lisäämiseen sekä vesistöjen ravinnekuormituksen vähentämiseen. VELMU-ohjelman toteutus puolestaan jatkuu keräämällä tietoa vedenalaisten luontotyyppien, lajien ja niiden muodostamien yhteisöjen esiintymisestä Suomen merialueilla. Tarpeellista on ohjata rahoitusta edelleen myös *Ilmastopaneelin toimintaan* (0,75 milj. euroa).

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että momentilla ei ole jatkorahoitusta vanhojen kaivannaisjätealueiden, ns. KAJAK-alueiden kunnostukseen. Tarkoitukseen on myönnetty 1,4 milj. eu-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

roa vuosina 2020—2021, mutta työn loppuunsaattaminen edellyttää jatkorahoitusta. Valiokunta kiirehtii myös ympäristövastuiden toissijaisten vastuujärjestelmien (TOVA) kehittämistä ja sitä koskevan hallituksen esityksen antamista eduskunnalle.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 55,2 milj. euroa, joka on 12,7 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Määrärahan pieneneminen johtuu lähinnä luonnonsuojelurahoituksen kertaluonteisen erän (osa tulevaisuusinvestointeja) poistumisesta.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Metsähallitukselle on kohdistettu kuluvan vaalikauden aikana erillisrahoitusta yhteensä 38 milj. euroa (MMM noin 6 milj. euroa ja YM noin 32 milj. euroa), josta suurin osa on osoitettu luonnon virkistys- ja matkailukäytön infran kunnostukseen ja uudistamiseen. Palveluinfran korjausvelkaa on näin ollen jäljellä 10,7 milj. euroa, kun se vuonna 2019 oli 39,4 milj. euroa.

Rahoituksella ei ole sen sijaan pystytty vähentämään kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelkaa, jonka suuruudeksi arvioitiin 70,9 milj. euroa vuonna 2019. Suurimman osan tästä velasta muodostavat Metsähallitukselle Museovirastolta siirtyneet kohteet (28,5 milj. euroa) ja Senaatti-kiinteistöiltä siirtynyt Vallisaari (18,5 milj. euroa). Valiokunta pitää tärkeänä, että ratkaisua etsitään edelleen mm. valtion kiinteistöstrategian päivityksen jatkotyössä, eikä myöskään suljeta pois yksityisen rahoituksen hyödyntämistä.

Valiokunta toteaa, että luontokohteiden kysyntä on ollut voimakkaassa kasvussa, ja sen ennustetaan edelleen jatkuvan. Samalla myös kävijöiden aktiviteetit ovat monimuotoistuneet, mikä asettaa alueiden kestävyydelle, saavutettavuudelle ja asiakasturvallisuudelle entistä kovempia vaatimuksia. Infran kunnostaminen ja kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä ja vakaata perusrahoitusta.

Digikokonaisuuden kehittäminen. Valiokunta nostaa lisäksi esiin Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien digikokonaisuuden kehittämisohjelman, jonka toteuttamiseen arvioidaan tarvittavan yhteensä 17,4 milj. euroa (YM:n ja MMM:n hallinnonaloilla). Valiokunta pitää tärkeänä digimurrokseen vastaamista ja toiminnan data- ja digikyvykkyyksien kehittämistä. Näin mahdollistetaan reaaliaikainen palvelu ja ohjataan kävijöitä luonnon kestäväan käyttöön. Ohjelman toteuttaminen on tarpeen myös siksi, että Metsähallituksen nykyinen järjestelmäkokonaisuus on tullut elinkaarensa loppuun ja sen IT-tuki on päättymässä.

Saimaa Unescon maailman luonnonperintökohteeksi. Metsähallitus on valmistellut Saimaan norppasaariston nimeämistä Unescon maailmanperintökohteiden listalle keväästä 2020 alkaen ympäristöministeriön toimeksiannosta. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että kohde on viety alkuvuodesta 2021 aielistalle, ja muistuttaa siitä, että hakuprosessiin on sen edetessä osoitettava resursseja. Lopullisen hakemuksen arvioidaan olevan valmis vuoden 2023 aikana.

Valiokunta lisää momentille 1 535 000 euroa, josta osoitetaan

— 400 000 euroa kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden hoitoon Vallisaareissa

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 35

- 250 000 euroa Sallan kansallispuiston ja UK-puiston Savukosken puoleisen osan palveluvarustuksen parantamiseen
- 200 000 euroa Aulangon kulttuuriperinnön hoitoon
- 150 000 euroa Lauhanvuori-Hämeenkanas Geoparkin kehittämiseen
- 95 000 euroa Saimaan norppasaariston Unescon maailmanperintökohteen valmisteluun
- 80 000 euroa Hailuodon Kirkkosalmen luontopolun kunnostukseen, esteettömän pitkospuuosuuden rakentamiseen, hyvinvointipolun infotauluihin ja opasteisiin sekä uuteen hormiliseen taukopaikkaan, laavuun ja kuivakäymälään
- 80 000 euroa Ärjänsaaren kuivakäymälän rakentamiseen ja kahden rakennuksen purkamiseen
- 60 000 euroa Iso-Palonen-Elimyssalo-Kokkamo-reittikokonaisuuteen, pitkosten, siltojen ja taukopaikkojen kunnostukseen ja opasteisiin
- 50 000 euroa Taalaskankaan retkeilyreitistön uudelleenlinjaukseen ja merkintään sekä reitien, pitkosten, siltojen ja taukopaikkojen kunnostukseen
- 50 000 euroa Leivonmäen kansallispuiston ylläpitoon ja kunnostukseen
- 50 000 euroa Saarijärven Jääkäripirtti Hyrynsalmella - Tärpättitehtaalta Saarijärven rantaan vievän reitin pitkosten ja siltojen sekä Jääkäripirtin kunnostukseen
- 40 000 euroa Hepoköngkään geopolun rakenteiden kunnostukseen ja esteettömän polun vahvistamiseen
- 30 000 euroa Etelä-Konneveden kansallispuiston ylläpitoon ja kunnostukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 56 754 000 euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 146/2021 vp)

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 20,5 milj. euroa, joka on 1,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021.

Valiokunta pitää momentin määrärahaa erittäin tarpeellisena, koska sillä rahoitetaan vesien- ja ympäristönhoidon käytännön toimenpiteitä. Määräraha jaetaan avustuksina, joilla toteutetaan mm. vesien- ja merenhoidon suunnitelmissa mainittuja toimenpiteitä pohja- ja pintavesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja turvaamiseksi. Momentilta rahoitetaan esimerkiksi peltojen kipsikäsittelyä Saaristomeren ja rannikon muilla valuma-alueilla.

Saaristomeren

Itämeren suojelukomissio (HELCOM) listasi vuonna 1992 Itämeren suurimpia kuormituslähteitä, ns. hotspotteja. Tarkoitus oli puhdistaa alueet vuoteen 2018 mennessä, mutta listalla on yhä 42 kohdetta. Suomen ainoa jäljellä oleva hotspot on Saaristomeren valuma-alueen maatalouden kuormitus, joka on syntynyt useiden vuosikymmenten kuluessa. Vaikka ravinteiden käyttö alueella on oleellisesti alentunut viimeisten 20 vuoden aikana, ravinteiden määrä ei ole kuitenkaan merkittävästi vähentynyt aiemmasta kertymästä johtuen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 35

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä hallituksen huhtikuussa 2021 käynnistämää Saaristomeri-ohjelmaa, jonka tavoitteena on kääntää valuma-alueen maatalouden kuormitus laskuun ja saada se pois hotspot-listalta viimeistään vuonna 2027. Ympäristöministeriön mukaan tavoitteen saavuttamiseen tarvittavat toimenpiteet esitetään joulukuussa hyväksyttävässä Varsinais-Suomen vesienhoidon alueellisessa toimenpideohjelmassa.

Toimenpiteiden toteutus edellyttää valiokunnan saaman selvityksen mukaan yhteensä 27 milj. euron vuosittaisista rahoitusta, josta CAP-rahoituksen arvioidaan kattavan 19 milj. euroa. Lisäksi peltojen kipsi-, rakennekalkki- ja ravinnekuutuskäsittelyihin tarvitaan 8 milj. euroa vuodessa. Kaiken kaikkiaan alueen peltoja pitäisi käsitellä 150 000 hehtaaria nopeavaikutteisella maanparannusaineella. Tähän mennessä käsittely on tehty 16 000 hehtaarille, ja määrärahat mahdollistavat 65 000 hehtaarin kipsikäsittelyn vuoteen 2023 mennessä.

Valiokunta kiirehtii toimenpiteiden tehostamista ja korostaa tutkitun tiedon tärkeyttä toimenpiteiden valinnassa. Tärkeää on myös, että toimet kohdennetaan kaikkein fosforipitoisimmille ja vaikuttavimmille alueille ja niiden toteuttamista edistetään koulutuksella ja neuvonnalla viljelijöiden luottamuksen vahvistamiseksi. Lisäksi on oleellista luoda taloudellisia kannusteita ja toimia, joilla voidaan purkaa alueen korkeaa kuormitusta ylläpitävää lantafostoria esimerkiksi siirtämällä sitä pelloille, joilla on todellista lannoitustarvetta, tai biokaasun tuotantoon. Myös muut vesien ravinnetasetta pienentävät menetelmät, kuten järviruo'on poisto ja hoitokalastus, sekä peltojen kasvukunnon parantaminen ovat kokonaisuuden kannalta merkittäviä.

Valiokunta painottaa, että Suomella on mahdollisuus kehittyä ravinteiden kierrätyksen mallimaaksi, mutta se ei voi tapahtua ilman julkista tukea.

Jätevedenkäsittely

Jätevedenkäsittelyn ja koko vesihuollon vuotuisen investointitarpeen arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan vuoteen 2040 mennessä. Pelkän saneerausinvestointitarpeen arvioidaan nousevan yli 6 mrd. euroon jätevedenpuhdistamoissa, jätevesiviemäreissä ja jätevedenpumppaamoissa, ja lisäksi tarvitaan uusinvestointeja (runsas 1 mrd. euroa). Arvio kattaa ainoastaan vesihuolto-omaisuuden ikääntymisestä ja kapasiteettitarpeesta aiheutuvat kustannukset, eikä siihen sisälly kiristyvän lainsäädännön mukanaan tuomia kustannuksia.¹⁵

Valiokunta on huolissaan kuntien mahdollisuuksista toteuttaa vesihuollon mittavat investointitarpeet. Väestön keskittyminen hankaloittaa väestöltään vähenevien kuntien vesihuoltolaitosten taloudellista tilannetta, ja kasvualueilla puolestaan laitosten kapasiteetin riittämättömyys lisää investointitarvetta. Valtion tuki viemärointi- ja siirtoviemärihankkeille linjattiin lopetettavaksi julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2015–2018.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että hallitus arvioi kuntien mahdollisuudet vastata vesihuollon kasvaviin vaatimuksiin tulevana vuosina.

Valiokunta lisää momentille 180 000 euroa, josta osoitetaan

¹⁵ Vesihuollon investointitarpeet vuoteen 2040. Vesilaitosyhdistyksen monistesarja nro 63, 2020.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukko 35

- 120 000 euroa Norppasaariston vesien pilotointihankkeeseen, Puruveden vesien hoitoon
- 50 000 euroa Rännikorven kosteikon rakentamiseen Lappeenrannassa
- 10 000 euroa Ähtärin Voilammen kunnostuksen jatkotoimiin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 20 722 000 euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valtuus

(Kuten HE 146/2021 vp)

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 6,8 milj. euroa, joka on 0,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta on tyytyväinen, että esitetyt resurssit riittävät Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) lisääntyneiden tehtävien hoitamiseen.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ARA:lle budjettirahoituksen lisäksi Valtion asuntorahastosta osoitettava asumisen kehittämistoiminnan rahoitus, 0,7 milj. euroa, on ollut useita vuosia samansuuruinen. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan kasvaviin tarpeisiin nähden valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että hallitus harkitsee kehittämistoiminnan rahoituksen korottamista.

04. Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 3 milj. euroa, jolla jatketaan rakennetun ympäristön valtakunnallisen digitaalisen rekisterin ja tietöalustan toteuttamista, ns. Ryhti-hanketta. Vuosina 2020—2021 hanketta on rahoitettu käsiteltävältä momentilta 14,6 milj. eurolla.

Valiokunta pitää hankkeen tavoitteita tarpeellisina ja toteaa, että sähköiseen kertakirjaukseen siirtymisellä pystytään tehostamaan ja sujuvoittamaan kaavoitus- ja rakentamislupaprosesseja. Saatavien valtionhallinnon ja kuntien tuottavuussäästöjen arvioidaan olevan yhteensä 34 milj. euroa vuodessa. Sähköiset maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätöstiedot ovat uudistuksen myötä myös saatavilla nykyistä helpommin ja kuntarajasta riippumatta. Lisäksi useilla yrityksillä maankäyttöpäätöstiedot ovat osa liiketoimintaprosessia, ja ne näkevät harmonisoidussa digitaalisten kaavatietojen valtakunnallisessa palvelussa merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Päälukka 35

31. Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentti on uusi, ja sille esitetään 3 milj. euroa. Asumisneuvontaa tuetaan lisäksi Valtion asuntorahastosta (mom. 35.20.60) 0,9 milj. eurolla. Avustus kohdennetaan jo olemassa olevan asumis- ja talousneuvonnan laajentamiseen yksityiseen vuokra-asumiseen ja omistusasumiseen.

Valiokunta pitää asumisneuvonnan laajentamista tarpeellisena. Neuvontaa tulee saada asumismuodosta riippumatta, jotta vuokravelkojen, asumisen häiriöiden sekä häätöjen määrää voidaan tehokkaasti vähentää sekä turvata asumisen jatkumista. Myönteistä on, että hallitus täydensi talousarvioesitystä ja yhdenmukaisti momenttien avustussuudet 60 prosenttiin. Lisäksi hallituksen tulee palvelun yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi huolehtia asumisneuvonnan lakisääteistämisestä hallitusohjelman mukaisesti. Valiokunta esittää näin ollen seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle syksyyn 2022 mennessä esityksen, jossa asumisneuvonta vakinaistetaan ja säädetään lakisääteiseksi toiminnaksi, ja muutos tulee voimaan vuonna 2023.

52. Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 8,5 milj. euroa, joka on 3 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Avustuksen kysyntä on ollut vilkasta, ja valiokunta pitää perusteltuna, että vuonna 2022 vastaavia avustuksia myönnetään myös työpaikkakiinteistöille (1,5 milj. euroa mom. 35.20.53).

Valiokunta nostaa lisäksi esiin sähköpyörrien käytön yleistymisen ja pitää tarpeellisena, että hallitus harkitsee avustuksen edelleen laajentamista niiden turvallisen latausverkon rakentamiseen.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 6,25 milj. euroa. Lisäksi vastaavaa korjaustoimintaa avustetaan Valtion asuntorahastosta 30,25 milj. eurolla. Yhteensä avustukset ovat 36,50 milj. euroa, kun ne vuonna 2021 olivat 33,85 milj. euroa.

Valiokunta pitää korjaustoimintaan esitettäviä avustuksia edelleen perusteltuna. Niillä voidaan tukea iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamista kotona asumisen edistämiseksi. Tukea myönnetään myös mm. hissien jälkiasentamiseen ja liikuntaesteiden poistamiseen asuinrakennuksista. Tarpeen on edelleen kohdistaa määrärahaa niin ikään kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien laatimisen avustuksiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös kotitalousvähennyksen määräaikaisen korottamisen ja pitää hyvänä, että vähennystä voi hyödyntää öljylämmityksestä luopumisessa sekä kotitalous-, hoiva- ja hoitotyössä vuonna 2022.

56. Avustukset asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseksi (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 28,9 milj. euron määrärahaa, joka on noin 19,5 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta pitää perusteltuna, että vastaavia avustuksia voidaan myöntää myös kunnille, seurakunnille ja yhdistyksille momentilta 35.20.34 (4,9 milj. euroa).

Valiokunta on tyytyväinen, että avustuksia on haettu runsaasti, ja toteaa, että avustus vauhdittaa tehokkaasti rakennuskannan ilmastovaikutusten pienentämistä ja siten vihreää siirtymää. Samanaikaisesti on tärkeää huolehtia myös hakemusten käsittelyn riittävästä resursoinnista ELY-keskuksissa (mom. 32.01.02).

60. Siirto Valtion asuntorahastoon

Korkotuki- ja takauslainavaltuudet

Valtion asuntorahastosta myönnettävät korkotuki- ja takauslainavaltuudet nousevat talousarvionsityksen hyväksymisen myötä ennätystasolle yhteensä 2,335 mrd. euroon.

Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuudeksi esitetään 1,95 mrd. euroa, joka on 150 milj. enemmän kuin vuoden 2021 talousarviossa. Valiokunta on erittäin tyytyväinen siihen, että valtuus mahdollistaa hallitusohjelman linjaaman 10 000 valtion tukeman kohtuuhintaisen asunnon rakentamisen vuonna 2022. Myönteistä on myös, että hallitusohjelmassa linjattu pitkän korkotuen tukijärjestelmän uudistamista koskeva työ on aloitettu ja tavoitteena on saada hallituksen esitys lausunnolle keväällä 2022.

Valtion takausvaltuudet täytetakauksellisen välimallin vuokrataloihin (285 milj. euroa) ja asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainoille (100 milj. euroa) säilyvät vuoden 2021 talousarvion tasolla. Peruskorjauslainojen arvioidaan riittävän 4 000 asunnon kunnostukseen. Päätöksiä tehtäessä on tärkeää varmistua korjattavien asuntojen pitkäaikaisesta käytöstä. Valiokunta pitää tarpeellisena, että asunto-osakeyhtiöiden perusparannuksen takausjärjestelmän kehittäminen on aloitettu hallitusohjelman mukaisesti, ja kiirehtii esityksen antamista eduskunnalle.

Valtion asuntorahastosta myönnettävät avustukset

Valtion asuntorahastosta myönnetään asumiseen liittyviä tukia yhteensä 266 milj. euroa. Suurimmat avustusten myöntövaltuudet esitetään edelleen kohdistettavaksi erityisryhmien investointiavustuksiin (90 milj. euroa), asuinrakennusten energia-avustuksiin (40 milj. euroa), korjausavustuksiin (30,25 milj. euroa), MAL-alueiden käynnistysavustuksiin (39 milj. euroa) ja kunnallistekniikan rakentamisen tukemiseen (25 milj. euroa). Tärkeä on myös lähiöohjelman jatkaminen (8 milj. euroa).

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp Päälukko 35

Vuoteen 2021 verrattuna esitetyt muutokset ovat pieniä. MAL-sopimuksiin liittyviin käynnistysavustuksiin (39 milj. euroa) arvioidaan tarvittavan 1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2021, ja korjausavustusten määrää (30,25 milj. euroa) on nostettu 2,65 milj. eurolla.

Asuntotuotanto

Asuntotuotanto ja asuntojen kysyntä ovat säilyneet korkealla tasolla. Vuonna 2021 aloitetaan yhteensä 40 000—42 000 asunnon rakentaminen, ja vuonna 2022 määrän arvioidaan lievästi laskevan noin 35 000—37 000 asuntoon. Korkeasta tuotantotasosta huolimatta asuntojen myyntihinnot ovat nousseet voimakkaasti, koska vallitseva matala korkotaso on pitänyt kysyntää yllä¹⁶.

Asuntojen runsas rakentaminen sekä muuttoliikkeen ja väestön kasvun hidastuminen ovat helpottaneet vuokramarkkinoita monilla kasvupaikkakunnilla. Alkuvuonna 2021 yhdessäkään Suomen kunnassa tai kaupungissa ei ollut enää kireä vuokramarkkinatilanne¹⁷.

Vilkas rakentaminen on kuitenkin nostanut rakennuskustannuksia, ja työvoiman saatavuus on muuttunut vaikeammaksi. Valiokunta on huolissaan siitä, että kustannustason kohoaminen nostaa myös valtion tukeman asuntotuotannon hintoja. ARA-järjestelmä on omakustannusperusteinen, joten toteutuneet urakkahinnat siirtyvät vuokriin ja hintasäännöstelltyjen asuntojen hintatasoon.

MAL-sopimukset. Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimusalueilla valtion tukema asuntotuotanto keskittyy Helsingin seudun MAL-alueelle, jossa määrällisesti eniten rakennetaan pääkaupunkiseudulle (Helsinki, Espoo ja Vantaa). Alueen sisällä kasvu suuntautuu kuitenkin pääosin muihin kuntiin (kuten Järvenpää, Nurmijärvi ja Sipoo). Myös Oulun ja Tampereen seutujen MAL-alueilla kasvu on ollut voimakasta. Muilla MAL-seuduilla ARA-tuotannon määrä on jäänyt vuoden 2020 tasoa alhaisemmaksi.

MAL-alueille maksetaan edelleen käynnistysavustuksia (yhteensä 39 milj. euroa), joiden suuruus on Helsingin seudulla 10 000 euroa ja Tampereen, Turun sekä Oulun seuduilla 3 000 euroa ARA-tuettua asuntoa kohden. Lisäksi kaikilla MAL-sopimuksiin sitoutuneilla seuduilla puurunkoisille asuinkerrostaloille myönnetään 5 000 euron erillinen asuntokohtainen käynnistysavustus edellä tarkoitettuun valtion tukemaan asuntoon. Kunnallistekniikan rakentamista tuetaan yhteensä 25 milj. eurolla.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että MAL-sopimukset laajenivat Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille keväällä 2021. Laajenemisen myötä MAL-sopimusten piirissä on 55 prosenttia Suomen asukkaista.

Väestöltään vähenevät alueet. Hallitusohjelman mukaisesti kuntia ja yhteisöjä autetaan myös sopeuttamaan asuntokantaansa vähenevään kysyntään. Tyhjien ARA-vuokra-asuntojen määrä on kaksinkertaistunut 10 vuodessa (lähes 9 300 asuntoa vuonna 2021). Vuoden 2021 syyskuun lop-

¹⁶ Rakentaminen 2021—2022. Syksy 2021. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:50.

¹⁷ Asuntomarkkinakatsaus 1/2021. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

puun mennessä purkuavustuksia on myönnetty yhteensä 5,3 milj. euroa ja käytettävissä oleva 8 milj. euron valtuus tulee todennäköisesti ensi kertaa käytetyksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että purkuavustusten määrän riittävyyttä seurataan. Tarpeen on myös edelleen kannustaa taloyhtiöitä puuttumaan ongelmiin varhaisessa vaiheessa kustannusten minimoimiseksi. Asumisen haasteet väestöltään vähenevillä alueilla ovat merkittäviä, ja niitä tulee tarkastella laajemmin mm. asuntopoliittisessa kehittämisohjelmassa.

Erityisryhmien investointiavustus

Erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen rakentamista, hankintaa ja perusparantamista esitetään tuettavaksi samansuuruisella 90 milj. euron valtuudella kuin vuonna 2021. Erityisryhmien asuntotarve ulottuu koko maahan, kun valtion tukemat tavalliset vuokra-asunnot keskittyvät kasvu-keskuksiin.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella investointiavustusta riittävänä ja korostaa, että avustuksen myöntämisessä on edelleen tärkeää ottaa huomioon paikkakuntakohtainen pitkäkestoinen tarve, ml. mahdolliset palvelutarpeen muutokset.

Ikääntyneet. Ikääntyneiden palveluasumiseen kohdistetut investointiavustukset ovat olleet noin 55 prosenttia koko määrärahasta vuosina 2015—2021. Viime vuosina on painotettu yhteisöllistä senioriasumista ja välimuotoisia asumisratkaisuja.

Tarve ikääntyneille sopivien asumisratkaisujen toteuttamiseen ja avustuksen käyttöön jatkuu suurena. Tarvetta on lisäksi edelleen vahvistaa kansalaisten ja kuntien ennakointia ja varautumista ikääntyneiden asumiseen, asumisratkaisujen kehittämistä ja tarjonnan lisäämistä sekä tehostaa korjausavustusten käyttöä. Tätä työtä jatketaan ympäristöministeriön johdolla Ikääntyneiden asumisen toimintaohjelman toteuttamisella (0,85 milj. euroa mom. 35.20.55) yhdessä ARA:n, kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Syytä on myös jatkaa tiedottamista vuonna 2020 käyttöön otetusta väestöltään väheneville alueille suunnatusta ARA-vuokralojen kunnostusavustuksesta ikääntyneille sopivaksi (10 milj. euroa) avustuksen käytön lisäämiseksi.

Asunnottomat. Vuoden 2020 lopussa Suomessa oli 4 330 yksinelävää asunnottomia ja 200 asunnottomia perhettä ja pariskuntaa. Painopiste asunnottomien asumisessa on hajautetussa tavallisen asuntokannan käyttämisessä.

Valiokunta toteaa, että asunnottomuuden poistaminen on vaikeaa, koska tilanteeseen ajautuu koko ajan uusia ihmisiä. Vuosien varrella tässä työssä on kuitenkin selvästi edistytty pitkäjänteisellä, hallituskaudet ylittävällä ohjelmatyöllä, jota jatketaan käynnissä olevalla yhteistyöohjelmalla asunnottomuuden puolittamiseksi vuoteen 2023 mennessä.

Asuntotarjonnan lisäämisen ohella tärkeää on puuttua asunnottomuutta synnyttäviin juurisyihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Erityisen tärkeää on nuorten auttaminen ja mm. asumisneuvonnan tehostaminen (mom. 35.20.31 ja 35.20.60). On myös hyvä, että asunnottomana olleiden tai asunnottomuusriskissä olevien asumisen sujumista pyritään varmistamaan tarvittavien so-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Pääluokka 35

siaali- ja terveystalveluiden saatavuudella yhdessä kuntien kanssa sekä kehittämään asunnottomuuteen liittyvää tilastointia (mom. 35.20.32).

Valiokunta nostaa lisäksi esiin hätäavuksi tarkoitettut väliaikaiset asumisratkaisut ja korostaa, ettei niistä saa muodostua pysyviä. Tärkeää on myös varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä kuntien vastuulle jäävän asunnottomuustyön ja hyvinvointialueille siirtyvien sosiaali- ja terveystalveluiden koordinointi ja riittävä resursointi.

Kehitysvammaiset. Valtioneuvosto teki vuonna 2012 periaatepäätöksen, jonka mukaan jokaisella kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus asua samoin kuin muutkin kuntalaiset ja saada tarvitsemansa palvelut. Näitä asuntoja tuotetaan pääosin ARA:n investointiavustuksella ja osin myös Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) tuella. Valiokunta korostaa, että sitoumusten täyttämiseksi tavallisten vuokra-asuntojen lisäksi tarvitaan edelleen asuntoryhmiä ja asuntoverkkoja, joissa on tuki- ja palvelupisteitä.

Nuoret ja opiskelijat. Vuonna 2021 avustusta on saanut 1 661 opiskelija-asuntoa. Valiokunta toteaa, että aluekohtaiset erot tarpeessa ovat huomattavat. Kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, kysyntä on voimakasta, mutta joillakin paikkakunnilla opiskelija-asuntojen vajaa- käyttö on kasvanut. Nuorisoasunnoille erityistä tarvetta on Tampereella ja Turussa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Osasto 15

TULOARVIOT

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa momentille lisättäväksi 14 940 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanottoon, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 7 039 766 000 euroa.

Lisäys johtuu valiokunnan menomomenteille ehdottamista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään nettotuloa 7 039 766 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 146/2021 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Yhteenveto

YHTEENVETO

Valiokunnan ehdotuksen mukaan sekä tuloarviot että määrärahat päätyvät 64 946 437 000 euroon.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 14 940 000 euroa. Vastaava lisäys on tehty tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Tuloarvioiden eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Os. 11	48 678 886 000	48 678 886 000
Os. 12	6 382 903 000	6 382 903 000
Os. 13	2 695 887 000	2 695 887 000
Os. 15	7 173 821 000	7 188 761 000
Yhteensä	64 931 497 000	64 946 437 000

Määrärahojen eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Pl. 21	133 468 000	133 468 000
Pl. 22	26 797 000	26 797 000
Pl. 23	223 313 000	223 313 000
Pl. 24	1 320 822 000	1 321 222 000
Pl. 25	1 038 419 000	1 038 587 000
Pl. 26	1 587 396 000	1 584 783 000
Pl. 27	5 101 723 000	5 101 923 000
Pl. 28	21 423 109 000	21 422 338 000
Pl. 29	7 464 281 000	7 474 082 000
Pl. 30	2 742 650 000	2 744 960 000
Pl. 31	3 543 164 000	3 562 404 000
Pl. 32	3 561 174 000	3 542 534 000
Pl. 33	15 910 838 000	15 913 438 000
Pl. 35	326 333 000	328 578 000
Pl. 36	528 010 000	528 010 000
Yhteensä	64 931 497 000	64 946 437 000

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 146/2021 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 216/2021 vp sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2022 edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetut 8 lausumaa.

Eduskunta hyväksyy talousarvioaloitteen TAA 266/2021 vp.

Eduskunta hylkää talousarvioaloitteet TAA 1—265 ja 267—429/2021 vp.

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 73/2021 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2022 talousarviota sovelletaan 1.1.2022 alkaen.

Helsingissä 10.12.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Eeva-Johanna Eloranta sd

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

varajäsen Sari Essayah kd
varajäsen Mari Holopainen vihr
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Kalle Jokinen kok
varajäsen Anne Kalmari kesk
varajäsen Toimi Kankaanniemi ps
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Merja Kyllönen vas
varajäsen Jani Mäkelä ps
varajäsen Raimo Piirainen sd
varajäsen Lulu Ranne ps
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r
varajäsen Janne Sankelo kok
varajäsen Jussi Wihonen ps

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Ilkka Lahti
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
tutkija Tanja Nurmi

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalause 1 ps

Yleisperustelut

Päättävä vuosi oli toinen koronapandemiavuosi, ja talous noudatti pandemian kulun mukaan aseteltuja askelmerkkejä ainakin aluksi. Keväällä markkinoille tulneiden rokotteiden piti madaltaa tartuttavuutta ja vakavia tautitapauksia siinä määrin, että pandemia hiipuisi pois, ja rajoitustoimet oli tarkoitus purkaa kesän tai syksyn aikana, jolloin myös velkaelvytystä olisi voitu vähentää merkittävästi.

Valitettavasti keväällä tämän suunnitelman sotki uusi deltavirusmuunnos, jonka aiempia viruskantoja korkeampi tarttuvuus vaikeutti rokotepohjaisen strategian onnistumista. Rajoituksia poistettiin syksyllä, ja tartuntamäärät ampaisivat ylös nousten joulukuussa kriisin ennätystasolle. Tämän takia rajoituksia ollaan jälleen tiukentamassa, ja uutena kysymysmerkinä on tuorein virusvariantti nimeltään omikron.

Suomen talouskasvu on yllättänyt myönteisesti kuluvana vuonna, ja velkaantuminen on ollut merkittävästi alkuperäisiä odotuksia vähäisempää. Tämä on hyvä juttu, sillä juuri nyt näyttää vahvasti siltä, että koronakriisi ei ole ohi vaan jatkuu. On myös pidettävä todennäköisenä, että uusien virusvarianttien ilmestyminen ei jää tähän, vaan huonoja uutisia tulee jatkossakin.

Perussuomalaiset ja monet asiantuntijat ovat arvostelleet hallituksen talouspolitiikkaa myötäsykliiseksi. Oli korkea- tai matalasuhdanne, elvytyshana on ollut koko ajan auki. Ottamatta kantaa siihen, onko finanssipoliittinen viritys ollut liian löysää yllä mainittu alkuperäinen suunnitelma huomioiden, voidaan sanoa melko varmasti, että siihen skenaarioon, jossa korona on riesanamme vielä pitkään, finanssipoliittikka on ollut aivan varmasti liian löysää. Velanottokapasiteettia kun tullaan tarvitsemaan aivan varmasti mittavien takaus- ja luottotappioiden ja välttämättömien menojen kattamiseen. Suomen talouden ongelmat eivät ole yhtä syviä kuin monessa muussa Euroopan maassa, mutta koska Suomi on olemattoman poliittisen vaikutusvaltansa takia jatkuvasti nettomaksajana kaikissa Euroopan hankkeissa, EU:sta ei ole odotettavissa vetoapua vaan lisätaakkaa Suomen selviämislle tästä kriisistä.

Ensi vuoden budjetin tulisi huomioida suomalaisen elinkeinoelämän kansainvälinen kilpailukyky ja kotitalouksien ostovoima. Ilman näitä kahta tekijää talous yksinkertaisesti sakkaa, ja valtion tulopuoli pettää menojen samalla kasvaessa. Nähdäksemme hallitus korostaa kansainvälistä elvytystä ja ilmastokunnianhimoa. Nämä sinänsä ylevät solidaarisuuden osoitukset kuitenkin lunastetaan maksamalla niistä kova taloudellinen hinta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu liian kunnianhimoisesta kansallisesta ilmastostrategiasta välttääkseen maan hintakilpailukyvyn heikkenemisen, kotitalouksien köyhymisen ja päästöjen globaalin kasvun hiilivuodon myötä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että julkisen talouden kestävyyttä vaarantava sekä turvallisuus- ja syrjäytymisongelmia aiheuttava maahanmuutto minimoidaan luomalla maahanmuuttopolitiikkaan selkeät ja tavoitteelliset kriteerit Suomeen muuttamisen ja sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksille.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa huolella valtion velka- ja takausvastuiden kehitystä ja toimii veronmaksajien riskien pienentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kansalaisten valinnanvapautta ja ostovoimaa toteuttavan merkittävän pysyvän vähennyksen Ylen budjetista ja vähentää vastaavan summan suomalaisten maksamasta Yle-verosta.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus purkaa byrokratiaa ja tavoittelee korkeampaa tuottavuutta jokaisella hallinnonalalla muun muassa digitalisaation ja jatkuvan parantamisen avulla. Lisäksi hallinnonalojen ja yksiköiden tulosvastuuta on vahvistettava aidosti.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa pieni- ja keskituloisten kotitalouksien ostovoiman energiahintojen nousu huomioiden.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kuntatalouden pahenevan kriisin ratkaisemiseksi ensisijaisesti karsimalla kunnille määrättyjä tehtäviä.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei enää kasvata Suomen EU-tason tai euromaiden välisiä taloudellisia vastuita sekä pyrkii systemaattisesti pienentämään jo syntyneitä mittavia vastuita ja niistä aiheutuvia riskejä.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus kunnioittaa eduskunnan tahtoa kuten se on mietintöön VaVM 4/2021 vp kirjattu eikä sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan, eikä hyväksy sellaisia uusia omien varojen järjestelmiä, jotka nostaisivat Suomen kokonaisverorasitetta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus neuvotellessaan EU-komission esittämästä Fit for 55 -ilmastopakettia asettaa tavoitteiksi suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukyvyn, kotitalouksien ostovoiman säilyttämisen ja metsä- ja budjettisuvereniteetin.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Hallituksen talouspolitiikka kasvattaa vastuuttomasti valtion menoja ja vastuita tavalla, joka ei edistä suomalaisten kestävästä hyvinvointia. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset ovat jääneet tekemättä. Talouskasvua pitkällä aikavälillä kohentavia toimia ei ole esitetty. Pieni- ja keskituloisten ostovoiman kohentamiseksi ei ole tehty toimenpiteitä. Ilmastotoimien vaikutus on kasvattanut ja tulee edelleen kasvattamaan asuminen ja autoilun kustannuksia. Metsäpolitiikkamme on lipumassa kansallisista käsistä, ja keskeinen vientiteollisuutemme tukijalka on uhattuna. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut kansallisten etujen puolustamisessa sekä taloudenhoidossa eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVESTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusvaltion yksi keskeisimmistä periaatteista on hyvä hallinto, jonka puolueettomuuteen kansan tulee voida luottaa. Tältä osin Suomessa ei oikeusvaltioperiaate toteudu, koska valtionhallinnon ylimmät virkamiehet, ministeriöiden kansliapäälliköt, nimitetään pääsääntöisesti poliittisin perustein. Lisäksi hallituspuolueilla on tapana jakaa muitakin korkeita virkoja keskenään puoluepoliittisin perustein. Tällainen menettely on viime aikoina kärjistynyt jopa niin, että avoimeksi tullutta kansliapäällikön virkaa ei ole asianmukaisesti täytetty.

Perussuomalaiset katsoo, että kansliapäälliköiden virkojen täyttämisessä tulee noudattaa tarkoin oikeusvaltioperiaatetta vahvistavaa tapaa. Nimityksissä perusteena tulee olla pätevyys ja laaja kokemus eri valtionhallinnon aloilta, koska kansliapäälliköt toimivat myös poikkihallinnollisesti yhteistyössä. Puolueen jäsenkirja ei saa minkään nimityksen kohdalla ohittaa pätevyysperusteita, kuten on tapahtunut.

Suomen valtionhallinto on vuosikymmenten ajan paisunut lähes hallitsemattomasti ja ilman kriittistä tarkastelua. Tämä on johtanut tehottomuuteen ja kustannusten jatkuvaan kasvuun. Valtio-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

neuvoston kanslian ja sitä johtavan pääministerin vastuulla on uudistaa koko hallinto purkamalla vanhoja rakenteita, vastuuttamalla ministeriöt selkeästi ja ottamalla käyttöön nykyaikaiset ja tehokkaat toimintatavat. Tärkeänä osana uudistusta on tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja koordinointi selkeästi vahvan johdon alaisuuteen. On syytä selvittää poikkihallinnollisen tietoyhteiskuntaministerin nimittäminen esimerkiksi valtioneuvoston kansliaan johtamaan ja koordinoimaan tietohallinnon kehittämistä, hankintoja ja tietoturvaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa oikeusvaltioperiaatteen toteutumista Suomessa ja luopuu poliittista virkanimityksistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi koko valtionhallinnon uudistamisen siten, että vanhentuneet rakenteet puretaan, tarpeettomat toiminnot ja virat lakkautetaan, koko hallintoa tehostetaan, vastuut selkeytetään, nykyaikaiset tietoon pohjautuvat menetelmät otetaan käyttöön ja kustannuksia alennetaan.

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Pääministeri Marinin hallitus perusteli erityisavustajien ja poliittisten valtiosihteerien ennätysuurta määrää EU-puheenjohtajakaudella. Puheenjohtajakausi tuli ja meni, mutta erityisavustajien ja poliittisten valtiosihteerien määrä säilyy ennallaan. Esitetystä perustelusta huolimatta poliittisin perustein palkattujen henkilöiden määrän kasvu uhkaa jäädä pysyväksi. Tästä aiheutuu veronmaksajille useiden miljoonien eurojen vuosittainen lisäkustannus edeltäneeseen hallituskauteen verrattuna, eikä käytetty lisäraha näy ainakaan hallitustyöskentelyn parantumisena. Lisäys onkin perusteltu heikosti, ja määrärahan kasvatus on tulkittavissa piilopuoluetueksi. Perussuomalaiset esittää, että erityisavustajien ja poliittisten valtiosihteerien määrä sekä palkkaamiseen varattu määräraha vähennetään Sipilän hallituskauden tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.01.02 vähennetään 5 000 000 valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän palkkauksiin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Sisäilmasairauksista kärsivien auttamiseksi tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä yhteiskunnan eri tasoilla. Vaikka hallitus on käynnistänyt Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman, sille talousarvioon vuosittain varattu 1,5 miljoonan euron määräraha on riittämätön ongelman laajuus huomioiden. On ensiarvoisen tärkeää, että niin työntekijöille kuin oppilaillekin taataan oikeus terveelliseen työskentely- ja oppimisympäristöön. Tästä syystä sisäilmakorjauksiin on syytä panostaa huomattavasti esitettyä enemmän.

Sisäilmaongelmista aiheutuvien sairauksien välttämiseksi rakentamisen laatuun sekä rakennusten ilmanlaatuun tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota ja havaittuihin sisäilmaongelmiin on reagoitava viipymättä. Sisäilmaongelmien hoitamatta jättäminen aiheuttaa tulevaisuudessa vakavia terveyso ongelmia yksilötasolla sekä merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle niin sairauspoissaolojen, hoitokustannusten kuin työkyvyttömyydenkin muodossa.

Sisäilmaongelmille altistuneet tulee siirtää turvaan kelvollisiin väistötiloihin mahdollisimman nopeasti, ennen kuin sairaus pahenee työkyvyttömyyttä aiheuttavaksi. Sairastuneille pitää tarjota mahdollisimman tehokas kuntoutus sekä turvata oikeudenmukainen sosiaaliturva. Pysyvästi työkyvyttömät tulee saada kunniallisesti eläkkeelle. Lasten sairastumisesta johtuvat perusopetuksen epäkohdat tulee korjata ja koulusta syrjäytyminen sisäilmaongelmien takia estää. Määrärahoja tulee kohdentaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen. Lisäksi hallituksen tulee varmistaa sisäilmasairauksien riittävät hoitoresurssit soteuudistuksen osana ja perustaa sisäilmapoliklinikat jokaisen yliopistosairaalan yhteyteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 23.01.25 lisätään 10 000 000 Terveet tilat 2028 -ohjelmaan ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää koulujen, päiväkotien ja muiden julkisten rakennusten korjaamista ilmanlaadultaan terveellisiksi tiloiksi.

10. Omistajaohjaus

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Valtion omistamien yritysten hyvä ja läpinäkyvä johtaminen on tärkeää sekä väärinkäytösten ja virheiden ehkäisemiseksi että valtion taloudellisen edun turvaamiseksi. Hyvä omistajaohjaus osaltaan turvaa valtion taseen suotuisaa kehitystä ja työmarkkinarauhan säilymistä sekä minimoi markkinahäiriöiden syntymistä.

Omistajaohjauksen osalta tärkeää on myös varmistaa kansallinen pitkän tähtäimen etu niin työllisyyskehityksen, alueellisen kehityksen kuin huoltovarmuudenkin näkökulmasta. Valtio-omistaja voi ja sen tulee painottaa omistajaohjauspolitiikassaan keskeisenä osana Suomen kansallista

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

etua. Perussuomalaiset katsoo, että valtion määräysvalta tulee säilyttää erityisesti sellaisissa yhtiöissä, jotka hoitavat sellaisia tehtäviä, joilla on keskeinen merkitys yhteiskunnan toiminnan turvaamisessa kriisitilanteissa esimerkiksi energiahuollon tai liikenteen toimialoilla.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja yritysten toimintamahdollisuuksien kannalta on tärkeää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan posti- ja jakelupalveluiden säilyminen vähintään nykyisellä tasolla koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet eivät saa näkyä loppukäyttäjän kannalta huonontuneena palveluna. Myös palveluiden säilymiseen kohtuuhintaisina on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Yhtiöiden osingonjakopolitiikkaan tulee myös kiinnittää erityistä huomiota, ja tilanteissa, joissa yhtiön taseeseen kertyy varoja, jotka eivät ole välttämättömiä yhtiön toiminnan kannalta pitkällä aikavälillä, valtio-omistajan tulisi nostaa ylimääräiset varat osinkoina ja sijoittaa varat tuottavasti esimerkiksi koulutuksen ja tutkimuksen tukemiseen sekä alueellisesti työllistävien kasvuyritysten tukemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajapinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä tai suuri henkilöstö, kuten mm. Posti ja VR, joiden tärkeys ja oikeiden toimintatapojen välttämättömyys ovat pandemian myötä korostuneet entisestään.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy myymästä valtion tuottavaa tai strategisesti tärkeää omaisuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisen tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden loppukäyttäjien palvelutasoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää valtionyritysten toimintojen läpinäkyvyyttä ja julkisuutta, että äänestäjillä, oppositiolla ja lehdistöllä olisi edellytykset seurata valtionyritysten toimintojen kehittämistä ja arvioida yritysten johdon sekä poliittisen ohjauksen tavoitteellista ja periaatteellista onnistumista.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-kiinteistöjen, asiakastytyvyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei lähde mukaan ehdotuksiin, joissa valtio myisi omaisuuttaan ja tarjoaisi näin saaduilla varoilla yrityksille tukea tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ja investointeihin. Mikäli TKI-menoja halutaan tukea, verohelpotukset ovat suoraa rahallista harkinnanvaraista tukea parempi ratkaisu.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että entisen Vake Oy:n eli nykyisen Ilmastorahasto Oy:n kaavailtu toiminta yritysten ja hankkeiden rahoittajana keskeytetään ja kuvatuunlainen toiminta jätetään yksityisen sektorin ja soveltuvien osin julkisen sektorin vakiintuneiden toimijoiden tehtäväksi.

20. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Vuodesta toiseen poliittiset puolueet ovat saaneet valtiolta mittavia puoluetukiaisia. Puoluetukiin tehtiin vuodelle 2020 mittava, yli kuuden miljoonan euron korotus. Koronaepidemiasta johtuva valtion heikentynyt taloustilanne huomioiden puoluetuen korotus on nyt syytä perua ja puoluetukea leikata. Suomalaisia johdetaan edestä ja esimerkin voimalla, ja siksi puolueiden tulisi näyttää esimerkkiä ja osallistua yhteisiin säästötalkoisiin, varsinkin kun puoluetukijärjestelmämme on kansainvälisesti katsoen poikkeuksellisen antelias.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.20.50 vähennetään 10 000 000 puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen lähetystöverkosto on kallis ja laajan kansainvälisen peiton omaava järjestelmä, jolla on fyysisen läsnäolon ohella myös kattavaa paikallistietämystä sijaintimaan politiikasta ja elinkeinoelämästä. Perinteisen diplomatian ohella olisi siis suotavaa hyödyntää tätä ainutlaatuista järjestelmää nykyistä laajemmin taloutemme ja ulkomaankaupan kasvattamisessa.

Perinteisten vientiponnistelijien ohella lähetystöverkostoa tulisi hyödyntää nykyistä enemmän myös matkailunedistämässä. Ennen koronavirusta matkailu Suomeen oli voimakkaassa kasvussa. Kriisistä myöhemmin toipuessamme matkailun kasvua rajoittavaksi tekijäksi uhkaa muodostua lentokenttä- ja hotellikapasiteetti. Jotta positiivista työllisyyskehitystä saadaan vahvistettua ja sekä matkailu- että vientiyritykset saavat kansantaloutemme kannalta tärkeälle toiminnalleen tarvitsemansa tuen, tulee hallituksen panostaa ulkomaanedustustojen toiminnassa nykyistä enemmän vienninedistämiseen ja Suomeen kohdistuvan matkailun tukemiseen. Ulkomaanedustustojen toiminnassa keskeiseksi painopisteeksi tulee nostaa vientikaupan mahdollisuuksien tunnistaminen, erityisesti pk-yritysten tukeminen vientiponnisteluissa sekä aktiivinen yhteistyö matkailualan toimijoiden kanssa Suomeen kohdistuvan matkailun edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää taloudellisia ja henkilöresursseja kaikissa ulkomaisissa edustustoissa vientimme edistämiseen ja Suomeen matkailun kasvattamiseen.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Varsinaista kehitysapua on kritisoitu jo vuosia sen toimimattomuudesta. Vaikka apu on kasvanut vuosi vuodelta, ei se ole tuonut toivottua kehitystä. Nykyisessä muodossaan kehitysapu ylläpitää korruptiota ja tappaa talouden kehittymisen mahdollisuudet. Kehitysapu on tehnyt pysyväksi huonon hallinnon ja köyhyyden.

Vuoden 2021 valtion budjetin mukaiset kehitysyhteistyön määrärahat ovat kokonaisuudessaan 1,257 miljardia euroa, joka on lähes 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2020. Varoja on kohdistettu eniten monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön. Suurin osa monenkeskisen kehitysyhteistyön määrärahoista käytetään Maailmanpankin lisärahoituksiin ja YK:n yleisavustuksiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vallitsevassa kansallisessa taloustilanteessa kehitysyhteistyömenojen nykyinen taso ei ole hyväksyttävissä, ja vaikka kehitysyhteistyön poliittiset suositukset ovat merkittäviä, eivät kaikki luo Suomelle sitovia oikeudellisia velvoitteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennetään 520 000 000 euroa varsinaisesta kehitysyhteistyöstä ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus painottaa kehitysavun tarkoituksena konfliktien ehkäisemistä ja ratkaisemista sekä toimintamalleja, joissa kohdemaita autetaan tulemaan toimeen omillaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää kehitysyhteistyön maakohtaisia tukia ja painottaa finanssisijoituksia kehitysyhteistyön muotona.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus keskeyttää välittömästi kaikenlaisen kehitysyhteistyön sellaisten maiden kansa, jotka eivät suostu ottamaan vastaan Suomessa tai muussa EU-maassa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita kansalaisiaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa kehitysavun ruohonjuuritasolle erityisesti lasten koulutukseen ja tyttöjen oikeuksien ja tasa-arvoisuuden edistämiseen.

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Suomen maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvostolle on vuoden 2022 talousarviossa 28,687 miljoonaa euroa. Ministerineuvoston vuosibudjetti vuonna 2021 oli noin 130 miljoonaa euroa. Pohjoismainen yhteistyö on jo maantieteellisen läheisyyden takia perusteltu, mutta on hyvä kysymys, onko esimerkiksi kulttuurin ja taiteen saralla tapahtuva yhteistyö välttämätöntä tai kustannustehokasta, vai olisiko järkevämpää keskittää panostuksia kansalliselle tasolle ja jättää pohjoismaiselle tasolle sellaiset asiat, jotka sinne perustellusti kuuluvat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkentaa pohjoismaisen yhteistyön osalta tavoitteitaan ja pyrkii vähentämään Suomen maksutaakkaa esittämällä ministerineuvoston toiminnan parempaa kohdentamista.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansalaisten oikeustajun mukaan rikokset, jotka kohdistuvat lapsiin, ovat törkeämpiä kuin muut rikokset. Rikoksen uhrina lapsi on usein haavoittuvammassa asemassa kuin aikuinen ja lisäksi joutuu keskimäärin elämään pitempään rikoksen aiheuttamien vammojen tai traumojen kanssa. Tämä tekee kyseisistä rikoksista myös yhteiskunnalle kalliita etenkin, kun rikokset haavoittavat yleensä useita lähisukulaisiakin.

Suomessa on ollut havaittavissa maailmalla suositun poliittisen korrektiuden kulttuurin suosion ja levinneisyyden kasvua. Yhtenä seurauksena tästä on ollut, että loukkaavaksi koettua puhetta tai epämiellyttäviä tosiasioitakin on alettu kutsua vihapuheiksi. Tämä on ongelmallinen vyyhti, ja on jo nyt havaittavissa, että ihmiset ja yritykset ovat alkaneet rajoittaa puheittensa aiheita ja sisältöä välttääkseen jonkun tahon todellisen tai liioitellun loukkaantumisen.

Sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus ovat länsimaisen demokratian peruskiviä, ja pelkästään löysästi yhteiskuntarauhan säilyttämiseen tai varsinaisten vihatekojen ehkäisemiseen nojaten ei näitä perusvapauksia tule rajoittaa. Nykyiseen perusoikeuksien jo tapahtuneeseen tai potentiaalisesti tapahtuvaan kaventumiseen on syytä suhtautua vakavasti, ja erityistä huomiota olisi syytä kiinnittää sosiaalisen median jättiyritysten omituiseen asemaan yksityisinä yrityksinä, jotka kuitenkin käytännössä tuottavat yleishyödyllisiksi katsottavia palveluita.

Perussuomalaiset katsoo, että rikoksista tuomittavien rangaistusten tulee olla selkeässä yhteydessä teon vakavuuteen ja moitittavuuteen. Erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tuomioiden matala taso on omiaan koettelemaan kansalaisten oikeustajua. Lapset ovat uhreina erityisen haavoittuvassa asemassa, ja lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat tästä syystä erityisen moitittavia. Lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tunnusmerkistöt sekä rangaistusasteikot tulee ottaa kriittisen arvioinnin kohteiksi, jotta tekijä ei selviäisi vähäisemmällä rangaistuksella esimerkiksi siksi, että uhria on nuoren iän vuoksi vaikeaa kuulla todistajana, ja jotta tuomittavat rangaistukset olisivat linjassa tekojen törkeyden ja uhrille aiheutetun vahingon kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiin kohdistuvien sekä seksuaali- että väkivaltarikosten rangaistusten kiristämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapauden turvaamiseksi Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa velkaneuvonnan toimintaa lyhentämällä jonoja ja antamalla takuun velkaneuvontaan pääsystä esimerkiksi viikon kuluessa ensimmäisestä yhteydenotosta. Tämä vahvistaa yritysten oikeusturvaa uudistamalla säädöksiä.

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusministeriön alaisuudessa toimii useita eri valtuutettuja: lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, tietosuojavaltuutettu ja tiedusteluvaltuutettu. Perussuomalaiset esittää oikeusministeriön alaisuudessa toimivien valtuutettujen toimintojen yhdistämistä saman katon alle tiedusteluvaltuutettua lukuun ottamatta. Muodostettaisiin oikeusturvatalo, jossa eri valtuutettujen toimitilat ja tukitoiminnot yhdistettäisiin. Tämä edistäisi kansalaisten oikeusturvan toteutumista, kun oikeusturvaan liittyvät palvelut toteutettaisiin yhden luukun periaatteella, säästäisi yhteiskunnan rahoja tukitoimintojen yhdistämisestä vapautuneiden määrärahojen myötä ja helpottaisi muun muassa sijaisuuksien järjestämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeusministeriön alaisten valtuutettujen toimistojen yhdistämiseksi oikeusturvataloksi, jotta oikeusturvaan liittyvät palvelut voitaisiin tuottaa kansalaisille yhden luukun periaatteella.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Perussuomalaiset katsoo, että keskeinen ongelma oikeusturvan toteutumisessa Suomessa ovat usein mittaviksi nousevat oikeudenkäyntikulut, jotka riita-asioissa jäävät hävinneen osapuolen maksettaviksi. Merkittäväksi ongelma nousee erityisesti silloin, kun vastakkain ovat yksityishenkilö ja suuryritys, esimerkiksi vakuutusyhtiö. Suuren kuluriskin takia asioita ei voi käytännössä viedä oikeuteen, vaan lautakuntaratkaisut ovat lopullisia silloinkin, kun esimerkiksi potilasvahinkoasioissa oikeusturvalle olisi tarvetta. Perussuomalaiset katsoo, että valtion tulisi puuttua tähän ongelmaan ja ryhtyä toimenpiteisiin, jotta oikeusturva toteutuisi. Yhtäältä maksuttoman oikeusavun tulisi olla käytettävissä esimerkiksi potilasvahinkoasioita käsittelevissä lautakunnissa, ja toisaalta tilanteissa, joissa oikeudenkäynnin osapuolet ovat hyvin epätasavertaisessa asemassa, kynnys oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseen tulisi olla merkittävästi nykyistä alempi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseksi niin, että suomalaisten oikeusturva varmistuu.

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii palauttamaan oikeushallinnon palveluita keskeisiin seutukaupunkeihin.

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tuomioistuinten perusrahoitus ei ole riittävällä tasolla. Tilanne on ollut sama jo usean vuoden ajan. Maamme tuomioistuimet ovat pahoin ruuhkautuneet, ja käsiteltävät asiat ovat entistä laajempia, vaikeampia ja työläämpiä. Tuomarien jaksaminen on koetuksella.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa. Myös Suomen perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden saada asiansa käsiteltyksi tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä. Tuomioistuinten työmäärän sekä käytettävissä olevien resurssien välinen epäsuhta vaikuttaa kuitenkin väistämättä asioiden käsittelyaikoihin. Käsittelyaikojen venyminen pitkittää asianosaisten välisiä riitoja ja uhkaa oikeusturvaa. Rikosprosessin venyminen aiheuttaa myös inhimillistä kärsimystä.

Oikeudenhoidon riittävät resurssit on turvattava, jotta tuomioistuinten käsittelyaikojen lyhentäminen on mahdollista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.03 lisätään 11 000 000 euroa tuomioistuinten toimintamenoihin ja
että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvapaikka-, oleskelulupa-, perheen yhdistämis-, vastaanotto- ja etuusjärjestelmään liittyvien houkutustekijöiden poistamiseksi, jotta tuomioistuimen resursseja saataisiin vapautettua muiden valitusasioiden käsittelyyn.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Taloustilanne julkisissa oikeusaputoimistoissa on heikko. Asiakkaiden oikeusturva on uhattuna, sillä oikeusavustajien määrää on rahoituksen puutteessa jouduttu vähentämään. Jotta kansalais-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

ten oikeussuojan saatavuudesta pystytään huolehtimaan, on oikeusaputoimistojen henkilöstöressit turvattava.

Suomen väestö ikääntyy, minkä vuoksi tarve yleisen edunvalvonnan palveluille kasvaa. Edunvalvonnan päämiesmäärän kasvu edellyttää rahoitusta lisähenkilöstön palkkaamiseen edunvalvontatoimistoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.04 lisätään 2 000 000 euroa oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenoihin.

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Matala koulutus, työttömyys, yksineläisyys ja yksinhuoltajuus ovat tyypillisiä ulosotossa olevien ominaisuuksia. Aiemmasta poiketen naisten osuus on kasvanut selvästi. Joukossa on sairaita työkyvyttömiä, köyhiä eläkeläisiä, epäonnistuneita yrittäjiä ja pitkäaikaistyöttömiä, joilla on vaikeuksia selviytyä elinkustannuksistaan. Tällöin ne laskut, jotka voidaan jättää maksamatta, valitettavasti jätetään maksamatta.

Perussuomalaiset haluaa selvittää, olisiko mahdollista rajoitetusti helpottaa niiden ulosotossa olevien asemaa, joiden ulosottovelka ei johdu rikosseuraamuksista, kuten esimerkiksi maksamattomista sakoista tai vahingonkorvauksista. Haluamme myös selvittää keinoja, joilla ulosotossa olevien työllistymisen kannustinloukkuja voitaisiin purkaa. Keskeinen kannustinloukku on ulosoton matala suojaosuus, sillä sen takia työssäkäyvälle voi jäädä vähemmän käteen kuin työttömälle. Lain mukaan esimerkiksi toimeentulo- tai asumistukia ei voi ulosmitata, ja ne pienenevät työllistymisen yhteydessä.

Yrittäjyyteen liittyy aina epäonnistumisen riski, ja yritystoiminnan päättyminen konkurssiin voi aiheuttaa yrittäjää ja hänen perhettään koskevan henkilökohtaisen tragedian. Suomi tarvitsee kuitenkin yrittäjyyttä ja yrittäjien luomia työpaikkoja. Tästä syystä on syytä varmistaa, että yritystoiminnan päättymisellä tilanteessa, jossa konkurssiin ei liity vilpillisyyttä tai epärehellisyyttä, ei ole yrittäjälle kohtuuttomia seurauksia. Nykyjärjestelmässä velkavankeus pitkittyy, kun mahdollisuus henkilökohtaiseen konkurssiin puuttuu. Perussuomalaiset katsoo, että epäonnistumisen yritystoiminnassaan kokeneiden ihmisten sulkeminen työelämän ulkopuolelle on haaskausta ja ylivelkaantuneille ihmisille tulee taata mahdollisuus päästä takaisin työelämään. Konkurssin ei tule olla automaattisesti häpeä, vaan konkurssin tehneelle yrittäjälle tulee antaa mahdollisuus saada kokemuksensa hyödyttämään suomalaista yrityselämää. Perussuomalaiset kiirehtii hallitusta saattamaan voimaan henkilökohtaista konkurssia koskevan lainsäädännön.

Talous- ja velkaneuvonta on siirretty oikeusaputoimistoihin. Odotusajat vaihtelevat alueellisesti huomattavasti ollen paikoitellen jopa puolen vuoden luokkaa. Taloudellisiin vaikeuksiin ajautuminen on yksi keskeinen syy syrjäytymiselle ja osaltaan lisää mielenterveys- ja päihdeongelmia sekä aiheuttaa kannustinloukkuja ulosottoon joutuville. Tämä on kansantaloudellista haaskamista ja synnyttää mittavia kuluja yhteiskunnalle. Mahdollisuus päästä varhaisen vaiheen velka-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

neuvontaan on yksi oleellinen, vaikkakin sinällään riittämätön keino tämän ongelman pienentämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että velalliset ja taloudellisessa ahdingossa olevat saavat välitöntä apua, ja jonoja lyhennetään niin, että jonotusajat olisivat kohtuullisia koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton suojaosan nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton taulukkomaksun alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin maksuhäiriöiden määrän vähentämiseksi esimerkiksi luomalla positiivisen luottorekisterin.

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainsäädännön henkilökohtaisen konkurssin mahdollistamiseksi Suomessa.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Syyttäjälaitoksen rahoitus on riittämätön suhteessa työmäärään. Syyttäjien käsiteltäväksi saapuvien rikosasioiden määrä on kasvussa samaan aikaan, kun rikosoikeudelliset kysymykset monimutkaistuvat. Asioiden käsittelyaika on kasvanut, ja yhä harvempi rikosasia lopulta johtaa syytteen nostamiseen. Rikosvastuun toteuttaminen asianmukaisesti edellyttää lisävoimavaroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 lisätään 2 000 000 euroa Syyttäjälaitoksen toimintamenoihin.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Rikosseuraamuslaitoksen nykyiset henkilöstöresurssit ovat riittämättömät. Henkilöstö joutuu usein työskentelemään yksin, mikä vähentää työturvallisuutta. Henkilökuntaan kohdistuvat uhkaukset ja aggressiot ovat lisääntyneet, ja väkivallan uhka onkin vanginvartijoiden arkipäivää. Vangeille ei pystytä järjestämään riittävästi valvontaa. Henkilökunnan yksintyöskentelyn vähentäminen ja vankilaturvallisuuden parantaminen edellyttävät lisärahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 lisätään 5 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vielä vuonna 2010 virkaa tekeviä poliiseja oli Suomessa vajaa 8 000. Nyt luku on lähellä seitsemätuhatta, ja vaikka hallitus on korottamassa koulutettavien poliisien määrää niin, että henkilötyövuodet nousevat 7 500:aan, tarve on suurempi. Ensi vuodeksi ei koulutuspaikkoihin tai poliisimiesten henkilötyövuosiin ole tulossa korotuksia lainkaan.

Suomessa on ylivoimaisesti vähiten poliiseja asukasta kohti Pohjoismaissa ja jopa vähiten koko Euroopassa. Esimerkiksi Ruotsissa on kaksi poliisia tuhatta asukasta kohden, kun suhdeluku on Suomessa 1,3. Silti Ruotsin poliisi on ongelmissa esimerkiksi humanitaarisen maahanmuuton aiheuttaman lähiöväkivallan, tuhotöiden ja terrorismiuhan alla. Näin ollen myös suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin toimintaedellytyksiä on parannettava.

Suomen turvallisuustilanne ei ole parantunut sitä myöten, kun poliisien määrä on vähentynyt — päinvastoin. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen on valtiovallan ensisijaisia tehtäviä, ja perussuomalaiset olisivat valmiita satsaamaan poliisin työhön tuntuvasti.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että ulkona on turvallista liikkua, vaan myös oikeusturvasta. Kun poliisin resursseja vähennetään, tutkinta-ajat kasvavat entisestään ja rikosten selvittämisprosentti heikkenee. Poliisikoulutuksen aloituspaikkoja onkin lisättävä merkittävästi niin, että poliisien määrä vaihteittain nousee vähintään tuhannella.

Lisättävää määrärahaa on tarkoitus käyttää myös eläinpoliisitoimintaan kymmentä henkilötyövuotta vastaavan määrän verran.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa poliisin toimintaedellytyksiä niin, että sisäinen turvallisuus varmistetaan koko maassa ja rikosten selvitysaste nousee nykyisestä. Tämä edellyttää, että poliisien määrä nostetaan vuoteen 2025 mennessä pysyvästi vähintään 8 000:een.

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaiseen tutkintaan ja torjuntaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että kaikki lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset tutkitaan nopeasti ja tehokkaasti.

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa poliisille riittävän resursoinnin nettipedofilian ja verkkorikollisuuden torjuntaan.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta rajamme säilyvät turvattuina myös rauhan aikana, on varmistettava Rajavartiolaitoksen riittävät resurssit.

Rajavartiolaitoksen toiminnan turvaaminen EU:n ulkorajoilla sekä Suomen merialueilla on kiristävissä maailmanpoliittisessa tilanteessa ensiarvoisen tärkeää. Rajavartiolaitoksen tehtäviin kuuluvat niin maanpuolustukselliset kuin pelastuksellisetkin toimenpiteet esim. öljyvahingon tai muun onnettomuuden sattuessa.

Myös Suomen rajojen yleisen koskemattomuuden turvaaminen ja valvonta kuuluu Rajavartiolaitoksen tehtäviin. EU:n ulkorajavalvonta Venäjän rajalla on toiminut moitteetta pienillä resursseilla, mutta on hyvä varautua uusiin siirtolaiskriiseihin Valko-Venäjän Puolaa vastaan toteuttaman hybridioperaation perusteella. Perussuomalaiset vaatii, että hallitus luo nopeat valmiudet torjua tarvittaessa ilman asianmukaisia asiakirjoja maahan pyrkivien pääsyn maahamme.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 lisätään 10 000 000 euroa Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää itsellään aloitteen ottaa rajatarkastuksia käyttöön Suomen ulkorajoilla ketterästi tilanteen mukaan tilapäisesti, määräaikaaisesti, alueellisesti, suunnattuna tiettyihin kulkuvälineisiin tai tiettyjen reittien tai lähtömaiden matkustajiin suunnattuna.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo viipymättä valmiuden kansainvälisten sopimusten sallimien, kaikkia rajanylityspaikkoja koskevien tarkastusten nopeaan ja määräaikaiseen käyttöönottoon siltä varalta, että maahamme vyöryy henkilöitä, joilla ei ole asianmukaisia maahantuloon oikeuttavia asiakirjoja.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pelastustoimi noudattaa pelastuslakia, joten sen tavoitteena on "parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi."

Suomessa asiat ovat keskimäärin hyvin ja pelastustoimi on tehokasta, mutta se kärsii resurssipuolasta väen vanhetessa ja haja-asutusalueiden väen harvetessa. Kuitenkin myös haja-asutusalueella inhimillinen vasteaika hätätilanteessa on turvattava. Tämä lisää ihmisten välistä tasa-arvoa asuinpaikasta riippumatta, sillä kaikilla on oltava yhtäläinen oikeus turvallisuuden tunteeseen. Mikäli alan osaamisemme onnistuttaisiin vientituotteistamaan, se lisäisi omaa osaamistamme sekä alan resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus tutkii mahdollisuudet suomalaisen pelastusalan koulutuksen tuotteistamiseen ja koulutuksen aktiiviseen markkinointiin ulkomaalaisille toimijoille sekä kiinnittää erityistä huomiota vientiponnistuksissa Suomen palolaitoksiin ja metsäpalosammutusosaamiseen.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hätäkeskukseen tulleiden hätäilmoitusten määrän arvioidaan kasvavan noin 6 000:een päivystäjää kohti. On tärkeää, että hätäkeskuksen tutkitusti nopea ja asiantunteva palvelu pidetään yllä myös ruuhkahuippuina, jolloin vastausajat saattavat venyä. Siksi on syytä lisätä määrärahoja hätäkeskuspäivystäjien palkkamenoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa hätäkeskusten riittävän resursoinnin yhtäältä henkilöstön työssäjaksamisen turvaamiseksi ja toisaalta hätäpuheluihin vastaamisen vastaajien pitämiseksi sellaisella tasolla, jolla kansalaisten turvallisuus ei vaarannu.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen Perustan tutkimus osoittaa, että 20—24-vuotiaana Irakista tulevan maahanmuuttajan keskimääräinen elinkaarivaikutus Suomen julkiselle taloudelle on -690 000 euroa ja lasten vaikutukset mukaan ottaen -844 000 euroa. Keskimääräisen Somaliasta tulevan maahanmuuttajan elinkaarivaikutus on -951 000 euroa ja lasten vaikutukset huomioiden -1 343 000 euroa.

Valtion budjetissa maahanmuutto löytyy suoraan vain kahdesta menoerästä: sisäministeriön maahanmuuton määrärahoista, jotka koostuvat suurimmaksi osaksi turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten vastaanottomenoista ja Maahanmuuttoviraston menoista, sekä työ- ja elinkeinoministeriölle kotouttamiseen varatuista määrärahoista.

Nämä budjetista suoraan löytyvät menot koskevat vain 3—4 ensimmäistä maassaolovuotta. Suomalaisen veronmaksajan maksettavaksi lankeavat negatiiviset julkisen talouden nettovaikutukset kattuvat kuitenkin koko eliniän ajalta, eivät vain muutamalta ensimmäiseltä vuodelta.

Valtion budjettikehys ei paljasta kuin murto-osan maahanmuuton kustannuksista. Perussuomalaiset pitää tärkeänä, että kustannukset esitetään kokonaisuudessaan. Perussuomalaisella maahanmuuttopolitiikalla olisi mahdollisuus saada huomattavasti suurempia säästöjä kuin budjetissa mainituista maahanmuuton menoista voidaan päätellä.

Koska niin sanotut humanitaariset maahanmuuttajat maksavat keskimäärin 20 maassaolovuodenkin jälkeen vain vähän veroja ja saavat paljon tulonsiirtoja heikon työllisyytensä vuoksi, laskua maksetaan vuosikymmeniä. Yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaa veronmaksajille keskimäärin 20 000 euroa vuodessa. Kun tämä lasketaan yli koko eliniän ja otetaan huomioon myös näiden maahanmuuttajien lasten heikko pärjääminen, yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaa suomalaisille veronmaksajille vähintään miljoona euroa. Luvut ovat minimisummia, koska niissä huomioidaan vain suorat julkisen talouden vaikutukset, ei esimerkiksi väkivaltarikosten uhrien kuntouttamiseen uppoavia euroja.

Hallitus esittää laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannusten korvaamista kunnille. Nämä palvelut toimivat vetovoimatekijänä ja edistävät laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden jäämistä Suomeen sen sijaan, että heidät pyrittäisiin poistamaan maasta. Suomalaisen veronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan palvelut tulisi rajata suomalaisen yhteiskunnan jäsenille, jotka rahoittavat kyseiset palvelut verovaroiden avulla.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi ottaa säilöön ja poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen. Viranomaisille tulisi säätää velvollisuus ilmoittaa poliisille havaitsemistaan laitto-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

masti maassa oleskelevista henkilöistä. Siltä osin kuin kyse on toisen EU-jäsenvaltion kansalaisista, kaikki heidän terveyden- ja sosiaalihuollostaan aiheutuvat kustannukset tulee periä takaisin heidän kotivaltioiltaan sen sijaan, että kustannus jää suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi.

Edes Suomeen töihin tulevat maahanmuuttajat eivät ole julkisen talouden ja veronmaksajan kannalta läheskään aina hyödyksi, varsinkaan silloin, kun on kyse Euroopan ulkopuolelta tulevasta halpatyövoimasta. Suurin osa Euroopan ulkopuolelta Suomeen tulevasta työperäisestä maahanmuutosta on halpatyövoiman maahanmuuttoa.

Hallituksen talousarvioesityksessä kaikkea "työperäistä maahanmuuttoa" — eli niin saksalaista insinööriä kuin irakilaista ravintolatyöntekijää — käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Kun hallitus ehdottaa työperäisen maahanmuuton lisäämistä, sen laatuun ei kiinnitetä huomiota.

Tiedämme kuitenkin tilastojen perusteella, että Euroopan ulkopuolelta tuleva halpatyövoima tulee kalliiksi suomalaiselle veronmaksajalle: Näiden maahanmuuttajien työllisyysaste tippuu parin vuoden maassaoloajan jälkeen kantaväestön työllisyysasteen alle. Tällöin nettotulonsiirrot verrattuna kantaväestöön ovat noin 5 000 euroa enemmän yhdeltä maahanmuuttajalta vuodessa.

Perussuomalaiset katsoo, että vastaanottokeskusten olot sekä turvapaikanhakijoille maksetut tuet on järjestetty sellaisiksi, että ne toimivat vetovoimatekijänä ja kannustavat sekä laittomaan maahanmuuttoon että perusteettomaan turvapaikanhakuun Suomessa.

Vaikka tilanne rajoillamme on rauhallinen juuri nyt, on oletettavaa, että väliaikaiset esteet muutoreiteillä ja koronapandemian aiheuttamat liikenneseisokit ja rajatarkastukset päättyvät vielä.

Ulkomaalaislaissa on laitton maahantulo säädetty rangaistavaksi teoksi. Sen sijaan laitton maassa oleskelu ei ole laissa säädetty rikos. Perussuomalaiset vaatii, että myös laitton maassaolo säädetään rikokseksi, josta seuraa mahdollisuus pidättää epäilty tutkintavankeuteen ja rangaista sekä karkottaa maastamme. Näin voidaan palauttaa laillinen järjestys ja säästetään monia yhteiskunnan kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 26.40.01 vähennetään 30 000 000 euroa Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että hallitus teettää puolueettoman ja perusteellisen selvityksen vuonna 2015 ja sen jälkeen toiminnassa olleiden vastaanottokeskusten rahankäytöstä ja hallinnosta ja tuo selvityksen eduskunnan käsittelyyn.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että turvapaikanhakijoiden tavoitemääräksi asetetaan nolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus laskee pakolaiskiintiön nolnaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että nykyään kansalaisuusvaatimukseen kuuluva viiden ja kansainvälistä suojelua saaneiden kohdalla neljän vuoden asumisedellytys nostetaan kymmeneen vuoteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että kaikki suojeluperusteiset oleskeluluvat myönnetään määräaikaista suojelua saaneiden tilanteen rauhoituttua väliaikaista suojelua saanut palaa kotimaahansa.

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee selvityksen sosiaaliturvajärjestelmän muuttamisesta asumisperusteisesta kansalaisuusperusteiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiristää perheen yhdistämisen kriteerejä EU:n lainsäädännön mahdollistamin tavoin saattaen näin kansallisen lainsäädäntömme muiden EU-maiden tasolle.

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus säätää valmiiksi hätätilapykälät, joiden avulla voidaan tarvittaessa väliaikaisesti keskeyttää turvapaikkahakemusten vastaanotto.

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden, luvattomasti maassa olevien henkilöiden poistamista Suomesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että hallitus työperäistä ja humanitaarista maahanmuuttopolitiikkaa tehdessään selvittää ja julkaisee vuotuiset ja ennakoitavissa olevat koko elinkaaren aikaiset kustannukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa pikaisesti Maahanmuuttoviraston toiminnassa havaitut viivästymiset käsiteltäessä erikoisasiantuntijoiden työperäisiä oleskelulupia.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden seuranta ja maasta karkottamista tehostetaan sekä lakkautetaan maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden kunnalliset palvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laittoman maassaolon säättämiseksi ulkomaalaislaissa ja rikoslaissa rangaistavaksi teoksi kuten on säädetty laitton maahantulo.

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa tiukkaa ja työllisyyttä vahvistavaa maahanmuuttopolitiikkaa, joka ei heikennä julkisen talouden kestävyyttä, muun muassa palauttamalla käyttöön sosiaaliturvakarenssit.

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa käyttöön muiden maiden maahanmuuton pisteytysjärjestelmistä Suomen olosuhteisiin sovitun kansallisen pisteytysmekanismin.

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (siirtomääräraha 2 v)

Resurssien tarpeet oman maamme kansalaisten oleellisten turvallisuuden ja hyvinvointiin liittyvien tarpeiden turvaamisessa eivät mahdollista hallituksen maailmanparantamishankkeita ja velkarakalla toteutettavaa "solidaarisuutta".

Humanitaarinen maahanmuutto on Suomessa erittäin merkittävä kustannus, joka pahentaa merkittävästi Suomen kestävyysvajetta sekä lisää vero- ja velkataakkaa.

Perussuomalaisten mielestä rajalliset resurssimme tulee kohdistaa omien vähäosaistemme ja apua tarvitsevien auttamiseen. Siksi kansallinen pakolaiskiintiö on lakkautettava ja tavoitteeksi asetettava nolla turvapaikanhakijaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää lainsäädäntötyöt, jotta vastaanottotoiminta voitaisiin lopettaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

63. Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

Perussuomalaiset katsoo, että vastaanottokeskusten olot sekä turvapaikanhakijoille maksetut tuet on järjestetty sellaisiksi, että ne toimivat vetovoimatekijänä ja kannustavat sekä laittomaan maahanmuuttoon että perusteettomaan turvapaikanhakuun Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvapaikanhakijoina tulevien henkilöiden vastaanottorahan vähentämiseksi sellaiselle tasolle, ettei se muodosta vetovoimatekijää muihin Euroopan maihin verrattuna, sekä ryhtyy toimenpiteisiin, joilla saavutetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kuluista merkittävät säästöt vastaanottotoiminnan palvelutarjontaa ja kustannustasoa karsimalla.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen turvallisuusympäristö on tällä hetkellä verraten vakaa, mutta tilanne voi kärjistyä nopeastikin, kuten esimerkiksi Ukrainan kriisi on osoittanut. Siksi sotilaallisesta suorituskyvystämme ei pidä tinkiä.

Uskottavaa kykyä ei rakenneta kriisin koittaessa. Perussuomalaiset arvostaa Puolustusvoimien henkilökuntaa ja heidän tekemäänsä työtä. Edellytämme, että Puolustusvoimien määrärahat pidetään sellaisella tasolla, jolla Puolustusvoimien toimintakyky ei pääse heikkenemään nykyisestä vaan päinvastoin kehittyy pitkäjänteisellä tavalla.

Puolustusvoimat on maailman ja koulutustapojen muuttuessa lakkauttanut lukuisia varuskuntia vuosikymmenten aikana. Jotkut lakkautukset ovat olleet perusteltuja, mutta suuri osa on tehty vain säästösyistä ja ne ovat heikentäneet Puolustusvoimien koulutus- ja toimintakykyä.

Puolustustoimintojen riittävä alueellinen hajautus ei pelkästään edistä koko maan pitämistä puolustettuna, vaan se myös suojaa puolustustoimintoja hajauttamalla riskejä. Puolustusvoimien ensimmäinen tehtävä on koko maan puolustaminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että puolustushallintoa alueellistetaan muun muassa avaamalla uudestaan Kontiolahden ja Kauhavan varuskunnat.

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että Pohjois-Karjalan prikaatin uudelleenavaamisesta tehdään kattava selvitys Puolustusvoimien tarpeiden lähtökohdasta.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Suomen turvallisuuden ennalta ehkäisevän ja viimesijaisen varmistamisen tehtävä on Puolustusvoimilla, jonka on toimintojen koon, alueellisen sijoittumisen ja rahoituksen puolesta oltava kunnossa kaikissa tilanteissa.

Puolustusvoimat on joutunut sopeuttamaan menojaan kohtuuttomasti kuluvan vuosikymmenen aikana. Vaikka pieniä parannuksia tilanteeseen on tullut viime vuosina, kuten reservin määrän nostaminen lähemmäs tarvetta, tarvitaan lisää henkilökuntaa varusmiesten koulutustarpeisiin. Kantahenkilökunnan lisäämisen myötä reserviä voidaan kasvattaa takaisin kestävään määrään, eli noin 350 000 sotilaaseen, sekä yleistä koulutustasoa parantaa. Valitettavasti hallitus on kuitenkin tekemässä päinvastoin ja vähentämässä sopimussotilaiden määrää, joiden panos varusmiesten koulutuksessa on merkittävä.

Reservin taitojen ylläpitämiseen on panostettava enemmän ja reservin käyttöä rauhan aikana tehostettava. Kertausharjoituksissa koulutettujen määrä on laskenut 2000-luvun alun noin 30 000—35 000:sta sotilaasta noin 18 000:een sotilaaseen vuodessa. Määrää ollaan nostamassa yli 20 000:een, mutta se ei riitä pitkässä juoksussa. Myös maakuntajoukkojen toimintaedellytyksiä on lisättävä. Nyt laki tekee joukkojen käytöstä virka-apuna vähintäänkin hankalaa. Vapaaehtoinen, koulutettu ja testattu reservijoukko on syytä hyödyntää paremmin.

Jalkaväkimiinat ovat olleet historiallisesti merkittävä osa maanpuolustustamme. Jalkaväkimiina ei ole hyökkäysase vaan kustannustehokas puolustusase, jolla oli keskeinen merkitys uskottavan puolustuksen kannalta vihollisen liikkuvuuden rajoittajana.

Puolustusministeriön selvitystyöryhmä on todennut miinat edullisiksi ja tehokkaiksi sekä katsoo, ettei maavoimilla ole muita määrällisesti riittäviä asejärjestelmiä, joilla mekanisoidun hyökkääjän liike voitaisiin yhtä tehokkaasti hidastaa ja pysäyttää. Puolustusministeriö aikanaan vastusti Ottawan sopimukseen liittymistä, ja miinoista luopuminen vaikeuttaakin maamme puolustamista sekä lisää maahamme suuntautuvan maahyökkäyksen sattuessa merkittävästi puolustajien tappioita.

Kansainvälisen yhteisön näkökulmasta sopimukseen liittyminen ei ollut välttämätöntä, sillä sopimuksen ulkopuolelle ovat jättäytyneet muun muassa Yhdysvallat, Venäjä, Intia ja Kiina. Perussuomalaiset esittääkin, että maanpuolustuksen edellytysten turvaamiseksi hallitus aloittaa toimenpiteet Ottawan sopimuksesta irtautumiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Suomen puolustus nojaa laajaan reserviin ja asevelvollisuuteen. Asevelvollisuuden suorittamisen on oltava mahdollista niin, että talouden hoitoon liittyvät välttämättömyydet tulevat varusmiesaikana hoidetuiksi. Varusmiesten päiväraha on kuitenkin jäänyt pahasti ajasta jälkeen, eikä sen ostovoima ole kohtuullisella tasolla.

On erittäin tärkeää, että Suomella on oma toimintakykyinen aseellisuus. Se turvaa kriisiaikoina aseiden ja taistelutarvikkeiden saannin, vaikka maamme meri- ja ilmakuljetukset olisi katkaistu vihollisen toimesta. Kotimaisen puolustusteollisuuden menestys ei saa olla pelkästään kiinni ulkomaisesta viennistä, vaan myös Puolustusvoimien on aktiivisesti hankittava aseita ja taistelutarvikkeita kotimaasta. Myös Puolustusvoimien elintarvike- ja muissa päivittäistavaroiden ja palveluiden hankinnassa tulee painottaa kotimaisuutta työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin uusien vakituisten virkojen lisäämiseksi Puolustusvoimissa, jotta henkilöstövaje ja kouluttajapula saadaan korjattua pysyväällä tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit reservin kertausharjoitusten tason kohottamiseksi ja määrän nostamiseksi asteittain 25 000 reserviläiseen vuodessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla edistetään nuorten liikuntaharrastuksia ja yhteistyössä maanpuolustusjärjestöjen kanssa pyritään kohottamaan asepalvelukseen astuvien kuntoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Suomen eroamiseksi jalkaväki-miinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varusmiesten päivärahan nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus suuntaa Puolustusvoimien hankinnat mahdollisimman laajasti kotimaassa tuotettuihin ja valmistettuihin tuotteisiin työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden edistämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 74

Eduskunta edellyttää, että hallitus tiivistää nuorten opiskelun ja asevelvollisuuden katkeamattomaksi kokonaisuudeksi, että nykyisin esiintyviä ei-toivottuja taukoja palveluksen, pääsykokeiden ja opiskelun väliin ei pääsisi syntymään.

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii Puolustusvoimien hankintojen kotimaisuusasteen riittävästä tasosta, mikä edistäisi sekä työllisyyttä että huoltovarmuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa puolustusteollisuuden asevientilupien tarkoituksenmukaisen saannin, sillä vienti helpottaisi kotimaisen puolustusteollisuuden kannattavuutta ja siten ylläpitäisi kotimaista tuotantoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 77

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii HX-hankkeen yhteydessä teollisesta yhteistyöstä, mikä edistäisi puolustusteollisuuden työllistämistä ja tutkimustoimintaa ja lisäisi hankintojen elinkaaren ajalta huollon ja ylläpidon Suomessa tapahtuvaa osuutta.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Ajantasainen ja luotettava talousinformaatio on sekä toimivan kansalaisyhteiskunnan että myös informoidun taloudellisen päätöksenteon edistämiseksi tärkeää.

Suomen valtionhallintoa on vuosikymmenten ajan paisutettu ja henkilöstöä lisätty ilman kriittistä kokonaistarkastelua. Tästä on seurannut julkisten menojen lähes hallitsematon kasvu. Liittyminen Euroopan unioniin synnytti lisää kotimaistakin byrokratiaa sekä keskushallintoon että maakuntiin. Suuri osa kansallisesta päätösvallasta on siirtynyt Euroopan unionille, jonka oma byrokratia on valtava, ja Suomen nettomaksuosuus on iso ja kasvussa.

Suurimman vastuun veronmaksajien ja koko kansan etujen vastaisesta kehityksestä kantaa valtiovarainministeriö. Perussuomalaiset vaatii, että ministeriö ryhtyy toimenpiteisiin valtion virastojen ja laitosten uudistamiseksi ja tehostamiseksi. Tavoitteena tulee olla kansalaisten ja elinkei-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

noelämän edellytysten parantaminen ja avoimen sektorin painoarvon vahva lisääminen julkista hallintoa supistamalla talouden kuntoon saattamiseksi.

Koronapandemia johtaa väistämättä koko julkisen talouden syvään ja pitkäaikaiseen kriisiin. Jo pandemiaa edeltäneenä aikana Suomi eli yli varojensa. Sama tapahtuu muissa maissa ja erityisesti euromaissa, joihin Suomi valitettavasti on kohtalokkaasti kytketty. Koko euroalueen hajoaminen on todennäköistä. Siitä seuraa Suomelle vaikeat ajat, joihin on varauduttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 78

Eduskunta edellyttää, että hallitus julkistaa keskeisten esitystensä taustaoletukset ja laskentaperusteet lähteineen kattavasti ja kansantajuisesti talousarvioesitysten ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotka lisäävät omistusten julkisuutta erityisesti julkisesti listattujen yhtiöiden osalta. Omistustietoihin tutustumisen tulisi olla mahdollista nykyistä laajemmin ja kohtuullisin kustannuksin. Mahdollisuus tähän voitaisiin toteuttaa esimerkiksi aluehallintovirastojen yhteydessä. Kun eduskunta sääti uutta lakia arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta, eduskunta päätti samalla lisätä omistusten julkisuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii julkisen talouden tasapainottamissuunnitelman, jolla lasketaan siirto- ja kulutusmenoja tavoitteellisesti vuosittain niin, että valtion talous on tasapainossa vuonna 2027. Suunnitelma ei sisällä verojen tai maksujen korotuksia vaan perustuu valtion tehtävien priorisointiin sekä julkisen hallinnon menojen nettosäästöihin tuottavuuden kasvun avulla.

Vastalauseen lausumaehdotus 81

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää julkisen hallinnon kattavan ja vuosittain tavoitteellisesti kasvavan tehostamisen edellyttämät toimet digitalisaation, automaattisen päätöksenteon ja jatkuvan ketterän kehittämisen keinoin.

Vastalauseen lausumaehdotus 82

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa talousarvion kaikkien määrärahojen työllisyysvaikutuksia sisällyttämällä kaikkeen päätöksentekoon työllisyysvaikutusarvion.

10. Verotus ja tulli

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta rajamme säilyvät turvattuina myös rauhan aikana, on varmistettava Rajavartiolaitoksen ja Tullin riittävät resurssit. Tämä ennaltaehkäisee ennen kaikkea rikollisuutta, kuten ihmis- ja huumekauppaa sekä talousrikoksia.

Tullin toimintamenoihin on saatava enemmän resursseja harmaan talouden torjuntaan. Tullin yhteistyö poliisin kanssa harmaan talouden torjunnassa on ensiarvoisen tärkeää. Nopeastikin saavutettavissa oleva nettohyöty on laskettavissa kymmenissä miljoonissa euroissa, jos tuntuva lisäresursointi toteutetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.10.02 lisätään 5 000 000 euroa Tullin toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että Tullilla on käytössään riittävät resurssit, jotta erityisesti rajat ylittävää talousrikollisuutta sekä sähköiseen kaupankäyntiin liittyvää rikollisuutta pystytään torjumaan tehokkaasti.

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Ahvenanmaan maakunnalla on kansainvälisin sopimuksin vahvistettu itsehallinto. Ahvenanmaalle voidaan maksaa valtakunnan varoista lakisääteisen osuuden lisäksi ylimääräistä rahaa ja lisäävustusta harkinnan mukaan. Ahvenanmaalla on erityisoikeuksia ja -vapauksia. Vuosikymmenten aikana maakunnan taloudellinen kehitys ja valtion laaja tuki ovat johtaneet siihen, että tulo- ja varallisuustaso siellä on selkeästi muuta Suomea korkeampi. Perusteita maakunnalle osoitetun suuruiseen siirtoon valtion budjetista ei ole.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla Ahvenanmaan tasoitusmaksun taso lasketaan kohtuulliselle tasolle maakunnan velattomuus ja Manner-Suomeen verrattuna erittäin hyvä taloudellinen tilanne huomioiden.

90. Kuntien tukeminen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Kuntatalous on ollut pitkään tiukka. Tämä johtuu mm. kuntien lakisääteisten tehtävien kasvusta, tulopohjan heikkenemisestä, heikosta johtamisesta ja hallinnosta, virheellisistä ja huonosti suunnitelluista investoinneista ja korruptiotyypisistä menettelytavoista. Maaseutukuntien ahdinko johtuu suurelta osin epäonnistuneesta aluepolitiikasta, joka juontuu EU:n Suomen oloihin sopimattomista säädöksistä ja hallituksen politiikasta. Kuntatalous ei korjaannu lisärahoituksella vaan ongelmat ja epäkohdat korjaamalla. Kuntien tehtävät on priorisoitava. Kuntien on keskityttävä tärkeisiin tehtäväalueisiin.

Kunnille ei pidä säätää uusia tehtäviä ja velvoitteita kuten oppivelvollisuuden pidentämistä, vaan niitä tulee määrätietoisesti purkaa.

Koronapandemia on lisännyt kuntien ja kuntayhtymien tehtäviä ja kustannuksia. On perusteltua, että valtio on korvannut nämä poikkeukselliset menot. Korvaukset ovat kuitenkin kohdistuneet kunnittain epäoikeudenmukaisesti. Monet kunnat ovat saaneet koronakustannuksiinsa nähden ylikompensaatiota ja osa kunnista alikompensaatiota. Tämä on kansalaisten epätasa-arvoista kohtelua.

Syrjäytyminen ja koulupudokkuus ovat vakavia uhkia yksilölle itselleen sekä myös koko yhteiskunnalle. Hallituksen esitys oppivelvollisuuden laajentamisesta 18 ikävuoteen sekä toisen asteen koulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi on kallis hanke, jolla ei kuitenkaan ole mahdollista ehkäistä edellä mainittuja ilmiöitä. Perussuomalaiset katsovat, että uudistus tulisi peruuttaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa kuntia ja kuntayhtymiä edistämään hallinnon digitalisaatiota ja osoittaa valtionavustuksia hankkeisiin, joilla taloushallintoprosesseja yhtenäistetään ja pyritään yhtenäistämällä saavuttamaan taloushallintoprosesseissa digitalisaation mahdollistamat kustannussäästöt täysimääräisinä.

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin kuntatalouden kriisin ratkaisemiseksi mm. kunta—valtio-suhdetta uudistamalla ja kuntien tehtäviä karsimalla. Kuntia tulee myös kannustaa tarkastelemaan organisaatioitaan, päätöksentekoaan, toimintatapojaan, hankintojaan ja investointejaan äärimmäisellä kriittisyydellä.

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa alue-, rakenne- ja työllisyyspolitiikkaa kuntatalouden tulopohjan vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 88

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 89

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppivelvollisuuden laajentamisen perumiseksi ja lisää määrärahoja perusopetukseen.

92. EU ja kansainväliset järjestöt

69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Euroopan unioni on muuttunut Suomen jäsenyyden aikana sisämarkkinatyypisistä yhteistyö-alueesta lähes kaiken kattavaksi, keskusjohtoiseksi byrokratiaksi. Suomen nettomaksuosuus on kasvanut samalla, kun kansallinen päätösvaltaamme on kaventunut. Tämä kehitys ei vastaa sitä, mitä jäsenyydeltä odotettiin. Suomen etu on olla kansainvälinen ja kuulua laajaan eurooppalaiseen sisämarkkina-alueeseen, mutta ei jatkuvasti kansallista päätösvaltaamme kaventavaan ja läheisyysperiaatetta polkevaan liittovaltiotyypiseen unioniin.

EU:n koronan varjolla rakentama 750 mrd. euron suuruinen ns. kasvu- ja uudelleenrakennushasto (RRF) merkitsee Suomelle yhteensä noin 13 mrd. euron sitoumusta, josta noin 6,5 mrd. euroa on vastuuta yhteisestä velasta ja vastaava summa takuuta muiden jäsenmaiden mahdollisen maksukyvyttömyyden synnyttämästä vastuusta. Summat ovat historiallisen suuria ja merkitsevät erityisesti nykyisessä taloutemme kriisissä suurta riskiä vuosikymmeniksi eteenpäin.

Suomi rahoittaa noin 3,4 mrd. euron osuudella mm. Italiaa ja Espanjaa, joiden maksukyky on heikko ja merkitys Suomen vientiteollisuudelle on lähes olematon. Varat pitää käyttää tehokkaasti oman kansamme etujen mukaisesti mm. työllisyyden edistämiseen kotimaassa.

EU:n 750 mrd. euron tukipaketti on todellisuudessa yhteisvaluutta euron pelastamisoperaatio. Ilman tätä lahjarahaamme eteläisille euromaille niiden talous romahtaa ja euro kaatuu. Todennäköistä on se, että tämä paketti ei riitä pelastamaan yhteisvaluuttaa, vaan hyvin pian tarvitaan uusi ja isompi tukipaketti. Tälle tielle Suomen ei tule lähteä.

Tukipakettiin liittyy EU:lle syntyvä verotusoikeus. Se muuttaa unionin luonnetta oleellisesti. Perussuomalaiset vaatii Suomen EU- ja europolitiikan muuttamista siten, että kansamme etu toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Torjumme unionin liittovaltiollistamisen ja tukipaketin (RRF). Samalla torjumme uudet EU-verot ja unionin muuttumisen velka-tulonsiirtoyhteisöksi, jossa Suomi olisi maksajana.

Vaikka tukipaketin piti jäädä kertaluonteiseksi, välittömästi sen hyväksymisen jälkeen EU-komission esitykset Fit for 55 -ilmastopakettista on tuotu jäsenmaiden parlamenttien kommentoitaviksi. Paketti pitää sisällään EU:lle verotusoikeuksien ja budjettivallan siirtämistä sekä jäsenmaiden välisiä tulonsiirtoja lisääviä esityksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 90

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu EU/EMU-alueen liittovaltioistumisen, yhteisvastuun kasvattamisen ja sellaiset valtiosopimukset, jotka kasvattaisivat nettojäsenmaksuamme, ja laatii Suomelle suunnitelman EMU:n/euron hajoamisen varalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 91

Eduskunta edellyttää, että hallitus noudattaa tiukasti eduskunnan ilmoittamaa mietinnön VaVM 4/2021 vp kantaa epäsymmetrisen tulonsiirtounionin edistämisen torjumisesta ja EU:n takia tapahtuvan verorasituksen kasvamisen estämisestä.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Koulutus on investointi tulevaisuuteen ja tärkeä osa eriarvoisuuskehitykseen puuttumisessa. Perussuomalaiset kantaa huolta Suomen koko koulutusjärjestelmän toimivuudesta varhaiskasvatuksesta aina korkeimpaan tasoon asti.

Koulutuksen laadun ja sisällön on vastattava työelämän tarpeisiin. Perusrahoituksen ja -resurssien on oltava oikealla tasolla eikä niitä tule paikkailla erilaisilla hankkeilla ja kokeiluilla.

Hallituksen toimeenpanema kallis ja tehoton oppivelvollisuus uudistus ei koulutusjärjestelmän ongelmia ratkaise. Keskeinen ongelma on, ettei peruskoulu takaa kaikille riittäviä valmiuksia siirtyä toisen asteen opiskeluun.

Oppilashuollon palvelut tulisi säilyttää uusien hyvinvointialueiden sijaan jatkossakin kouluilla ja oppilaitoksissa, jotta ne olisivat saavutettavissa lähellä ja oikea-aikaisesti.

Työkaluja ja tietoisuutta oman talouden hoitamiseksi tulisi tarjota oppilaille nykyistä opetusta laajemmin jo peruskoulusta alkaen. Monen nuoren kohdalla velkaongelmiin ajautuminen saattaa merkitä koko elämän mittaisia vaikeuksia.

Pakollisen ruotsin kielen opiskelun sijaan haluamme vapaan kielivalinnan. Toinen kotimainen kieli tulee säilyttää vapaaehtoisena aineena myös ylioppilaskirjoituksissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 92

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa resursseja koko maassa eri koulutusmuodoille ja kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annettavaan koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sekä laaja-alaiseen tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 93

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lukutaidon parantamiseksi erityisesti poikien osalta, toisen kotimaisen kielen säätämiseksi valinnaiseksi ja tärkeiden maa-ilmankielten opetuksen lisäämiseksi kouluissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 94

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kylä- ja lähikoulujen sekä päiväkotien toimintaedellytykset ja oppilaiden kohtuulliset päivittäiset koulumatka-ajat.

Vastalauseen lausumaehdotus 95

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää ammatillista koulutusta lyhentämällä opintoaikoja ja nostamalla tasoa ottaen nykyistä paremmin huomioon erilaisten yritysten tarpeet.

Vastalauseen lausumaehdotus 96

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää oppisopimuskoulutusta ja laajentaa sitä useammalle ammattialalle ja edelleen parantaa sen ehtoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 97

Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa epätyypilliset koulutuspolut ja moduulipohjaiset opinnot. Tämä tarkoittaa siirtymistä oppilaitos- ja tutkintokeskeisyydestä kohti taito- ja osakokonaisuuskeskeisyyttä, mikä asettaa haasteita muun muassa oppilaitosten rahoitukselle ja niiden sääntelylle.

Vastalauseen lausumaehdotus 98

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää koko työiän aikaista täydennys- ja uudelleen koulutusta sekä huolehtii opettajien täydennyskoulutuksen vastaamisesta yritysmaailman tarpeisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 99

Eduskunta edellyttää, että hallitus keskittyy perusopetuksessa lopputuloksen tasoon siten, että valmistuvilla oppilailla olisi mahdollisimman korkea osaamistaso omiin henkilökohtaisiin edellytyksiinsä nähden. Samalla on pyrittävä varmistamaan, että kaikilla peruskoulusta valmistuneilla olisi osa-aluekohtainen minimiosaamistaso mm. lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen kaltaisissa perusasioissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 100

Eduskunta edellyttää, että hallitus ratkaisee sekä työvoimapulan että miesopettajien vähyys-
den varhaiskasvatuksen toimialalla.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 101

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin opintotukilain muuttamiseksi siten, että ammatillisten opintojen ohella tehdyt oppisopimusjaksot tulevat opintotuen piiriin.

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Sisäilmaongelmat ovat sekä oppimistehokkuutta että oppilaiden ja opetushenkilökunnan terveyttä haittaava ilmiö. Sisäilmaongelmat aiheuttavat myös merkittäviä kustannuksia terveydenhuololle ja myöhemmälle työkyvylle ja elämänlaadulle.

Monissa kouluissa kärsitään sisäilmaongelmista, ja ongelmat voivat pahimmillaan jatkua vuosikausia ennen kuin niitä edes yritetään korjata. Perussuomalaiset katsoo, että sekä opiskelijoilla että opettajilla koulutusasteesta riippumatta on oikeus terveelliseen työskentely-ympäristöön, ja tästä syystä välttämättömiin korjaustoimiin sisäilmaongelmista kärsivissä kouluissa ja päiväkodeissa on ryhdyttävä viipymättä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 102

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan opiskelijoille ja opetushenkilökunnalle terveellinen ja sisäilmaongelmista vapaa toimintaympäristö koulutusasteesta riippumatta.

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Voimassa olevan perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaan opetukseen osallistuvilla on oikeus saada "riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä". OAJ:n mukaan erityisluokkia on lakkautettu viime vuosina todella paljon, mutta tavalliseen luokkaan annettavaa tukea ei ole vastaavasti tilanteen niin vaatiessa lisätty.

Perusopetuksessa syntynyttä osaamisen vajetta tai haasteita hyvinvoinnissa ei voida ratkaista laajentamalla oppivelvollisuutta. Nykyisin 84 prosenttia nuorista suorittaa toisen asteen tutkinnon. Noin 16 prosentilla nuorista toisen asteen tutkinto jää suorittamatta. Ilman toisen asteen tutkintoa jäävien ongelmat eivät synny toisen asteen tutkinnon kynnyksellä, vaan vuosien mittaan oppivelvollisuusiän kuluessa.

Yleisopetuksen ryhmäkoot ovat suuria. Tehostetun tuen oppilaiden määrä on kasvanut, mutta se ei ole vaikuttanut erityisopettajien lukumäärään. Monissa kunnissa inkluusiomallia on jouduttu käyttämään säästökeinona, ja erityisopetusryhmiä on vähennetty järjestämättä korvaavaa tukea. Liian yleisiä ovat tilanteet, joissa erityisen tuen oppilaat opiskelevat koko-aikaisesti muun opetuksen yhteydessä täysin ilman tukitoimia.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Perusopetuksen inklusiomalli on johtanut monin paikoin siihen, että sekä yleisopetuksen että erityisopetuksen oppilaat alisuoriutuvat omalla tasollaan. Painopiste on siirrettävä korjaavasta työstä ennalta ehkäiseviin toimiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 103

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja käynnistää pilotoinnin koulurauha-asiamiesten käyttöönotosta perusopetuksen piirissä.

Vastalauseen lausumaehdotus 104

Eduskunta edellyttää, että hallitus säättää perusopetuslakiin oppilaan oikeuden luokanvalvojan ryhmänohjaukseen eduskunnalle tehdyn ed. Ari Koposen lakialoitteen (LA 31/2021 vp) mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 105

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy lainsäädäntömuutoksiin, jotta rehtori voi turvaamistoimena evätä osallistumisen opetukseen kolmen päivän ajaksi, jonka aikana oppilaan tukea edistettäisiin oppilashuollon toimesta, ja jotta oppilaan määräaikaisesta erottamisesta voisi päättää rehtori enintään kahden viikon määräajaksi.

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

21. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu viime vuosina rankalla kädellä. Tämä on käytännössä tarkoittanut opetuksen vähentämistä, kun opettajien määrää on karsittu. Koska laki ei säätele lähiopetuksen määrää ammattikouluissa, oppilaille voidaan tarjota itsenäisesti suoritettavia verkkokursseja tai muuta itsenäistä opiskelua. Kun vielä pari vuosikymmentä sitten ammattikouluissa opiskeltiin 38 tuntia viikossa opettajien ohjauksessa, nykyään lähiopetuksen määrä on enää 28 viikkotunnin tasoa ja muu opiskelu on opiskelijan omalla vastuulla.

Perussuomalaiset katsoo, ettei ammatillisen koulutuksen rahoitus ole riittävä, ja vaatii lisäpanostuksia ammatillisen koulutuksen laadun turvaamiseksi. Ammattikouluihin tulee turvata riittävä määrä sekä lähiopetusta että opettajia ja opinto-ohjaajia. Tavoitteet opettajien ja opinto-ohjaajien määrästä suhteessa opiskelijamääriin tulisi huomioida ja myöntää tähän tarkoitukseen riittävät määrärahat. Pandemia asettaa haasteita lähiopetuksen järjestämiselle, ja turvallisuusnäkökulmien huomioimiseen todennäköisesti tarvitaan lisäpanostuksia.

Talouselämän keskeinen tuotannontekijä on asianmukaisesti ja yritysälämän tarpeita vastaavasti koulutettu työntekijä. Joidenkin toimialojen kasvu edellyttää, että koulutuspanostuksia suunnataan vastaamaan muuttuneeseen tilanteeseen. Suomi tarvitsee jatkossakin ammattiosaajia, ja perussuomalaiset kantaa suurta huolta näiden ammattiosaajien kouluttamisesta ja osaamistason var-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

mistamisesta, jotta yrityksillämme on tarjolla osaavaa työvoimaa ja suomalaisilla nuorilla työtä. Parasta työvoimapulan paikkaamista on kouluttaa suomalaiset nuoret ammatteihin, joissa heillä on edellytykset työllistyä. Työvoiman tarve on suuri muun muassa ohjelmisto-, rakennus- ja sote-aloilla, joilla aloituspaikkojen määrää tulisikin lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 106

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti it-, rakennus- ja sote-alojen aloituspaikkojen lisäämiseksi ammatillisessa koulutuksessa, jotta työvoiman lisääntyvään kysyntään näillä aloilla voitaisiin vastata.

80. Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Suomessa on lähes 1 000 paikallismuseota, joista 730 on kuntien, yhdistysten ja säätiöiden ylläpitämiä. Paikallismuseot ovat kirjastojen jälkeen alueellisesti kattavin kulttuuripalveluverkostomme. Paikallismuseoissa on vuosittain yhteensä miljoona kävijää, niiden kokoelmissa on yhteensä 2,4 miljoonaa kohdetta ja hoidossa 3 000 rakennusta.

Paikallismuseot ovat pääosin ei-ammatillisesti hoidettuja museoita, joissa arvokasta vapaaehtoistyötä tekee vuosittain 10 000 ihmistä. Museoiden taloudellinen vaikuttavuus -tutkimuksen mukaan jokainen museokävijä kasvattaa museon lähialueen taloutta 32—49 eurolla. Monessa kotiseutumuseossa toimii myös alueen kotiseutuarkisto.

Kansallista kulttuuriamme on syytä vaalia ja paikoin raskastakin historiaamme tuntea ja ymmärtää. Mikään muu maa ei sitä Suomen puolesta tee, ja meillä on erityisen painavat syyt olla sinut menneisyytemme kanssa, sillä se auttaa meitä nykyhetkessä ja tulevaisuuden hahmottamisessa.

Suomessa olisi syytä olla Suomen itsenäisyyden museo, jossa kuvataan Suomen kansan vaiheet ja tie itsenäiseen Suomeen. Koska tämä hanke on laaja ja vaatii kaikkien poliittisten puolueiden tuen, niin tässä vaiheessa esitämme tukea Suomen itsenäisyyden kannalta olennaisille museoille, joita ovat mm. Sotamuseo, Panssarimuseo, Ilmatorjuntamuseo, Suomen Ilmailumuseo, Jalkaväkimuseo, Sotilaslääketieteellinen museo, Mobilia, Forum Marinum ja Museo Militaria, joka koostuu Pioneerimuseosta, Tykistömuseosta ja Viestimuseosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 107

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää tukea kotiseutumuseoille ympäri maata paikallishistorian tuntemuksen lisäämiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 108

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää rahoitusta kansallisesti tärkeiden museoiden toimintaan.

91. Nuorisotyö

50. Rahapelitoiminnan tuotot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Vuodesta toiseen poliittiset puolueet ovat saaneet valtiolta mittavia puoluetukiaisia. Puoluetukijärjestelmämme on kansainvälisesti katsoen poikkeuksellisen antelias. Varsinaisen puoluetukijärjestelmän lisäksi poliittisille nuorisojärjestöille maksetaan erillisiä tukia opetus- ja kulttuuriministeriön budjetista ja monet järjestöt nostavat tukia useilta eri tahoilta, kuten kuntien budjeteista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuelle on ollut tyypillistä "saavutetuista eduista ei tingitä" -toimintamalli, jossa takavuosien suurten puolueiden nuorisojärjestöjen tukisummat ovat jämähtäneet tietyille, varsin korkealle tasolle, josta ei tingitä, vaikka puolueiden painoarvo vähenisi merkittävästi. Vastaavalla tavalla niiden puolueiden, jotka ovat kasvaneet vasta tällä vuosikymmenellä, nuorisojärjestöt ovat saaneet merkittävästi pienempiä tukisummia. Tällainen menettely on epäreilu ja asettaa eri puolueiden nuorisojärjestöt hyvin eriarvoiseen asemaan keskenään.

Perussuomalaiset katsoo, että puolueiden tulisi tukea poliittisten nuorisojärjestöjensä toimintaa saamistaan puoluetukirahoista vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi puolueiden naisjärjestöjä tuetaan ja muu yhteiskunnan taloudellinen tuki poliittisille nuorisojärjestöille tulisi lakkauttaa. Tällöin puolue voisi itse osoittaa nuorisotoimintaansa tarpeelliseksi katsomansa rahoituksen, ja rahoituksen suuruus heijastelisi puoluetukien mukana puolueiden vaalimenestystä sekä keskinäisiä voimasuhteita. Erityisen perustelluksi leikkauksen tekee se, että Veikkauksen tuottoennuste on laskenut merkittävästi koronakriisin seurauksena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 29.91.50 vähennetään 5 000 000 euroa poliittisten ja sellaisiksi tulkittavien nuorisojärjestöjen tukemiseen osoitetusta määrärahasta.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

Suomalainen arvostaa maaseudun rauhaa ja puhdasta luontoa. Myös kotimainen ruuantuotanto tulee nostaa sille kuuluvaan arvoonsa. Jokainen on vapaa valitsemaan ruokapöytänsä mitä haluaa, mutta kotimaisen ruuantuotannon leimaaminen ja viherpesu tiettyä ruokavaliota tuputtamalla on lopetettava. Perussuomalaiset kunnioittaa valinnanvapautta ilman aatteellista pakkosyöttöä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Kotimaisella ruuantuotannolla on suuri merkitys sekä työllisyyden, ruokaturvallisuuteen että huoltovarmuuden kannalta. Jos ruuan omavaraisuusaste laskee, olemme mahdollisessa kriisitilanteessa muiden armoilla. Lisäksi kotimainen ruuantuotanto on puhdasta, usein antibioottivapaata ja ilmastoystävällistä, kun kuljetusmatkat pysyvät kohtuullisina tuotantopaikalta ruokapöytään.

Terveellinen ruoka on myyntituote, josta ollaan valmiita myös maksamaan. Haluamme tukea ja helpottaa uusien kauppayhteyksien syntyä niin, että tuotanto kohtaa tarpeen entistä paremmin. Tämä edellyttää, että myös viljelijöille eli alkutuottajille on tarjottava apua ja palveluja markkinointiin, kuten muillekin yrittäjille.

Kotimainen puhdas ruoka on hyvinvoinnin ja turvallisuuden perusta. Maatalouden pitkään jatkunut heikko tuottavuus, EU-politiikan säädösviidakko, sääoloista johtuneet satomenetykset, Venäjän boikotti ja mm. vähittäiskaupan keskittyminen ovat syöneet kannattavuutta. Vuoden 2021 poikkeuksellisen heikko sato sekä energian ja lannoitteiden voimakas hintojen nousu ovat ajaneet tuhannet tilat vararikon partaalle. Viljelijät joutuvat harkitsemaan kylvämättä jättämistä keväällä. Syksyllä 2022 uhkaa pula eräistä tuotteista. Omavaraisuus ja huoltovarmuus ovat uhattuina.

Maaseudun ja alkutuotannon pelastamiseksi tarvitaan pikaisia toimenpiteitä. Vuorineuvos Reijo Karhinen ehdotti vuonna 2019 monia toimenpiteitä kotimaisen elintarviketalouden tuottavuuden parantamiseksi. Yksi oli viljelijän osuuden lisääminen elintarvikkeiden myyntihinnasta. Monet toimenpiteet hallitus on jättänyt toteuttamatta.

Pien- ja perheviljelmän edellytykset on säilytettävä Suomessa. Taloudellisesti kannattava ja eteenpäin pyrkivä tila vastaa yhteiskunnan haasteisiin työllistämällä, investoimalla ja huolehtimalla hyvin eläimistä. Hyvinvoiva maatalousyrittäjä on eläinten hyvinvoinnin turva.

Maatalousväestön tulotason on vastattava yleistä tulokehitystä, ja siksi Suomessa tulee säätää elintarvikeketjun tulolaki. Tämä takaisi, että kuluttajien maksamasta hinnasta kohtuullinen osuus menee alkutuottajille, jalostukselle sekä kuljetuksiin ja kaupalle. Rakennemuutos ja tehostaminen ovat vähentäneet elintarvikesektorin työpaikkoja, mutta sektorin merkitys ei kuitenkaan ole vähentynyt, koska haluamme yhä syödä puhdasta kotimaista ruokaa.

Perussuomalaisten mielestä esimerkiksi kotimaisen turpeen ja puunkäytön lisääminen tulee huomioida budjetissa ja kestävään metsänhoitoon on panostettava lisävaroja yksityistä metsänhoitoa tukemalla (Kemera). Jotta kaikki metsäsektorilla oleva potentiaali saataisiin jatkossa hyödynnettyä, on talousmetsien elinvoimaisuus turvattava.

Perussuomalaisten mielestä tehokas, mutta samalla kestävä metsänhoito luo taloudellista kestävyyttä ja turvaa sekä mahdollistaa metsäteollisuuden kehittämisen ja säilymisen Suomessa.

Monin paikoin Suomea maatalouslomittajista on huutava pula. Lomittajien koulutustarve on kasvanut muun muassa karjakokojen suurentumisen sekä tilojen koneellistumisen myötä, ja tämän vuoksi onkin vaikeaa löytää lomittajia, joilla on riittävä käytännön kokemus ja tietotaito.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että maatalousyrittäjille kuuluva mahdollisuus loimaan on turvattava, jotta yhteiskunnallisestikin tärkeä kotimainen ruuantuotanto olisi houkuttelevampi ala jatkossa. Kyse on myös tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistämisestä, sillä tyytyväinen isäntäväki jaksaa pitää parempaa huolta eläimistään. Perussuomalaiset esittää lisätoimia maatalouslomittajien määrään ja koulutukseen.

Suomen tulee viimeiseen asti pitää kiinni siitä, että metsäpolitiikka on kansallisissa käsissä ja Suomen tulee olla vaikuttamassa aktiivisemmin EU:n metsiin liittyvien politiikkatoimien valmisteluun.

EU vaatii hiilinielujen kasvattamista ja puuttuu muun muassa metsien hoitoon, maankäyttöön sekä raaka-aine- ja energiantuotantoon EU-maissa. Suunnitelmat laittavat EU-maat eriarvoiseen asemaan, sillä ne vaikuttavat erityisesti metsäisten maiden talouteen ja niiden sosiaaliseen kestävyteen negatiivisesti. Metsäisenä maana Suomi on siis kärsijänä. EU:n metsien hakkuukiellot voivat johtaa pahimmassa tapauksessa siihen, että tuotanto siirtyy EU:n ulkopuolelle, koska puupohjaisten tuotteiden kysyntä vain kasvaa tulevaisuudessa. Toisekseen Suomessa metsää kasvaa jatkuvasti enemmän kuin sitä kaadetaan — kiitos vastuullisen ja ammattimaisen kotimaisen metsänhoidon.

Suomessa metsien merkitys tulonlähteenä on suurempi kuin muualla EU:ssa, sillä metsätilojen keskikoko on yli kaksinkertainen unionin keskiarvoon verrattuna. Tästä syystä Suomen kannalta on olennaista, että alueelliset olot huomioidaan ja eurooppalaiset metsienkäytön periaatteet perustuvat tutkittuun tietoon.

EU pyrkii erityisesti ilmastopolitiikan varjolla ottamaan haltuunsa ja päätösvaltaansa metsäpolitiikan. Keski- ja Etelä-Euroopan jäsenmaat ovat tuhonneet metsänsä. Päätösvalan siirtyminen unionille koskisi siten lähinnä vain Ruotsia ja Suomea. EU:n tavoitteet metsien suojelun lisäämiseksi ovat kohtuuttomia. Ne tuhoaisivat Suomen metsäteollisuuden. Suomessa metsien hoito on korkeatasoista. Suojelu ja talouskäyttö ovat tasapainossa. Jotta näin on jatkossakin, hallituksen tulee yksiselitteisesti ja voimakkaasti torjua EU:n ja erilaisten muiden tahojen pyrkimykset saada metsäpolitiikka unionin päätösvaltaan.

Maatalous on syvässä ahdingossa pitkäaikaisen kustannus- ja hintakehityksen johdosta. Kesän 2021 heikko sato pahensi tilannetta. Energian ja mm. lannoitteiden hintojen viimeaikainen voimakas nousu uhkaa ensi kevään kylvöjä ja kesän satoa. Tuhansia maatiloja on vaarassa ajautua kustannuskriisiin myötä lopettamiseen, osa konkurssin kautta. Elintarviketalouden omavaraisuus ja sen myötä kansallinen huoltovarmuus ovat vakavasti uhattuina.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä ehdottaa, että hallitus toteuttaa kansanedustaja Juha Mäenpään lakialoitteen (LA 54/2021 vp) mukaisesti maatalouden tuotantorakennusten vapauttamisen kiinteistöverosta. Aloitteen on allekirjoittanut 38 kansanedustajaa viidestä eri eduskuntaryhmästä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 109

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen maa- ja elintarviketaloudessa turvataan kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaava tuotanto keskeisissä tuotteissa. Tämä toteutetaan parhaiten kansallisella tuella, joka vähentää samalla viljelijöiden hallinnollista taakkaa sekä hallintomenoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 110

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa maatalouden kannattavuutta niin, että viljelijät saavat muihin ammattiryhmiin verrattavan tulotason.

Vastalauseen lausumaehdotus 111

Eduskunta edellyttää, että hallitus nykyisen tukikauden jälkeen tulevissa EU:n CAP-neuvotteluissa tulee hyväksymään vain sellaisen ratkaisun, joka yksinkertaistaa järjestelmää ja lisää kansallista päätösvaltaa ja EU:n rahoitusneuvotteluissa turvaa maatalouden ja maaseudun kehittämisrahoituksen tukitason.

Vastalauseen lausumaehdotus 112

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viljelijöiden uuden julkisvetoisen satovahinkovakuutusjärjestelmän, jossa pyritään huomioimaan yksityisen vakuutusjärjestelmän kokeemukset ja havaitut puutteet.

Vastalauseen lausumaehdotus 113

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämisohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 114

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo petopolitiikan, jolla susien määrä kohtuullistetaan ja petovahingot korvataan täysimääräisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 115

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin valkoposkikahvien määrän voimakkaaksi vähentämiseksi ja niiden viljelijöille aiheuttamien vahinkojen täysimääräiseksi korvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 116

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin merkinnän saamiseksi elintarvikkeisiin sen varmistamiseksi, että kuluttaja saa tiedon tuotteen alkuperästä ja tuotantotavan eettisyydestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 117

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin pienten aktiivitalallisten tukemiseksi vai-
mentaakseen tilamäärien jatkuvaa laskua ja helpottaakseen pientilallisten ahdinkoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 118

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvataksaan maatalouslomituk-
sen maatalousyrittäjien jaksamisen helpottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 119

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin salametsästyksen ehkäisemiseksi
muun muassa valvontaa parantamalla ja rangaistuksia tehostamalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 120

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suomenhevosen julistamiseksi
Suomen itsenäisyyden juhlaeläimeksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 121

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin maatalouden tuotanto-
rakennusten kiinteistöveron poistamiseksi viljelijöiden kustannuskriisin helpottamiseksi
sekä kansallisen omavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 122

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin maatalouden akuutin
kustannuskriisin ratkaisemiseksi mm. energian hintaa alentamalla, tuotantorakennusten
kiinteistöveron poistamalla ja alkutuottajan osuuden kasvattamiseksi elintarvikeketjussa.

Vastalauseen lausumaehdotus 123

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu yksiselitteisesti ja jyrkästi EU:n pyrkimykset kaa-
pata metsäpolitiikka haltuunsa.

20. Maa- ja elintarviketalous

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset haluavat nähdä maaseudun sekä elinvoimaisena että monimuotoisena myös tu-
levaisuudessa. Maaseutu on maamme turva ja voimavara. Suomalainen arvostaa maaseutua sekä
puhdasta kotimaista ruokaa. Jo tämänkin johdosta haluamme turvata suomalaisen maataloustuo-
tannon siten, että koko maassa pystytään edelleen asumaan ja harjoittamaan maataloutta.

Samaten haluamme puolustaa suomalaista maaseutua ja työteliästä maaseutuyrittäjyyttä. Viljeli-
jöiden ammattitaidolle on annettava sille kuuluva arvostus. Työskentelemme myös vahvasti sen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

eteen, että viljelijöiden kohtuullinen tulotaso turvataan liitännäiselinkeinot huomioiden. Liitännäiselinkeinojen hyödyntäminen on tärkeää, jotta maaseutu pystyttäisiin pitämään elävänä.

Viime vuosikymmeninä sekä maataloussektorilla että koko maaseudulla on haluttu keskittyä tilakokojen suurentamiseen viljelijän kustannuksella. Tämä on seurausta EU:n harjoittamasta yhteisestä maatalouspolitiikasta. Taas on tulossa viljelijöille tulojen alennus seuraavan EU:n yhteisen maatalousbudjetin (2021—2027) myötä, mikä näkyy tukien voimakkaana alenemisena. Tämä puolestaan johtuu pitkälti vihervaateiden lisääntymisestä edelleen. Tällainen kehitys on tarkoittanut sitä, että pientilojen maat on pitänyt myydä halvalla investointitukia saaville suurtiloille lisämaiksi, että saadaan kaupunkien sosiaaliluukuille muutama entinen viljelijä lisää. Jotta tällainen maaseudun autioittamislinja saataisiin pysäytettyä, Perussuomalaiset esittävät suomalaiselle pienviljelijälle tukea siten, että sitä voisivat saada tilalliset aktiiviviljelijät, joiden tilako ko on maksimissaan 5—40 hehtaaria (ha). Tuki maksettaisiin maatalouden kansallisista tuista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 124

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pienviljelijöiden tukemiseksi.

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valtion hyvinvoinnin edellytykset lähtevät niistä luonnonvaroista, joita sillä on. Luonnonvarat eivät kuitenkaan muutu itsekseen talouden käyttövoimaksi ja synnytä uusia teollisuuden ja palvelujen aloja, vaan koko klusteria pitää ensin kehittää ja mahdollistaa toiminta lainsäädännöllä ja luomalla turvalliset ja ennustettavat puitteet luonnonvarojen hyödyntämiseen. Osa luonnonvaroistamme on ominaisuuksiltaan ainutlaatuisia, mikä tuo automaattisesti kansainvälistä kilpailukykyä. Osa niistä on myös uusiutuvia, mikä takaa pitkäaikaisen hyödyntämisen mahdollisuuden ja siten klusterien syntymisen. On myös muistettava, että maa, joka saa elantonsa etenkin uusiutuvista luonnonvaroista, todennäköisemmin pitää luonnostaan huolta ja edellyttää sitä myös muilta mailta.

Perussuomalaiset muistuttavat, että vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää tietyillä alueilla maassamme, niin tähän sektoriin ei tarvitse syöttää määrärahoja liikaa esimerkiksi ilmastopolitiikan ja ideologian varjolla. Ympäristönsuojelu on enemmän kuin luonnonsuojelua ja ilmastonmuutoksen torjuntaa. Kestävä ympäristönsuojelu on kokonaisuus, joka vaikuttaa positiivisesti koko yhteiskuntaan, ihmisten hyvinvointiin ja talouteen. Nyt näin ei tapahdu johtuen hallituksen ylikireästä ilmastopolitiikasta. Niin ikään suomalaisilla pystytään säilyttämään ainutlaatuiset jokamiehenoikeudet, jotka mahdollistavat luonnosta nauttimisen (ml. retkeilyn ja metsästyksen) muutoinkin kuin liialla luonnonsuojelulla ja siihen rinnastettavilla toimilla.

Samaten tietyissä tapauksissa ao. henkilöstön palkkaamisesta tulisi pidättäytyä, sillä nykyisilläkin resursseilla pärjätään — varsinkin, kun nykyresursseja kohdennetaan paremmin. Sen sijaan suomalaiseen ympäristöosaamiseen, tutkimus- ja kehitystyöhön sekä viennin edistämiseen sijoit-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

taminen taas kannattaa taloudellisesti paremmin kuin yltiöpäinen poliittinen vihreä ideologia unionin elpymisvälineineen, jota nykyinen maamme hallitus harjoittaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 30.40.22 vähennetään 20 000 000 euroa luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen liittyviin henkilöstömenoihin ehdotetusta määrärahasta siten, ettei vastaavaa määrää henkilöstöä palkata määräaikaisiin luonnonsuojelua valmisteleviin työtehtäviin, ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 125

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan hyvä metsänhoito sekä puuraaka-aineen mahdollisimman kattava ja tarkoituksenmukainen käyttö. Tavoitteena tulee olla Suomen asema puurakentamisen huippumaana, puupohjaisten tuotteiden innovatiivinen kehittäminen sekä sellaisen puuaineksen, jota ei pystytä hyödyntämään muussa teollisessa tuotannossa, mahdollisimman tehokas hyödyntäminen energiantuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 126

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä ryhtyy toimenpiteisiin turvealan yrittäjien konkurssien estämiseksi ja turpeen energiakäytön turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 127

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen kansallisen suotalousohjelman, jossa kartoitetaan suoalueiden kaupallisen hyödyntämisen mahdollisuudet, yhdessä elinkeinoelämän kanssa.

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Kemera-ohjelman tarkoituksena on edistää metsien kestävä hoitoa ja käyttöä ja täten taata myös riistalle suojaa, mikä auttaa samaten metsästäjiä pitämään luonnonsuojelua yllä metsästyksen kautta. Ohjelma yhdistää erityisellä tavalla puuntuotantoa turvaavia metsänhoito- ja metsänparannustoita, luonnontuhoista aiheutuvia metsän uudistamistoita ja biologista monimuotoisuutta ylläpitävää luonnonhoitoa ja -suojelua.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä muistuttaa, että Kemera-ohjelman tavoite on tärkeä. Tämän johdosta esitämme määräaikaisena lisäyksenä ao. ohjelmaan 10 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.44 lisätään 10 000 000 euroa Kemera-ohjelmaan metsäluonnon hoidon edistämiseen määräaikaisesti ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 128

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Kemera-ohjelman määrärahan korottamiseksi.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Euroopan komission heinäkuussa julkaiseman jättimäisen Fit for 55 -ilmastopaketin tavoitteena on laskea EU:n hiilidioksidipäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja auttaa tekemään maanosasta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Kyseessä on valtava sääntelypaketti, jonka vaikutukset olisivat maallemme kohtalokkaat.

Paketissa on runsaasti kansalaisia ja yrityselämää haittaavia osia. Esimerkiksi päästökaupan laajentuminen meri- ja tieliikenteeseen sekä rakentamisen todella ankara sääntelyn kiristys toisivat lisää menoja yrityksille samaan aikaan, kun tarvitaan massiivia lisäpanostuksia investointeihin ja uusiin teknologioihin. Lisäksi muun muassa vaatimukset autojen päästöttömyydestä, bioperäisen ja fossiilisen polttoaineen sekoitesuhde, ruuhkamaksut, sähköistymisestä seuraavat velvoitteet ja lämmityskustannukset osuvat rankalla kädellä veronmaksajien kukkaraan.

Erityisesti merenkulun ottaminen osaksi EU:n nykyistä päästökauppajärjestelmää tarkoittaa suurta lisälaskua Suomelle. Esitys ei huomioi miltään osin Suomen talvimerenkulun erityisolosuhteita eikä etäisyyksiä. Merenkulku on Suomelle elintärkeää, ja ulkomaankaupastamme lähes 90 prosenttia kulkee meritse, ympäri vuoden, kaikissa sääolosuhteissa.

Hallituksen ilmastopolitiikka lisää kansalaisten kustannuksia, kiristää verotusta ja lisää velkaa. Se myös heikentää suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja tuhoaa suomalaisten yritysten toimintaedellytykset.

Pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maassa hyväkuntoinen ja logistisesti järkevä liikenneverkosto on ehdoton edellytys elinkeinoelämän toiminnalle sekä kansalaisten hyvinvoinnille asuinpaikkaan katsomatta. Toimiva infrastruktuuri luo toimintaedellytykset yrityksille, yhteisöille ja yksilöille. Pyrkimyksillä toteuttaa EU-velvoitteitakin kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa hallitus nostaa tarpeettomasti sähkön, lämmityksen ja autoilun hintaa.

Väylämaksuja peritään Suomessa kauppamerenkulkua harjoittavilta aluksilta. Lähes 90 prosenttia Suomen ulkomaankaupasta tapahtuu meriteitse. Koska Suomi on viennin näkökulmasta saari, poistamalla väylämaksu kokonaan voidaan osittain kompensoida teollisuudelle ja muille yrityksille muutenkin korkeita logistiikkakustannuksia. Väylämaksujen nollaus elvyttää myös matkustajaliikennettä.

Perussuomalaiset esittää ammattidieselin käyttöönottoa, jossa ammattiliikenteelle palautettaisiin tietty osa dieselkuluista. Tämä parantaisi suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja voisi vaikuttaa myös kuluttajahintoihin laskevasti.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Suomessa dieselin polttoainevero on Euroopan korkeimpia, ja jo kahdeksassa Euroopan maassa on käytössä järjestelmä, jossa kuljetusyritys saa maksupalautusta tankatusta polttoaineesta. EU sallii ammattidieselin käytön, ja esimerkiksi Ranska palauttaa ammattiliikenteelle yli 11 senttiä litraa kohden.

Lisäksi parafiinisen dieselin verotukea ei tule pienentää. Eurooppalaiset kilpailijamaat tukevat fossiilisia polttoaineita käyttäviä teollisuusyrityksiään joko suorilla tai veropoliittisilla tuilla, ja Suomen on tehtävä samoin, jotta olemme kilpailukykyinen maa.

Raskas liikenne aiheuttaa tiestön merkittävää kulumista, ja ulkomaiset yhtiöt ovat ajoneuvo- ja polttoaineveroja maksamattomina vapaamatkustajia, jotka aiheuttavat julkiselle sektorille kuluja, mutta eivät osallistu niiden kattamiseen. Tästä syystä on otettava käyttöön raskaan liikenteen tienkäyttömaksu, jolla pystytään keräämään noin 40 miljoonaa euroa vuosittain. EU-maana Suomi ei voi ulottaa tienkäyttömaksua vain ulkomaisiin toimijoihin, joten maksu on kerättävä kaikilta. Maksu kompensoidaan suomalaisille raskaan liikenteen toimijoille ammattidieselin käyttöön otolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 129

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa Kyberturvallisuuskeskuksen rahoituksen riittäväälle tasolle, jolla keskus voi kehittyä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiinsa, ja että keskuksen itsenäinen asema turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 130

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii ennakoivasti tietoverkkojen riittävästä kapasiteetista.

Vastalauseen lausumaehdotus 131

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, joilla henkilötunnuksen käyttäminen henkilöllisyyden toteamiseen lainan hakemisen yhteydessä sekä sellaisissa kaupan muodoissa, joissa maksu ei tapahdu ostotapahtuman yhteydessä, säädetään rangaistavaksi. Oikeustoimi, jossa osapuolta ei ole tunnistettu vahvan tunnistautumisen keinoin, on samalla säädettävä pätemättömäksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 132

Eduskunta edellyttää, että hallitus korjattaessa taksivuudistuksessa ilmenneitä epäkohtia pitää tavoitteinaan maaseudun taksipalvelujen palauttamista, harmaan talouden kitkemistä taksialalta sekä matkustajien turvallisuuden varmistamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 133

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 134

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maaseudun tiestön asianmukaisen hoidon ja kunnossapidon koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 135

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii turvaamaan riittävät ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 136

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sen, että TEN-T-ydinverkkoon kuuluvien väylien rahoitus järjestetään tämän hallituskauden kuluessa ja toteutus vuoteen 2029 mennessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 137

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa rahtiliikenteen toimintaedellytykset lauttaliikenteessä myös RoRo- ja RoPax-alusten osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 138

Eduskunta edellyttää, että hallitus yhtenäistää satamien luotsimaksuista aiheutuvia kustannuksia alueellisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 139

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo kansalaisille mahdollisuuden suunnata maksamaansa Yle-veroa vastaavan määrän paikalliselle tai aatteelliselle radiolle/tv:lle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi ensi sijassa uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 140

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa päärataverkon ja sen haarojen parantamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 141

Eduskunta edellyttää, että pandemian hellittäessä hallitus panostaa lentotoiminnan kehittämiseen edistämällä Suomen asemaa lentoliikenteen solmuna eli hubina, työnimellä Helsinki Hub.

Vastalauseen lausumaehdotus 142

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää lentotoimintaa kehittämällä lentokenttiä etenkin pohjoisessa muun muassa Lapin matkailuelinkeinotoiminnan ja kotimaisen ja ulkomaisen turismin virkistämiseksi.

10. Liikenne- ja viestintäverkot

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Väylämaksun poistaminen kokonaan auttaisi etenkin merenkulkua ja helpottaisi kyseiselle elinkeinolle tulleita taloudellisia rasituksia. Muutos parantaisi suomalaisten yritysten asemaa kansainvälisessä kilpailussa. Muutos vaikuttaisi hintoja laskevasti sekä vienti- että tuontisektorilla, joten siitä saatavat talouden dynaamiset vaikutukset ovat todennäköisesti merkittävät. Väylämaksuja ei peritä esimerkiksi Ruotsissa, mikä on yksi Ruotsin eduista maiden välisessä taloudellisessa kilpailussa. Koronasta toivuttaessa talouden ja yritysten elvytystoimena tämä olisi perussuomalaisista mitä parhainta teollisuuspolitiikkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 143

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu meriliikenteen väylämaksujen keräämisestä.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Väyläverkon hyvä ja luotettava laatu on pitkien välimatkojen, runsaiden tavarakuljetusten sekä vaihtelevien vuodenaikojen maassamme erittäin tärkeää. Hyvä väyläverkko osaltaan myös vaikeuttaa alueellisten erojen kasvua ja siten vähentää tarvetta maan sisäisille tulonsiirroille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 144

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii rataverkon kehittämisohjelman, johon sisältyy tärkeiden ratayhteyksien kapasiteetin parantamistarpeet, mahdollisuudet nopeuksien poistamiseen, turvalaitteiden uudistaminen sekä tasoristeysten poistaminen.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Yleisradiosta on esitetty huomattavasti arvostelua. Etupäässä epäkohtana on pidetty Yle-veroa. Yle-veron lakkauttamista koskien pantiin vireille myös kansalaisaloite (Yle-vero on lakkautettava 15.5.2016, OM 15/52/2016). Kansalaisaloite keräsi 22 670 kannatusilmoitusta. Toisaalta vuonna 2016 Yle-vero poistui 300 000 pienituloisimmalta (Ylen rahoitusta ja asemaa miettineen yleisparlamentaarisen työryhmän yhteisymmärrys 30.6.2016).

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Arvostelu on kohdistunut myös siihen, ettei Yle ole poliittisesti sitoutumaton. Tämä ilmenee mm. poliittisesti valitusta hallintoneuvostosta. Hallintoneuvoston jäsenet valitsee eduskunta vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Tästäkin syystä myös Yleisradion ohjelmistoa on pidetty epätydyttävänä. Toisaalta Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ään sisältynyt säännös julkisen palvelun ohjelmatoimintaa koskeneesta "monikulttuurisuuden edistämisestä" muutettiin lailla (28.6.2017/436) suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Keskeistä on, että tiedotusvälineet vaikuttavat aktiivisesti siihen, mistä keskustellaan.

Yleisradiota on pidetty nykyaikana myös tarpeettomana, koska internetin käyttö tärkeimpänä viestintävälineenä on kiistaton. Erityisesti sosiaalinen media on varsinkin nuorten käytössä, ja sen kattavuus on maailmanlaajuinen. Myös kaupallinen media on laajentunut merkittävästi. Yleisradiota ylläpidetään verorahoilla, ja sitä koskevaa sääntelyä selittävät merkittävällä tavalla myös taloudelliset taustatekijät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 145

Eduskunta edellyttää, että hallitus ohjeistaa Yleisradiota supistamaan toimintojaan merkittävästi, ja tästä syntyvillä kustannussäästöillä on laskettava Yle-veroa.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Koronapandemian jälkeen talouskasvun käynnistäminen ja velkakestävyyden tavoittelu on entistäkin tärkeämpää. Käytännössä se tulee edellyttämään yrittäjyyden ja työllisyyden lisäämistä eli muun muassa vaikeasti työllistettävien työllistymisen auttamista, uudelleen kouluttamista, työn perässä muuttamisen helpottamista, oikein mitoitettua ja suunnattua aluepolitiikkaa sekä valikoidua maahanmuuttopolitiikkaa.

Aloittavan yrittäjän arki on hankala, sillä monet lakisääteiset velvoitteet käynnistyvät heti toiminnan aloittamisen jälkeen tai jo alhaisilla tulotasolla. Osaltaan tämä saa monet välttämään yrittäjyyttä, ja etenkin pienimuotoisen ja sivutoimisen yrittäjyyden harrastaminen on vaikeaa. On myös muistettava, että monille eri syistä vaikeasti työllistyville yrittäjyys on ainoa keino myydä työpanostaan sellaisilla ehdoilla, jotka kelpaavat myös asiakkaille.

Tätä yrittäjän taloushallinnon taakkaa helpottamaan on nykyään perustettu useita laskutuspalveluyrityksiä, jotka huolehtivat laskutuksesta, arvonlisäveron tilittämisestä, lakisääteisistä vakuutuksista ja niin edelleen. Kyseisten yritysten olemassaolo on seurausta siitä, että valtio ei ole onnistunut tarjoamaan helppokäyttöistä, asiakkaan ehdoilla toimivaa, suoraviivaista ja yhden luukun periaatteella toimivaa järjestelmää. Vaikeakäyttöisyys lisää virheiden ja kustannusten määrää, mikä lannistaa pää- tai sivutoimiseksi yrittäjäksi haikailevia ja tuo aiheutonta kilpailuetua varttuneemmille yrityksille ja lisäksi ruokkii harmaata taloutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Aloittavan yrittäjän yksi kompastuskivistä on yrittäjän eläkevakuutus YEL. Se on pakollinen työtulon ylittäessä noin 8 000 euroa vuodessa. Etenkin aloittavalle palvelualan yrittäjälle YEL-maksu näyttäytyy 19 prosentin verona, joka peritään koko työtulolta, kun työtulo ylittää YEL-alarajan. Tämä luo yrittäjälle kannustimen välttää YEL-alarajan ylittämistä. Suomen Yrittäjät on aiemmin esittänyt, että yrittäjän pakollisen eläkevakuuttamisen alaraja tulisi nostaa työttömyysturvan alarajalle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 146

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kustannustehokkaan pienyrittäjän työtilimallin, jolla kevennetään yrittäjän taloushallinnollista taakkaa ja kannustetaan yrittäjäksi ryhtymiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 147

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää alueellisena pilottihankkeena yksinyrittäjien toimintaedellytyksien ja aseman parantamista koskevan hankkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 148

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo maaliskuun 2022 loppuun mennessä eduskunnalle tiedonantona suunnitelmansa Suomen talouden saattamiseksi kasvun ja velkakestävyys-tielle koronapandemian väistymisen jälkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 149

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää työperäisen maahanmuuton saatavuusharkin-nan ja lisäksi panostaa kotimaisen työvoiman elinikäiseen oppimiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 150

Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää työperäisten oleskelulupien sekä sosiaaliturvan piiriin kuulumisen ehtoja. Erityisesti on palattava aiemmin vallinneeseen tilanteeseen, jossa EU:n ulkopuolisille henkilöille oikeus sosiaaliturvaan tuli vain kohtalaisten työtulojen ja karenssin jälkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 151

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinnittää työllisyystoimenpiteissään erityistä huomiota alityöllistyviin väestöryhmiin, kuten osatyökykyisiin ja ikääntyneisiin kansalaisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 152

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laadukkaan bitumin tuotannon turvaamiseksi kotimaassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 153

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kuntapuolella kokeiluna pitkät, 24 kuukauden palkkatuet kaikkein heikoimmassa asemassa oleville työttömille työnhakijoille.

Vastalauseen lausumaehdotus 154

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa työelämän ja yritystoiminnan akateemiseen tutkimukseen ja kehittämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 155

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii alue- ja elinkeinopolitiikassa vahvistamaan kunkin alueen luontaisten elinkeinojen edellytyksiä ja kilpailuetujen vahvistamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 156

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää EU-tuet työllisyyttä lisääviin ja elinkeinoja vahvistaviin kohteisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 157

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo nuorten yrittäjien kannustejärjestelmän, jolla varmistetaan, että yläkoululaisten keskuudessa vallitseva yrittäjyyden korkea suosio ei hiipuisi opintojen jatkuessa toisella asteella.

Vastalauseen lausumaehdotus 158

Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee yrityskummitoimintaa, jossa hiljaista tietoa omaavien yrittäjyydestä eläköityneiden tai konkurssin läpikäyneiden henkilöiden osaamista ja kokemusta siirretään eteenpäin.

Vastalauseen lausumaehdotus 159

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää politiikan ja työ- ja yrityselämän toimijoiden välisiä tiedonvaihtoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 160

Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää elinkeinopolitiikan painopisteitä säilyttävästä ja ylläpitävästä tukipainotteisesta toiminnasta kohti kasvua ja työllistämistä tavoittelevia yrityksiä ja toimialoja.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 161

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii edistämään taloudellisten ekosysteemien muo-
dostumista ja pysymistä Suomessa, jotta arvoketjusta ja arvonalisäyksestä mahdollisimman
suuri osa säilyisi Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 162

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää pienydinvoimaloiden rakentamista. Erityisesti
kaukolämmön tuotannossa ja aluepolitiikassa tämä tulee olemaan ratkaisevan tärkeää il-
mastotavoitteidenkin kannalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 163

Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa yrittäjille henkilökohtaisen konkurssin ja
uudelleen yrittämisen tilaisuuden.

Vastalauseen lausumaehdotus 164

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa työvoimapalveluita yhteistyössä kuntien ja
työnantajien kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 165

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää säätely- ja lupaliiketoimintaa esimerkiksi hen-
kilön ammattitaidon toteamisen menettelyä keventämällä ja lupien voimassaoloaikoja pi-
dentämällä.

Vastalauseen lausumaehdotus 166

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii helpottamaan kevyt- ja sivuyrittäjyyden byro-
kraattista taakkaa yrittäjyyden lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 167

Eduskunta edellyttää, että hallitus estää ulkomaisen työvoiman alipalkkauksen, mikä eh-
käisee halpatyömarkkinan syntymistä sekä muuten vaikeasti torjuttavissa olevaa rajat ylit-
tävää rikollisuutta.

01. Hallinto

05. Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Kotimaahamme suuntautuvan matkailun edistämisen pitäisi tapahtua kannattavaan ja taloudelli-
sesti kestäväään liiketoimintaan pyrkimisen ehdoilla, hyödyntäen teknologisia muutoksia ja kul-
loinkin vallitsevia muotivirtauksia. Koronarokotusten ja koronarajoitusten purkamisen jälkeen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

todennäköisesti koetaan jonkinasteinen matkailubuumi, ja Suomen on pystyttävä hyödyntämään tilanne.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 168

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa koronapandemian väistymistä ennakoiden Business Finlandin toimintamenoja matkailun edistämiseksi Business Finlandin Visit Finland -ohjelman osalta.

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Malminetsintä on osoittanut Suomessa elpymisen merkkejä muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen. Suomessa malmia etsivät lähinnä kanadalaiset ja australialaiset yhtiöt. Kiinnostus kohdistuu erityisesti kupariin, nikkeliin ja kultaan. Suomen kaivospolitiikka on ollut liian epäitsekästä ja kansallisen edun vastaista: Suomi on käytännössä julistanut mineraalinsa koko maailman yhteiseksi omaisuudeksi siten, ettei suomalaisilla ole mineraaleihin ulkomaalaisia parempaa oikeutta eikä kaivoksista peritä erillistä kaivosveroa. Suomen tulee uudistaa kaivospolitiikkaansa kansallisen edun näkökulmasta ja luoda edellytykset kotimaisen malminetsintään ja kaivosteollisuuden keskittyvän yhtiön toiminnalle varmistaakseen, että jatkossa suurempi osa kaivostoiminnan voitoista jää Suomeen.

Teknologinen kehitys ja huoli ilmastonmuutoksesta ovat johtamassa tilanteeseen, jossa akkuteollisuuden tarvitsemien raaka-aineiden kysyntä on todennäköisesti kasvamassa, ja Suomen jo tunnetut ja todennäköisesti löydettävissä olevat raaka-aine-esiintymät voivat siten jatkossa näytellä merkittävää roolia teollisen tuotannon ja klusteriosaamisen kasvussa.

Yleisellä tasolla yritystukia olisi pystyttävä säännöllisesti uudelleentarkastelemaan ja tarvittaessa myös lakkauttamaan, jos esimerkiksi jonkin toimialan tai yrityksen saama väliaikaiseksi kaaavailtu yritystuki ei ole johtanut kannattavuuden paranemiseen tai investointien lisääntymiseen tai jos nopeampaa kasvua ja tehostumista olisi saavutettavissa suuntaamalla tuki jollekin toiselle toimialalle tai yritykselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 169

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kotimaista malminetsintää ja kaivosteollisuutta erityisesti akkutoimialan kehittämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 170

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus karsii viipymättä haitalliset, tehottomat ja kilpailua vääristävät elinkeinotuet kuitenkin niin, että maatalouden tuet turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 171

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ripeästi pienten ja keskisuurten yritysten viennin tehostamiseen malleja, kuten kansainvälisiä kokonaistoimituksia tavoittelevat konsortiot.

Vastalauseen lausumaehdotus 172

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa turpeen energia- ja muun käytön ottaen huomioon vesistöjen suojelun.

41. Energiatuki (arviomääräraha)

Lämmön- ja energiantuotannon tukijärjestelmään esitämme muutosta kotimaisen raaka-aineen osuuden kasvattamiseksi. Sahoilla on paljon purua ja kuorta, joka ei mene polttoaineeksi tai jatkojalostukseen. Tämä johtuu tukijärjestelmän epäkohdista, jotka tulee korjata.

Biokaasuhankkeet ovat ilmastonmuutoksen torjunnan, kiertotalouden edistämisen sekä energiahuollon ja -omavaraisuuden kannalta tärkeitä. Lisäksi kyseiset hankkeet ovat merkittävä mahdollisuus maamme taloudelle sekä myöhemmin mahdollisesti myös vientiala osaamisen ja teknologian saralla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 173

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa kotimaisten sahojen sivutuotteiden jatkojalostukseen ja hyödyntämiseen sähkön ja lämmön tuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 174

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää hallitusohjelmassa esitettyjä biokaasuhankkeita jatkamalla jo käynnistettyjen hankkeiden vaikutuksien ja palautteen seurantaa ja tarvittaessa päivittää säädöksiä ja selvittää valtiontukikysymyksiin liittyviä ongelmia ripeällä aikataululla.

48. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)

Tuulivoiman teknologiseen kehitykseen nähden ylimitoitettut tuotantotuet ovat johtaneet voimalakapasiteetin ja tukimäärärahojen nopeaan kasvuun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 175

Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi ja vähentää tuulivoimaloiden aiheuttamia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 176

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valmistellakseen lakiesityksen viranomaiselle asetettavasta tuulivoimaloiden purkuvakuuksien rahastosta, vakuuksien riittävästä koosta sekä vakuuksien asettamisesta, hallitsemisesta ja käyttämisestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 177

Eduskunta edellyttää, että hallitus yhtyy toimenpiteisiin teollisen kokoluokan tuulivoimaloiden rakentamisen saattamisesta ympäristöluvanvaraiseksi ympäristönsuojelulakia muuttamalla.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

40. Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Lappiin kohdistuva matkailu on nostanut suosiotaan ennen pandemiaa, ja erityisesti kiinalaisturistien määrä on kasvanut. Lappiin kohdistuvalla matkailulla on potentiaalia kasvaa pandemian jälkeen. Matkailutuloja lisätäkseen hallituksen tulisi varautua pandemian väistymiseen ja huolehtia, että kasvua haittaavia pullonkauloja poistetaan muun muassa edistämällä suorien lentojen operoimista Kiinasta Lapin kentille.

Matkailualan jakamis- ja alustatalouden kehittämiseksi tulee myös ryhtyä kehittämistoimiin, jotta tällä sektorilla voidaan vastata paremmin alan tulevaisuuden haasteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 178

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa edellytykset koko maan asumiskelpoisena pitämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 179

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia taantuvien alueiden elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen alueelta poismuuton hillitsemiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

43. Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki (arviomääräraha)

Perussuomalaisten mielestä päästökaupan kompensaatiotukijärjestelmän korvaava sähköistämistuki on teollisuuden näkökulmasta selvästi edeltäjänsä huonompi ratkaisu. Sähköistämistuen maksimimäärää on rajoitettu, jolloin päästöoikeuksien ja energian reipas kallistuminen aiheuttaisi kyllä valtiolle merkittävät päästöoikeushuutokauppatulot, mutta tämän maksun yrityksille suoritettavan palautuksen osuus pienenesi. Toiseksi, tuen saamisen edellytyksiin on lisätty uutta ehdollisuutta. Perussuomalaisten mielestä suunniteltu sähköistämistuki on hylättävä ja vanhan kompensaatiotukijärjestelmän käyttöä on jatkettava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 180

Eduskunta edellyttää, että hallitus keskeyttää sähköistämistuen valmistelun.

(46.) Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)

Perussuomalaisten mielestä päästökaupan kompensaatiotukijärjestelmän korvaava sähköistämistuki on teollisuuden näkökulmasta selvästi edeltäjänsä huonompi ratkaisu. Sähköistämistuen maksimimäärää on rajoitettu, jolloin päästöoikeuksien ja energian reipas kallistuminen aiheuttaisi kyllä valtiolle merkittävät päästöoikeushuutokauppatulot, mutta tämän maksun yrityksille suoritettavan palautuksen osuus pienenesi. Toiseksi, tuen saamisen edellytyksiin on lisätty uutta ehdollisuutta. Perussuomalaisten mielestä suunniteltu sähköistämistuki on hylättävä ja vanhan kompensaatiotukijärjestelmän käyttöä on jatkettava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 181

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa käyttöön teollisuudelle maksettavan päästökauppakompensaation.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Lähellä yritys- ja työelämää tapahtuva oppiminen on niille, joille lähtökohtiensa tai elämäntilanteensa takia perinteinen opiskelu ei sovi, usein sopivin vaihtoehto. Valtion velvollisuus ja etu on turvata työikäisten sujuva oppiminen työelämän murroksessa. Palkkatyön ja opiskelun yhdistävä oppisopimuskoulutus on erinomainen väylä osaamisen päivittämiseen etenkin aikuisiällä. Oppisopimuskoulutuksen käyttöalaa on siksi laajennettava. Lisäksi käytännön työssä ammattitaitonsa hankkineille tarvitaan nykyistä joustavampia malleja saada osaamistaan vastaava tutkinto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 182

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa ja kehittää oppisopimuskoulutuksen käyttöä.

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Suomessa maahanmuuttajille on asetettu aivan liian vähän vaatimuksia kotoutumisen suhteen. Pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tarjotaan paljon palveluita, mutta vaaditaan vähän vastinetta. Perussuomalaisten mielestä vastuu kotoutumisesta tulee siirtää sanktioiden uhalla maahanmuuttajille itselleen: maahanmuuttajia on vaadittava opettelemaan suomen kieli, omaksumaan suomalainen kulttuuri, työllistymään sekä elättämään itsensä ja perheensä. Ongelmamaista Suomeen suuntautuvaa maahanmuuttoa on rajoitettava, ja ne maahanmuuttajat, jotka ovat haluttomia tai kykenemättömiä kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, on palautettava takaisin lähtömaihinsa.

Työperäistä maahanmuuttoa edistettäessä on puolestaan kiinnitettävä huomiota työperäisen maahanmuuton laatuun, koska edes työperäinen maahanmuutto ei ole julkisen talouden kannalta läheskään aina hyödyllistä. Halpatyövoima tulee kalliiksi yhtäältä suomalaiselle työntekijälle ja toisaalta julkiselle sektorille, koska matalapalkkaisen työperäisen maahanmuuttajan elämistä on kompensoitava tulonsiirroilla. Lisäksi Suomeen halpamarkkinoille töihin tulevien maahanmuuttajien työllisyysaste tippuu kaikissa maaryhmissä kantaväestön alle jo muutamassa vuodessa. Taloudellisten ja muiden ongelmien kannalta on siten melko yhdentekevää, saapuuko henkilö Suomeen työperäisenä maahanmuuttajana halpatyömarkkinoille vai turvapaikanhakijana. Työvoimapulaan on lähtökohtaisesti vastattava maan sisäisin toimenpitein.

Onnistunut kotoutuminen edellyttää riittävän laajoja sekä syviä kotoutustoimia, että voidaan varmistua mahdollisimman monen maahanmuuttajan riittävän hyvistä edellytyksistä osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan täysipainoisina jäseninä. On vältettävä nykyistä tilannetta, jossa suurin osa esimerkiksi humanitaarisista maahanmuuttajista on työelämän ulkopuolella vielä vuosien kuluessa Suomeen saapumisesta.

Tulevien sosiaalimenojen pienentäminen ja verotulojen kasvattaminen voivat tehdä tässä hetkessä kotoutustoimista kannattavia sijoituksia, mutta vain sillä edellytyksellä, että kotouttamistoimet ovat oikeasti kotoutumista edistäviä. Samanaikaisesti on ymmärrettävä, että käytettävissä olevat taloudelliset resurssit ovat rajalliset.

Korkean verotuksen, kalliiden asumiskustannusten ja humanitaarisille maahanmuuttajille hyvän sosiaaliturvan yhdistelmä on luonut tilanteen, jossa Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohde työperäiselle maahanmuutolle, mutta se on yksi maailman houkuttelevimmista, ellei houkuttelevin, kohde sellaisille henkilöille, joille kattava, elinikäinen ja vastikkeeton sosiaaliturva on vetoimatekijä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 32.50.03 vähennetään 8 000 000 euroa kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseen ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 183

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää kotouttamistoiminnan seurantaan mittarit ja kriteerit sekä asettaa kotouttamistoimenpiteille enimmäiskeston.

Vastalauseen lausumaehdotus 184

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää käytössä olevien kotouttamistoimenpiteiden tehokkuuden sekä luopuu sellaisista kotouttamistoimenpiteistä, jotka eivät edistä maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja kannustavat ylläpitämään maahanmuuttajille kantaväestöstä erillisiä palvelumuotoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 185

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vähennetään kotouttamisen kuluja merkittävästi sekä lisätään prosessien tehokkuutta.

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Suomen kannalta hyödyllistä maahanmuuttoa on työperäinen maahanmuutto, ja työ on parasta kotouttamista. Suomalainen yhteiskunta ei kuitenkaan aseta vastuuta kotoutumisesta juurikaan maahanmuuttajalle itselleen, kun kyse on humanitäärisestä maahanmuutosta. Jotta maahanmuuttajalla olisi motivaatiota kotoutua Suomeen ja suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä elättää itse itsensä sekä osallistua hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitoon, maahanmuuttajille ei tulisi maksaa muista yhteiskunnan jäsenistä poikkeavia korvauksia tai muita etuuksia.

Kotouttamistoimeksi riittää kansalliskielen opetus, johon osallistumisen tulee olla pakollista. Tulkkauspalveluita ei tule maksaa veronmaksajien rahoista Suomessa pysyvästi oleskeleville henkilöille, vaan oleskeluluvan saamisen ehdoksi on asetettava sellainen kielitaito, että henkilö pystyy selviytymään yhteiskunnassa ilman tulkkipalveluiden käyttöä. Vaihtoehtoisesti henkilö voi järjestää halutessaan tulkkipalvelut itse ja maksaa kustannukset omista varoistaan. Edellä mainituin perustein perussuomalaisten valiokuntaryhmä esittää kotouttamiskorvauksiin varatun määrärahan poistamista talousarviosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 186

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kotouttamisen kulujen maltillis-
tamiseksi tiukalla maahanmuuttopolitiikalla ja vaatimalla kotouttamistoiminnalta tulos-
vastuullisuutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Perussuomalaiset haluaa auttaa niitä, jotka eivät pysty itse auttamaan itseään, ja antaa äänen niille, joiden ääntä ei yhteiskunnassamme riittävästi kuunnella. Haluamme varmistaa lapsillemme terveellisen ja turvallisen ympäristön, jossa kasvaa ja oppia. Haluamme, että kenenkään suomalaisen ei tarvitse tinkiä ruuasta voidakseen hankkia tarvitsemansa lääkkeet eikä kenenkään tarvitse työskennellä tai opiskella vuosikausia ympäristössä, jossa sairastuu.

Kiusaamiseen tulee puuttua muutenkin kuin pelkästään puheiden tasolla ja mielenterveysongelmista kärsiville tulee järjestää heidän tarvitsemansa apu. Perussuomalaiset asettaa omat kansalliset etusijalle sen sijaan, että hukkaisimme rahat muiden taskuihin. Haluamme turvata hyvän vanhustenhoidon, kotihoidon, omaishoidon, saattohoidon sekä vammaispalvelut yhdenvertaisesti koko Suomessa.

Suomessa joka kymmenes lapsiperhe on köyhä. Lapsiperheköyhyys kolminkertaistui 1990-luvun laman jälkeen vuoteen 2007 mennessä, eikä ongelmaa ole saatu 2010-luvulla korjattua. Lapsiperheiden köyhyyttä ovat heikentäneet tulonsiirtojen reaaliarvon aleneminen sekä monet verotuksen ja maksujen muutokset. Perussuomalaiset katsoo, että perhetukijärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä lapsiperheiden toimeentulon ja hyvinvoinnin takaamiseksi ja syntyvyyden kääntämiseksi kasvuun.

Omaishoitajia on tuettava heidän raskaassa ja vaativassa tehtävässään. Omaishoitajissa on sekä ikääntyneitä että nuorempia henkilöitä, ja heille kaikille tulee tarjota mahdollisuus myös pysyä läheistensä hoitajina. Omaishoidon tuki on merkittävästi pienempi kuin omaishoidon yhteiskunnalliset säästöt muun muassa hoitomenojen osalta ovat. Omaishoidon tuen verovapaus sekä lakisäästeiden vapaapäivien toteutumisen varmistaminen auttaisivat pienituloisia omaishoitajia pärjäämään arjessa.

Vakuutuslääkäreiden asema suomalaisessa terveydenhuollossa on ollut erikoinen. Vakuutuslääkärit ovat voineet laatia arvionsa potilaasta ilman, että heidän tarvitsee allekirjoittaa asiakirjoja "kunnian ja omantunnon kautta" toisin kuin muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön. He ovat voineet päätöksissään kävellä yliopistollisten sairaaloiden erikoislääkäreiden todistusten yli ja evätä korvaukset potilasta itse tapaamatta. Maksamatta jätetyt satojen miljoonien eurojen korvaukset ovat jääneet vakuutusyhtiöiden kassaan ja omaisuudeksi. Summa on jaettu osinkoina osakkeenomistajille, valtiolle ja kunnille sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöille, ja kärsijöinä ovat olleet kansalaiset.

Tämä epäoikeudenmukaisuus on korjattava muuttamalla lakia siten, että vakuutusyhtiöiden korvaus- ja eläkepäätökset tehdään lähtökohtaisesti vakuutetun oman lääkärin diagnoosin pohjalta. Korvaustilanteissa vakuutusyhtiöihin tulee soveltaa käännettyä todistustaakkaa siten, että vakuutusyhtiö voi vapautua korvauksen maksamisesta vain, jos se kykenee lääketieteellisin perustein todistamaan diagnoosin, jolla korvaus vakuutetulle maksettaisiin, olennaisilta osin virheelliseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Saattohoito on hyvää ja arvokasta potilaan hoitamista lähestyvän kuoleman edessä. Saattohoidon tulisi olla hyvinvointivaltioon kuuluvana subjektiivinen oikeus, nykyisin pehmeämpien normien varassa olevien saattohoitopaikkojen riittävän määrän tulee olla kirjattu lakiin ja myös saattohoitohenkilöstön ammatillinen osaaminen tulee varmistaa. Nykylainsäädäntö ja pehmeämmät ohjaukeinot, kuten saattohoitosuositukset, eivät nykyisellään pysty turvaamaan hyvää saattohoitoa jokaiselle sitä tarvitsevalle. Saattohoidon järjestämisessä ja osaamisessa on vaihtelua eri puolilla Suomea, samoin kuin saattohoitoa tarvitsevia on enemmän kuin saattohoitopaikkoja. Terveystenhuollon taloudellisten resurssien heikentyminen ja yleinen yhteiskunnallinen eriarvoistuminen voivat lisäksi vaarantaa hoidon oikeudenmukaisen saatavuuden. Nykytilan korjaamiseksi tarvitaan laki, jossa määritellään hyvän saattohoidon edellytykset. Laki takaisi hyvän hoidon saatavuuden jokaiselle saattohoitoa tarvitsevalle koko Suomessa. Laki on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pikaisesti. Hallituksen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin huolehtiakseen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kouluttamisesta erityisesti saattohoidon, toimintakyvyn arvioinnin ja teknologian saralla.

Suomessa liian moni nuori voi pahoin, ja jopa neljänneksellä on diagnosoitu mielenterveyden ongelmia. Huolimatta panostuksista nuorisotyöhön emme ole onnistuneet tavoittamaan sitä kohderyhmää, joka on eniten tuen tarpeessa. Kolmas sektori muodostaa tukiverkkoa ja lähipiiriä erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa oma perhe ei sitä tarjoa, ja on moniongelmaisille nuorille luontevampi auttajataho kuin viranomainen. Erityisesti kiusaaminen syrjäyttää lapsia hyvinkin nuoresta iästä alkaen. Kouluyhyvinvointia tukeva työ pitää tuoda mukaan koulun arkeen luontevasti ja myönteisesti: osoittamalla lapsille, kuinka tärkeää on pitää huolta toisesta ja kannustaa. Kouluihin tarvitaan tavoitetta tukevia kampanjoita ja vierailukäyntejä. Perussuomalaiset vaatii hallitukselta toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman laatimiseksi vahvistamaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä tehostamaan koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Perhehoito on vähemmän tunnettu hoidon muoto. Suomessa tulisi hyödyntää ja tukea perhehoitoa koko maassa laajemmassa mittakaavassa kuin nyt tapahtuu. Myös vanhusten hoitoa voidaan mielestämme tuoda mukaan perhehoitoon.

Sote-uudistukseen liittyy merkittäviä riskitekijöitä. Uudistuksessa hyvinvointialueita luodaan huomattavan suuri määrä ja HUS:n toiminta-alue pilkotaan. Hyvin toimivia kokonaisuuksia ei kannata pilkkoa, ellei tästä ole osoitettavissa konkreettisia hyötyjä, ja toisaalta sote-järjestäjien koko pitäisi määrittää niin, että palveluiden järjestäminen on riittävän vankilla harteilla. Uudistuksen toimeenpanon pääasiallisena tavoitteena tulee olla laadukkaiden sote-palveluiden tarjoaminen mahdollisimman lähelle asiakasta kohtuullisin kustannuksin yhteiskunnalle.

Yksinyrittäjien määrä on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Samanaikaisesti yksinyrittäjien merkitys koko yhteiskunnalle on kasvanut. Toimivien yritysten lukumäärän kasvu on toivottavaa. Työ ja yrittäminen vaikuttavat talouden kykyyn luoda uusia työpaikkoja ja hyvinvointia. Yrityskannan muutoksiin voidaan vaikuttaa lainsäädännöllä, yritysveroituksella ja yritystuilla. Pienyrittäjän heikkoon asemaan, kun yritystoiminta ei menesty suunnitellulla tavalla, pitää saada muutos. Yksinyrittäjien tukemiseksi tulee parantaa konkurssi-, työttömyys-, työterveys-, tapaturma- ja muuta vastaavaa turvaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja samansuuruudesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Samansuuruudesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä.

Suomessa on 1,25 miljoonaa yksin asuvaa ihmistä. Suuri osa elää yksin omasta valinnastaan joutuessaan vapaaehtoisesti. Joukkoon kuuluu kuitenkin myös henkilöitä, jotka kärsivät monenlaisista ongelmista, jotka ovat seurausta yksinäisyydestä tai joiden syy on yksinäisyys. Työttömyys, terveysongelmat, heikko ravinto, päihteet, hylätyksi ja tarpeettomaksi itsensä kokeminen sekä muut vastaavat seikat synnyttävät syrjäytymisvaaran. Yksinäisyyteen ja sen aiheuttamiin ongelmiin ei ole juuri lainkaan kiinnitetty huomiota. On tarpeen luoda toimenpideohjelma ratkaisujen etsimiseksi yksinäisten elinolojen, yhteiskuntaan palautumisen ja kuntoutumisen parantamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 187

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat ja omaishoidettavien sijaishoito on laadukasta, sekä selvittää mahdollisuudet omaishoitajien hoitopalkkion säätämiseksi verovapaaksi siten, että omaishoitajat eivät menetä oikeuttaan eläkekertymään, tai vaihtoehtoisesti selvittää mahdollisuudet ottaa verotuksessa käyttöön omaishoitajavähennys.

Vastalauseen lausumaehdotus 188

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perhehoidon saamiseksi tunnetuksi ja sen varmistamiseksi, että ikääntyneiden mahdollisuutta päästä perhehoitoon tuetaan yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 189

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lääkkeiden vuosiomavastuun vähentämiseksi summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Vastalauseen lausumaehdotus 190

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin diabeteslääkkeiden omavastuuosuuden pienentämiseksi siten, että hoidollisista syistä kalliimpien lääkkeiden käyttäjiksi joutuneiden taloudellinen rasite ei olisi liian suuri.

Vastalauseen lausumaehdotus 191

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 192

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää perhetukijärjestelmää siten, että lapsiperheiden tuloerot supistuvat, perheiden valinnanvapaus säilyy ja kaikille perheille taataan riittävä toimeentulo.

Vastalauseen lausumaehdotus 193

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sairaanhoidon maksujen järjestelmän uudistamiseksi siten, että järjestelmästä tulisi yhtenäinen ja asiakasmaksuista kohtuullisia.

Vastalauseen lausumaehdotus 194

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa lääkekorvauksia pieni- ja keskituloisten osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 195

Eduskunta edellyttää, että hallitus nopeuttaa tason 0,7 mukaisen hoitajamitoituksen voimaan saattamista hoitohenkilökunnan jaksamisen ja työssä pysymisen varmistamiseksi sekä hoidon korkean tason turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 196

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee eduskunnalle esityksen saattohoitolaiksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 197

Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää huolta terveydenhuollon ammattilaisistamme ja valmistelee pitkittyneen koronaepidemian johdosta koronalisän maksamisen hoitajille esimerkiksi Oulun mallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 198

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lain muuttamiseksi siten, että vakuutusyhtiöille ja vakuutuslääkäreille säädetään totuusvelvoite ja käännetty todistetaakka työkyvyttömyyseläkehakemuksia käsiteltäessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 199

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa työtä itsemurhien ehkäisemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 200

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja ja tehostaa koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 201

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että sotiemme veteraanit saavat elämänsä loppuun asti täysimääräisesti kuntoutus- ja kotiin vietävät palvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 202

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksinyrittäjien konkurssi-, työttömyys-, työterveys-, tapaturma- ja muun vastaavan turvan parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 203

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa STEA:n tuotosta 150 miljoonan euron apupotin asunnottomien, syrjäytyneiden, koulupudokkaiden ja muiden vastaavista ongelmista kärsivien tukemiseen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 204

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä uusii ruoka-apujärjestöjen tukijärjestelmän ja korottaa ruohonjuuritason toimijoiden tukia.

Vastalauseen lausumaehdotus 205

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo "hoitajat kotimaahan" -toimenpideohjelman, jolla pyritään houkuttelemaan Suomesta ulkomaille lähteneitä sairaanhoitajia takaisin.

Vastalauseen lausumaehdotus 206

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan nopean työllistymisen kannustimen.

Vastalauseen lausumaehdotus 207

Eduskunta edellyttää, että hallitus pienentää kotihoidontuen kannustinloukkua oikeudenmukaisella tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 208

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii toimenpideohjelman yksinäisyydestä kärsivien elinolojen parantamiseksi ja syrjäytymisen estämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 209

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Länsi-Pohjan keskussairaalan lisäämiseksi terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momenttiin laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköksi.

01. Hallinto

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Aluehallintovirastojen koostaman selvityksen mukaan useilla kunnilla on vaikeuksia toteuttaa lastensuojelun tehtäviä määräajassa. Lastensuojelulain mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava seitsemän arkipäivän kuluessa. Lastensuojelutarpeen selvityksen on puolestaan valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Tämä ei monessa kunnassa toteudu. Monilla kunnilla on ollut ongelmia myös muun muassa lastensuojelun henkilöstömäärissä, sijaishuollon valvonnan toteutumisessa ja menettelytavoissa. Osaavia ja ammattitaitoisia työntekijöitä ei ole tarpeeksi, ja heillä on aivan liikaa asiakkaita. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että lastensuojelun työntekijämäärä on korjattava sellaiseksi, että lastensuojelulain mukaiset vaatimukset kyetään täyttämään ja lastensuojelun asiakkaille kyetään tarjoamaan heidän tarvitsemaansa palveluita laadukkaasti ja oikea-aikaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 210

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin kriisiytyneen lastensuojelun ongelmien ratkaisemiseksi.

02. Valvonta

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Terveidenhuollon valvonnasta säädetään muun muassa kansanterveyslaissa, erikoissairaanhoidolaissa, mielenterveyslaissa sekä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa. Lakeihin sisältyvät säännökset valvontaviranomaisen tarkastusoikeudesta. Toimintayksiköiden toimintaa julkisessa ja yksityisessä terveydenhuollossa valvovat Valvira ja aluehallintovirastot.

Aluehallintovirasto voi tarkastaa palvelujen tuottajan tai itsenäisen ammatinharjoittajan toiminnan, toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Hallintolain 39 §:n mukaan viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Näin ollen tieto tarkastuskäynneistä välitetään terveydenhuollon toimintayksiköihin etukäteen ennen tarkastusta ja varsinaisille yllätystarkastuksille pitää olla erityinen peruste.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on parhaillaan käynnissä säädösvalmistelu laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta. Kokonaisuuteen on tarkoitus sisällyttää tarkemmat säännökset palvelunjärjestäjien ja palveluntuottajien omavalvonnasta ja niiden seurannasta. Tarkastustoiminta on kuitenkin keskeisimpiä keinoja hoiva- ja palvelukotien sekä muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden toiminnan asianmukaisuuden valvontaan. Ehdotankin, että terveydenhuollon valvontaa koskevia lakeja tulisi muuttaa niin, että tarkastuskäynnit perustuisivat aina yllätykseen. Tällöin valvontaviranomaiset voivat paljastaa terveydenhuollon yksiköissä olevat väärinkäytökset ja potilasturvallisuutta vaarantavat tekijät.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 211

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muuttaakseen terveydenhuollon valvontaa koskevia säännöksiä, jotta toimintayksiköihin tehtävät tarkastuskäynnit eivät olisi koskaan ennalta ilmoitettuja.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Nepsyjä eli neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavia henkilöitä on Suomessa arvioiden mukaan noin 10 prosenttia väestöstä. Näihin lasketaan ihmiset, joilla on esimerkiksi ADHD, ADD, kielellinen erityisvaikeus, asperger tai Touretten oireyhtymä.

Usein autismin kirjon oireet jäävät kokonaan tunnistamatta, eikä perheille ole kokeiltu neurokirjolle sopivia tukitoimia. Nepsylapset ovatkin aivan yllätyttävänä lastensuojelussa ja huostaanotoissa. Jopa 69 prosentilla kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista on THL:n mukaan nepsydiagnoosi 18 ikävuoteen mennessä. Ilman diagnoosia kuntoutuksen aloitus viivästyy. Diagnoosi saattaa kestää jopa vuosia, koska ongelmia vähätellään, resursointi on heikkoa, palvelulinjauksissa on isoja kuntakohtaisia eroja eikä esimerkiksi kouluissa ja sosiaalihuollossa osata ottaa huomioon nepsylapsen erityistarpeita.

Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten tuen saaminen edellyttää usein vanhempien vuosikausien taistelun byrokratiaa vastaan, jolloin tilanne usein kriisiytyy ja vanhemmat uupuvat. Erityislapsen vanhemmillä uupumus voi olla niin syvää ja pitkäkestoista, että vanhempi tippuu työelämästä. Autismi- ja aspergerliiton vuoden 2017 toteuttaman selvityksen mukaan autismikirjon lasten vanhemmista 39 prosenttia voi joko "huonosti" tai "melko huonosti".

Yksilöllisiä tarpeita vastaavat palvelut eivät sinänsä olisi ongelma, jos palvelujärjestelmän mahdollisuudet olisivat perheille selvät ja palveluiden piiriin pääsisi ongelmitta. Tällä hetkellä nepsylapsille ja -nuorille tarjolla oleva tuki on maassamme hajanaista (perheneuvola, vammaispalvelut, psykiatrian erikoissairaanhoido jne.) ja epätasa-arvoista. Hoito- ja koulutuspolut ovat usein sattumanvaraisia, epätasalaatuisia ja yksilöiden osaamisesta kiinni.

Lakisääteiset palvelut eivät voi olla paikkakunnista riippuvaisia. Ne on saatava toteutumaan ja tasalaatuisiksi koko maassa. Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurun mukaan (vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 174/2021 vp) hallitus ei suunnittele erillisiä diagnoosikohtaisia ohjelmia tai neurokirjostrategioita. Sen sijaan neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavien henkilöiden ja heidän läheistensä asemaa nykytilaan verrattuna edistetään mm. kansallisella mielenterveysstrategialla ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystyö -ohjelmalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 212

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää resursseja neuropsykiatrisesti oireilevien lasten ja nuorten tilanteen parantamiseksi ja valmistelee hoito- ja tukipolulle tarvittavat muutokset esimerkiksi perustamalla kuntiin koordinoivia osaamiskeskuksia (ns. nepsy-tiimejä), lisäämällä sosiaalipuolen ja koulun henkilöstölle laadukasta koulutusta autismin kirjon ymmärryksessä sekä kartoittamalla neuro-ongelmia jo neuvolassa osana normaalia neuvolaohjelmaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 213

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi pikaisesti lasten vuoroasumisen vaikutukset ja muutostarpeet etuuksia ja palveluja koskevaan lainsäädäntöön ja valmistelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Ruoka-avun tarve on kasvanut, ja leipäjonoissa käy entistä enemmän vähävaraisia. Koronaepidemian aiheutuneen talouskriisin johdosta entistä useampi suomalainen elää köyhyys- tai syrjäytymisriskin alla. Eniten ruoka-apua tarvitsevat pienellä kansaneläkkeellä elävät yksinäiset naiset, pienten lasten yksinhuoltajaäidit, osa-aikatyötä tekevät ja opiskelijat. Heitä yhdistää se, että he elävät perusturvan varassa ja monelle heistä ruoka-apu on viimeinen keino saada hankittua välttämättömät ruokatarvikkeet.

Valtion on perusteltua myöntää tukea toimijoille, jotka tarjoavat ruoka-apua hädässä oleville. Huomioon tulee ottaa erityisesti ruohonjuuritasolla työtä tekevät järjestöt. Tuen myöntämisessä täytyy ottaa huomioon toiminnan vaikuttavuus ja läpinäkyvyys.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.63 lisätään 2 000 000 ruoka-avun tarjoamiseksi erityisen tuen tarpeessa oleville henkilöille.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Lääkkeistä aiheutuvat kustannukset erityisesti pienituloisimmille, työttömille ja eläkeläisille ovat merkittävä kuluerä kokonaistoimeentuloa ajatellen. Perussuomalaiset kantaa huolta vähävaraisen asemasta ja katsoo, että lääkekustannusten kasvua olisi hillittävä.

Vuoden 2017 alusta muutettiin diabeteslääkkeiden omavastuita siten, että aiemmin 100 %:n korvausluokassa olleet suolistohormonit siirtyivät 65 %:n korvausluokkaan.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että diabeteslääkkeiden korvaustasoa on nostettava sen varmistamiseksi, että pienituloisilla diabeetikoilla on mahdollisuus hankkia tarvitsemansa lääkitys.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä esittää, että sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, millä keinoin varmistettaisiin, että vähävaraisetkin pystyvät tosiasiallisesti hankkimaan tarvitsemansa lääkkeet. Keinona voisi olla esimerkiksi joko lääkkeiden omavastuun poistaminen, jaksottaminen tai merkittävä laskeminen kahden vähätuloisimman tulodesiilin osalta tai vaihtoehtoisesti yhdistetyn lääke- ja matkakulukaton käyttöönotto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 214

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa pienituloisimpien lääkekorvauksia omavastuusuutta laskemalla.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Keliakia on parantumaton sairaus, jonka hoitomuotona on erityisruokavalion noudattaminen. Eri-tyisruokavaliosta aiheutuu keliakikoille huomattavat lisäkustannukset, joita yhteiskunta on aiemmin korvannut.

Korvaus oli erittäin tärkeä monelle keliakiaa sairastavalle sekä heidän perheilleen, mutta tällä hetkellä yhteiskunta ei tue keliakiaa sairastavien hoidon kustannuksia lainkaan. Keliakia tulee rinnastaa muihin autoimmuunisairauksiin, joiden hoitoa yhteiskunta tukee.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Hallitus esittää talousarvioesityksessään laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannusten korvaamista kunnille. Perussuomalaiset katsoo, että suomalaisten veronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen ja maasta poistamisen toteutumisen varmistamiseksi ottaa säilöön sen sijaan, että heidät päästetään liikkumaan vapaasti maassamme, potentiaalisesti vaarantamaan kansallisen turvallisuuden ja käyttämään kunnallisia palveluita.

Laittomasti maassa oleskeleville veronmaksajien rahoista maksettavat tuet toimivat vetovoimatekijänä ja edistävät laittomasti maassa olevien mahdollisuuksia jäädä pysyvästi oleskelemaan Suomeen. Tällaisen toiminnan tukeminen ei ole suomalaisen yhteiskunnan edun mukaista. Tästä syystä perussuomalaiset esittävät laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten kuntakorvaukseen varatun määrärahan vähentämistä talousarviosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 215

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii minimoimaan laittomasti maassa oleskelevista aiheutuvia kuluja lopettamalla muun muassa kiireellisen sosiaalihuollon.

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Maatalousyrittäjien jaksamisen turvaamiseksi on tärkeää, että yrittäjät voivat pitää vuotuiset lomansa. Perussuomalaiset haluavat varmistaa, että lomittajia on saatavilla riittävä määrä koko maassa. Tällä tavoin toimimalla pystytään vaikuttamaan myös maamme huoltovarmuuteen sekä ruokaturvaan.

Suomalainen maatalous on ollut ahdingossa jo pitkään. Tämä on johtunut muiden muassa paahteisista kesistä. Toisaalta kyse on voinut olla myös eräistä pakotteista. Melko usein kyse on ollut myös maksatusten viivästyksistä. Tällaisista äkillisistä tilanteista on seurannut sitten isoja tulonmenetyksiä viljelijöille.

Kuten tunnettua suomalaisella alkutuotannolla on pitkät perinteet — täten sitä tulee edelleen puolustaa voimallisesti. Eräs heikko kohta suomalaisessa maaseutupoliittisessa järjestelmässä on kuitenkin ollut nimenomaan poliittisen tahtotilan puuttuminen. Perussuomalaiset ovat peräänkuuluttaneet tätä tahtotilaa jo useamman vaalikauden ajan.

Viime hallituskaudella on lomituserjestelmää uudistettu yrittäjälähtöisesti. Tässä kehityksessä on ollut puolensa. Vähemmälle huomiolle ovat kuitenkin jääneet nykyisten alueiden erot, joissa lomittajien saatavuudessa on huomattavia eroavaisuuksia. Tällä erää on olemassa sekin vaara, että uudistuksesta johtuen lomituserjestelmä ei jatkossa ole enää niin joustava toimijoille kuin aiemmin.

Perussuomalaiset näkevät, että lomituspalveluiden kehittämistä tulee vahvistaa edelleen pidemmällä aikavälillä. Lisäksi kehittämistoimien määräaikojen tulee olla riittävän pitkiä, jolloin toimijat pystyisivät reagoimaan tai valmistautumaan mahdollisiin muutoksiin nykyistä paremmin. Tämän johdosta Perussuomalaiset esittävät toimia lisärahoituksen muodossa, jotta maatalousyrittäjien jaksaminen turvataan pidemmällä aikavälillä. Tärkeää on, että lomittajia on myös saatavilla riittävä määrä kaikilla alueilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 216

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maatalouden ja porotalouden harjoittajien lomituspalvelujen parantamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Perussuomalainen ympäristöajattelu perustuu perussuomalaisiin arvoihin: isänmaallisuuteen, kansalliseen etuun, oikeudenmukaisuuteen, kristillissosiaalisuuteen ja henkiseen kasvuun. Vastuulliset ihmiset, yritykset ja yhteisöt huolehtivat kotimaansa ympäristöstä ja luonnosta. Suomen ainutlaatuisista ympäristöä voivat vaalia vain suomalaiset itse. Myös eläinsuojelu on osa eurooppalaista ja suomalaista sivistysperinnettä.

Perussuomalainen energia- ja ilmastopolitiikka perustuu teknilliseen ja taloudelliseen realismiin, ei sokeaan idealismiin tai moralismiin. Ympäristön, ihmisten, yritysten ja yhteiskunnan edut on sovitettava yhteen. Suomalaisen teollisuuden, liikenteen ja muun yhteiskunnan toimintaedellytykset on varmistettava.

Asumisen järjestelyillä on ihmisten hyvinvointiin ja työhön sekä asuinalueen yleisilmeeseen ja elinvoimaan syvästi vaikuttavia ominaisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 217

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa työttömien ja avointen työpaikkojen kohtaantoa mm. asuntopolitiikalla ja muuttoavustuksilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 218

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ns. asuntojen romutuspalkkiokokeilun mahdollisuutta hankalimpien muuttotappiokuntien osalta.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaiset muistuttavat, että vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää tietyillä alueilla maassamme, niin tähän sektoriin ei tarvitse syöttää määrärahoja liikaa esimerkiksi ilmastopolitiikan ja ideologian varjolla. Ympäristönsuojelu on enemmän kuin luonnonsuojelua ja ilmastonmuutoksen torjuntaa. Kestävä ympäristönsuojelu on kokonaisuus, joka vaikuttaa positiivisesti koko yhteiskuntaan, ihmisten hyvinvointiin ja talouteen. Nyt näin ei tapahdu johtuen hallituksen ylikireästä ilmastopolitiikasta. Niin ikään suomalaisilla pystytään säilyttämään ainutlaatuiset jokamiehenoikeudet, jotka mahdollistavat luonnosta nauttimisen (ml. retkeilyn ja metsästyksen) muutoinkin kuin liialla luonnonsuojelulla ja siihen rinnastettavilla toimilla.

Samaten tietyissä tapauksissa ao. henkilöstön palkkaamisesta tulisi pidättäytyä, sillä nykyisilläkin resursseilla pärjätään — varsinkin, kun nykyresursseja kohdennetaan paremmin. Sen sijaan suomalaiseen ympäristöosaamiseen, tutkimus- ja kehitystyöhön sekä viennin edistämiseen sijoit-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

taminen taas kannattaa taloudellisesti paremmin kuin yltiöpäinen poliittinen vihreä ideologia unionin elpymisvälineineen, jota nykyinen maamme istuva hallitus harjoittaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.21 vähennetään 10 000 000 euroa luonnonsuojelun henkilöstömenoihin ehdotetusta määrärahasta siten, ettei vastaavaa määrää henkilöstöä palkata määräaikaisiin luonnonsuojelua valmisteleviin työtehtäviin.

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaiset muistuttavat, että vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää tietyillä alueilla maassamme, niin tähän sektoriin ei tarvitse syöttää määrärahoja liikaa esimerkiksi ilmastopolitiikan ja ideologian varjolla. Ympäristönsuojelu on enemmän kuin luonnonsuojelua ja ilmastonmuutoksen torjuntaa. Kestävä ympäristönsuojelu on kokonaisuus, joka vaikuttaa positiivisesti koko yhteiskuntaan, ihmisten hyvinvointiin ja talouteen. Nyt näin ei tapahdu johtuen hallituksen ylikireästä ilmastopolitiikasta. Niin ikään suomalaisilla pystytään säilyttämään ainutlaatuiset jokamiehenoikeudet, jotka mahdollistavat luonnosta nauttimisen (ml. retkeilyn ja metsästyksen) muutoinkin kuin liialla luonnonsuojelulla ja siihen rinnastettavilla toimilla.

Samaten tietyissä tapauksissa ao. henkilöstön palkkaamisesta tulisi pidättäytyä, sillä nykyisilläkin resursseilla pärjätään — varsinkin, kun nykyresursseja kohdennetaan paremmin. Sen sijaan suomalaiseen ympäristöosaamiseen, tutkimus- ja kehitystyöhön sekä viennin edistämiseen sijoittaminen taas kannattaa taloudellisesti paremmin kuin yltiöpäinen poliittinen vihreä ideologia unionin elpymisvälineineen, jota nykyinen maamme istuva hallitus harjoittaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.22 vähennetään 10 000 000 euroa ympäristömenojen henkilöstömenoihin ehdotetusta määrärahasta siten, ettei vastaavaa määrää henkilöstöä palkata määräaikaisiin luonnonsuojelua valmisteleviin työtehtäviin.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka luonnonsuojelu on sinänsä tärkeää, hallituksen määrärahalisäykset ovat kohtuuttomia huomioiden maamme vaikean taloudellisen tilanteen.

Suomalainen luonto on sekä laadultaan, puhtaudeltaan että eksoottisuudeltaan ainutlaatuinen kokonaisuus maailmassa. Alkutuotannon ja raaka-aineiden lisäksi se tarjoaa kansalaisillemme virkistymis- ja liikuntamahdollisuuksia ja luo vankan perustan matkailualalle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.10.63 vähennetään 20 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 219

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää keinoja pitää vaelluskalojen reittejä avoimina.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute sekä asuntojen hintojen nousu etenkin kasvukeskuksissa ovat johtaneet tilanteeseen, jossa asumiskustannukset vievät monilla ihmisillä yli kolmanneksen palkasta. Tämä on merkittävä kansantaloudellinen ja inhimillinen ongelma. Asuinalueiden segregaatio ja alueellinen koettu turvattomuuden tunne ovat ajankohtaisia ilmiöitä, jotka johtavat mm. eri alueiden asuntojen hintakehityksen ja opetuksen tason erkaantumiseen ja jopa jengiytymisilmiöihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 220

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä toimenpiteet asumiskustannusten alentamiseksi muun muassa panostamalla vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakentamiseen, alentamalla lämmityskustannuksia, kiinteistöveroja ja varainsiirtoveroja ja puuttamalla kohtuuttomiin vuokriin sekä tukemalla työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta syntyviä muuttokustannuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 221

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asuntokaavoituksen merkittäväksi lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa sitomalla maankäyttö-, asumis- ja liikennepoliittikan tiiviisti yhteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 222

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii, että asumisoikeusasuntojen haltijoiden oikeuksista ja edusta pidetään huolta.

32. Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kaikkien Suomen kansalaisten tulee saada nauttia hyvinvointivaltion eduista eli saada tukea kohtuuhintaisen asumisen järjestämisessä ja päästä tarvittavien sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluiden piiriin. Toisaalta viime aikoina on tunnustettu ja tunnistettu, että asunnottomien joukossa on paljon ihmisiä, joiden asuminen ei onnistu ilman erityistoimenpiteitä ja lisäresursseja asunnon hankinnassa. Kantaväestölle tulee luoda polkuja ulos asunnottomuudesta siten, että polun loppupäässä on mahdollista selviytyä asumisesta ja elämisestä itsenäisesti ilman erityistukea.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 223

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee toimenpiteet suomalaisten asunnottomuuden poistamiseksi samalla nopeudella kuin se järjesti asumisen suurelle turvapaikanhakijain joukolle.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että sisäilmasairauksista kärsivien auttamiseksi tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä yhteiskunnan eri tasoilla. Rakentamisen laatuun sekä rakennusten ilmanlaatuun tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota ja havaittuihin sisäilmaongelmiin on reagoitava viipymättä. Sisäilmaongelmien hoitamatta jättäminen aiheuttaa tulevaisuudessa vakavia terveysongelmia yksilötasolla sekä merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle niin sairauspoissaolojen, hoitokustannusten kuin työkyvyttömyydenkin muodossa. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että niin työntekijöille kuin oppilaillekin taataan oikeus terveelliseen työskentely- ja oppimisympäristöön.

Sisäilmaongelmille altistuneet tulee siirtää turvaan kelvollisiin väistötiloihin mahdollisimman nopeasti, ennen kuin sairaus pahenee työkyvyttömyyttä aiheuttavaksi. Sairastuneille pitää tarjota mahdollisimman tehokas kuntoutus sekä turvata oikeudenmukainen sosiaaliturva. Pysyvästi työkyvyttömät tulee saada kunniallisesti eläkkeelle. Lasten sairastumisesta johtuvat perusopetuksen epäkohdat tulee korjata ja koulusta syrjäytyminen sisäilmaongelmien takia estää. Määrärahoja tulee kohdentaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen. Lisäksi hallituksen tulee varmistaa sisäilmasairauksien riittävät hoitoresurssit soteuudistuksen osana ja perustaa sisäilmapoliklinikat jokaisen yliopistosairaalan yhteyteen.

Sisäilmaongelmat ja sisäilmasairaudet ovat mittava ongelma maassamme. Taloudellisilta vaikutuksiltaan kyseessä on miljardiluokan asia, sillä varovaisestikin arvioituna jopa 800 000 henkilöä päivittäin altistuu home- ja kosteusvaurioille niin päiväkodeissa, kouluissa kuin työpaikoillakin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 224

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin rakennusten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Kotitalouksien ostovoiman varjeleminen ja erityisesti pienituloisimpien aseman vahvistaminen osaltaan vähentää syrjäytymistä ja samalla myös vähentää tarvetta tois- ja viimesijaisten tukien käyttöön. Ei ole oikein, että pienimpiä eläkkeitä tai työtuloja joudutaan verojen ja veronluonteisten maksujen takia paikkaamaan esimerkiksi asumistuella ja harkinnanvaraisella toimeentulotuella.

Eläkkeet ovat järjestään pienempiä kuin palkka työelämän aikana, mutta silti eläkkeitä verotetaan ankarammin kuin palkkaa. Eläkeläisköyhyys on edelleen maassamme vakava ongelma, ja pienituloisia eläkeläisiä on edelleen runsaasti. Eläkkeet ovat nousseet selvästi palkkoja hitaammin, ja lisäksi yleisimmissä tuloluokissa eläketulon verotus on palkkatuloa ankarampaa. Hallituksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin erityisesti pienituloisimpien eläkeläisten toimeentulon vahvistamiseksi.

Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja samansuuruisesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Samansuuruisesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä.

Luovien alojen tekijänoikeuspalkkioiden nykyinen verotuskäytäntö koetaan monessa mielessä epäoikeudenmukaiseksi. Erityinen ongelma on pienten toimijoiden heikot mahdollisuudet elättää itseään luovalla työllä, ja nykyinen verotuskäytäntö syö näitä mahdollisuuksia entisestään. Käytännössä esimerkiksi musiikin tekeminen on luonteeltaan yrittäjämäistä toimintaa, ja usein sitä varten on perustettu yritys. Tästä johtuen tekijänoikeuskorvauksien katsominen palkkatuloksi on aiheuttanut närää. Luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot tulisikin muuttaa verotettaviksi elinkeinotulona.

Yleisen oikeudenmukaisuuden takia on perusteltua, että vain aidosti yhteishyödylliset säätiöt ja yhdistykset saavat toimia joko kokonaan tai osittain verovapaasti. Erityisesti suursäätiöiden ja etujärjestöjen pääomatulot tulisikin saattaa verotuksen piiriin. Tämä osaltaan myös vähentäisi vain muodollisesti yleishyödyllisten organisaatioiden perustamista ja mainitusta veroedusta aiheutuvia markkinahäiriöitä. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on arvioinut, että pelkästään viiden suurimman säätiön vuosittainen veroetu oli 29—45 miljoonaa euroa vuosina 2004—2005. Säätiöiden varallisuudeksi VTV arvioi 12—15 miljardia euroa. On kohtuutonta, että pienetkin yritykset, jotka toimivat markkinariskin alaisina, joutuvat maksamaan pääomatuloveroa, kun todella vuraat yhdistykset ja säätiöt saavat vakaat pääomatulonsa verottomina.

Suomen korkean ansiotuloverotuksen takia on suosittua muuntaa erityisesti korkeita ansiotuloja pääomatuloiksi. Vastaavasti pienemmissä tuloluokissa pääomatuloja pyritään muuntamaan ansiotuloiksi. Tämä verosuunnittelu vääristää markkinoita, kun verosuunnittelun parhaiten taitavat yritykset ja työntekijät pystyvät pienentämään verotustaan ja siten saavuttamaan korkeamman työpanoksensa tai sijoitetun pääomansa verojen jälkeisen tuoton. Samalla se haittaa erityisesti aloittavia yrittäjiä ja piensijoittajia, koska pieniäkin pääomatuloja verotetaan samalla kiinteällä veroprosentilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Suomalainen työn verotus on korkealla tasolla, mikä muun muassa heikentää työn vastaanottamisen kannustimia, Suomeen suuntautuvaa työperäistä maahanmuuttoa ja paluumuuttoa sekä ulkomaisia investointeja ja pakottaa julkisen sektorin paikkaamaan vajaaksi jäävää ostovoimaa tulonsiirroilla. Olisi siis perusteltua pyrkiä kohti matalampaa työtulojen verotusta.

Kotitalousvähennyksellä on positiivisia vaikutuksia sen piirissä olevien erityisesti matalaa koulutustasoa vaativien alojen työllisyyteen sekä harmaan talouden torjuntaan. Kotitalousvähennys on hyvä esimerkki vähennysmuodosta, joka vaikuttaa verotulojen muodostumiseen.

Työn vastaanottamisen kannustinloukkujen pienentäminen nostaa työllisyyttä, mikä kasvattaa valtion verotuloja ja pienentää valtion menoja. Työtulovähennys on yksinkertainen mutta tehokas työllisyyttä parantava toimi. Työtulovähennyksen korottaminen esitetyllä tavalla pienentää arviota valtion tuloverokertymästä, ja lisäksi valtion on korvattava kunnille syntyvä verotulomenetys. Tällä muutoksella on negatiivinen vaikutus ansiotulojen verotuottoarvioon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 225

Eduskunta edellyttää, että luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot muutetaan verotettavaksi elinkeinotulona.

Vastalauseen lausumaehdotus 226

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu turpeen verotuksen kiristämisen alan yrittäjien konkurssien estämiseksi ja kotimaisen energiahuollon turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 227

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 228

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työ- ja eläketuloverovähennyksen korottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 229

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsivähennyksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 230

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu kotitalousvähennyksen heikentämisen ja päinvastoin laajentaa kotitalousvähennyskelpoiseksi luokiteltujen palveluiden listaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 231

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee suursäätiöiden ja suurten yhdistysten pääomatulojen saattamista veronalaisiksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 232

Eduskunta edellyttää, että tulojen muuntamisen kannattavuutta heikennetään siten, että ansio- ja pääomatulojen verotusta yhtenäistetään.

Vastalauseen lausumaehdotus 233

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 234

Eduskunta edellyttää, että palkansaajan ja eläketulon saajan verotus säädetään siten, että samansuuruisesta tulosta peritään vero yhdenvertaisin perustein.

Vastalauseen lausumaehdotus 235

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen osakesäästötilin ylärajan korottamiseksi reilusti esimerkiksi 100 000 euroon ja mahdollistaa tilin sisällä myös sijoitusrahasto-osuuksiin tehtävät sijoitukset.

02. Yhteisövero

Kansainvälinen verokilpailu on tuonut mukanaan ei-suotavia piirteitä, kuten esimerkiksi yritysten harrastaman aggressiivisen verosuunnittelun. Siirtohinnoittelun, tekaistujen franchising-maksujen ja konsernilainojen korkojen avulla yritys voi siirtää verotuksen liiketoiminnan tosiasiallisesta tapahtumamaasta johonkin matalamman verotuksen maahan. Tämän tyyppisellä veroshoppailulla on käyty jopa kauppaa, kun matalan verotuksen maat, kuten Luxemburg, ovat neuvotteleet suuryritysten kanssa siitä, kuinka matalan veroasteen maat pystyvät yrityksille tarjoamaan. Tämä on samalla suomalaisia pk-yrittäjiä lannistava epäreilu kilpailuetu, sillä pienemmillä yrityksillä ei ole samanlaisia edellytyksiä harrastaa verosuunnittelua.

Yrittäjyyteen kannustamiseksi aloittavien ja pienempien yritysten taakkaa pitäisi helpottaa esimerkiksi sallimalla investointien vapaa poisto ja verottamalla yrityksen tulosta vasta, kun rahaa otetaan yrityksestä ulos esimerkiksi osinkoina.

Suomalaisia kasvuyrityksiä olisi mahdollista kannustaa työllisyyden kasvattamiseen verokannustimella, jonka avulla nämä yritykset voisivat saada käyttöpääomaa yrityksen tuloksesta. Pieni tai keskisuuri yritys, joka kahtena peräkkäisenä vuonna palkkaa vähintään kaksi uutta kokopäiväistä työntekijää ja jonka työntekijämäärän lisäys on vuosittain vähintään 10 prosenttia, olisi vapautet-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

tu yhteisöverosta niin kauan, kun se ei jaa omistajilleen osinkoja. Tämä kannustaisi yrityksiä kasvuun sekä siihen, että voitot suunnattaisiin toiminnan edelleen kehittämiseen ja työllistämiseen.

Suomen yhteisöverokanta on kansainvälisessä vertailussa melko alhainen, mutta koska monet maat ovat ajan myötä tasaisesti laskeneet omia yhteisöverokantojaan, on todennäköistä, että lähitulevaisuudessa Suomen verokannan suhteellinen asema heikkenee. Kilpailukykyinen yhteisöverokanta on tärkeää sekä verosuunnittelun minimoinnin, verokertymän, investointien että koko taloudellisen aktiviteetin kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 236

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yritysten aggressiivisen verosuunnittelun saattamiseksi kuriin muun muassa karsimalla valtiontukia yrityksiltä, joilla on veroparatiisikytköksiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 237

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään edellytyksiä, joilla aloittaville yrityksille voitaisiin tarjota investointien vapaat poistot verotuksessa esimerkiksi yrityksen kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 238

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Viron yritysveromallia vastaavan, Suomeen soveltuvan yritysverojärjestelmän.

Vastalauseen lausumaehdotus 239

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa valmistella yhteisöverokannan madaltamista lähitulevaisuudessa.

04. Perintö- ja lahjavero

Perintövero on ongelmallinen, koska se voi kohdistua asuntoon, jossa leski asuu, tai omaisuuteen, jota verotettava ei saa veronmaksuhetkellä haltuunsa, ja tästä syystä veron maksamiseksi saatetaan joutua realisoimaan omaisuutta. Tällaiset verot aiheuttavat kohtuuttomia tilanteita. Lesken periessä puolison jää lesken vähennyksen jälkeen usein maksettavaa, vaikka omaisuutena olisi vain tavanomainen omaisuus, kuten yhteinen asunto ja kesäpaikka. Joskus perillinen joutuu ottamaan velkaa tai pahimmassa tapauksessa jopa luopumaan perinnöstä. Haluamme korjata tämän epäkohdan muuttamalla lakia niin, että tilanteessa, jossa leski perii puolisonsa, yhteisen asunnon arvoa ei huomioida laskennallisesti perintöverotuksessa. Haluamme myös parantaa perittävän lasten asemaa tilanteessa, jossa leski jää hallitsemaan jäämistöä mahdollisesti jopa vuosikymmenten ajaksi. On kohtuutonta joutua maksamaan veroa sellaisesta omaisuudesta, jota ei todellisuudessa edes saa haltuunsa. Tällaisessa tilanteessa lesken hallinta-aika tulee rauhoittaa verotuk-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

selta ja siirtää lesken hallintaoikeuteen jäävän omaisuuden verotusta siihen ajankohtaan, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 240

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perintöverotuksen epäkohtien poistamiseksi ja ottaa käyttöön periaatteen, jossa omaisuutta verotetaan vasta silloin, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Ravintola-alan haasteet jatkuvat koronarajoitusten jatkumisen ja tilapäisten tukien loppumisen myötä. Perussuomalaisten mielestä nyt olisi korkea aika kokeilla veromuutosten vaikutuksia alueellisesti ja määräaikaaisesti. Näin olisi mahdollista testata koko toimialaa ja veropohjaa häiritsemättä erilaisten veromuutosten vaikutuksia. Esimerkiksi ravintoedun arvon nostaminen 13 euroon ja ruoan kotiinkuljetusten yleistä 24 prosentin arvonlisäverokantaa matalampi 10 prosentin verokanta olisivat kokeilemisen arvoisia.

Valtioneuvosto julkaisi vuonna 2018 liikuntapoliittisen selonteon, jossa liikuntapalveluiden tulokinnanvarainen ja laajasti vaihteleva arvonlisäverokäytäntö nähtiin yhtenä suurimmista ongelmista liikunta-alan yritystoiminnassa. Tämä ei ole ihme, sillä arvonlisäverolain (1501/1993) mukainen yleinen verokanta on 24 prosenttia, mutta palveluun, jolla annetaan mahdollisuus liikunnan harjoittamiseen, sovelletaan alennettua 10 prosentin verokantaa (esim. ryhmäliikunta, kuntokeskusmaksut, lumikenkäkävely, golflyöntiharjoittelu, jooga). Kuitenkin palveluihin, joiden pääasiallinen sisältö on koulutuspalveluna pidettävä liikuntaan liittyvä palvelu, sovelletaan yleistä 24 prosentin verokantaa (esim. tennistunnit, juoksukoulu, personal trainer -palvelut). Tämänhetkisen verottajan ohjeen mukaan liikuntapalvelun sisältö siis määrittää, katsotaanko myynti alennettun verokannan alaiseksi vai ei. Ainoa keino varmistaa verotuskohtelu on hakea verottajalta ennakkoratkaisua tai kirjallista ohjausta.

Tarve liikuntapalveluiden arvonlisäverokantojen tasa-arvoisemmalle kohtelulle on ilmeinen, mutta siitä huolimatta lainvalmistelua alv-kantojen yhtenäistämisestä ei ole tapahtunut. Koulutuspoliittisessa selonteossa tavoitteena oli malli, jossa nollaveroluokkaan kuuluvien terveys- ja hyvinvointipalveluiden lisäksi käytössä olisi vain yksi kaikki liikuntapalvelut kattava arvonlisäverokanta, jonka taso olisi liikunnan harjoittamiseen kannustava.

Entiset valtiovarainministerit Petteri Orpo sekä Matti Vanhanen toteavat identtisissä vastauksissaan kirjallisiin kysymyksiin (KK 470/2018 vp ja KK 511/2020 vp), että "liikuntapalvelujen verokohtelu tulee jatkossakin pyrkiä selkeyttämään ja varmistaa, että verotuskäytäntö on mahdollisimman yhtenäistä".

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 241

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ravintoedun arvon nostamiseksi sekä ruuan kotiinkuljetuksen arvonlisäverokannan alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 242

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kaikki liikuntapalvelut kattavan yhtenäisen arvonlisäverokannan luomiseksi.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Hallituksen ilmastopolitiikka lisää kansalaisten kustannuksia, kiristää verotusta ja lisää velkaa. Se myös heikentää suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja tuhoaa suomalaisten yritysten toimintaedellytykset. Pyrkimyksillä toteuttaa EU-velvoitteitakin kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa hallitus nostaa tarpeettomasti sähkön, lämmityksen ja autoilun hintaa.

Polttoaineiden veronkorotukset lisäävät alueellista eriarvoisuutta, nostavat kuljetusten hintaa ja heikentävät pitkien etäisyyksien maassa sekä yritysten kilpailukykyä että mahdollisuuksia työn vastaanottamiseen kauempaa kotoa. Veronkorotusten peruminen luo positiivisia kerrannaisvaikutuksia parantamalla suomalaisyritysten kilpailukykyä, edistämällä työvoiman liikkumista maan sisällä ja lisäämällä alueellista tasa-arvoa.

Hallituksen tekemät liikkumisen hintaa nostaneet veronkorotukset ovat olleet myrkkyä työnteon kannattavuudelle ja yrityksille. Noin 90 prosenttia Suomen tavaraliikenteestä kulkee kumipyörillä. Kaikki korotukset siirtyvät tuotteiden loppuhintoihin, ja työssäkäynti tulee yhä kalliimmaksi. Ostovoima laskee erityisesti pieni- ja keskituloisilla. Suomi on jo nyt Euroopan mallimaa päästöasioissa, eikä suomalaisen autoilu vähene veroilla ruoskimalla.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä haluaa pitää liikkumisen kustannukset sellaisina, että eläminen koko maassa — myös maaseudulla — on mahdollista, ja esitämme polttoaineverojen laskeamista. Verojen alennus parantaa ostovoimaa, yritysten kannattavuutta ja työllisyyttä. Hallituksen suunnittelemat tietullit, ruuhkamaksut ja polttoaineen päästökauppa tulee myös torpata. Jo entisestään huimat polttoainehinnat voivat esimerkiksi päästökaupan myötä kasvaa arvioiden mukaan jopa kymmeniä senttejä litralta.

Autolla ajetaan, koska on pakko ajaa, ja vaikka kaikki autot Suomesta poistettaisiin, vaikutus ilmastomuutokseen on mitätön. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa liikkumisen edellytykset on turvattava tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Liikkumisen kustannuksilla on vaikutusta myös työn kannattavuuteen, jos työmatkakulut hallituksen toimien myötä kasvavat.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä esittää ammattidieselin käyttöönottoa, jossa ammattiliikenteelle palautettaisiin tietty osa dieselkuluista. Tämä parantaisi suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja voisi vaikuttaa myös kuluttajahintoihin laskevasti. Suomessa dieselin polttoainevero on

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Euroopan korkeimpia, ja jo kahdeksassa Euroopan maassa on käytössä järjestelmä, jossa kuljetusyritys saa maksupalautusta tankatusta polttoaineesta. EU sallii ammattidieselin käytön, ja esimerkiksi Ranska palauttaa ammattiliikenteelle yli 11 senttiä litraa kohden.

Öljylämmitteiset talot ovat pääosin vanhoja ja sijaitsevat usein alueilla, joilla rakennusten arvot ovat muutenkin alhaiset. Suomessa öljyllä lämpeää yhä 130 000 kotia ja suurin osa asukkaista on jo eläkeiässä. Vaikka lämmitysmuodon vaihtamista tuetaan, monet asukkaista ovat pienituloisia iäkkäitä ihmisiä, joille jäisi verotuen jälkeenkin itse maksettavaa jopa 10 000 euroa.

Lämmityspolttoaineiden hintojen nousu kohdistuu siis sellaisiin suomalaisiin, joilla ei ole varaa energiaremontteihin, vaan ainoaksi vaihtoehdoksi jää maksaa kohonneita lämmitysöljyn hintoja. Hallituksen tällä kaudella tekemä kohtuuton veronkorotus lämmityspolttoaineille on näin ollen huomattavan epäoikeudenmukainen, ja veroa on laskettava.

Ympäristönäkökulmaa huomioitaessa hyvä kompromissi olisi itse sähkön sekä sen siirtohintojen madaltaminen, mikä ohjaisi käyttämään muun muassa lämmityksessä ja liikenteessä vähäpäästöisintä energiamuotoa olettaen, että sähköntuotanto itsessään tapahtuu ympäristöystävällisellä tavalla, kuten esimerkiksi ydin- tai vesivoimalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 243

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti ammattibiodieselin käyttöönoton edellytykset ja varaa verotukeen 110 miljoonaa euroa.

Vastalauseen lausumaehdotus 244

Eduskunta edellyttää, että hallitus keventää polttoaineveroa 254 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 245

Eduskunta edellyttää, että hallitus keventää lämmityspolttoaineveroa 100 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 246

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa parafiinisen dieselin verotukea 65 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 247

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää päätösvallan polttoaineverotaulukoista kansallisessa päätösvallassa eikä luovuta sitä EU:lle.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

08. Eräiden juomapakkausten valmistevero

Juomapakkauksien ympäristö- ja terveysnäkökulmilla perusteltu valmistevero tulisi poistaa tai huojentaa kotimaisten marja- ja hedelmärehujen osalta. Valmisteveron huojennuksella olisi kotimaista työllisyyttä ja terveellisiä ravitsemustottumuksia lisäävä vaikutus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 248

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä huojentaa kotimaisten marja- ja hedelmärehujen juomapakkausten valmisteveroa.

10. Muut verot

Mahdollisuus kohtuuhintaiseen yksityisautoiluun on mielestämme kansalaisten perusoikeus sekä yhteiskunnan etu: kansalaisten on voitava liikkua, eikä työnteosta tule tehdä syrjäseudulla asuville kannattamatonta kohtuuttomilla työmatkakustannuksilla. Koko maa tulee jatkossakin pitää asuttuna, ja siksi liikenteen käyttömaksujen korotuksiin on suhtauduttava erittäin kriittisesti. Polttoaineiden korotukset nostavat epäsuorasti kaikkien tuotteiden hintoja ja heikentävät suomalaisen raskaan liikenteen kilpailukykyä. Työmatkakulujen verovähennysoikeuden rajoittaminen olisi sekin epäoikeudenmukainen vaihtoehto, koska kaikilla kansalaisilla ei ole yhtäläistä mahdollisuutta joukkoliikennepalvelujen käyttämiseen yksityisautoilun vaihtoehtona. Hallituksen tulee pidättäytyä toimenpiteistä ja päätöksistä, joilla kasvatetaan liikenteen vero- ja maksurasituksia.

Maatalous on syvässä ahdingossa pitkäaikaisen kustannus- ja hintakehityksen johdosta. Kesän 2021 heikko sato pahensi tilannetta. Energian ja mm. lannoitteiden hintojen viimeaikainen voimakas nousu uhkaa ensi kevään kylvöjä ja kesän satoa. Tuhansia maatiloja on vaarassa ajautua kustannuskriisiin myötä lopettamiseen, osa konkurssin kautta. Elintarviketalouden omavaraisuus ja sen myötä kansallinen huoltovarmuus ovat vakavasti uhattuina.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä ehdottaa, että hallitus toteuttaa kansanedustaja Juha Mäenpään lakialoitteen (LA 54/2021 vp) mukaisesti maatalouden tuotantorakennusten vapauttamisen kiinteistöverosta. Aloitteen on allekirjoittanut 38 kansanedustajaa viidestä eri eduskuntaryhmästä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 249

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei kasvata liikenteen vero- ja maksurasitetta.

Vastalauseen lausumaehdotus 250

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamiseksi viljelijöiden kustannuskriisin helpottamiseksi sekä kansallisen omavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi.

05. Varainsiirtovero

Varainsiirtoveroa peritään nykyään asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden ostajilta kaksi prosenttia ja peräti neljä prosenttia kiinteistöjen ja rakennusten ostajilta. 200 000 euron omakotitalokaupan yhteydessä varainsiirtovero olisi siis 8 000 euroa. Transaktioverona varainsiirtovero heikentää asuntomarkkinoiden tehokasta toimintaa. Se vähentää myös suomalaisten halukkuutta muuttaa työn perässä. Siksi hallituksen on selvitettävä, millaisilla ehdoilla todistetusti työn perässä muuttavien asuntokaupat olisi mahdollista vapauttaa varainsiirtoverosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 251

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään varainsiirtoveron huojentamista työn perässä muuttavien henkilöiden osalta.

19. Muut veronluonteiset tulot

Hallitus ei saa toimillaan ajaa kotimaista tuotantoa sellaisiin maihin, joissa päästörajoituksista ei välitetä ja joissa kustannustaso on sen vuoksi matalampi ja kilpailukyky Suomea parempi. Vastaavasti ekologisesti kestävästi toimivia suomalaisia yrityksiä ja teollisuutta ei saa karkottaa korkealla verotuksella ja vääränlaisilla tukien leikkaamisilla ulkomaille. Hallituksen tulisi edesauttaa niin sanotun kansainvälisen ilmastotullin käyttöönottoa. Tämä tarkoittaisi ylimääräistä tullimaksua tuotteille, joiden valmistaminen aiheuttaa huomattavasti päästöjä esimerkiksi kehittyvissä maissa, mutta joita valmistetaan vastuullisemmin Suomessa tai Euroopassa.

Ilmastotullin käyttöönotolla ohjattaisiin kulutusta kertakäyttötuotteiden sijasta ekologisesti valmistettuihin, kestäviin tuotteisiin, joiden valmistaminen saastuttaa vähemmän ja joiden elinkaarikustannukset ovat pienemmät.

Kaukomailta tuotujen tuotteiden korkeammilla ilmastotullimaksuilla ja verotuksen kiristämällä vähennettäisiin kaukaa tulevien tuotteiden kuljetuksia Suomeen. Tällaisilla konkreettisilla ympäristö- ja ilmastotoimilla suosittaisiin kotimaista, puhdasta ja paikallista lähituotantoa. Lisäksi kyseinen politiikka ohjaisi saastuttajamaita kohti kestävämpiä tuotantotapoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 252

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ilmastotullin käyttöönottamiseksi, jotta hankintapäätöksissä suosittaisiin ympäristöystävällisesti valmistettuja tuotteita ja näiden tuotteiden kilpailukyky kasvaisi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

05. Eräät liikenteen maksut

Euroopan unionissa kerätään erilaisia tienkäyttömaksuja kaikissa muissa maissa paitsi Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuaissa. Esimerkiksi norjalaiset yritykset käyttävät kuljetuksiinsa mieluummin suomalaista tieverkostoa, koska se on niille ilmaista. Tieliikenneverkon ylläpidosta huolehtii suomalainen veronmaksaja ulkomaisten yritysten mitenkään osallistumatta teiden kunnossapitoon.

Tienkäyttömaksun avulla ulkomaiset kuljetusalan yritykset saataisiin osallistumaan kotimaisen liikenneinfrastruktuurin ylläpitoon ja pelaamaan samoilla säännöillä kuin suomalaiset yritykset. Tämä ei ratkaisisi täysin kilpailukykyongelmaa, mutta se parantaisi huomattavasti suomalaisten yritysten asemaa. Lisäksi tienkäyttömaksut toisivat valtiolle kaivattuja lisätuloja nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Myös maanteiden tavaraliikenteen ja logistisia palveluja tarjoavien yritysten edunvalvontajärjestöt ovat vaatineet jo pitkään tienkäyttömaksuja ulkomaisille kuljetusalan yrityksille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 253

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä ulkomaista raskasta liikennettä koskevan tienkäyttömaksun säätämisen eli niin sanotun vinjetin.

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Maailmanlaajuinen korkotaso on laskenut erityisesti euroalueella ennätyksellisen alhaiseksi. Samanaikaisesti Suomen valtionvelan maturiteetti eli keskimääräinen juoksuaika on melko lyhyt. Tämä on madaltanut Suomen velanhoitokustannuksia tähän asti, koska lyhyen juoksuajan lainojen korkotaso on ollut jatkuvasti pidemmän juoksuajan lainojen korkotasoa matalampi ja koska lyhyen juoksuajan lainoja erääntyy useammin ja ne rahoitetaan laskemalle liikkeelle uusia velkakirjoja, jolloin valtio on päässyt uusien velkakirjojen myyntien kautta hyötymään jatkuvasti laskeneesta korkotasosta. On kuitenkin epäselvää, voivatko korot laskea nykyiseltä tasolta enää merkittävästi, ja on mahdollista, että korot voisivat jossain vaiheessa jopa nousta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 254

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion ja muiden julkisyhteisöjen lainakannan keskimaturiteetin nostamiseksi esimerkiksi myymällä tavanomaista pitempiä velkakirjoja eli yli kymmenen vuoden juoksuajan velkakirjoja.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2022 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 254 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2021

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps
Toimi Kankaanniemi ps
Jani Mäkelä ps
Lulu Ranne ps
Jussi Wihonen ps

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Vastalause 2 kok

Yleisperustelut

Suomi on tienhaarassa. Hyvinvointipalveluiden tulevaisuutta haastaa jatkuva velkaantuminen. Voimme edetä hallituksen viitoittamalla valtiojohtoisella polulla, jonka päässä odottaa hidas näivettyminen. Velkavuori paisuu, verotus kiristyy, julkinen sektori leviää, suomalaisten ostovoima ja hyvinvointi heikkenevät hitaasti mutta varmasti. Tämän polun päässä odottaa vain näköalatto muutta.

Voimme myös valita toisin. Voimme valita ihmiskeskeisen vapauden Suomen, jossa ahkeruudesta palkitaan, ihmisille annetaan enemmän tilaa yrittää, kilpailu on reilua, markkinat toimivat ja hyvinvointipalvelut turvataan. Antamalla ihmisille mahdollisuuksia voimme luoda uskoa tulevaisuuteen.

Kokoomus haluaa muuttaa Suomen suunnan ja palauttaa maamme kestäväälle uralle. Suomessa on tehtävä markkinatalouteen ja vapauteen sekä korkeaan osaamiseen perustuvaa vastuullista politiikka. Lähtökohta tähän on talous. Kasvava elintaso ja julkinen talous pelastetaan vain vireällä kansantaloudella: työllä, tulevaisuuden uskolla ja halulla rakentaa uutta. Talouskasvu on ainoa tapa rahoittaa tulevaisuuden palvelut. Enemmän kuin näivettämistä tai sinun taskuillasi käymistä, tarvitsemme kasvua ja toivoa paremmasta huomisesta.

Politiikan keskeinen sisältö on valintojen tekeminen. Jos priorisointia menoista ei tehdä, valitaan lisävelkaantuminen. Tulevien sukupolvien kustannuksella eläminen. Valtiontalouden menokehyksillä haluamme varmistaa, että poliitikot eivät aina siirtäisi ongelmia tuleville hallituksille ja tuleville sukupolville. Nyt kehykset on rikottu ja hallitusohjelman lupaus lopettaa eläminen tulevien sukupolvien kustannuksella hylätty. Näin ei voi jatkaa.

Velan lisääminen ei ole ollut tähänkään mennessä poliitikoille vaikeaa. Jo yli kymmenen vuoden ajan olemme kuluttaneet enemmän kuin mihin meillä on varaa. Eikä loppua näy. Yhteiskunnan suuret haasteet hyvinvointipalveluiden rahoituspohjan turvaamisesta ilmastonmuutokseen ja sosiaalisiin ongelmiin eivät ole syitä helpottaa velkaantumista ja romuttaa vastuullisen taloudenpidon sääntöjä. Päinvastoin. Haasteista selviytymisen edellytys on vahva julkinen talous. Myös ilmastopolitiikan on oltava kustannustehokasta.

Kokoomus haluaa vahvistaa taloudenpidon sääntöjä. Velkaantuminen tulee kääntää selvään laskuun. Menojen kasvu ei voi loputtomasti ylittää tuloja, sillä maksun aika koittaa ennen pitkää. Siksi pienennämme budjetissamme valtion velkaantumista tuntuvasti. Koronan jälkeiseen kasvuun ei kuitenkaan päästä kiinni ilman tekoja.

Kokoomuksen vaihtoehdon perusta on työllisyys ja yrittäjäyys. Me haluamme varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus kannatella itseään omalla työllä. Tavoitteeksi tulee asettaa 80 prosentin työllisyysaste vuosikymmenen loppuun mennessä. Vaihtoehtobudjettimme sisältää keinot reilusti yli 100 000 ihmisen työllistämiseksi. Lisäksi haluamme laajentaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille, jotta työttömien asema olisi nykyistä yhdenvertaisempi. Samalla kevennäm-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

me tuloverotusta yli miljardilla eurolla, sillä yksilön tulee saada päättää oman työnsä hedelmistä nykyistä enemmän.

Suomessa tulee ymmärtää, mistä talouskasvu syntyy. Menestyksen resepti ei löydy menneisyyden tunkkaisesta valtiokapitalismista. Hyvinvointimme syntyy markkinoilla kilpailevien yritysten riskinotosta ja työnteosta. Uuden luominen kilpailluilla markkinoilla on menestyksemme lähde. Kun työikäisten määrä ei enää kasva, on tuottavuuden kasvu entistä tärkeämpi talouskasvun mahdollistaja. Siksi Kokoomus on sitoutunut nostamaan TKI-investoinnit 4 prosenttiin bkt:sta vuoteen 2030 mennessä ja panostamaan osaavan työvoiman saatavuuteen 1,3 miljardin euron pysyvällä rahoituksella koulutukseen. Investoinnit kuitenkin valuvat hukkaan, jos emme onnistu talouden rakenteiden vahvistamisessa. Vahvistamalla työllisyyttä ja huolehtimalla kilpailukyvyistä pystymme houkuttelemaan uusia investointeja ja osaamista.

Työ ja yrittäjyys kulkevat käsi kädessä sivistyksen ja koulutuksen kanssa. Kokoomus ehdottaa kaikkien koulutusasteiden vahvistamista yhteensä lähes 1,3 miljardin euron ohjelmalla. Rahoituksen tasoakin tärkeämpää on lopettaa jatkuva hankeralli kouluissa, jotta maailman parhaat opettajamme voivat keskittyä työhönsä.

Panostamme 75 miljoonaa euroa hallitusta enemmän vanhuspalveluihin. Arvokas ikääntyminen kuuluu kaikille. Hoidon taso ei parannu vippaskonsteilla, vaan ammattitaitoisilla hoitajilla ja rahalla. Näitä hallituksen ontot lupaukset eivät takaa.

Kokoomuksen vaihtoehto palauttaa Suomen hyvinvoinnin kestäväälle uralle. Hyvinvointi ei synny velkavuorella tai äärikireällä verotuksella eikä sillä, että valtio tekee kaikki ratkaisut puolestamme. Hyvinvointi syntyy työstä ja yrittämisestä. On aika palauttaa usko markkinatalouteen ja ihmisiin ja tehdä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kannalta välttämättömät uudistukset, jotta jokainen voi luottaa tulevaisuuteen. On aika muutokselle.

Hyvinvointipalveluiden pelastaminen edellyttää talouspolitiikan suunnanmuutosta

Keskeinen haasteemme on julkisen talouden 8 miljardin euron kestävyysvaje. Työikäinen väestö vähenee samaan aikaan, kun eläkkeellä olevien määrä nousee. Ikäsidonnaiset menot kasvavat noin puoli miljardia euroa joka vuosi, vaikka emme päättäisi enää yhdestäkään uudesta menolisäyksestä. Ilman muutosta uhkana on ajautuminen hallitsemattoman velkaantumisen tielle.

Julkinen velka suhteessa talouteemme kokoon (BKT) on kivunnut Suomen historian korkeimmalle tasolle yli 70 prosentin. Mitä korkeammaksi velkasuhde kasvaa, sitä vaikeammaksi suunnan kääntäminen käy. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan velkaantuminen kasvaa kiihtyvästi koko ennustejakson ajan. Hallituksen julkisen talouden kestävyystiekartan mukaan sen tavoitteena on velkasuhteen tasaaminen vuosikymmenen loppuun mennessä. Suunnitelman mukaan kaikki tähän tähtäävät toimenpiteet on kuitenkin siirretty seuraavalle hallitukselle. Suomella ei ole suunnitelmaa velkaantumisen taittamiseksi, eikä hallitus edes tavoittele kestävyysvajeen umpeen kuromista. Vastuullinen talouspolitiikka on hylätty.

Hallitus kiihdyttää velkaantumista nousukaudella. Hallitus päätti rikkoa valtiontalouden menokehykset lisäämällä menoja 900 miljoonalla eurolla vuonna 2022 ja 500 miljoonalla 2023. Meno-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

kehys on ollut lupaus siitä, kuinka paljon hallitus käyttää veronmaksajien rahoja vaalikauden aikana. Kehykset ovat olleet veronmaksajan turvana tuhlailevilta poliitikoilta. Esimerkiksi Talouspolitiikan arviointineuvosto, Suomen Pankki ja Valtiontalouden tarkastusvirasto ovat moittineet hallitusta siitä, ettei se ole kyennyt esittämään riittäviä perusteluja kehysten romuttamiselle. Viimeisimpänä IMF (19.11.2021) suositteli Suomelle paluuta menokehyksiin.

Julkisen talouden velan kasvattaminen ei ole ollut vaikeaa tähänkään asti. Menot ovat olleet kroonisesti tuloja suuremmat finanssikriisistä saakka yli kymmenen vuotta. Silti pääministerin johdolla suunnitellaan keinoja velkaantumisen helpottamiseksi ilmastoinvestointien varjolla. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ja huolenpito laadukkaista hyvinvointipalveluista ei kuitenkaan ole vaihtoehto vastuulliselle talouspolitiikalle vaan päinvastoin. Vastuullinen talouspolitiikka on edellytys kunnianhimoiselle ilmastopolitiikalle ja hyvinvointipalveluiden pelastamiselle. Myös IMF (19.11.2021) huomauttaa, että julkisen talouden vahvistaminen auttaisi Suomea pääsemään kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin.

Työllisyyden vahvistaminen on kokoomuksen vaihtoehdon perusta. Vain työllisyyttä vahvistamalla voimme selvittää kestävyysvajeongelman. Toisaalta työllisyyden vahvistaminen on keskeinen keino vauhdittaa talouskasvua. Valtiovarainministeriön (2021) mukaan työvoiman supistuminen alkaa heikentää potentiaalista kasvua jo lähivuosina. On myönteistä, että työllisyys on kasvanut vauhdikkaasti koronaepidemian jälkeen. Vertailussa muihin Pohjoismaihin Suomen ongelmat korostuvat: työllisyyskasvumme on ollut jälleen hitaampaa kuin keskeisissä vertailumaisissa.

Kokoomus katsoo, että kasvu syntyy vain luovuudesta, ahkeruudesta ja yrittäjyydestä. Vasemiston ratkaisu liki kaikkeen on valtion roolin paisuttaminen: valtio päättää ihmisten puolesta, verottaa enemmän ja tekee riskisijoituksia veronmaksajien rahoilla. Samalla jää sanomatta, että Suomen julkinen sektori on jo nyt maailman suurimpia lähes millä mittarilla tahansa mitattuna.

Ei ongelmamme ole valtion liian vähäinen osallistuminen vaan päinvastoin. Suomessa tulee antaa lisää tilaa ihmisten ahkeruudelle ja yrittäjyydelle kannustamalla työhön, parantamalla riskinoton kannattavuutta, purkamalla markkinoille tulon esteitä ja vapauttamalla markkinoita. Kun ahkeruudesta palkitaan, kaikki voittavat.

Jos kokoomus saisi päättää, olisi moni asia toisin. Menokehykset asetettaisiin vastuulliselle tasolle ja niistä pidettäisiin kiinni. Verotusta ei kiristettäisi, koulutukseen panostettaisiin, ilmasto- ja maahanmuuttopolitiikkaa hoidettaisiin pragmaattisesti ja ratkaisukeskeisesti. Ja ennen kaikkea: jokaista eteen tulevaa ongelmaa ei ratkaistaisi aina uudella velalla.

Vaihtoehtomme ei tyydy vain kertomaan mitä emme halua, vaan esitämme, miten tekisimme muutoksen Suomen suuntaan kohti kestävästä tulevaisuudesta. Kokoomuksen vaihtoehto yhdistää hyvinvointipalvelut turvaavan vastuullisen talouspolitiikan ja rohkeat panostukset kasvuun. Kokoomus rakentaisi 2020-luvun talouspolitiikan neljän tavoitteen ympärille.

Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa yrittäjällä on mahdollisuus ottaa riskiä, onnistua ja epäonnistua, kasvattaa yritystään ja palkata ihmisiä töihin. Kokoomus ottaisi Suomen tavoitteek-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

si työnantajayritysten määrän kasvattamisen 90 000:sta 100 000:een ja pk-yritysten määrän 20 000:sta 25 000:een.

Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa ihmisillä on mahdollisuus vaurastua osaamisella, ahkeruudella, työllä ja yrittämisellä. Haluamme, että suomalaiset voivat keskimäärin kasvattaa nettovarallisuuttaan 50 % vuoteen 2030 mennessä. Haluamme myös, että Suomen nettoinvestoinnit aineelliseen ja aineettomaan pääomaan saadaan käännettyä reilusti positiiviseksi.

Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa jokaisella työikäisellä ja -kykyisellä on mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Kokoomuksen mielestä Suomen on tavoiteltava 80 prosentin työllisyysastetta vuoteen 2030 mennessä, jotta hyvinvointipalveluiden rahoitus on turvattavissa.

Kokoomus haluaa pelastaa hyvinvointipalvelut ja puhtaan ympäristön myös tuleville sukupolville. Talouspolitiikan tavoitteeksi on asetettava julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kurominen ja talouskasvun ekologinen kestävyys.

Nämä tavoitteet ovat resepti, jolla jokaiselle työikäiselle ja -kykyiselle suomalaiselle löytyy mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Nämä tavoitteet ovat myös resepti, jolla suomalaisilla on mahdollisuus parantaa elintasoaan ja samaan aikaan vähentää ilmastolle haitallisia päästöjä. Ne vievät kohti Suomea, jossa jaettavaa yhteiseen hyvään riittää myös jatkossa, jotta voimme pitää kaikki mukana.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin suorat vaikutukset vahvistavat julkista taloutta 1,5 miljardilla eurolla.

Eduskunnan sisäisen tietopalvelun arvion mukaan kokoomuksen reformit vahvistavat työllisyyttä 38 000 ihmisellä. Hallituksen laskentatapaa hyödyntäen voidaan arvioida, että jokainen työllistynyt vahvistaa julkista taloutta keskimäärin 25 000 eurolla. Kokoomuksen vaihtoehto vahvistaa julkista taloutta dynaamiset vaikutukset huomioiden miljardilla eurolla.

Kokoomuksen koko työllisyyspaketti vahvistaa työllisyyttä 114 000—140 000 työllisellä. Eduskunnan sisäinen tietopalvelu ei arvioi kaikkien työllisyysuudistusten vaikutusta. Edellä kuvatulla tavalla kokoomuksen vaihtoehtobudjetin työllisyyspaketin julkista taloutta vahvistava vaikutus on 2,9—3,5 miljardia euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hyvinvointipalveluiden pelastamiseksi ja ilmastomuutoksen vastaisen työn vahvistamiseksi palataan tavoittelevaan kestävyysvajeen umpeen kuromista.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että talouskasvun ja yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi talouspolitiikan tavoitteeksi asetetaan työnantaja- ja pk-yritysten määrän kasvu.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että työllisyysastetavoitteeksi asetetaan 80 prosenttia vuosikymmenen loppuun mennessä, sillä jokaisella on oltava oikeus ja mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että talouspolitiikan tavoitteeksi asetetaan jokaisen ihmisen mahdollisuudet vaurastua ja että kotitalouksien nettovarallisuus kasvaa 50 prosenttia vuosikymmenen loppuun mennessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että talouspolitiikan tavoitteena on haitallisten ulkoisvaikutusten hillitseminen ja vahva talous, jotta Suomella on kykyä vastata ilmastonmuutoksen asettamaan haasteeseen.

Ilmastonmuutoksen vastainen työ ja tulevaisuuden hyvinvointipalvelut edellyttävät tiukempaa velkapolitiikkaa

Laajoja hyvinvointipalveluita ei ole ilman vireää markkinataloutta ja kestävästi rahoitettua julkista sektoria. Esimerkiksi Ruotsissa julkisen talouden erittäin matala velkasuhde ja tiukka vastuullinen talouspolitiikka on onnistuttu yhdistämään laajoihin pohjoismaisiin hyvinvointipalveluihin. Sitoutuminen vastuulliseen menopolitiikkaan ei ole ollut riippuvaista päättäjien poliittisesta väristä. Suomessakin jokaisen puolueen tulisi ymmärtää, mitkä ovat hyvinvointipalveluiden säilyttämisen edellytykset.

Rikotut menokehykset vaarantavat talouspolitiikan uskottavuuden ja vastuullisen menopolitiikan jatkossa. Siksi julkisen talouden säännöt on päivitettävä entistä vankemmaksi turvaksi veronmaksajille. Kokoomus esittää julkisen talouden velka-ankkurin säätämistä ja talouspolitiikan sääntöjen päivittämistä Ruotsin mallia mukaillen. Keskeiset välineet talouden ohjaamiseen tulisi saattaa vahvaan parlamentaariseen valmisteluun ja siksi velkasäännöt tulee säätää lain tasolla.

Julkisen velan BKT-suhteelle on asetettava matala tavoitetaso. Julkiselle sektorille (kunnat ja valtio) on asetettava kestävyysvajeen turvaava ylijäämätavoite, joka huomioi tulevaisuudessa kasvavat ikäsidonnaiset menot. Jos taloudellinen kehitys poikkeaa näistä tavoitteista, tulee hallituksen tuoda kiireellisenä eduskunnalle suunnitelma tilanteen korjaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että talouspolitiikan sääntöjä uudistetaan julkisen talouden vahvistamiseksi siten, että menokehyksiä määrittäisi tulevaisuudessa velkasuhteen tavoitetaso ja että julkisessa taloudessa tavoitellaan kestävyysvajeen turvaavaa ylijäämää.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että talouspolitiikan sääntöjen parlamentaarista käsittelyä lisätään ja säännöt vahvistetaan vähintään lain tasoisesti.

Työllisyysaste ei nouse meinaamalla — keinoja on

Työ antaa toimeentulon, sosiaalista pääomaa ja mahdollisuuden toteuttaa itseään ja omia haaveitaan. Jokaisen osallistuminen on tärkeää. Työllisyyden vahvistaminen on ensisijainen keino ihmisten hyvinvoinnin ja tulojen kasvattamisessa. Riittävä työssä käyvien määrä ratkaisee, onnistumeko kuromaan umpeen hyvinvointipalveluiden rahoituksen kroonisen alijäämän. Mikäli emme onnistu vahvistamaan julkista taloutta työllisyyden avulla, alkaa keinovalikoima loppua. Jäljelle jää menojen sopeuttaminen.

Hallitus ei ole pääsemässä työllisyysasteen nostamisessa tavoitteeseensa. Julkisen talouden vahvistamisessa hallitus tulee jäämään tavoitteestaan jälkeen vielä enemmän. Arviossaan myös IMF (2021) huomauttaa, ettei hallitus tule pääsemään työllisyyden vahvistamisessa tavoitteeseensa. Hallitus lupasi ohjelmassaan vahvistaa työllisyyttä 60 000:lla vuoteen 2023 mennessä, mutta on vesittänyt kerta toisensa jälkeen tavoitteen sekä keinot. Nyt hallitus kertoo julkisen talouden kestävyystiekartassa vahvistavansa julkista taloutta kahdella miljardilla eurolla työllisyyttä vahvistamalla. Työllisyyden vahvistumisen ei tarvitse tapahtua kuin vasta 2030, eli ei seuraavan eikä sitä seuraavan vaan vasta sitä seuraavan hallituksen aikana. Kautensa alussa hallitus päätti perustaa työllisyyskeinoja pohtivia työryhmiä, mutta konkreettisia ehdotuksia näiden työstä ei ole saatu. Paikallisen sopimisen edistämisestä piti syntyä sopu työryhmissä, mutta tämäkään työ ei ole tuottanut hedelmiä. Työllisyystyöryhmät ovat alkaneet vaikuttaa keinolta välttellä todellisia uudistuksia. Loppukautensa aikana hallitus aikoo tehdä päätöksiä enää keinoista, jotka vahvistavat työllisyyttä siten, että julkinen talous vahvistuu 110 miljoonalla eurolla kymmenen vuoden aikana. Kestävyysvaje on suuruudeltaan noin kahdeksan miljardia ja hallituksen budjetti seitsemän miljardia alijäämäinen. Tavoite edellyttäisi karkeasti arvioiden noin 4 000 työllistä, mikä tarkoittaa noin yhtä tuhannesosaa työikäisestä työvoimasta. Perustellusti voi todeta, että hallitus on luopunut työllisyys- ja talouspolitiikkansa keskeisistä tavoitteista tältä osin ja keskittyy mittakaavaltaan mitättömiin uudistuksiin.

Kokoomuksen mielestä Suomen on tavoiteltava 80 prosentin työllisyysastetta vuoteen 2030 mennessä. Jos hyvään pohjoismaiseen työllisyyden tasoon on päästy esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa, on se mahdollista myös meillä. Keinoja on, jos vain poliittista tahtoa löytyy. Merkittävimmät parannukset voidaan saavuttaa lisäämällä muutosturvaa, tukemalla työvoiman liikkuvuutta ja remontoimalla lannistava tukijärjestelmä.

Työn vastaanottaminen on tehtävä kannattavaksi kaikissa tilanteissa. Työttömyysturvan täytyy olla väliaikainen tuki turvaamaan nopeaa siirtymää uusiin haasteisiin, ei pysyvä toimeentulon muoto. Nykyisin tukea saavan käteen jäävät tulot voivat jopa pienentyä, jos ottaa työtä vastaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Toisaalta jyrkkä marginaaliverotus syö kannustimet lisätyön tekemisestä, riskin ottamisesta ja uralla eteenpäin ponnistelusta. Kokoomuksen mielestä jokaisesta ansaitusta eurosta tulisi jäädä käteen vähintään puolet.

Lopulta työpaikat syntyvät vain kannattavan yritystoiminnan seurauksena. Suomen Yrittäjien lokakuun yrittäjägallupin mukaan jopa 65 prosentilla työnantajayrityksistä oli vaikeuksia löytää riittävästi osaavaa työvoimaa. Jäykät työmarkkinamme, kannustinloukut ja heikko työperäinen maahanmuutto jarruttavat orastavaa kasvupyrähdystä. Käsiparien puute uhkaa tilauksessa olevia toimituksia ja suunnitteilla olevia investointeja. Työikäisen väestön supistuminen on ongelma myös pitkällä aikavälillä. Valtiovarainministeriön mukaan työvoiman väheneminen heikentää potentiaalista talouskasvua jo lähivuosina.

Kokoomus haluaa mahdollistaa aidon ja reilun paikallisen sopimisen kaikilla työpaikoilla. Paikallista sopimista tarvitaan, jotta työehdoista voidaan sopia yrityksissä, joissa työ tehdään. Työehtosopimukset määrittäisivät jatkossakin työsuhteen minimiehdot. Muista asioista voidaan sopia työpaikoilla, kun työnantajan ja työntekijän välinen luottamus on kunnossa. Jos yhteistä ymmärrystä ei löydy, noudatettaisiin työehtosopimusta.

Paikallisen sopimisen edistämisen yhteydessä minimiehtojen toteutumisen valvontaa tehostettaisiin. Henkilöstön asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia työpaikoilla parannettaisiin lainsäädäntöuudistuksin. Neuvotteluasetelman on oltava tasapainoinen. Sopiminen tulee mahdollistaa myös liittoon kuulumattoman luottamusvaltuutetun johdolla tehtäväksi. Työpaikkakohtainen sopiminen lisäisi tutkitusti yritysten halukkuutta palkata rohkeammin lisää työvoimaa.

Työperäinen maahanmuutto on vähintään tuplattava. Kokoomus on esittänyt kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmassa lukuisia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Mikäli tavoitteeseen ei näillä keinoilla päästä, on pikaisesti luotava uusia.

Loisimme yrityksille reilun työnantajan sertifiointin, jolla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely. Sertifiointin saava yritys sitoutuu omavalvontaan sekä raportointiin. Työlupahallintoa on automatisoitava ja digitalisoitava.

Kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi on koottava yhteen tulostavasti yksikköön. Suomalaisesta korkeakoulusta valmistuvalle ulkomaan kansalaiselle on myönnettävä automaattinen oleskelulupa sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleille opiskelijoille lukukausimaksujen verovähennysoikeus Suomessa.

Ekonomistit ovat jo vuosia suositelleet asuntokaupan varainsiirtoveron poistamista yhtenä tehokkaimpana keinona parantaa työvoiman liikkuvuutta.

Kokoomus on esittänyt, että asuntokaupan varainsiirtoveron poistamista riittävällä siirtymäajalla selvitettäisiin. Tämän vaikutukset julkiseen talouteen voitaisiin kompensoida esimerkiksi säätämällä pitkälle ajalle jaksottuva, olennaisesti matalampi vero tai vaihtoehtoisesti korottamalla vähemmän haitallisia veroja.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Jokainen ihminen on yksilö, jokaisen tarina on ainutlaatuinen. Työvoimapalveluita on uudistettava tukemaan jokaisen työnhakijan yksilöllistä tilannetta ja kohdennettava tuki sellaisiin toimiin, jotka tutkimusten mukaan todennäköisimmin vahvistavat työllisyyttä. Useiden tutkimusten mukaan palkkatuki on suurilta osin tehoton keino työllisyyden edistämisessä.

Valtioneuvoston teettämän perusteellisen palkkatuen tehoa selvittäneen tutkimuksen mukaan julkisen ja kolmannen sektorin palkkatuettujen työllisyys- ja ansiotaso ei kohentunut palkkatukijakson jälkeen. Tutkimuksessa koottiin vakuuttavasti ulkomaista tutkimustietoa sekä arvioitiin laadukkaasti kotimaista kehitystä. Kokoomus esittää työttömien palveluihin tarkoitettujen resurssien kohdentamista aidosti tehokkaisiin keinoihin ja palkkatuen merkittävää vähentämistä.

Hallitus toteuttaa pohjoismaiseksi työnhaun malliksi nimetyllä uudistuksella Sipilän hallituksen aikana valmistellun aktiivimalli kakkosen. Perusmekanismi on, että työnhakijan työttömyysetuutta leikataan, jos tämä ei aktiivisesti paranna omaa työllistymisen todennäköisyyttä. Marinin hallitus luo ns. uhkavaikutuksen etuuden leikkauksesta, jonka voi välttää kirjoittamalla työhakemuksia. Seurauksena TE-palveluilta edellytetään merkittävä määrä virkailijoiden seurantayhteydenottoja työnhakijoihin.

Hallitus on varannut määräraikaista RRF:n rahoitusta 70 miljoonaa euroa TE-palveluiden henkilökunnan lisäämiseksi. Arvioitu työn määrän kasvu uhkaa silti jäädä resurssien kasvua suuremmaksi, ja moni työnhakija miettii, mitä yksilölliselle palvelulle tulee käymään. Kokoomus uskoo, että jokaisen ihmisen tilanne on yksilöllinen, ja siksi tarjotun avun täytyy olla sitä myös. Siksi kokoomus esittää työvoimapalveluiden vahvistamista edelleen 20 miljoonalla eurolla.

Valtiovarainministeriö julkaisi 14.8.2020 muistion julkista taloutta vahvistavista työllisyysuudistuksista, joilla työllisyys kasvaa 60 000 ihmisellä. Kokoomuksen mielestä valtiovarainministeriön esittämien työllisyystoimien ikääntyneiden sekä palveluiden ja työttömyysetuuksien kokonaisuudet ovat toteutettavissa.

Kaikenlainen syrjintä työelämässä on yksiselitteisesti väärin. Jokaisella on oltava kannustimet kykyjensä ja jaksamisensa mukaan olla osallisena työelämää niin pitkään, kun oma jaksaminen riittää. Ansiosidonnaisen lisäpäivistä tulee luopua porrastetusti, sillä järjestelmä lähettää väärän signaalin ikääntyneille työntekijöille. Lisäksi on selvitettävä mahdollisuus niin sanottuun Singaporen malliin, jossa osaeläkkeen maksaminen tulisi mahdolliseksi. Näin jokainen voisi omien mahdollisuuksiensa mukaan olla mukana työelämässä mahdollisimman pitkään.

Myös aikuiskoulutustukea ja opintotukea on syytä kehittää, mutta näiden osalta kokoomus ei toteuttaisi VM:n muistion esityksiä.

Kokoomus esittää, että mielenterveyteen luodaan perustason palvelurakenne terapiatakuulla. Massenus ja mielenterveyden ongelmat ovat nousseet suurimmaksi syyksi työkyvyttömyydelle. Terapiatakuulla varmistetaan jokaisen mahdollisuus nopeaan lyhytterapiaan pääsyyn helposti. Vuonna 2019 Suomessa oli kansalaisaloitteen tekijöiden mukaan noin 58 000 henkilöä työkyvyttömyyseläkkeellä mielenterveyden häiriöiden vuoksi. Terapiatakuun toteuttamisen käynnistämiseen varataan 35 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Perhevapaauudistus on toteutettava siten, että se huomioi lapsen edun, helpottaa vanhemmuuden ja työelämän yhteensovittamista, lisää perheiden valinnanvapautta ja joustoja, vahvistaa naisten työllisyyttä ja työmarkkina-asemaa sekä lisää lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.

Alennuksen myötä varhaiskasvatusmaksut nousisivat nykyistä vähemmän vanhemman työllisyydessä. Tämä kannustaa pienten lasten vanhempia työntekoon. Lisäksi lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen todennäköisesti lisääntyisi. Aikaisella varhaiskasvatuksen piiriin pääsyllä on tutkitusti suurin myönteinen vaikutus lapsen kehitykseen ja koulutuksen yhdenvertaisuuteen. Yhdenvertaisten mahdollisuuksien tarjoamisessa varhaiskasvatus on yksi tärkeimpiä keinoja. Kokoomus ehdottaa varhaiskasvatusmaksujen alentamista 30 miljoonalla eurolla.

Varhaiskasvatuksen palveluiden kysynnän kasvu on heikentänyt varhaiskasvatuksen henkilökunnan riittävyyttä. Kokoomus ehdottaa tässä vaihtoehtobudjetissa korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämistä varhaiskasvatuksen opettajille ongelman ratkaisemiseksi. Jokaisella lapsella tulee olla oikeus turvalliseen ja riittävään opetukseen.

Kokoomus esittää ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistamista siten, että turva on työttömyyden alussa nykyistä parempi, minkä jälkeen tukisumma laskee joko tasaisesti tai portaittain työttömyyden pitkittyessä. Jopa 60 prosenttia työttömyysjaksoista päättyy ensimmäisten kolmen kuukauden aikana.

Tuen parantaminen ensimmäisten tukikuukausien aikana parantaa muutosturvaa ja helpottaa myös tyytymättömän työntekijän hakeutumista uusiin haasteisiin. Työvoiman parempi liikkuvuus parantaa yleistä tuottavuuskehitystä. Kyselytutkimusten mukaan suomalaisten enemmistö kannattaa työttömyysturvan porrastamista.

Vahvassa suhdannetilanteessa kestoiltaan pitkä ansiosidonnainen työttömyysturva heikentää työllistymistä. Yrityksissä raportoidaan laajasti akuutista työvoimapulasta. Valmisteilla olevat toimetukset ja investoinnit uhkaavat jäädä tekemättä. Tämän seurauksena koko kansantalouden suorituskyky heikkenee. Vahvan suhdannetilanteen perusteella ansiosidonnaisen työttömyysturvan kesto tulisi porrastuksen lisäksi lyhentää sadalla päivällä. Samalla palautetaan ansiosidonnaisen omavastuupäivien määrä seitsemään.

Työn vastaanottamisen kannustimia tulee parantaa useilla keinoilla. Työttömyysturvan korotukset heikentävät kannusteita ottaa työtä vastaan, mikä taas heikentää työllisyyttä. Kokoomus esittää työttömyysturvan palauttamista vuoden 2019 tasolle.

Toimeentulotukeen palautetaan pieni omavastuu, joka kannustaa asumaan edullisemmin ja purkaa kannustinloukkuja. Asumistuessa on jo omavastuu, mutta monella toimeentulotuki korvaa asumistuen jälkeiset asumismenot kokonaan. Tämä heikentää työnteon kannusteita, koska toisin kuin asumistuessa, pienikin lisätyö leikkaa nopeasti toimeentulotukea. Pieni omavastuu kannustaa etsimään edullisempaa asuntoa.

Yleinen asumistuki muodostaa kannustinloukkuja ottaa vastaan kokopäiväistä työtä. Siksi kokoomus esittää yleisen asumistuen indeksikorotuksen jäädyttämistä. Kokoomus myös käynnisi-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

täisi laajemman yleisen asumistuen uudistuksen, jossa puretaan kannustinloukkuja ja määritellään uudelleen, millaiseen asumiseen yhteiskunnan tukea tarvitaan.

Korottamalla ulosoton suojaosuutta nykyisestä 681,30 eurosta noin 900 euroon parannetaan ulosotossa olevien kannustimia työn vastaanottamiseen. Suojaosan korotus olisi nopeavaikutteinen toimenpide, joka on toteutettavissa valtioneuvoston päätöksellä. TEM:n työllisyyspakettityöryhmä arvioi toimen kustannusneutraaliksi.

Opintotuen kokonaisuuden tehtävä on turvata päätoimisesti opiskelevan toimeentuloa. Opiskelija voi halutessaan parantaa toimeentuloaan työskentelemällä. Tulorajojen ylittävät tulot kuitenkin leikkaavat opintotukea jo erittäin matalilla tulotasoilla. Hallitus aikoo korottaa tulo rajoja 25 prosentilla määräaikaaisesti vuodeksi. Kokoomus ehdottaa, että opiskelijoiden mahdollisuutta nauttia ahkeruuden hedelmistä parannetaan pysyvästi ja riittävästi nostamalla tulo rajoja pysyvästi 50 prosentilla.

Kokoomus esittää kotitalousvähennyksen nostamista Ruotsin tasolle. Koko kansan kotitalousvähennyksessä sadan euron omavastuuosuus poistetaan ja mahdollistetaan vähennyksen hyödyntäminen suoraan palvelun kuluttajahinnassa. Palveluntarjoaja hakisi puuttuvan summan verottajalta prosessilla, jossa vähennyskelpoisuuden kriteerit tarkistetaan.

Kokoomus esittää myös Sitran mallin mukaista yli 75-vuotiaille kohdentuvaa parempaa kotitalousvähennystä tukemaan arjen askareissa. Verovähennys oikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin. 100 euron omavastuu poistuisi. Lisäksi palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä. Malli on Sitran arvion mukaan sisäisesti kustannusneutraali.

Suomessa on EU-maiden korkeimpiin kuuluvat veroasteet ja kireimpiin lukeutuva verotuksen progressio, jotka heikentävät ahkeruuden kannustimia. Tämä myös heikentää yritystemme mahdollisuuksia rekrytoida Suomeen parhaita kansainvälisiä osaajia eri aloilta.

Verokiilaan luetaan verojen lisäksi veroluonteiset maksut sekä verotuksen rakenteet, jotka heikentävät työn tekemisen kannusteita. Parturiyrittäjä joutuu leikkaamaan Suomessa neljän asiakkaansa hiukset ostaakseen itselleen yhden vastaavan hiustenleikkuun ansaitsemillaan lisätuloilla. Korkea verokiila ohjaa ihmisiä työskentelemään vähemmän ja tekemään kotona itse sellaisia töitä, jotka ilman verokiilaa ostettaisiin palveluna työllistäviltä yrityksiltä.

Eduskunnan sisäisen tietopalvelun staattisen laskentamallin mukaan 800 miljoonan euron veronkevennys madaltaa tuntuvasti verokiilaa ja mahdollistaa Suomessa toimiville yrityksille lähes 9 000 uuden ihmisen työllistämisen. Kotitalousvähennyksen ja veronkevennysten vaikutukset julkiseen talouteen on esitelty kappaleessa yksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti esityksen varhaiskasvatusmaksujen alentamiseksi 30 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kokoomuksen mallin mukaisen, aidosti tasa-arvoa ja perheiden mahdollisuuksia laajentavan perhevapaaudistuksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa työllisyyspolitiikan pohjaksi valtiovarainministeriön valmisteleman ehdotuksen keinoista työllisyyden nostamiseksi lukuun ottamatta opintoetuuksien kokonaisuutta. Yhteensä ehdotusten toteuttaminen vahvistaisi työllisyyttä noin 55 000 ihmisellä.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viipymättä eduskunnalle lakiesityksen reilun paikallisen sopimisen mahdollistamiseksi kaikissa yrityksissä.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että antaa hallitus eduskunnalle esityksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta siten, että työttömyysturva olisi työttömyyden alussa nykyistä parempi ja laskisi portaittain työttömyysjakson pitkeytyessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen tuen parantamiseksi ja oppisopimuskoulutuksen mallin parantamisesta, jotta nuorisotyöttömyyttä voidaan vähentää merkittävästi.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää laajemman uudistuksen yleisen asumistuen kustannusten hillitsemiseksi sekä kannustinloukkujen purkamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus hillitsee työttömyysturvamenojen kasvua ja vahvistaa työllisyyden palauttamalla työttömyysturvan sekä yleisen asumistuen vuoden 2019 tasolle.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jolla työttömyysputkesta luovutaan nopeutetusti.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen toimeentulotuen asumiskustannusten maltillisen omavastuun palauttamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen ulosoton suojaosan korottamisesta 900 euroon.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus vauhdittaa sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, joka tekee työnteosta nykyistä kannattavampaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy vaikuttaviin toimenpiteisiin, jotka sujuvoittavat ja helpottavat työperäistä maahanmuuttoa Suomeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii yritysten toimintaedellytyksistä jatkamalla norminpurkutyötä ja turvaamalla yrittäjille vakaan toimintaympäristön.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla lopetettaisiin eläkkeen kertyminen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen ansiosidonnaisen työssäolo- ja paluuehdon nostamisesta työn kannustimien vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo työllisyysasteen nostamiseksi ja työn vastaanottamisen kannustimien parantamiseksi esityksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan keston lyhentämisestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää selvityksen keinoista korvata varainsiirtovero tavalla, joka on vähemmän haitallinen työvoiman liikkuvuudelle.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Menojen priorisointi mahdollistaa panostukset kestäväan kasvuun

Julkinen talous pelastetaan vain vireällä kansantaloudella: työllä, tulevaisuuden uskolla ja halulla rakentaa uutta. Enemmän kuin leikkauksia tai veronkorotuksia tarvitsemme kasvua ja toivoa paremmasta huomisesta. Eilisestä ei ole pakko pelastaa kaikkea.

Koronakriisin jälkeen tuottavuus on saatava kasvuun. Kyse on yhtäältä TKI-panostuksien lisäämisestä, mutta kasvavat resurssit valuvat hukkaan, jos emme onnistu talouden rakenteiden uudistamisessa.

Kokoomus haluaa tehdä Suomesta taas houkuttelevan kohteen kannattaville investoinneille ja yritystoiminnalle. Työmarkkinoita on uudistettava ja liikkuvuutta lisättävä. Työn ja tekijän on löydettävä toisensa nopeammin. Luovuudelle ja riskinotolle on annettava tilaa poistamalla markkinoille tulon esteitä, avaamalla markkinoita ja purkamalla tukahduttavaa byrokratiaa.

Yrityksillä ja yrittäjillä on oltava mahdollisuus uuteen alkuun ilman kohtuutonta ponnistelua. Konkurssiin joutuneen yrittäjän on voitava työllistää itsensä uudelleen mahdollisimman pian myös yrittäjänä. Ihmisten toimeliaisuutta ei saa tukahduttaa jonkin liiketoiminnan epäonnistumiseen.

Valtio ei voi eikä sen kuulu valikoida tulevaisuuden menestyjiä. Poliitikkojen ei tule ryhtyä risikisijoittajiksi veronmaksajien rahoilla. Tehottomien yritystukien karsimista on jatkettava.

Ympäristöpolitiikassa tarvitsemme toivoa repivien ääripäiden sijaan. Keskustelua on hallinnut pelko joko siitä, etteivät poliittiset päättäjät pysty tekemään riittävästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi, tai siitä, että ihmisten arki muuttuu kohtuuttoman vaikeaksi.

Kokoomuksen mielestä yksittäistä ihmistä ei tule syyllistää ilmastonmuutoksesta. Ilmastonmuutos on ennen kaikkea globaali haaste, joka ratkaistaan järjestelmätasolla ja teknologian edistymisellä. Talouskasvua ja ilmastonmuutoksen vastaista työtä ei tule asettaa vastakkain. Päästöjä voi vähentää hankaloittamatta ihmisten elämää ja rajoittamatta talouskasvua.

Ilmastonmuutos, yhdessä luonnon kantokyvyn heikkenemisen kanssa, ovat ihmiskunnan suurimmat haasteet tällä vuosisadalla. Ilmastotoimissa lähivuosien tärkein teko on viedä EU:n yhteinen ilmastopaketti järkevässä muodossa läpi.

Kokoomus on kannattanut ja kannattaa EU:n roolin vahvistamista globaalina ilmastojohtajana. Olemme sitoutuneita EU:n 55 prosentin päästövähennystavoitteeseen. Suomen tulee kasvaa kestävästi ja edistää sellaista Eurooppaa, joka on taloudellisesti ja ekologisesti kestävä.

Yhteisen päästöhinnittelun vahvistuminen EU:n päästökaupan muodossa on ollut tämän vuosisadan tärkein ilmastoteko. Ilmastotoimissa on syytä painottaa ympäristövastuun yhdistämistä markkinatalouteen. Se tapahtuu ensisijaisesti päästöjen hinnoittelulla ja teknologianeutraalilla ohjauksella. Mikromanageeraavaa ylisääntelyä ja poukkoilua vieroksumme.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Pärjätäkseen globaalissa kilpailussa Suomen on pienenä maana panostettava tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI). Ilman riittäviä panostuksia osaamiseen ei synny kestävää talouskasvua. Kokoomus esittää, että TKI-panostusten tasoa vahvistetaan 200 miljoonalla eurolla tinkimättä julkisen talouden kestävydestä.

Kokoomus on sitoutunut toimenpiteisiin, joilla Suomen TKI-panokset nostetaan neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlaskettujen vuotuisten TKI-panoksien tulisi tavoitteen mukaan kasvaa noin 600 miljoonaa euroa vuodessa. Julkisen rahan osuus tästä on 200 miljoonaa. Kaksi kolmasosaa tarvittavista panoksista on saatava yksityiseltä sektorilta. Yhteisen tavoitteen saavuttaminen ratkaistaan siis ennen kaikkea yksityisellä sektorilla.

Myös hallitus ilmoittaa sitoutuneensa TKI-panosten neljän prosentin tavoitteeseen. Julkisen talouden kestävyystiekartan mukaan hallituksen keskeinen tavoite julkisen talouden velkasuhteen kasvun vakauttamiseksi on nimenomaan talouskasvun vauhdittaminen TKI-intensiteettiä nostamalla. Herää kysymys, miksi hallitus ei ole tehnyt päätöksiä tavoitteen saavuttamiseksi.

Hallitus olisi voinut vahvistaa TKI-rahoitusta jo 2022 talousarviossa priorisoimalla menoja. Sen ainoa uudistus on yritysten määräaikaisen T&K-verovähennysoikeuden prosentuaalinen jyrkentäminen. T&K-verovähennyksen uudistaminen budjettiriihessä kuitenkin epäonnistui hallituksen omankin arvion mukaan ja jäi vaillinaiseen muotoon, joka soveltuu vain julkisilta toimijoilta ostettuun tutkimustyöhön. Hallituksen esityksen mukaan vähennystason muutoksen vaikutus julkiseen talouteen on noin 19 miljoonaa euroa. 200 miljoonan euron lisäykseen jää vielä kirittävä.

Vaikuttavuus syntyy riittävästä, mutta myös pysyvästä ja ennakoitavasta TKI-rahoituksen tasosta. Hallitus ratkoo ongelmaa vain purkkapaikalla. Rahoitus vaikuttaa kasvavan vuonna 2022, mutta tämä tapahtuu määräaikaisella rahoituksella ja pääosin EU:n elpymisvälineen saannolla. Osana vuoden 2023 370 miljoonan euron leikkauslistaa hallitus aikoo vähentää Suomen Akatemian pysyvää tutkimusrahoitusta 35 miljoonaa euroa. Veikkauksen tulojen vähenemisen hallitus kompensoi määräaikaisesti.

Kautensa loppuun mennessä hallitus on nykyisen suunnitelmansa mukaan leikkaamassa pysyvää tieteen rahoitusta yhteensä yli 100 miljoonaa euroa. Vastoin lupauksia TKI-panosten pysyvä ratkaisu on jäämässä kokonaan seuraavalle hallitukselle.

Kokoomus esittää TKI-määrärahojen lisäämistä 100 miljoonaa euroa joka vuosi kymmenen vuoden ajan. Ensi vuodelle pysyvää rahoitusta kohdennetaan Business Finlandille 55 miljoonaa euroa uudistaviin innovaatiotukiin. Suomen Akatemian pysyvää rahoitusta tulee vahvistaa 35 miljoonaa euroa joka vuosi.

Vuodelle 2022 kokoomus esittää Suomen Akatemian määrärahalisäysten kohdentamista nuorten tutkijoiden työuran alkupäähän. Kokoomus esittää myös yliopistollisten sairaaloiden valtion tutkimusrahoituksen (VTR) osuuden nostamista takaisin 90-luvun tasolle 10 miljoonan euron panostuksella, jotta vahvistamme lääketieteellistä huippututkimusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Kokoomus haluaa toteuttaa pysyvän TKI-verokannustimen, jolla tavoitellaan noin 100 miljoonan euron laskennallista vaikutusta. Kokoomus korjaisi hallituksen vähennyksen keskeisiä puutteita. Hallituksen säätämä vähennysoikeus kohdistuu ainoastaan julkiselta sektorilta ostettuun palveluun. Ratkaisu rajaa ulkopuolelle suurimman osan yritysten tekemästä TKI-toiminnasta eikä siten tuota toivottuja tuloksia.

Kokoomus ehdottaa asiantuntijoiden suositusten mukaista pysyvää ja laajaa verokannustinta. Siinä yrityksen oma tai yrityksen hankkima tutkimus- ja kehitystoiminta kuuluu laajasti tuen piiriin siinä missä julkiselta sektorilta ostettu tutkimus.

Keskeinen puute hallituksen esityksessä on, että verokannustin on määräaikainen. TKI-hankkeet innovaatiosta markkinoille murtautumiseen voivat viedä helposti kymmenenkin vuotta. Väliaikainen tuki ei kannusta pitkäjänteisten kehityshankkeiden toteuttamiseen. Kokoomus ehdottaa verokannustimesta pysyvää välinettä. Pysyvä toteutettava laaja verokannustin, joka huomioi myös alkuvaiheen yritykset, kannustaa pitkäjänteisiin TKI-panostuksiin. Investointipäätösten kannalta keskeistä on, että verotus on ennustettavaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti ehdotuksen yritysten laajasta ja pysyvästä TKI-verovähennysoikeudesta, jossa huomioidaan myös alkuvaiheen kasvavat ja vielä tappiolliset yhtiöt.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus priorisoi julkisen talouden menoja siten, että julkisia TKI-panoksia voidaan nostaa hallituksen alkuperäisen kehystason puitteissa 200 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää hallinnon tehokkuusohjelman, jolla palautetaan hallinnon toimintamenot lähelle vuoden 2019 tasoa lukuun ottamatta maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, sisäisen turvallisuuden, oikeuslaitoksen sekä tutkimuksen ja koulutuksen toimintamenoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää valtion omaisuutta kasvuinvestoinneissa ja pääomittaa nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöitä kahdella miljardilla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus asiantuntijasuositusten mukaisesti hyödyntää asuntorahaston likvidiä pääomaa nopeiden ratahankkeiden pääomittamiseen sekä muun asumisen kehittämiseksi ja asuntotuotannon vauhdittamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo ehdotuksen ansiosidonnaisen laajentamiseksi myös työttömyyskassaan kuulumattomille.

Toteutetaan kaikille avoin ansiosidonnainen ja oikeudenmukainen ansioturva

Suomen työttömyysturvajärjestelmä pitää sisällään sekä valtion takaaman työttömyysturvan että lisävakuuttamisen mahdollisuuden työttömyyskassan kautta. Tällä hetkellä maksussa olevasta ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta rahoitetaan kassojen jäsenmaksuilla vain 5 prosenttia. 57,5 prosenttia rahoitetaan työttömyysvakuutusrahaston työttömyysvakuutusmaksuilla ja 37 prosenttia valtion verotuloilla. Kassoihin kuulumattomat siis osallistuvat ansiosidonnaisen työttömyysturvan menojen rahoittamiseen jo nyt lähes samassa mitassa kuin kassojen jäsenet, mutta heidän työttömyysturvansa jää suhteessa paljon heikommaksi.

Useimmin kassojen ulkopuolelle jäävät matalammin koulutetut, heikossa työmarkkina-asemassa olevat. Matalamman tulotason kassojen jäsenmaksut ovat usein korkeampia. Siten työntekijät ovat keskenään eriarvoisessa asemassa.

Nykymallin heikkous on se, että turvan ulkopuolelle voivat jäädä sellaisetkin ihmiset, jotka ovat vuosien ajan maksaneet lakisääteistä työttömyysvakuutusmaksua erilaisissa työsuhteissa. He siis ovat maksaneet vakuutusmaksua saamatta kuitenkaan vakuutusturvaa.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin vaikutusarvio perustuu Mauri Kotamäen (2018) malliin, jossa ansiosidonnaisen työttömyysturvan järjestäminen on siirretty Kelan vastuulle. Muutos karsii hallintoa ja byrokratiaa. Uudistuksella on eduskunnan sisäisen tietopalvelun mukaan noin 8 500 hengen suuruinen negatiivinen vaikutus työllisyyteen. Kokonaisuutena kokoomus katsoo, että uudistuksen hyödyt ovat kustannuksia suuremmat. Kokoomuksen mielestä on tärkeää, että laajentaminen toteutetaan riippumatta muista muutoksista työttömyysturvajärjestelmään. Kyse on oikeudenmukaisuudesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo tarpeelliset esitykset yleisen ansiosidonnaisen työttömyysturvan toteuttamiseksi, jotta jokainen työttömyysturvamenojen maksaja voi saada oikeudenmukaisesti tukea.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Sivistykseen yli miljardin euron panostukset

Laaja-alainen sivistys ja korkeatasoinen osaaminen muodostavat perustan sille, että Suomi voi tulevaisuudessakin olla kestävä, hyvinvoiva ja uudistuva maa. Vapauden ja vastuun yhteiskunta on mahdollinen vain yhdistyessään kattavaan yleissivistykseen. Suomalaisen sivistysaatteen pohjalta maahamme on luotu vahva inhimillinen pääoma ja maailman parhaimpiin kuuluva koulutusjärjestelmä. Monet suomalaiset tieteen ja taiteen tekijät ovat hyvän koulutuksen myötä nousseet maailman arvostetuimpien joukkoon.

Suurin osa Suomen lapsista ja nuorista tulee aikuisuuteen hyvillä tiedoilla ja taidoilla varustettuna, valmiina omaehtoiseen elämään ja siihen liittyviin vastuisiin. Jokainen lapsi ja nuori yksilönä ansaitsee näkymän tulevaisuuteen, jossa omalla toiminnalla pystyy tavoittelemaan unelmiaan. Suomalaiset nuoret ovat avarakatseisia, uteliaita ja kansainvälisiä.

Kokoomus on valmis panostamaan koko koulutuspolkuun aina varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle. Vaihtoehtobudjettimme sisältää yli miljardin euron panostukset sivistykseen. Vain tekemällä aidon suunnanmuutoksen hallituksen politiikkaan varmistamme, että meillä on tulevaisuudessakin maailman parhaat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset. Jokainen lapsi ja nuori saavuttaa opintiehellään oppimisen ilon ja innon, joka kantaa läpi elämän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus vakiinnuttaa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun pysyväksi toimintamalliksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla uudistetaan perusopetuksen kolmiportaista tukea siten, että se takaa kaikille riittävän ja yksilöllisen tuen.

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistuksen, jotta rahoitusjärjestelmä vastaisi paremmin todellisia kustannuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi oppilas- ja opiskelijahuollon hyvinvointialueille siirron vaikutukset ja tarvittaessa tuo lainsäädäntömuutokset, joilla siirto perutaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että korkeakouluja pääomitetaan valtion omaisuutta hyödyntäen miljardilla eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei vähennä pysyvää tieteen rahoitusta hallituskauden aikana yli sadalla miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu esityksensä oppivelvollisuuden korottamisesta ja ohjaa oppimateriaaleihin ja koulukyyteihin tarkoitettut resurssit aidosti koulupudokkuutta ehkäiseviin toimenpiteisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu pysyvään tieteen rahoitukseen suunnittelemansa yli sadan miljoonan euron leikkaukset.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallituksen velkaantumista kiihdyttävä linja sekä työllisyyspäästöjen tekemättä jättäminen uhkaavat murentaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan pysyvästi. Me olemme huolissamme lupauksesta lopettaa tulevien sukupolvien kustannuksella eläminen. Jatkuvaan velkaan perustuva politiikka vaarantaa Suomen kyvyn vastata ilmastomuutoksen asettamaan uhkaan. Hallitus ei ole kyennyt kantamaan vastuuta ja tekemään arvovalintoja kestävä tulevaisuuden puolesta. Eduskunta toteaa, että hallituksen jatkuvaan velkaantumiseen perustuva hyvinvointipalvelut vaarantava politiikka on epäonnistunut eikä hallitus nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 21

EDUSKUNTA

20. Eduskunnan oikeusasiamies

01. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Kokoomus esittää vanhusasiavaltuutetun sijoittamista eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen. Eduskunnan oikeusasiamiehellä on laaja toimivalta ja tiedonsaantioikeus, monipuoliset toimintatavat ja tehokkaat mahdollisuudet puuttua lainvastaiseen tai virheelliseen menettelyyn. Kokoomus lisäisi vanhuspalveluiden laadun tarkkailua ja ikäihmisten oikeuksien toteutumisen edistämistä tarkastuskäyntejä lisäämällä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Kokoomus pitää välttämättömänä vanhusasiavaltuutetun riittävää toimivaltaa puuttua vanhusten huonoon kohteluun ja palveluiden epäkohtiin.

Edellä mainitun perusteella kokoomus on esittänyt, että vanhusasiavaltuutetun toimisto perustettaisiin oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen. Kokoomuksen esitys mahdollistaisi eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian sekä Ihmisoikeuskeskuksen ikääntyneiden oikeuksia koskevan asiantuntemuksen sekä ikääntyneiden oikeuksien valvontaan ja edistämiseen viime vuosina kohdennettujen resurssien maksimaalisen hyödyntämisen.

Kokoomus esittää, että vanhusten oikeuksien valvonta ja edistäminen osoitetaan eduskunnan oikeusasiamiehen erityistehtäväksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 21.20.01 lisätään 300 000 euroa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenoihin sekä vanhushuolteen valvonnan vahvistamiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen vanhusasiavaltuutetun tehtävän siirtämiseksi oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen vanhusten oikeuksien valvonnan vahvistamiseksi.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomuksen mielestä Suomen tulee laatia uskottava useamman vaalikauden polku kohti pitkän aikavälin 0,7 prosentin tavoitetta. Kestävä kehitys vaatii kestävää ja pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä. Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen sekä demokratian vahvistaminen ovat Suomen kehitysyhteistyön keskiössä.

Kokoomuksen mielestä keskeisiä periaatteita ovat johdonmukaisuus, toiminnan kestävyys ja vaikuttavuus. Kokoomus pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä ja haluaa osoittaa tukensa pitkäjänteiselle työlle. Kehitystä voi tapahtua vain silloin, jos kehitysmaat ovat itse sitoutuneet kehitykseen ja haluavat vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa. Tavoitteena on saavuttaa kestäviä tuloksia, jotta kehitysmaat voivat lopulta pärjätä omillaan ilman riippuvuutta länsimaiden avusta.

Vuodesta 2016 osa Suomen kehitysavusta on ollut finanssisijoituksia. Finanssisijoitukset ovat myös osa maailmanlaajuista trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävä kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Kokoomuksen mielestä on olen-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

naista ajaa finanssisijoitusten vahvistamista kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi. Siksi kehitysavun painopistettä tulee siirtää sijoitusmuotoiseen kehitysapuun hyödyntäen valtion omaisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennetään 100 000 000 euroa kehitysyhteistyön määrärahoista ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää Suomen mahdollisuuksia tukea kansalaisjärjestöjen kansainvälisen rahoituksen hankintaa osallistumalla vaadittujen omarahoitusosuuksien kattamiseen.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Heikot elinolot, aseelliset konfliktit, ilmastonmuutos sekä nopea väestönkasvu ajavat ihmisiä liikkeelle kotiseuduiltaan. Kehitysyhteistyön ja erilaisen humanitaarisen avun tarve ei ole vähenemässä vaan päinvastoin. Koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntymässä kasvuun, ja monet kehitysyhteistyön tulokset ovat vaarassa. Meidän on vastattava kehittyvien maiden ongelmiin tehostamalla juurisyihin vaikuttamista, jotta kehittyvät maat voivat vahvistua sisäisesti. Tämä tarkoittaa perinteisen kehitysyhteistyön ohella kauppapoliittisia kumppanuussuhteita ja investointeja.

Sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön on todistettu olevan yksi menestyksekkäimpiä kehitysyhteistyön muotoja. Ulkoministeriön kehityspolitiikan tulosraportissa vuodesta 2018 käy ilmi, että edellisen hallituksen ajama sijoitusmuotoinen ja yrityspainotteinen kehitysyhteistyö on moninkertaistanut kehitysyhteistyön tulokset. Tulosraportissa suositellaan, että tämänkaltaisen sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö jatkuu.

Vuodesta 2016 osa Suomen kehitysavusta on ollut finanssisijoituksia. Finanssisijoitukset ovat myös osa maailmanlaajuisia trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävä kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Kokoomuksen mielestä on olennaista ajaa finanssisijoitusten vahvistamista kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.89 lisätään 150 000 000 sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomukselle vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Jotta suomalaisten oikeusturva voi toteutua, on koko rikosketjun oltava riittävästi resursoitu aina poliisista Syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuinlaitokseen ja Rikosseuraamuslaitokseen. Nyt ketjun toimivuutta heikentävät resurssipulan aiheuttama keskeneräisten juttujen suma, oikeudenkäyntien viivästyminen, henkilöstön uupuminen sekä koronapandemian aiheuttamat istuntojen lykkäytymiset.

Tuomioistuinprosessien pitkä kesto on Suomessa hälyttävä ongelma. Vaarana on, etteivät ihmiset pitkien käsittelyaikojen takia uskalla hakea asialleen oikeutta. Oikeudenkäyntien viivästyminen johtaa myös hyvityskorvausten kasvuun ja oikeudenkäyntien keston pitkittymisen huomioimiseen rangaistuksissa. Hallituksen on ryhdyttävä välittömästi toimiin oikeudenkäyntien keston lyhentämiseksi. Tähän tarvitaan sekä lisäresursseja tuomioistuimille että prosessien modernisointia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.03 lisätään 6 000 000 euroa muiden tuomioistuinten toimintamenoihin.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Syyttäjälaitos on keskeinen rikosketjun osa. Mikäli poliisin määrärahojen kasvamista ei vastavalla tavalla huomioida Syyttäjälaitoksen rahoituksessa, uhkaa uusi pullonkaula syntyä syyteharjintaan.

Syyttäjien määrässä Suomi laahaa reilusti Euroopan keskiarvon alapuolella. Siksi esimerkiksi syyttämisprosentit ovat merkittävästi vähentyneet viime vuosina ja vaihtelevat merkittävästi eri puolilla Suomea 55 prosentista 75 prosenttiin. Myös muutoksenhakumäärät korkeimpaan oikeuteen ovat vähentyneet. Syyttäjien määrän lisääminen on kriittistä rikosketjun sujuvuuden ja oikeusturvan toteutumisen kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.30.01 lisätään 4 500 000 euroa Syyttäjälaitoksen toimintamenoihin.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöresurssit ovat riittämättömät toiminnan laajuuteen, käytössä olevaan laitusrakenteeseen ja täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteisiin nähden. Huolestuttava asia on myös järjestäytyneen rikollisuuden aseman vahvistuminen vankiloissamme, mikä uhkaa tärkeää työtä tekevien vanginvartijoiden turvallisuutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Rikosseuraamuslaitoksen resursseja on lisättävä yksintyöskentelyn vähentämiseksi, joka on ongelmallista työturvallisuuden näkökulmasta. Myös vankilaturvallisuus ja naisvankityöskentely tarvitsevat lisäpanostuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 lisätään 5 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINONALA

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pelastustoimen henkilöstö tekee päivin ja öin korvaamatonta työtä suomalaisten arjen turvallisuuden varmistamiseksi. Pelastustoimen tulevaisuuden näkymien taivaalle on kuitenkin ilmaantunut huolestuttavia pilviä. Kokoomus edellyttää ongelmiin tarttumista, jotta suomalaiset voivat jatkossakin luottaa avun saamiseen hädän hetkellä.

Suomea uhkaa 2020-luvun lopulla jopa 2 500 pelastajan pelastajapula. Pelastustoimen alan nykyiset koulutusmäärät eivät pysty mitenkään vastaamaan tähän tarpeeseen. Pelastusopiston normaali koulutustahti on vuosittain 120 henkilöä, kun pelkästään eläkkeelle siirtymisen aiheuttama poistuma on vuosittain noin 145 henkilöä. Tarpeen taustalla ovat myös toimintavalmiuden parantamiseen ja varallaolojärjestelmään liittyvät muutokset. Myös ruotsinkielisistä pelastajista on huutava pula.

Jotta pelastajapulaan voidaan vastata, on toimiin pelastajien koulutusmäärän lisäämiseksi ryhdyttävä määrätietoisesti jo vuonna 2022. Pelastajien koulutusmäärän lisäämiseen ja kaksikielisen pelastajakurssin toteuttamiseen on pelastustoimen toimintamenoihin lisättävä 3,75 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.01 lisätään 3,75 miljoonaa euroa pelastustoimen toimintamenoihin.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Kansallinen maanpuolustus on Suomen turvallisuuden ja itsenäisyyden kivijalka. Sotilaalliset jännitteet Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristössä jatkuvat. Vallitsevissa olosuhteissa Suomen on pidettävä huolta maanpuolustuksen resurssien riittävydestä. Yhtä lailla Suomen on jatkettava aktiivista harjoitustoimintaa ja läheistä kansainvälistä puolustusyhteistyötä kumppaneidensa kanssa. Suomen puolustus perustuu suorituskykyisiin Puolustusvoimiin, jolla on oltava käytössään paras mahdollinen materiaali. Modernit ilmavoimat ovat korvaamaton osa vahvaa, itsenäistä puolustusjärjestelmää, joka luo uskottavaa pelotetta koko maan turvaamiseksi. Niillä varmistetaan Suomen alueen koskemattomuus niin rauhan aikana kuin sodan syttyessä. Kansainvälinen turvallisuus on muuttunut hauraammaksi. Aseelliset konfliktit ja sodat pitkittyvät ja lisäävät epävakautta. Tämä luo Suomelle myös tarpeen pohtia sen kriisinhallinnan painopisteitä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa maanpuolustuksen riittävät resurssit ja toteuttaa suunnitellun hävittäjähankinnan täysimääräisenä asiantuntijatietoon perustuen sekä ylläpitää tiiviitä kansainvälisiä kumppanuuksia ja harjoitustoimintaa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

70. Valtionhallinnon kehittäminen

05. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)

Suomeen perustettavien hyvinvointialueiden yksi tehtävä on seurata alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä väestöryhmittäin. Näin ollen hallinnossa tulee olla ajantasainen kuva sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeesta, saatavuudesta, laadusta, vaikuttavuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Tiedon pitää olla myös verrattavissa muihin hyvinvointialueisiin. Hyvinvointialueiden järjestämisvastuut ja velvoitteet luovat haasteita sosiaali- ja terveystietojärjestelmien tiedonhallinnassa.

Sosiaali- ja terveysalan tiedonhallinnassa haasteena on ollut pitkään eri tietojärjestelmien yhteensopivuus. Hyvinvointialueiden myötä on mahdollista, että Suomeen muodostuu 22 erilaista asiakas- ja potilastietojärjestelmää sekä erilaisia ratkaisuja tiedonkäsittelyyn ja -hallintaan. Järjestelmien hallitsematon hajauttaminen lisää kustannuksia ja aiheuttaa sen, etteivät ihmisten sosiaali- ja terveystiedot liiku tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi tilanteessa, jossa hyvinvointialueen asiakas tai potilas siirtyy tai muuttaa alueelta toiselle. Myös tiedolla johtamiseen ja päätöksentekoon ei tällöin synny riittävää mahdollisuutta.

Tiedonhallinnan kokonaisuuden koordinaatiota tulee kehittää ja keskittää, jotta säästytään hallitsemattomilta kustannuksilta. Hallituksen erittäin kiireinen aikataulu uhkaa järjestelmä uudistuk-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

sen onnistumista ja kustannustehokkuuden toteutumista. Uusissa tietojärjestelmissä on erityisesti kiinnitettävä huomiota järjestelmien rajapintoihin ja siihen, että uusi järjestelmä sopii yhteen muiden olemassa olevien ja tulevien järjestelmien kanssa. Selvittäisimme, mitkä järjestelmät voisi olla perusteltua järjestää valtakunnallisesti yhtenäisesti. Uudet aluehallinnot ratkaisevat sen, onnistutaanko sosiaali- ja terveyspalvelut tuottamaan laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Myös lainsäädännön tulee kulkea mukana.

Kaikissa sosiaali- ja terveysalan ICT-hankkeissa tulee arvioida, miten ne lisäävät palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja hyödyttävät palvelujen käyttäjiä. Digitalisaatio ja teknologian kehittyminen ovat luoneet painetta osaltaan uudistaa sosiaali- ja terveyspalveluita ja asiakas- ja potilas-tietojärjestelmiä käyttäjäystävällisempään suuntaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työaika on pystyttävä vapauttamaan tietojärjestelmien ongelmista varsinaiseen työhön. Toiminnan kehittämisellä digitalisoinnin avulla odotetaan olevan myös positiivisia vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillintään keskipitkällä aikavälillä. Hallituksen suunnitelmilla emme todennäköisesti ole saamassa hyötyjä hoidon parantumisena tai hoitojonojen lyhenemisenä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 28.70.05 vähennetään 87 650 000 euroa ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi uudelleen aluehallinnon perustamisen kustannukset, ICT-menot ja hyödyntää tehostamisvaran uudistusten toteuttamisessa.

89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus

31. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus (arviomääräraha)

Hyvinvointialueiden uusien hallintorakenteiden odotetaan tuovan ihmisille paremmin toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja samalla turvaavan niiden rahoituksen eri puolilla maata. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus toimeenpannaan kuitenkin huonoon aikaan. Koronavi-rusepidemia on kasvattanut hoitovelkaa ja uuvuttanut sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä jo lähes kaksi vuotta. Henkilöstön työkuorma ei vähene, sillä hoitojonoja puretaan vielä pitkään. Koronakriisi kasvattaa myös mielenterveyspalvelujen ja lastensuojelun tarvetta.

Uudistuksen tavoitteet voivat pahimmassa tapauksessa kaatua henkilöstöpulaan. Sosiaali- ja terveysalan työvoiman saatavuus tulevaisuudessa näyttäytyy haasteellisena. Kevan tilastojen mukaan kunnissa ja kuntayhtymissä on pulaa lähes kaikista sote-ammattilaisista. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että seuraavan 15 vuoden aikana sosiaali- ja terveysalalle tarvitaan peräti 200 000 uutta työntekijää.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Hallitus aikoo kiristää hoitotakuuta niin, että jatkossa hoitoon pääsisi avosairaanhoidossa viikossa hoidontarpeen arvioinnista sekä suun terveydenhuoltoon kolmessa kuukaudessa. Tämä lisää henkilöstön tarvetta. Lisäksi säädökset henkilöstömitoituksesta iäkkäiden henkilöiden tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa tulevat voimaan siirtymäajalla. Hallitus on esityksessään arvioinut, että 0,7:n henkilömitoitus tarkoittaisi 4 417 lisähenkilötyövuoden tarvetta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa yli 200 000 työntekijää siirtyy uuden työnantajan palvelukseen, mahdollisesti eri paikkakunnallekin. Kyse on Suomen historian suurimmasta liikkeenluovutuksesta. Hyvinvointiyhteiskunnan kriittinen pohja on sosiaali- ja terveyspalveluissa, minkä vuoksi uudistuksessa ei ole varaa epäonnistua.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen on vastattava ihmisten tarpeisiin ja yhteiskunnan muutoksiin. Julkisen sektorin tehostamista tulee tavoitella purkamalla päällekkäisiä toimintoja, johtamisen tasojen ja keventämällä hallintorakenteita. Johdon tärkein tehtävä on taata työntekijälle olosuhteet, joissa voi tehdä työt hyvin. Tämä vaatii julkisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa aivan uudenlaisia ajattelua. Digitalisaatio on vielä pitkälti hyödyntämättä. Potilastietojärjestelmät eivät ole helpottaneet työtä vaan päinvastoin lisänneet kuormitusta.

Hyvinvointipalveluiden tulevaisuutta haastaa jatkuva velkaantuminen. Hyvinvointi ei synny velkavuorella tai äärikireällä verotuksella eikä sillä, että valtio tekee kaikki ratkaisut puolestamme.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi aluehallintojen valmiutta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen vuoden 2023 alusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä hyvinvointialueille vuodelle eteenpäin.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa vastuullisen kustannusohjauksen uuden hallinnon perustamisesta lähtien.

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo tarpeelliset esitykset sote-uudistuksen hallintomienojen hillitsemiseksi.

90. Kuntien tukeminen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Elinajan pidentyessä on hyvinvointipolitiikan painotuksessa huomioitava ikääntyneiden kasvava ja moninaisempi joukko sekä heidän yksilölliset toiveensa ja tarpeensa. Yhä useampi kansalainen on toimintakykyinen vielä vuosikymmeniä eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Ikääntyneiden parempaan hoivaan ja hoitoon on panostettava yhdenvertaisuus varmistaen. Eduskuntaan tulossa olevalla vanhuspalvelulain uudistuksella on varmistettava ikäihmisten hoitoon pääsy riippumatta hoitopaikasta tai siitä, onko vanhuksella hänen oikeuksistaan huolehtivia omaisia. Vanhuspalveluiden kokonaisuus, kotihoito, ikäihmisten perhehoito, ympärivuorokautinen hoiva ja omaishoito, on uudistettava niin, että jokainen voi luottaa saavansa tarvittaessa laadukkaan ja inhimillisen hoidon, hoivan ja kuntoutuksen yksilöllisesti.

Tarvitsemme lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä turvaamaan ikäihmisten laadukkaat palvelut. Henkilöstön osaaminen ja riittävyys sekä hyvän työelämän edellytykset vanhusten palvelujen eri muodoissa on varmistettava. Hoitohenkilökuntaa on lisättävä tasapuolisesti myös kotihoitoon ympärivuorokautisen hoivan lisäksi. Henkilöstön määrän lisäksi on tarkasteltava työnjakoa sekä henkilöstön osaamista. Hoito- ja hoivatyön ammattilaisille on turvattava mahdollisuus keskittyä omaa osaamista vastaavaan työhön. Uusia teknologisia ratkaisuja on otettava käyttöön vanhuksien tukena. Työn johtamisen toimivuuteen eri tasoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Palveluseteliä ja henkilökohtaista budjettia on hyödynnettävä ikäihmisten ja esimerkiksi vammaisten tarpeisiin parhaiten sopivan palvelumuodon turvaamiseksi sekä itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi. Omaishoitajien jaksamista ja vapaapäivien joustavaa pitämistä voidaan tukea palvelusetelin lisäksi kotiaivustajapalveluilla, kiertävän perhehoitajan avulla ja henkilökohtaisella budjetilla sekä vuorohoidolla ja päivätoiminnalla.

Asiakasmaksulaki on uudistettava hoidon esteiden poistamiseksi ja terveyden tasa-arvon vahvistamiseksi. Suomessa terveydenhuollon asiakasmaksut ovat Pohjoismaiden korkeimmat ja yksi syrjäytymistä syventävä tekijä. Sairastuminen on edelleen iso riski köyhtymiseen ja syrjäytymiseen. Siksi on tärkeää, että perheissä, joissa on paljon sairautta ja vammaisuutta, lapset saavat kuntoutuksen ja fysioterapian maksutta. Maksuttomat lasten terveysterveystarvikkeet vähentäisivät terveyseroja ja edistäisivät sitä, että kaikki lapset saisivat yhdenvertaisesti palvelut. Lasten yhdenvertaisuuden parantamiseksi alaikäisten terveydenhuollon palveluista tulee tehdä kokonaan maksuttomia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen hoivaan saadaan tuhat hoitajaa lisää.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus laajentaa palveluseteleiden käyttötarkoitusta ja velvoitavuutta sekä edistää henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöä erityisesti vammaisten ja vanhusien palveluissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo lakiesityksen, jolla luovutaan kaikista alaikäisten terveydenhuollon palvelumaksuista.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

04. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että jatkuvan oppimisen edistäminen on yksi koulutuspolitiikan kohtalonkysymyksistä. Tällä on merkitystä myös työmarkkinoiden näkökulmasta, sillä ammatteja ja aloja häviää jatkuvasti ja uusia syntyy tilalle. Tämä edellyttää jatkuvaa osaamisen päivittämistä ilman, että aina on hankittava kokonaan suoritettava tutkinto.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että uuden viraston perustaminen ja byrokratian lisääminen ei ole ratkaisu siihen, että jatkuvaa oppimista edistetään yhteiskunnassamme. Päinvastoin olisi pohdittava, miten voisimme jo hyödyntää olemassa olevia jatkuvan oppimisen väyliä aiempaa paremmin.

Hallituksen toimista jää kuva, että ratkaisu jatkuvan oppimisen haasteisiin on uuden viraston perustaminen. Käytännössä tämä johtaa siihen, että jälleen on yksi uusi organisaatio, jonka vastuulla on edistää jatkuvaa oppimista, ja pahimmillaan tämä monimutkaistaa nykyistäkin järjestelmää.

Tähän peilaten ja ottaen huomioon jatkuvan oppimisen parlamentaarisen ryhmän linjaukset ei ole perusteltua, että maahan perustetaan uusi virasto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen jatkuvan oppimisen viraston perustamisen perumiseksi ja kohdistaa aidosti vaikuttavia toimia jatkuvan oppimisen edistämiseksi.

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Pedagogisesti laadukas varhaiskasvatus vaikuttaa tutkitusti myöhempään koulupolkuun. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan tasata oppimiseroja jo varhaisessa vaiheessa sekä tunnistaa oppimisvaikeuksia.

Suomessa varhaiskasvatuksen osallistumisaste on edelleen muita Pohjoismaita jäljessä, vaikka positiivista kehitystä on viime vuosina tapahtunut. Meidän on edelleen pyrittävä nostamaan varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, jotta yhä useampi lapsi pääsee varhaiskasvatuspalveluiden piiriin.

Laadukas varhaiskasvatus edellyttää riittäviä resursseja. Tämän takia varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus on toteutettava pysyvänä määrärahalisäyksenä.

Kokoomus haluaa, että jokainen nuori saavuttaa riittävät tiedot ja taidot toisen asteen opintoihin. Vaikka meillä on maailman paras peruskoulu, valmistuu peruskoulusta edelleen oppilaita, joilla ei ole riittäviä perustietoja ja -taitoja toisella asteella opiskeluun. Kokoomus ei usko hallituksen laastariratkaisuun pidentää oppivelvollisuuskäyttä 18 ikävuoteen. Ongelmiin on pystyttävä puuttamaan varhaisemmassa vaiheessa.

Hallituksen hankerallin sijaan Kokoomus haluaa vahvistaa perusopetusta pitkäjänteisesti. Näin turvataan myös opettajien mahdollisuus keskittyä työhönsä — lasten ja nuorten kasvun tukemiseen. Peruskoulu on ollut historiallinen innovaatio. Olemme tuudittautuneet siihen niin, että emme ole osanneet riittävän ajoissa puuttua siellä esiintyviin haasteisiin. Tarvitsemme ennakkoluulotonta perusopetuksen uudistamista, jotta vahva osaamispohja varmistetaan jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Kokoomus panostaisi oppivelvollisuuden laajentamiseen varatut määrärahat opetuksen laadun, ohjauksen ja tukipalveluiden vahvistamiseen koulukirjojen ja -kuljetusten sijaan. Näin varmistamme, että jokainen oppilas saa tarvitsemaansa yksilöllistä opetusta ja tukea opinnoissaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että hallitus priorisoi menoja, jotta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelman toteuttamiseen varattu määräraha voidaan muuttaa pysyväksi.

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuutta ei saa murentaa oppivelvollisuuden laajentamisen varjolla. Reformin toimeenpanoa ja vaikuttavuutta on seurattava. Ohjauksen ja opetuksen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

määrää on nostettava pysyvästi. Jokaisella valmistuneella on oltava hyvä ja vahva ammatillinen osaamisperusta.

Hallituksen määräaikaiset hankerahoitukset eivät tuo pysyvää parannusta ammatillisen koulutuksen tilanteeseen. Hallituksen tulevaisuusinvestoinnit päättyvät ensi vuonna. Kysymys kuuluu, mitä tapahtuu määräaikaisella lisärahoituksella palkatuille opettajille ja ohjaajille vuodenvaihteessa 2022—2023.

Kokoomus haluaa, että ammatillisessa koulutuksessa on jatkossakin riittävä määrä lähiopetusta. Tämä tukee myös ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus priorisoi menoja, jotta ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen varattu määräraha voidaan muuttaa pysyväksi.

35. Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Lukiouudistus toteutettiin onnistuneesti viime vaalikaudella. Uudistuksen myötä opiskelijoille säädettiin oikeus erityisopetukseen. Lisäksi mahdollistettiin ylioppilaskokeiden rajaton uusiminen. Lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat on otettu käyttöön tämän vuoden elokuussa.

Tällä hetkellä lukiokoulutuksen rahoitus ei turvaa riittävällä tavalla laadukkaan opetuksen järjestämistä. Rahoitusjärjestelmä ei vastaa enää tämän päivän tarpeisiin. Koulutuksen kehittämisessä painopiste on siirrettävä lukiokoulutukseen — lukiot tarvitsevat puolustajansa.

Toisen asteen duaalimalli on säilytettävä eikä koulutuksen raja-aitojen purkaminen saa johtaa siihen, että koulutusten erityispiirteistä luovuttaisiin. Koulutuksilla on myös erilaiset tehtävät, mikä on ollut keskeinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Tulevaisuuden lukio tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden laaja-alaiseen sivistykseen. On tärkeä myös huolehtia, että erityisen koulutustehtävän lukioita on maassamme riittävästi.

Lukiokoulutuksessa on tulevaisuudessa oltava mahdollista suorittaa englanninkielinen ylioppilastutkinto. Tämä osaltaan lisää Suomen kansainvälistä houkuttelevuutta sekä mahdollistaa myös tehokkaammin koulutusviennin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 50 000 000 euroa momentille 29.20.35 lukiokoulutuksen rahoitusohjelman vahvistamiseksi.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomus on sitoutunut toimenpiteisiin, joilla Suomen TKI-panokset nostetaan neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlaskettujen vuotuisten TKI-panoksien tulisi tavoitteen mukaan kasvaa noin 600 miljoonaa euroa vuodessa. Julkisen rahan osuus tästä on 200 miljoonaa. Kaksi kolmasosaa tarvittavista panoksista on saatava yksityiseltä sektorilta. Yhteisen tavoitteen saavuttaminen ratkaistaan siis ennen kaikkea yksityisellä sektorilla.

Kokoomus esittää TKI-määrärahojen lisäämistä 100 miljoonaa euroa joka vuosi kymmenen vuoden ajan. Tämä kohdennetaan niin Suomen Akatemian, Business Finlandin kuin yliopistollisten sairaaloiden valtion tutkimusrahoituksen vahvistamiseen.

Vuodelle 2022 kokoomus esittää Suomen Akatemian määrärahalisäysten kohdentamista nuorten tutkijoiden työuran alkupäähän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 35 000 000 euroa momentille 29.40.01 Suomen Akatemian pysyvän rahoituksen vahvistamiseksi.

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Varhaiskasvatustalainsäädäntö on juuri uudistettu kokonaisuudessaan. Varhaiskasvatuksen toimintaympäristön kannalta olisi nyt äärimmäisen tärkeää keskittyä lain tehokkaaseen toimeenpanoon. Siirtymäaikaan sisältyy muun muassa varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustason nostaminen, mikä edellyttää edelleen toimenpiteitä varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärien nostamiseksi yliopistotasoisessa koulutuksessa.

Laadukas varhaiskasvatus edellyttää riittäviä resursseja. On varmistettava, että meillä on riittävästi korkeasti koulutettuja varhaiskasvatuksen ammattilaisia tulevaisuuden tarpeisiin. Alan veto- ja pitovoimasta on pidettävä huolta. Jokaiselle lapselle on oltava tarjolla riittävästi kasvua tukevia palveluita.

Kokoomus haluaa varmistaa, että aloituspaikkojen nostamiseen varattu määräraha on pysyvä, jotta koulutuksen laadusta ei jouduta tinkimään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 15 000 000 euroa momentille 29.40.50 varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärien pysyvään nostamiseen.

70. Opintotuki

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Kokoomus kannattaa opintotuen tulorajojen nostamista, mutta katsoo, että hallituksen esitys on riittämätön. Määräaikaisen tulorajojen korotuksen sijaan on toteutettava Kokoomuksen esittämä pysyvä 50 prosentin tulorajojen korotus. Työnteon on oltava aina kannattavaa ja kannustinloukuja on purettava.

Opintotuen matalat tulorajat aiheuttavat opiskelijoiden käytettävissä olevien tulojen jäämistä keinotekoisesti matalammalle tasolle. Tulorajojen korotus parantaa mahdollisuuksia työntekoon ja elintason nostamiseen opintojen aikana. Nettovaikutuksiltaan tulorajojen korotus vahvistaa julkista taloutta, kun etuusmenojen kasvu jää verotulokertymän muutosta pienemmäksi. Etuusmenojen ja verotulokertymän muutokset yhteensä vahvistavat julkista taloutta noin 6 miljoonalla eurolla.

Kokoomus katsoo, että opintotukilainsäädäntöä on tarkasteltava jatkossa kokonaisuutena. Tämä on otettava huomioon myös sosiaaliturvauudistuksessa. Opintotuen lainsäädäntö on nyt pirstaleinen ja monimutkainen useiden eri vaalikausina toteutettujen osauudistuksien seurauksena.

Lisäksi opintotuen kannustinelementtejä, kuten opintolainahyvitystä, on kehitettävä. Jo nyt on havaittavissa, että opintolainahyvityksen korottamisella on ollut myönteisiä vaikutuksia korkeakoulututkinon suoritusaikeisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen opintotuen tulorajojen korottamiseksi pysyvästi 50 prosentilla.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Perustelut

Maatalouden kannattavuustilanne on jatkunut vaikeana, ja kokonaiskuva on talouden tunnuslukujen valossa heikko. Vaikka maatalouden tilakoko on kasvanut ripeästi, taloudelliset tulokset ovat heikentyneet vuosituhanen vaihteesta. Heikoksi jäävä sato, kustannusten nousu ja alhaiset kotieläintalouden tuottajahinnat heikentävät maa- ja puutarhatalouden kannattavuutta tänäkin vuonna. Useiden viime vuosien heikkojen satovuosien lisäksi viljelijöitä huolettaa ensi kesän kylvöjen onnistuminen rajusti nousseiden lannoitehintojen takia. Tuoreimman satoarvion mukaan viljasato jäi 17 prosenttia pienemmäksi kuin vuonna 2020. Satotulos näkyikin viljatilojen kannattavuuskertoimen putoamisena lähelle nollaa. Ennusteen mukaan maitotilojen kannattavuuskerroin alenee 0,61:stä 0,52:een, sikatilojen kannattavuuskerroin putoaa 0,60:een, ja kannattavimman tuotantosuunnan, siipikarjatalouden, 1,21:een. Hallitus on tarttunut selvitysmies Reijo

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Karhisen ehdottamiin toimenpiteisiin liian hitaasti. Suomalaisesta maataloustuotannosta on tehtävä yrittäjämäisempää ja houkuttelevampaa erityisesti nuorille toimijoille.

Ruuantuotannon tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa on maatalouden kannattavuuden kehittyminen. Mitä parempi on tuotteista saatava hinta, sitä terveempi ja elinvoimaisempi markkinaympäristö sen seurauksena syntyy. Näkemyksemme mukaan maatalouden tuet on ohjattava aktiivisen ja uudistavan maatalouden edistämiseen. Valvontajärjestelmää on kehitettävä viljelijälähtöiseksi ja valmentavaksi. Kannustamme hallitusta toimiin, joilla tuetaan maatilojen välistä yhteistyötä. Yhteistyötä voidaan kehittää esimerkiksi biokaasutuotannossa. Samoin myös tuottajien osaamiseen on panostettava ja hallinnollista taakkaa on syytä keventää.

Huomautamme myös, että viljelijöille maksettavat korvaukset valkuposkikihanhien aiheuttamista tuhoista ovat kasvaneet jälleen. Hallituksen olisi tuotava nopealla aikataululla eduskunnalle esitys valkuposkikihanhien siirtämisestä metsästyslain piiriin. Ympäristöministeriöllä ja maa- ja metsätalousministeriöllä on erilainen näkemys asian ratkaisemisesta erityisesti budjettitekniikan vuoksi. Hallinnolliset erimielisyydet on työnnettävä sivuun viljelijöiden kokeman hädän vuoksi. Ruotsissa ja Virossa lintudirektiivin mahdollistamaa joustoa on hyödynnetty siten, että valkoposkikihani on metsästyslain piirissä oleva laji ja lintudirektiivin implementointi on metsästyslain kautta.

Kiinnitämme huomiota kymmenvuotiseen elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman toimeenpanoon. Näemme, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen perinneympäristöillä, niityillä, kedoilla ja metsälaitumilla onnistuu paremmin aktiiviviljelyn tukemisella kuin jälkikäteen tehdyillä ennallistamistoimilla. Kokoomus korostaa suojelutoimissa vapaaehtoisuutta. Pakkoon perustuvat suojelutoimet aiheuttaisivat häiriöitä ja tarpeetonta vastarintaa metsänomistajien keskuudessa. Suometsiä pitää voida hyödyntää puunsaannin kannalta jatkossakin. Näemme tärkeänä vapaaehtoisen METSO-ohjelman rahoituksen jatkamisen. Ohjelmalla on laaja kannatus metsänomistajien sekä asiantuntijoiden keskuudessa.

Hallituksen puheet ruokaviennin suhteen ovat huomattavasti suurempia kuin itse teot. Ruokaviennin edistäminen on liialti yksittäisten ja irrallisten hankkeiden varassa. Tämän takia tulee perustaa Food from Finland -osakeyhtiö, joka keskittyy kaikella tarmolla ja pysyvällä asiantuntevuksella tuloksekkaaseen vientiin. Rahoitus saadaan säästyneistä hankerahoista. Osakeyhtiön perustaminen vaatii maa- ja metsätalousministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön nopeaa yhteistyötä. Liian hajautetut vientiponnistelut eivät ole tuottaneet tulosta. Se näkyy elintarvikkeiden negatiivisen kauppataaseen huolestuttavana jämähtämisenä. Uudet ruokainnovaatiot pitää voida kehittää ja toteuttaa Suomessa ja myydä Suomesta maailmalle. Kannatamme lähiruuan ja tilojen suoramyyntien edistämistä osana elintarvikeyrityksien vahvistamista. Sen vuoksi lainsäädännön tulee sallia nykyistä helpommin ruuan kokonaisvaltainen lähijalostus ja suoramyynti, mukaan lukien liha. Tilojen suoramyyntioikeuksia on edistettävä ja laidunteurastus sallittava. Lisäksi teurastamoiden ja muiden elintarvikelaitosten kilpailukykyä on parannettava alentamalla valvonta-, tarkastus- ja lupamaksuja.

Metsästys ja erityisesti koirilla metsästäminen kuuluu vahvasti suomalaiseen kulttuuriperimään. Olemme huolissamme, että tietyillä alueilla jatkuvasti oleskelevat susilaumat estävät kansalaisia harjoittamasta omaa perinteistä kulttuuria, kuten koirilla metsästämistä. Susikantamme on mitä

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

elinvoimaisin kanta ja ylittää tällä hetkellä sen rajan, jota on normaalisti pidetty edellytyksenä susien elinvoimaisuuden kannalta. Jatkuvasti uusia alueita valtaavat sudet aiheuttavat monissa ihmisissä myös pelkoa siinä määrin, että he eivät uskalla käyttää jokamiehenoikeuttaan esimerkiksi marjojen poimimiseen. Ehdotammekin, että hallitus tarttuisi viimein toimeen ja sallisi suden kannanhoidollisen metsästyksen. Myös suurpedoista poronhoidolle aiheutuvat vahingot ovat jatkuvasti kestäättömällä tasolla.

Maatalouden ravinnevirtoihin liittyviä tukia ja sääntöjä hallitsee EU:n yhteinen maataloustukijärjestelmä CAP. Suomen maatalouspolitiikan tulevien vuosien monet kysymykset ratkotaankin valmistelussa olevassa Suomen CAP-suunnitelmassa. Meidän tulee hakea entistä voimakkaammin ratkaisuja, joilla voidaan parantaa niin ympäristön tilaa kuin tuottajien asemaa ja maatalouden kannattavuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että maatalouden tuet ohjataan aktiivisen ja uudistavan maatalouden edistämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että valkoposkihanhi siirretään metsästyslain piiriin vuoden 2022 alkupuolella.

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa mahdollisimman nopeasti ravinneohjelman, jolla varmistetaan, että ylijäämälanta ohjautuu biokaasun ja kiertoravinteiden tuotantoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo nopealla aikataululla eduskunnalle selvityksen ruokaviennin kehityssuunnista ja tulevaisuuden toimenpiteistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla edistetään maatilojen suoramyyntiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus toisi eduskuntaan kiireellisen esityksen, joka mahdollistaisi susien kannanhoidollisen metsästyksen.

**Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok**

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenne- ja viestintäverkot

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomus haluaa edistää asumista ja liikennettä tukevien paikallisten hankkeiden toteuttamista Koko Suomi kuntoon -paketilla, johon varataan valtion omaisuuden järjestelyissä rahoitusta 500 miljoonaa euroa. Valtio osallistuu sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukisivat kestävästä liikkumisesta ja uutta asuntorakentamista.

Kokoomus esittää, että rahoista yhteensä 77,5 miljoonaa euroa ohjataan pääradan välin Helsinki—Riihimäki sekä Espoon kaupunkiradan rakentamiseen.

Kokoomus vauhdittaa asuntotuotantoa Valtion asuntorahaston varoilla. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta suosittelee rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittäviin ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varoja käyttämällä voidaan purkaa asuntorakentamisen pullonkauloja. Käytettävissä olevaa varallisuutta on arviolta noin 2 miljardia euroa. Tämä ei asiantuntijaraportin mukaan vaaranna rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa.

Kokoomus edistää asumista ja liikennettä tukevien paikallisten hankkeiden toteuttamista Koko Suomi kuntoon -paketilla, johon varataan rahoitusta 500 miljoonaa euroa. Idea on, että valtio osallistuu sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukevat kestävästä liikkumisesta ja uutta asuntorakentamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 500 000 000 euroa uusien väylien rakentamiseen ja suunnitteluun.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukykyyn parantaminen (arviomääräraha)

Miehistötukena varustamoille palautetaan meripalkoista suoritettavat ennakonpidätykset ja erät työnantajan sosiaaliturvamaksut siten, että tarkoituksena on tukikelpoisten verojen ja sosiaaliturvamaksujen palauttaminen kokonaan. Rahtialusten osalta tuki on osittain perusteltu merenkulkualan kilpailutilanne huomioon otettuna. Kuitenkin suuri osa tuesta kohdistuu nykymuotoisessa tukiohjelmassa ns. viihdemerenkulkuun. Merellä tarjottavat ravintola- ja viihdepalvelut kilpailevat maissa sijaitsevan toiminnan kanssa ja saavat epäilemättä kilpailuetua miehistötuesta.

Kokoomus uskoo markkinatalouden voimaan hyvinvoinnin luojana. Julkisen vallan tehtävä on turvata toimiva markkinatalous (pro market) eikä tukea yksittäisiä yrityksiä tai toimialoja (pro

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

business). Tehottomia yritystukia tulee karsia ja suunnata vapautuneet voimavarat parempiin kohteisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla erityisesti viihdemerenkulun miehistötukea leikataan 77,2 miljoonalla eurolla tehottomana yritystukena, kuitenkin siten, että merenkulun huoltovarmuusseikat kauppalaivaston osalta huomioidaan.

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomus katsoo, että julkisen hallinnon säästö- ja tuottavuustoimenpiteitä tulee kohdistaa lähitökohtaisesti kaikkeen julkiseen toimintaan. Yleisradio toimii mediatoimialalla harjoittaen yleisradiotoimintaa. Sen rooli suomalaisessa yhteiskunnassa on tärkeä viranomaiskanavana sekä erityisesti sellaisten sisältöjen tukemisen osalta, joille ei synny riittävää markkinaa kaupallisesti. Yleisradio on yli 550 miljoonan euron budjetilla suuri toimija media-alalla, jossa on meneillään valtava murros. Sen rahoitus on jatkuvasti turvattu indeksikorotuksin ja Yle-verolla toisin kuin kaupallisten toimijoiden asema. Osana julkisen hallinnon tehostamista kokoomus haluaa palauttaa Yleisradion rahoituksen vuoden 2019 tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen, jolla siirto valtion televisio- ja radiorahastoon palautetaan vuoden 2019 tasolle indeksitarkistuksena.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Pärjätäkseen globaalissa kilpailussa Suomen on pienenä maana panostettava tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI). Ilman riittäviä panostuksia osaamiseen ei synny kestäväää talouskasvua. Kokoomus esittää, että TKI-panostusten tasoa vahvistetaan 200 miljoonalla eurolla tinkimättä julkisen talouden kestävydestä.

Kokoomus on sitoutunut toimenpiteisiin, joilla Suomen TKI-panokset nostetaan neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlaskettujen vuotuisten TKI-panosten tulisi tavoitteen mukaan kasvaa noin 600 miljoonaa euroa vuodessa. Julkisen rahan osuus tästä on 200 miljoonaa. Kaksi kolmasosaa tarvittavista panoksista on saatava yksityiseltä sektorilta. Yhteisen tavoitteen saavuttaminen ratkaistaan siis ennen kaikkea yksityisellä sektorilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Kautensa loppuun mennessä hallitus on nykyisen suunnitelmansa mukaan leikkaamassa pysyvää tieteen rahoitusta yhteensä yli 100 miljoonaa euroa. Vastoin lupauksia TKI-panosten pysyvä ratkaisu on jäämässä kokonaan seuraavalle hallitukselle.

Kokoomus esittää TKI-määrärahojen lisäämistä 100 miljoonaa euroa joka vuosi kymmenen vuoden ajan. Ensi vuodelle pysyvää rahoitusta kohdennetaan Business Finlandille 55 miljoonaa euroa uudistaviin innovaatiotukiin. Tähän liittyen tukisimme myös erityisesti pienydinvoimaloiden tutkimusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.20.40 lisätään 55 000 000 euroa uudistaviin innovaatiotukiin.

41. Energiatuki (arviomääräraha)

Kuusi vuotta sitten meille sanottiin, että kivihielestä irtautuminen olisi mahdotonta vuoteen 2029 mennessä. Nyt valtaosalla energiayhtiöistä on jo suunnitelmat kivihielestä irtautumiseen jo muutamana vuoden päästä. Vanhojen hiilivoimaloiden savupiiput kaatuvat ja vierelle nousee uusiutuvaa energiaa.

Mitä tulee EU:n elpymisrahastoon, niin pidämme tärkeänä panostuksia vetytalouteen sekä kiertotalouteen. Vetyyn perustuvat ratkaisut ovat elintärkeitä niillä sektoreilla, joilla sähköistäminen ei riitä. Voimme korvata esimerkiksi terästeollisuudessa fossiiliseen hiileen perustuvan tuotantoprosessin vetypelkistyksellä. Euroopassa on käynnistymässä suuret vetyteknologian ja synteettisten kaasujen ohjelmat. Suomella ei ole varaa jäädä tästä kilpajuoksusta jälkeen. Odotamme näkemämme seuraavien vuosien aikana merkittäviä kaupallisia läpimurtoja. Wärtsilä, St1 ja Kemira suunnittelevat jo Joutsenoon pilottilaitosta synteettisen polttoaineen tuotantoon vedystä ja hiilidioksidista. Kaupallisen päänavauksen kannalta keskeinen kysymys on kelpuuttaa nämä synteettiset polttoaineet nopeasti uusiutuvan polttoaineen jakeluverkkoonsa.

Kivihielestä luopuminen tapahtuu lakisääteisesti vuoteen 2030 mennessä. Kokoomus kannustaisi hiilen korvaamiseen myös lämmityspolttoaineiden hiilidioksidiveron nostolla ja vahvistamalla päästökaupan vaikutusta EU:ta tiukemmalla 2030-tavoitteella sekä pienydinvoimaloita tukemalla. Järkevän muutoksen kannalta oleellista ei ole se, että jotkut yhtiöt houkutellessaan tätä nopeampaan tahtiin porkkanarahalla, vaan se, että muutos minimoi polttamalla tuotetun lämmön osuuden 2030-luvun Suomessa.

Tätä tukee hallituksen kaavaileman varhaisten hiililuopujien erillisen porkkanan sijaan parhaiten sähköveroreformin toteuttaminen heti lämpöpumppujen ja datakeskusten veromuutoksia myöten. Fiksu muutos ei voi perustua puun polton kohtuuttomaan lisäämiseen vaan siihen, että 2030-luvulla lämmityksen ytimessä ovat viime vuosina nopeasti hyötysuhdettaan kasvattaneet ja uusiin suuriin kokoluokkiin yltäneet lämpöpumput sekä teollisuuden ja kiinteistöjen hukkalämmöt.

Päästötöntä sähköä ja lämpöä tarvitaan jatkossa valtavasti lisää fossiilisen polton päätyttyä, ja pienydinvoima on teknistaloudellisesti lupaava keino niiden tuottamiseen. Pienreaktoreissa hyödynnetään yksinkertaisia teknisiä ratkaisuja ja sarjatuotantoa. Pienydinvoiman etuina ovat kus-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

tannustehokkuus, turvallisuus ja monipuolisemmat käyttökohteet. On järjetöntä, että ydinenergian sääntely hidastaa nykyisellään pienydinvoiman hyödyntämistä Suomessa. Ydinvoimaloiden tekninen perusta on hyvin tunnettu, ja pieniä ydinvoimaloita on rakennettu muun muassa jäänmurtajien voimanlähteiksi. Suomen ydinenergiainsäädäntö ja -määräykset muodostavat kuitenkin tällä hetkellä merkittävän hidasteen SMR-teknologian hyödyntämiselle Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että hallitus lakkauttaa kivihiiltä korvaavien investointien tehoton energiatuen.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että synteettiset polttoaineet sisällytetään osaksi sekoitevelvoitetta.

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että ydinenergia-alan lainsäädäntö uudistetaan siten, että lainsäädäntö mahdollistaa pienreaktorien teknisten erityisominaisuuksien huomioimisen, sarjavalmistesteiden reaktoreiden luvituksen ja ydinenergian hyödyntämisen uusissa käyttökohteissa.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Jokainen ihminen on yksilö, jokaisen tarina on ainutlaatuinen. Työvoimapalveluita on uudistettava tukemaan jokaisen työnhakijan yksilöllistä tilannetta ja kohdennettava tuki sellaisiin toimiin, jotka tutkimusten mukaan todennäköisimmin vahvistavat työllisyyttä. Useiden tutkimusten mukaan palkkatuki on suurilta osin tehoton keino työllisyyden edistämisessä.

Valtioneuvoston teettämän perusteellisen palkkatuen tehoa selvittäneen tutkimuksen mukaan julkisen ja kolmannen sektorin palkkatuettujen työllisyys- ja ansiotaso ei kohentunut palkkatukijakson jälkeen. Tutkimuksessa koottiin vakuuttavasti ulkomaista tutkimustietoa sekä arvioitiin laadukkaasti kotimaista kehitystä. Kokoomus esittää työttömien palveluihin tarkoitettujen resurssien kohdentamista aidosti tehokkaisiin keinoihin ja palkkatuen merkittävää vähentämistä.

Hallitus toteuttaa pohjoismaiseksi työnhaun malliksi nimetyllä uudistuksella Sipilän hallituksen aikana valmistellun aktiivimalli kakkosen. Perusmekanismi on, että työnhakijan työttömyysetuutta leikataan, jos tämä ei aktiivisesti paranna omaa työllistymisen todennäköisyyttä. Marinin hallitus luo ns. uhkavaikutuksen etuuden leikkauksesta, jonka voi välttää kirjoittamalla työhakemuksia. Seurauksena TE-palveluilta edellytetään merkittävä määrä virkailijoiden seurantayhteydenottoja työnhakijoihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Hallitus on varannut määräaikaista RRF:n rahoitusta 70 miljoonaa euroa TE-palveluiden henkilökunnan lisäämiseksi. Arvioitu työn määrän kasvu uhkaa silti jäädä resurssien kasvua suuremmaksi, ja moni työnhakija miettii, mitä yksilölliselle palvelulle tulee käymään. Kokoomus uskoo, että jokaisen ihmisen tilanne on yksilöllinen, ja siksi tarjotun avun täytyy olla sitä myös. Siksi kokoomus esittää työvoimapalveluiden vahvistamista edelleen 20 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 20 000 000 euroa työvoimapalveluiden vahvistamiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen tehottomaksi todetun palkkatuen määrärahojen sopeuttamisesta ja työllisyysreformien kohdentamisesta tutkitusti työllisyyttä vahvistaviin keinoihin.

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Työperäinen maahanmuutto on vähintään tuplattava. Kokoomus on esittänyt kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmassa lukuisia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Mikäli tavoitteeseen ei näillä keinoilla päästä, on pikaisesti luotava uusia.

Loisimme yrityksille reilun työnantajan sertifikaatin, jolla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely. Sertifikaatin saava yritys sitoutuu omavalvontaan sekä raportointiin. Työlupahallintoa on automatisoitava ja digitalisoitava.

Kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi on koottava yhteen tulostavasti yksikköön. Suomalaisesta korkeakoulusta valmistuvalle ulkomaan kansalaiselle on myönnettävä automaattinen oleskelulupa sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleille opiskelijoille lukukausimaksujen verovähennysoikeus Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.50.03 lisätään 10 000 000 euroa kansainvälisen rekrytoinnin vauhdittamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin kansainvälisen rekrytoinnin kaksinkertaistamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä lainsäädäntötoimiin, joilla yrityksille luodaan reilun työnantajan sertifikaatti, jolla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely.

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo nopeasti esityksen saatavuusharkinnasta luopumiseksi ja valvonnan painopisteen siirtämisestä tehokkaaseen jälkivalvontaan, jossa hyödynnetään automaatiota ja tulorekisterin tulotietoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen, jolla toteutetaan pysyvä oleskelulupa suomalaisesta korkeakoulusta valmistuneelle ulkomaalaiselle opiskelijalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo tarpeelliset esitykset mallista, jonka puitteissa EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleet opiskelijat voivat vähentää verotuksessa Suomeen töihin jäädessään maksamansa lukukausimaksut.

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin, joilla kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi kootaan yhteen tulosvastuulliseen yksikköön.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomus on huolissaan siitä, ettei hallitus ole valmis rahoittamaan kansallisia laaturekistereitä, joista saadaan tietoa muun muassa palveluiden laadusta, vaikuttavuudesta ja hoitoketjuista. Kokoomus esittää, että laaturekisteri vakinaistetaan. Niiden avulla terveydenhuollon laatua voidaan valtakunnallisesti ja luotettavasti seurata ja parantaa potilaiden saaman hoidon vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta. Lisäksi rekisterillä kehitetään hoidon vaikuttavuuden ja kustannusten vertailtavuutta. Laaturekisterit ovat tärkeässä roolissa myös sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisten palvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Hoitotyön tutkimussäätiön, Hotuksen, rahoitus on käännettävä kasvu-uralle näyttöön perustuvan toiminnan edistämiseksi ja jalkauttamiseksi terveydenhuoltoon. Tämä edistää vaikuttavien ja hyvien käytänteiden käyttöönottoa hoitotyössä, säästää turhia kustannuksia ja parantaa potilasturvallisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.04 lisätään 200 000 euroa hoitotyön tutkimuksen vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 74

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen kansallisten laaturekisterien vakinaistamiseksi sekä varaa tämän toteuttamiseen kaksi miljoonaa euroa hoidon vaikuttavuuden, yhdenvertaisuuden ja potilasturvallisuuden sekä tiedolla johtamisen kehittämiseksi.

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Terveysalan kasvustrategiaan on koottu yhteen toimet, joilla vahvistetaan terveysalan tutkimusympäristöä. Strategia tähtää terveysalan kilpailukykyisen toimintaympäristön systemaattiseen kehittämiseen, investointien lisäämiseen ja kasvun aikaansaamiseen. Terveysalan kasvustrategian toimeenpanolla luodaan myös mahdollisuuksia yksilön parempaan terveydenhuoltoon ja sosi-aali- ja terveyssektorin toiminnan tehostamiseen. Kasvustrategian toimeenpano on vahva myönteinen signaali yksityisen sektorin tutkimusinvestointeja suunnitteleville toimijoille.

Suuntaamalla voimavaroja osaamiskeskukseen, kuten neurokeskukseen ja syöpäkeskukseen, voidaan panostaa parempaan hoitoon sekä Suomessa tehtävään tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Samalla rakennamme yrityksille houkuttelevaa toimintaympäristöä, joka tuo tutkimusinvestointeja Suomeen. Panostus maksaa itsensä takaisin parempana hoitona ja kasvavina tutkimusinvestointeina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.03.25 lisätään 5 000 000 euroa terveysalan kasvustrategian toteuttamiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Suomi tarvitsee toimivampia asuntomarkkinoita. Toimivat asuntomarkkinat pitävät osaltaan talouden rattaat pyörimässä. Kokoomuksen mielestä asuntomarkkinat kaipaavat lisää kilpailua ja tarjontaa varsinkin kasvukeskuksiin, joissa kysyntä uusille asunnoille on kaikkein suurin. Vastaa-vasti asuntomarkkinoiden tarpeetonta sääntelyä ja byrokratiaa olisi perusteltua vähentää.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Asumista tuetaan Suomessa useilla tukimuodoilla. Suoraa tukea on muun muassa yleinen asumistuki, epäsuoraa taas erilaiset tonttisubventiot sekä kuntien ja ARA:n tukema asuntotuotanto. Tukijärjestelmä kaipaisi laajamittaista läpivalaisua ja eri tukimekanismien vaikuttavuuden kriittistä arviointia. Kasvattaako yhteiskunnan tuki tehokkaasti asumisen laatua? Tai vähentääkö se asumisen hintaa?

Suomessa on arvioitava uudelleen, millaiseen asumiseen yhteiskunnan tukia tarvitaan. Suorat asumisen tuet ovat kasvaneet kaksinkertaisiksi vain hieman yli kymmenessä vuodessa. Voiko asumisen laadun sanoa kasvaneen vastaavasti?

Suora asumistuki on reilumpi tapa tukea yhdenvertaisesti kaikkien pienituloisten asumista kuin yhteiskunnan tukemien kohtuuhintaisten asuntojen tarjoaminen vain harvoille onnekkaille. Monista hyvistä ominaisuuksistaan huolimatta yleinen asumistukien kokonaisuus muodostaa kannustinloukkuja ottaa vastaan kokopäiväistä työtä, nostaa yleistä vuokratasoa markkinoista riippuen ja kohdistaa osin yhteiskunnan tukea sellaiseen asumiseen, johon yhteiskunnan tukea on vaikea perustella.

Suoria asumisen tukia maksetaan hallituksen talousarvioesityksen mukaan ensi vuonna yli 2,3 miljardia euroa. Yleisen asumistuen menot ovat kaksinkertaistuneet vain hieman yli kymmenessä vuodessa. Kelan tilastojen mukaan muiden kuin opiskelijaruokakuntien yleistä asumistukea saavien ruokakuntien lukumäärä on kasvanut vuodesta 2014 yli 50 000 ruokakunnalla vuoteen 2019. Tukimenojen kasvu on nykyisellään kestävässä uomissa — järjestelmä vaatii remonttia.

Opiskelijoiden siirto yleiseen asumistukeen vaikuttaa jälkikäteen tarkasteltuna vaikealta perustella. Opiskelijoiden saamat asumisen tuet ovat kasvaneet vuodesta 2016 noin 260 miljoonalla eurolla vuoteen 2020 mennessä. On vaikea perustella, miksi neljännesmiljardin tuki opiskelijoiden asumiseen olisi muita keinoja parempaa yhteiskunnan tukea laadukkaaseen koulutukseen. Yksioissa asuminen on yleistynyt voimakkaasti samalla, kun soluasuntojen asumispaikkoja on vapaina ympäri Suomen. Tukimenojen kasvu on kohdistunut yksioissa asuville, kun opiskelijajärjestöille tai yhteisöllisissä asumismuodoissa asuville tuki on jopa pienentynyt. Tilastokeskuksen mukaan opiskelijoiden työssäkäynti ei ole vähentynyt vuoden 2015 jälkeen — ammattikorkeakouluopiskelijoiden työskentely on jopa hieman yleistynyt. Opiskelijan kannalta tukijärjestelmä ei ole ennustettava, kun opintotukeen ja asumislisään sovelletaan eri tuloarvoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että toteutetaan asumistuen kokonaisuudistus, jotta asumisen kallis-
tumista voidaan hillitä ja asumistukimenoja kohdentaa sellaiseen asumiseen, johon yhteis-
kunnan tukea aidosti tarvitaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että selvitetään hyväksytyjen enimmäisasumismenojen määrittäminen nykymallin sijaan työssäkäyntialueiden mukaan sekä enimmäisneliövuokratason asettamista tuen kriteeriksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 77

Eduskunta edellyttää, että arvioidaan, onko omistusasunnon rahoitusvastikkeen korvaaminen asumistuella tarkoituksenmukaista.

Vastalauseen lausumaehdotus 78

Eduskunta edellyttää, että perusomavastuun kaavaa tarkistetaan siten, että tuki kohdentuu tarkoituksenmukaisemmin ja että asumistukeen sisältyviä kannustinloukkuja voidaan purkaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Eduskunta edellyttää, että uudelleenarvioidaan opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiriin ja laaditaan opiskelijoille aidosti yksilöllinen asumisen tukimalli, joka sopii saumattomasti yhteen muiden opintoetuuksien kanssa.

40. Eläkkeet

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Hallituksen asettama valtiosihteeri Jari Partasen (kesk) yritystukityöryhmä pitää raportissaan mahdollisena, että merimieseläkekassan saamaa valtionosuutta laskettaisiin. Vuodesta 2021 eteenpäin valtionosuuden on jo aiemmin sovittu laskevan 29 prosenttiin nykyisestä 31 prosentista. Laskemalla osuutta edelleen voitaisiin saavuttaa suurempi menosäästöjen taso.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti esityksen merimieseläkekassan saaman valtionosuuden laskemiseksi niin, että osuuden perusteella maksettava määrä vähenee 10 miljoonaa euroa.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Valtion tutkimusrahoitus (VTR) on tarkoitettu myönnettäväksi yliopistotasoisien sosiaali- ja terveyden tutkimuksen hankkeille. Yliopistotasoisella tutkimuksella turvataan erityisesti julkisten

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämistä vaikuttavaan, väestön terveyttä ja hyvinvointia tukevaan suuntaan.

Kokoomus nostaa esiin huolen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusrahoituksen riittävydestä. Hallituksen esittämät panostukset lääketieteelliseen tutkimukseen ja erityisesti yliopistotasoiseen tutkimukseen (VTR) ovat riittämättömät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.32 lisätään 10 000 000 euroa yliopistotasaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen rahoittamiseksi.

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Suomalaisten kasvavat terveyserot ja hoitoon pääsy ovat sosiaali- ja terveystalouden suurimpia haasteita. Ihmiset eivät ole palveluiden suhteen yhdenvertaisessa asemassa. Erityisesti perusterveydenhuollon palveluiden ja mielenterveyspalveluiden saatavuudessa on ongelmia eri puolilla Suomea, ja monisairaiden ja paljon palveluita tarvitsevien palvelukokonaisuudet ovat pirstoutuneet. Hyvinvointi- ja terveyseroja voidaan kaventaa turvaamalla oikea-aikaiset palvelut ja varhainen tuki jokaiselle toimeentulosta riippumatta.

Kokoomuksesta sosiaali- ja terveystaloutta on uudistettava ihmisten tarpeet ja hoitoonpääsy edellä. Hallituksen tekemät ratkaisut eivät takaa yhdenvertaisia palveluita suomalaisille. Aluehallintouudistuksesta puuttuvat keinot, joilla sote-uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan hyvinvointialueilla. Hallintouudistus ei paranna palveluihin pääsyä eikä hillitse kustannusten kasvua. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen ei saa jäädä hallinnollisen uudistuksen toimeenpanon alle.

Peruspalvelut on laitettava kuntoon ja sairauksien ennaltaehkäisyä on lisättävä tutkittuun tietoon perustuen. Vaikuttavuustiedon kehittämistä ja tiedolla johtamista tulee edistää kansansairauksien, monisairaiden sekä paljon sosiaali- ja terveystaloutta käyttävien asiakkaiden osalta. Terveyden edistämiseen on haettava uusia keinoja kuntalaisia kuullen.

Palveluita on saatava silloin, kun on tarve, ja niiden on toimittava saumattomasti yhteen ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Tiukentaisimme hoitotakuuta, jotta voidaan turvata oikea-aikainen ja yhdenvertainen hoitoonpääsy. Lisäksi otetaan käyttöön uutta teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja lisäämään asiakaslähtöisiä palveluja. Esimerkiksi etävastaanottoja lisäämällä voidaan parantaa asiakastytyvyyttä, sujuvoittaa hoitoon pääsyä ja kohdentaa perinteisiä vastaanottopalveluita niitä tarvitseville.

Koronan aiheuttaman hoitovelan purkamiseksi tarvitaan sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin yhteistyötä. Kokoomus selvittäisi hoitoonpääsyn nopeuttamisen mahdollisuuksia ottaamalla palvelusetelin nykyistä laajempaan ja velvoittavaan käyttöön, nostamalla yksityisen terveydenhuollon Kela-korvausta sekä mahdollistamalla henkilökohtaisen budjetoinnin ikäihmisille ja vammaisille. Lisäksi selvittäisimme perhelääkärimallin käyttöönottoa perusterveydenhuollossa asiakaslähtöisyyden parantamiseksi. Kokoomus kohdentaa uudelleen hallituksen kuntien

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

perustason sosiaali- ja terveystalveluiden kehittämiseen varaat määrärahat toimiin, joilla kehitetään palveluita ja helpotetaan hoitoonpääsyä.

Kokoomus haluaa panostaa koti- ja omaishoitoon sekä muistisairaiden palveluihin. Kokonaisuutena ikääntyneiden parempaan hoivaan ehdotamme yhteensä 75 miljoonan euron lisäystä. Ikäihmisten laadukkaita palveluita turvaamaan tarvitaan lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä. Osoitamme tästä kokonaissummasta 50 miljoonaa euroa kotihoidon henkilöstön kasvattamiseen 1000 lähi- ja sairaanhoitajalla. 25 miljoonaa euroa käytetään lisäksi muun muassa ikäihmisten palveluiden kehittämiseen. Vanhusten palveluiden ja kohtelun laillisuusvalvonnan tehostamiseksi oikeusasiamiehen kanslialle lisätään 0,3 miljoonaa euroa tarkastusten määrän ja omien aloitteiden lisäämiseksi.

Tarvitsemme lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä turvaamaan ikäihmisten laadukkaat palvelut. Hoitohenkilökuntaa on lisättävä tasapuolisesti myös kotihoitoon ympärivuorokautisen hoivan lisäksi. Henkilöstön lisäämiseksi tarvitaan myös pitkäjänteinen suunnitelma, jossa huomioidaan muun muassa koulutustarpeet ja työperäisen maahanmuuton lisääminen. Henkilöstön määrän lisäksi on tarkasteltava työnjakoa, työn johtamista sekä henkilöstön osaamista. Uusia teknologisia ratkaisuja on otettava käyttöön vanhustyön tukena.

Ikäihmisten palveluiden tulee olla terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä, ennalta ehkäiseviä ja kuntouttavia. Vahvistamme liikunnan käyttöä hoitomuotona ja kuntoutuksessa. Ennaltaehkäisy ja kuntouttavan työotteen on oltava mukana kaikissa ikääntyneiden palveluissa.

Kannustimia ja mahdollisuuksia omais- ja perhehoitoon tulee lisätä. Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien mahdollistamiseksi lisätään palvelusetelin käyttöä. Pilotoidaan tuettua hoivavaapaata oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi.

Koronakriisin vaikutuksesta riski mielenterveysongelmien puhkeamiselle ja pahenemiselle on kasvanut entisestään. Terapiatakuun mukainen rakenteellinen uudistus mielenterveyden palveluihin on juuri nyt ajankohtainen. Se on osa kestävää koronakriisin jälkihoitoa sekä työllisyyden vahvistamista. Nopean hoitoonpääsyn mahdollistamiseksi mielenterveysongelmissa kokoomus toteuttaisi terapiatakuun 35 miljoonalla eurolla (kokonaiskustannuksessa huomioitu kansalliseen mielenterveysstrategiaan suunnattu resurssi). Terapiatakuu rakentaisi Suomeen tällä hetkellä puuttuvan tehokkaan mielenterveyshoidon perustason.

Kuntoutusvelan kuittamiseksi tarvitaan tehokkaita toimia. Kuntoutustakuu on parhaimmillaan täsmätoimi työurien pidentämiseen, työ- ja toimintakyvyn kohentamiseen ja elämänlaadun edistämiseen. Katkeamattomalla kuntoutuspolulla edistetään terveyttä, työ- ja toimintakykyä sekä vältytään ennenaikaisilta eläköitymisiltä sekä ehkäistään ikääntyneiden ihmisten toimintakyvyn heikkenemistä. Kuntoutuksella varmistetaan, että ihminen toipuu eikä siirry uudelleen hoitojonoon. Kuntoutuksella ylläpidetään myös muun muassa kansansairauksien hoitotasapainoa ja ehkäistään sairauden etenemistä sekä parannetaan sairastuneiden elämänlaatua. Kuntoutustakuulla saavutettavat säästöt voivat olla mittavia. Kokoomus haluaa kuntoutustakuulla turvata kuntoutukseen pääsyn kaikenikäisille kuntoutusta tarvitseville ihmisille varamalla kuntoutustakuun koeluhankkeeseen 10 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Kokoomus haluaa turvata laadukkaat ja kustannustehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut. Suomalaisten enemmistön kannattama valinnanvapaus ja asiakkaiden tarpeiden mukaisten palveluiden kehittäminen on palautettava takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon keskiöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.39 lisätään yhteensä 35 000 000 euroa ikääntyneiden parempaan hoivaan. Määräraha kohdennetaan palveluiden kehittämiseen, omaishoidon vahvistamiseen ja omaisen lyhytaikaisen tuetun hoivavapaan pilotoimiseen sekä kuntoutustakuun toteuttamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 81

Eduskunta edellyttää, että koronakriisin aiheuttaman hoito- ja palveluvelan purkamiseksi on tehtävä kansallinen toimintasuunnitelma, jossa huomioidaan yritysten ja järjestöjen tarjoamien palveluiden hyödyntäminen jonojen purkamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 82

Eduskunta edellyttää, että kansallista muistiohjelmaa jatketaan ja sen jalkauttamista alueille tehostetaan eri-ikäisten muistisairaiden ja heidän läheistensä arjen edistämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus päivittää omaishoidon strategian.

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Eduskunta edellyttää, että hoito- ja hoiva-alan ammattilaisten lisäämiseksi ja alalla tehdään pitkäjänteinen suunnitelma, jossa huomioidaan mm. koulutustarpeet ja työperäisen maahanmuuton lisääminen sekä tarkastellaan työnjakoa sekä henkilöstön osaamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Eduskunta edellyttää, että tuettua hoivavapaata oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi pilotoidaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee terapiatakuu-kansalaisaloitteen mukaisesti esityksen mielenterveyden terapiatakuusta ja varaa tarvittavan 35 miljoonan euron määrärahan sen toteuttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kuntoutustakuun oikea-aikaisen pääsyn varmistamiseksi kuntouttaviin palveluihin.

Vastalauseen lausumaehdotus 88

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee palvelusetelin nykyistä laajempaan ja velvoittavaan käyttöön.

Vastalauseen lausumaehdotus 89

Eduskunta edellyttää, että yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksen nostoa selvitetään keskeisenä ratkaisuna hoitopääsyn helpottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 90

Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa henkilökohtaisen budjetoinnin ikäihmisten ja esimerkiksi vammaisten tarpeisiin parhaiten sopivan palvelumuodon turvaamiseksi sekä itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 91

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää perhelääkärimallin käyttöönottoa perusterveydenhuollossa asiakaslähtöisyyden parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 92

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimeenpanee Sitran mallin mukaisesti yli 75-vuotiaille nykyistä paremman kotitalousvähennyksen tukemaan arjen askareissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 93

Eduskunta edellyttää, että hallitusohjelman hankkeisiin tarkoitetut varat uudelleen kohdennetaan aidosti vahvistamaan ihmisten palveluita vanhuspalveluiden kokonaisuuteen sekä palveluiden kehittämiseen.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Perustelut

Monimuotoinen luonto on edellytys paitsi eliöiden myös ihmisten elämälle. Ilmaston, puhtaiden vesistöjen ja monimuotoisen luonnon vaaliminen vaatii kaikkien yhteiskunnan sektoreiden osallistumista.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Suomen luontoon kuuluvien lajien suojelu on vastuullamme. Suomen alkuperäislajistoa onnistumme suojelemaan torjumalla tehokkaasti haitallisten vieraslajien leviämistä. Hyönteisten häviämistä hidastamme ylläpitämällä ja kehittämällä niille tärkeitä elinympäristöjä myös taajama- ja kaupunkialueilla. Tarjoamme aktiivisesti ihmisille neuvontaa kotipihojen kehittämiseen tässä tarkoituksessa. Jotta Suomen ainoa kotoperäinen nisäkäs, saimaannorppa, onnistutaan säilyttämään, tulisi verkkokalastuksen rajoituksia laajentaa sen pesimäalueilla.

Saaristomeren valuma-alue on Suomen viimeinen hotspot-alue Itämeren suojelukomissio Helcomin listalla. Eräiden Puolan ja Tanskan alueiden ohella Lounais-Suomi on koko Itämeren suurimpia fosforin ja typen valuman lähteitä. Suomenlahdella maatalouden hallitseman hajakuormituksen osuus ei-luonnollisista lähteistä on kolme neljäsosaa fosforipäästöissä ja kaksi kolmasosaa typpipäästöissä. Saaristomerta vaivaavat ravinnevirrat eivät ole vähentyneet lainkaan, ja nämä ravinteet tulevat valtaosin Suomesta.

Nykyisellä menolla rahoitus on valumassa satoihin liian pieniin hankkeisiin. Asiantuntijat ovat yhtä mieltä siitä, että vaikutusta voi saada, jos voimat keskitetään muutamaan keskeiseen toimenpiteeseen. Tiedämme, että Lounais-Suomen siipikarja- ja sikatalouden ravinnevalumat kuuluvat koko Itämeren alueella suurimpiin leviä ruokkivan fosforin lähteisiin. Nyt olisi oiva hetki keskitää irrallinen rahoitus yhteen mittavaan ravinnekierron toimenpidetkokonaisuuteen. Maamme fosforiravinteiden tarve saataisiin lähes katettua kotimaisen karjatalouden lantojen sisältämällä fosforiravinteilla. Siksi eläintiloille on luotava kestävä mahdollisuus myydä ravinteiden ylijäämää lannoitemarkkinoille.

Asuntopolitiikan puolella tarvitaan suunnanmuutos. Kasvun kannusteita on vahvistettava, jotta saamme riittävästi uusia asuntoja kasvukeskuksiin. Meidän tulee helpottaa tilannetta kasvattamalla valtion osallistumista asuntotuotannon edellytyksiä parantavien liikennehankkeiden rahoitukseen. Kuntien kaavoitusta sekä asuntorakentamisen kannustimia on vahvistettava, jotta saamme riittävästi uusia asuntoja kasvukeskuksiin. Kaikkiaan tarvitsemme toimivampia asuntomarkkinoita, sillä asumistukimenot ovat kasvaneet vuodesta toiseen. Nähdäksemme ARA-asumisen tulisi keskittyä yhä enemmän palvelemaan erityisryhmiä. Näin suunnattaisiin yhteiskunnan tuki nykyistä paremmin sitä eniten tarvitseville sekä samalla säästettäisiin asumistukimenoissa.

Ehdotamme, että hallitus kohdentaisi Valtion asuntorahaston rahoitusta kasvua tukeviin liikennehankkeisiin, jotka purkaisivat kaupungistumisen pullonkauloja ja vauhdittaisivat näin asuntotuotantoa kasvukeskuksissa. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta suosittelee rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varoja käyttämällä voitaisiin purkaa asuntorakentamisen pullonkauloja. Tämä ei vaarantaisi rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa.

Ehdotamme, että hallitus edistäisi asumista ja liikennettä tukevien paikallisten hankkeiden toteuttamista Koko Suomi kuntoon -paketilla, johon varataan valtion omaisuuden järjestelyissä rahoitusta 500 miljoonaa euroa. Valtion olisi hyvä osallistua sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukevat kestävästä liikkumisesta ja uutta asuntorakentamista. Lisärahoituksen tavoitteena on turvata se, että kaupungit ja koko Suomi menestyvät, luovat hyvinvointia ja kasvavat ympäristön kannalta kestävästi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Puhdas ja moderni teollisuus on Suomelle tärkeä kilpailukykytekijä. Vihreä teollisuus luo vaurautta ja työtä Suomeen sitä enemmän, mitä paremmin vihreässä siirtymässä onnistutaan. Teollisuussijoituksen tarkoituksena on tukea kasvavan teollisuuden tarpeita, mutta sen kyky toimia on rajoittunut. Samaan aikaan Ilmastorahasto on jokseenkin irrallinen ja erillinen sekä erittäin pieni kokonaisuus elinkeinopolitiikan uudistavien mekanismien kokonaisuudessa. Siksi kokoomus ehdottaa, että Ilmastorahasto yhdistetään Teollisuussijoituksen kanssa skaalaetujen saavuttamiseksi. Lisäksi pääomitetaan Teollisuussijoitusta valtion omaisuudella 200 miljoonalla eurolla, jolla tuetaan toimialojen vähähiilitiekarttojen toteutumista finanssisijoituksilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 94

Eduskunta edellyttää, että verkkokalastuksen rajoituksia laajennetaan saimaannorpan pesimäalueilla, jotta Suomen ainoa kotoperäinen nisäkäs onnistutaan säilyttämään.

Vastalauseen lausumaehdotus 95

Eduskunta edellyttää, että vesiensuojelun irrallinen rahoitus kootaan yhteen mittavaan ravinnekierron toimenpidekokonaisuuteen Itämeren pelastamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 96

Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston vapaasta pääomasta kohdennetaan asiantuntijasuositusten mukaisesti kasvua tukeviin liikennehankkeisiin, jotka purkaisivat kaupungistumisen pullonkauloja ja vauhdittaisivat asuntotuotantoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 97

Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston varoilla rahoitetaan avustuksia liikenne- ja viestintäverkkoihin 77,5 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 98

Eduskunta edellyttää, että Ilmastorahasto yhdistetään Suomen Teollisuussijoitukseen ja pääomitetaan sitä valtion muulla omaisuudella 200 miljoonalla eurolla. Tällä tuetaan toimialojen vähähiilitiekarttojen toteutumista finanssisijoituksilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 99

Eduskunta edellyttää, että asumista ja liikennettä tukevia paikallisia hankkeita edistetään 500 miljoonan euron Koko Suomi kuntoon -paketilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 100

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston korkotukilainojen hyväksymisvaltuus palautetaan vuoden 2019 tasolle.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Nykyisellään työnteon ja yrittäjyyden kannustimia latistaa kireä verotus. Lisätyön tekemisen, kouluttautumisen ja uralla etenemisen kannustimet syödään jo keskituloisella. Sadan euron palkankorotuksesta jää usein käteen vain 50 euroa tai jopa alle. STTK:n 2017 teettämän kyselyn mukaan noin joka kolmas työkäinen on vähentänyt työntekoa lisätulojen kireämmän verotuksen takia.

Kireä verotus on rakenteellinen ongelma. Suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin Suomi hinnoittelee itsensä ulos markkinoilta. Vaikka Suomella on vakaat yhteiskunnalliset olot sekä korkea osaamistaso, vaivanamme ovat vertailumaita selvästi heikommat investoinnit ja vähäisempi työperäinen maahanmuutto. Yrittäjyysasteemme on matalampi ja kotitalouksien varallisuus on vähäisempää.

Veronalennukset vauhdittavat työllisyyttä ja taloutta ja synnyttävät siten uutta verotettavaa tuloa. Verotuksella siis on niin sanottuja dynaamisia vaikutuksia. Ekonomistien arviot niin sanotusta veronalennuksen itserahoittavuusasteesta vaihtelevat voimakkaasti.

117 suomalaisen ekonomistin vastausten keskimääräinen arvio oli, että veronalennukset rahoittavat itsensä noin puoliksi (Pirttilä ja Uusitalo, 2006). Spolander ja Tarkka (2005) arvioivat, että kokonaisveroasteen alentaminen rahoittaa itsensä 49 %:n osalta. Verotuottoarvioita laadittaessa itserahoittavuutta ei kuitenkaan varovaisuussyistä oteta huomioon tässä vaihtoehtobudjetissa.

Dynaamisten vaikutusten vuoksi veronalennukset olisivat olleet myös hyvää elvytyspolitiikkaa. Suomen Pankki (2020) arvioi koronaviruksen aikana, että veroelvytyksen talouskasvua kiihdyttävä vaikutus olisi pitkäaikaisempi kuin hallituksen toteuttamalla veronmaksajien rahoilla tehdyillä menolisäyksillä. Esimerkiksi Ruotsissa vasemmistovihreä hallitus toteutti keskustan tuella merkittävät veronkevennykset, joita jatketaan kriisin jälkeenkin.

Pohjoismaiset hyvinvointipalvelut tarvitsevat vastinparikseen pohjoismaisen työllisyysasteen. Siksi on huolehdittava, että jokaisella on lähtökohdista riippumatta kannustimet ahkeruuteen. Siksi kokoomus esittää yhteensä 800 miljoonan euron veronkevennyksiä. Kokoomuksen pidemmän aikavälin tavoite on, että jokaisesta tienatusta eurosta jää vähintään puolet käteen kaikilla tulotasoilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Hallitus on kiristämässä työn verotusta pysyvästi säätämällä uuden maakuntaveron. Parlamentaarisen maakuntaverokomitean (2020) johtopäätösten mukaan uusi vero tulee todennäköisesti kiristämään työn verotusta. Samalla komitea arvioi, että juuri kireä työn verotus on "verojärjestelmämme keskeisin ongelma". Jatkossa palkansaajan kukkarolla käy kunnan ja valtion lisäksi maakunta, eikä kohtuullista kokonaisverorasitusta pystytä kontrolloimaan.

Alueiden erilaiset tilanteet tarkoittaisivat hyvin eritasoista veroa eri puolilla Suomea. Siksi maakuntaveroa ei voi säätää ilman jyrkkää tasausmekanismia, jotta verotus ei erkane eri osissa maata. Tasausmekanismi poistaa veron alkuperäisen perusteen eli kytkennän palveluiden laadun ja budjettivastuun välillä. Kokoomuksen mielestä palkansaajan verotusta kiristävän maakuntaveron valmistelu on välittömästi keskeytettävä.

Vakiintuneen käytännön mukaan työehdoista neuvottelevien työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut on katsottu verotuksessa vähennyskelpoisiksi. Kokoomuksen mielestä yleishyödyllisyyden määritelmää lainsäädännössä tulee muuttaa tältä osin. Työnantajien tai työntekijöiden edunvalvonta ei ole katsottavissa yleishyödylliseksi taiteen, tieteen tai liikunnan tapaan. Siksi laajentaisimme veropohjaa kaikkien työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottoihin sekä jäsenmaksujen verovähennysoikeuteen. Työttömyyskassojen maksut tulee jatkossakin säilyttää vähennyskelpoisina.

Työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen verollepano tarkoittaisi noin 40 miljoonan euron lisäystä verotuloihin. Valtiovarainministeriö arvioi, että työntekijäjärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeuden vaikutus verotuloihin on suuruudeltaan noin 195 miljoonaa euroa. Työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen perusteella tehdyistä yritysten verovähennyksistä ei ole euromääräistä tilastoa, mutta vaikutus on arviolta muutamia kymmeniä miljoonia euroja.

Veropohjan laajentaminen tulee toteuttaa tehokkaan verojärjestelmän periaatteiden mukaisesti ja vahingoittamatta kykyämme houkutella kansainvälisiä osaajia ja innovaattoreita. Hyvä esimerkki hyvään pyrkivästä huonosta verouudistuksesta on hallituksen kaavailema maastapoistumisvero. Valtiovarainministeriön asiantuntevan ja perusteellisen selvityksen perusteella työryhmä esitti yksimielisesti, että maastapoistumisveroa ei säädettäisi. Vastoin asiantuntijasuosituksia hallitus aikoo sen kuitenkin tehdä.

Vero olisi byrokraattinen ja todennäköiseltä tuotoltaan vaatimaton tai jopa negatiivinen. Verosta olisi välttämätöntä tehdä äärimmäisen monimutkainen ja rajatapausten määrittely olisi haastavaa. Verotuksen ennustettavuus heikkenisi. Veron tuoton odotetaan olevan vähäinen ja sekin arvio sisältää merkittävää epävarmuutta. On riski, että veron aiheuttaman byrokratian sekä kansainvälisiä osaajia karkottavan vaikutuksen seurauksena sen vaikutus julkiseen talouteen on jopa negatiivinen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 101

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esitykset tuloverolain muuttamisesta siten, että työtulovähennystä korottamalla sekä asteikkoa muuttamalla palkka- ja eläketuloa saavien verotus kevenee yhteensä 800 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 102

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa asuntolainan korkovähennyksen kokonaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 103

Eduskunta edellyttää, että hallitus lopettaa maakuntaveron valmistelun.

Vastalauseen lausumaehdotus 104

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla päivitetään lainsäädäntö yleishyödyllisyyden määritelmän osalta siten, että työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen sekä työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen verovapaus päättyvät.

Vastalauseen lausumaehdotus 105

Eduskunta edellyttää, että hallitus lopettaa Suomelle vanhingollisen maastapoistumisveron valmistelun.

Vaurastumisen mahdollisuudet riippumatta lähtötilanteesta

Kokoomuksen aloitteesta Sipilän hallitus päätti vahvistaa kaikkien suomalaisten mahdollisuuksia vaurastua perustamalla uuden osakesäästötilin. Vuoden 2021 alkupuolella osakesäästötilejä oli avattu jo lähes 200 000, ja tileillä olevien tavallisten suomalaisten säästöt olivat arvoltaan yhteensä lähes miljardi euroa.

Kokoomus olisi halunnut osakesäästötilistä laajemman jo alusta saakka. Tilin talletuksiin asetettiin keinotekoinen katto ja tarpeettomat verosanktiot. Rajoitukset asettavat piensijoittajan selvästi epäedullisempaan asemaan varakkaampiin kotitalouksiin verrattuna. Kokoomus haluaa poistaa tarpeettomat rajaukset tavallisten säästäjien suosimasta osakesäästötilistä.

Säästämisen ja sijoittamisen kannustimia tulee vahvistaa jo elämän alkutaipaleelta asti. Suomessa on viime vuosina tapahtunut myönteinen muutos säästämisen ja sijoittamisen suosion kasvussa. Kokoomus haluaa vahvistaa tätä kulttuurin muutosta. Hallituksen kotimaisen omistamisen ohjelma sisältää tähän hyviä keinoja. Kokoomus toteuttaisi ohjelman mukaisen vastasyntyneiden osakesäästötilin. Ajatuksena on, että äitiyspakkauksen mukana jokaiselle vastasyntyneelle avattaisiin osakesäästötili, jonne valtio tekee 300 euron talletuksen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 106

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esitykset, joilla osakesäästötilin käyttöalaa laajennetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 107

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esitykset osakesäästötilin keinotekoisien ylärajan poistamisesta sekä muun ylimääräisen byrokratian purkamiseksi, jotta jokaisen suomalaisen mahdollisuudet vaurastua paranevat.

Vastalauseen lausumaehdotus 108

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo tarpeelliset esitykset, joilla voidaan toteuttaa vastasyntyneiden osakesäästötili.

Parannetaan kotitalousvähennystä pysyvästi ja kunnolla sekä tuetaan senioripolitiikkaa Sitran mallin mukaisesti

Kotitalousvähennys on erinomainen keino madaltaa palveluiden verokiilaa ja vähentää harmaata taloutta. Verokiilan pienenemisen ansiosta suomalaiset kotitaloudet voivat teettää ostopalveluna kotitalous-, hoito- tai remonttitöitä edullisemmin.

Kun kotitaloudet ostavat useammin töitä, joita muuten olisi tehty omin voimin, taloudellinen toimeleisuus ja työllisyys kohenevat. Esimerkiksi kotisiivous luo ammattilaiselle työtä siivousalalla ja samalla tilaajalle itselleen vapautuu lisää aikaa keskittyä omaan työhön. Kaikki voittavat.

Hallitus heikensi kautensa alussa kotitalousvähennystä. Nyt hallitus on muuttanut jälleen suuntaa ja ehdottaa määräaikaista parannuksia kotitalousvähennykseen. Toimenpide on oikeasuuntaainen, mutta määräaikaiset muutokset eivät ole hyvää veropolitiikkaa. Parannus rajautuu ainoastaan kotitalous-, hoito- ja hoivatyöhön sekä lämmitystaparemontteihin. Esimerkiksi vuonna 2019 kotitalouksissa vähennystä käytettiin näihin palveluihin vain noin 22 %:n osalta, kun taas remonttipalveluihin käytettiin 78 % (Veronmaksajain Keskusliitto).

Kokoomus haluaa vauhdittaa ekologisesti kestävä ja vireä palvelutalouden kehittymistä parantamalla kotitalousvähennystä pysyvästi. Kokoomus ehdottaa kotitalousvähennyksen nostamista pysyvästi 5 000 euroon. Hyvitykseen oikeuttavaa osuutta työn hinnasta on nostettava 60 prosenttiin ja palkkakulujen osalta 40 prosenttiin.

Lisäksi kokoomus parantaisi kotitalousvähennystä niin, että siitä voisi hyötyä mahdollisimman moni. Monimutkaisen byrokratian vuoksi vähennystä jää nykyisin käyttämättä. Kokoomus ehdottaa vähennyksen omavastuusuuden poistamista. Kotitalouden tulisi saada vähennyksen hyöty itselleen suoraan ostopalvelun tai työn alhaisempana hintana. Valtion tulee luoda digitaaliset ratkaisut, joilla yritykset voivat vaivattomasti ja maksutta tarkistaa asiakkaan oikeuden vähennykseen.

Kokoomus myös toteuttaa ikäihmisten parannetun kotitalousvähennyksen. Sen avulla ikäihmiset voivat hankkia kotiin palveluita, jotka tukevat toimintakykyä ja omassa kodissa asumista. Sitra esitti mallia, jossa verovähennysoikeutta nostettaisiin 70 prosenttiin ja 100 euron omavastuusuus poistettaisiin. Lisäksi palveluiden ostoon annettaisiin enintään 1 200 euron tuki vuodessa heille, joilla tulot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä. Malli on Sitran arvion mukaan sisäisesti kustannusneutraali.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 109

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta siten, että vähennyksen enimmäismäärä on 5 000 euroa, työkorvauksen verovähennysoikeus nostetaan 60 prosenttiin ja palkkakorvauksen 40 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 110

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen 100 euron omavastuuosuuden poistamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 111

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta siten, että vähennykseen oikeuttavan palvelun ostaja voi saada vähennyksen hyödyn jo palvelun laskussa, sekä rakentaa tähän tarpeelliset sähköiset palvelukanavat, jotta yrityksiin kohdistuva byrokratia ei kasva.

Vastalauseen lausumaehdotus 112

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta yli 75-vuotiaiden osalta siten, että kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen.

08. Valmisteverot

01. Tupakkavero

Kokoomus kattaisi kasvupanostukset työllisyysuudistuksilla, harkitulla menomaltilla ja osittain verotuksen painopisteen siirrolla. Verotuksen painopistettä siirretään työstä ja yrittäjyydestä haittoihin ja päästöihin. Veropohjaa laajennetaan ja tiivistetään siten, ettei sillä ole kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja riskinottoon. Veropohjan laajentamisessa on myös huomioitava, että verotus kohdentuu oikeudenmukaisesti.

Kaikki puolueet ovat sitoutuneet tavoitteeseen savuttomasta Suomesta vuoteen 2030 mennessä. Tupakointi on vähentynyt 2010-luvulla, mutta viime vuosien kehitys on ollut huolestuttavaa. THL:n mukaan yläkouluikäisten tupakointi on kääntynyt laajoissa osissa maata nousuun. Kokoomus katsoo, että suunta on väärä ja kunnianhimon tason on näyttävä teoissa.

Veronmaksajien vertailun mukaan vuonna 2019 tupakka-askin hinta oli EU-maista korkein Irlannissa. Suomessa tupakka-askin sai 7,2 eurolla, kun Irlannissa askista joutui maksamaan 12 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Hallituksen esittämän korotuksen seurauksena tupakka-askin hinta nousee noin kymmeneen euroon. Siksi kokoomus ehdottaa uutta 300 miljoonan euron kiristystä tupakkaveroon.

Edellä olevan perusteella esitämme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 113

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esitykset tupakkaverotuksen kiristämiseksi 300 miljoonalla eurolla.

04. Alkoholijuomaverot

Kokoomus vapauttaisi viinien myynnin ruokakauppoihin ja kioskeille sekä sallisi etämyynnin myös suomalaisille pienpanimoille. Saatavuuden ja kilpailun vahvistuessa viinien kuluttajahintojen ei uskota nousevan suhteessa nykyisiin monopolihintoihin. Viinin myynnin vapauttaminen tukisi myös pienten kauppojen ja kioskien toimintaedellytyksiä. Rohkaisevat tulokset nelosoluen vapauttamisen osalta osoittavat, että haitat tuskin lisääntyisivät viinienkään vapauttamisen myötä.

Pienpanimotuotteiden etäostaminen on nykyään mahdollista ulkomailta. Pienpanimotuotteiden etämyynnistä syntyvät myyntitulot menevät ulkomaisille yrityksille, ja niistä maksettavat verot ja maksut maksetaan ulkomaisille viranomaisille. Sallimalla etämyynti myös suomalaisille pienpanimoille syntyisi alan liiketoiminta, työpaikat ja tuotannontekijätulot osin myös Suomeen. Hallituspuolueet ilmoittivat keväällä 2020 antavansa eduskunnalle lakiesityksen etämyynnin sallimisesta suomalaisille pienpanimoille. Kansanedustaja Markus Mustajärven laatima lakialoite on saanut yli sadan kansanedustajan hyväksynnän. Silti hallitus ei ole onnistunut tuomaan lakiesitystä eduskuntaan. Suomalainen holhoava alkoholilainsäädäntö estää sivistyneen eurooppalaisen alkoholikulttuurin kehittymisen edelleen sekä kohtuuttomasti asettaa kotimaiset ja ulkomaiset yhtiöt epätasa-arvoiseen asemaan markkinoilla — ulkomaisten yritysten hyväksi. Asia on korjattava pikaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 114

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla viinien myynti sallitaan päivittäistavarakaupoissa ja kioskeissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 115

Eduskunta edellyttää, että hallitus lupaustensa mukaan tuo eduskunnalle lakiesityksen, jolla sallitaan etämyynti myös suomalaisille pienpanimoille, jotta pienpanimotuotteita voi tilata etämyynnin kautta. Etämyynti on nykyään mahdollista vain ulkomaisista panimoista.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

05. Virvoitusjuomavero

Virvoitusjuomavero koskee lähes kaikkia juotavia tuotteita. Virvoitusjuomaveroa maksetaan varsinaisten virvoitusjuomien lisäksi myös esimerkiksi pullovesistä ja kotimaisista marjamehuista. Kahvia ja teetä vero ei koske. Kokoomus katsoo, että hallituksen olisi syytä selvittää virvoitusjuomaveron veropohjan laajentamista uusiin tuotteisiin. Verotuoton kasvun ohella tämä tarjoaisi mahdollisuuden arvioida uudelleen myös terveellisten juomatuotteiden verokantoja.

Suomalaiset syövät ja juovat terveytensä kannalta liikaa sokeria. Runsaalla sokerin syönnillä on yhteys kansansairauksiin. Verottamalla sokeria voidaan ohjata kuluttajia vähentämään liiallista sokeripitoisten tuotteiden kulutusta. Siksi veropohjan laajentaminen koskemaan virvoitusjuomien lisäksi makeisia ja jäätelöä sekä kaikkia muita lisättyä sokeria sisältäviä sokeripitoisia tuotteita on perusteltua.

Kuluttaja voi omilla ostovalinnoillaan vaikuttaa siihen, miten paljon vero vaikuttaa omaan talouteen. Verolla ohjataan teollisuutta panostamaan vähäsokerisempien tuotevaihtoehtojen kehittämiseen. Veron perusteen tulee olla kansanterveydellinen. Useiden asiantuntijoiden mukaan vero ei näin toteutettuna olisi EU-säännösten vastainen eikä sisältäisi valtiontueksi katsottavaa valikoivaa verotukea.

Pidemmällä tähtäimellä tavoitteena on oltava terveysperusteisen valmisteveron veropohjan säättäminen mahdollisimman laajaksi ottamalla siihen mukaan myös tuotteet, joissa on korkea suolatai rasvapitoisuus. Verotuksen lisäksi tarvitaan muita keinoja terveellisten ruokavalintojen ja tottumusten tukemiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 116

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää virvoitusjuomaveron veropohjan laajentamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 117

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun ja tuo eduskunnalle esityksen uudesta terveysperusteisesta haittaverosta.

10. Muut verot

03. Autovero

Autoilu on suurelle osalle suomalaisista arjen sanelema välttämättömyys. Autolla käydään töissä, harrastuksissa, kaupoilla ja sukulaisia tapaamassa. LVM:n ennusteen (2021) mukaan autoilun liikennesuoritteen merkittävä väheneminen tulevina vuosikymmeninä ei ole vakavasti otettava skenaario Suomessa — edes kunnianhimoisten päästötavoitteiden kanssa. Henkilöt ja tonnit liikuvat kumipyörillä jatkossakin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Kokoomus katsoo, ettei kumipyöräliikenne itsessään ole ongelma — se on osa sujuvaa liikennettä. Ongelma on sen aiheuttamat päästöt. Maantieliikenteen päästöjen vähentäminen on tärkeää ja erittäin keskeinen osa Suomen ilmastopolitiikkaa. Kokoomuksen tavoitteena on, että sähköä tai biopolttoainetta käyttävä ajoneuvo olisi suomalaiselle aina fossiilista polttoainetta käyttävää autoa kilpailukykyisempi vaihtoehto jo tämän vuosikymmenen kuluessa.

Kokoomuksen mielestä keskeisin keino päästövähennyksiin pyrkimisessä on kannustaa suomalaisia päivittämään ajoneuvonsa uudempaan ja vähäpäästöisempään malliin, ei autoilijoiden maksutaakan lisääminen veronkorotuksin tai ruuhkamaksuin. Suomen autokanta on eurooppalaisittain tarkasteltuna verrattain iäkäs. Sen uusiutumisen nopeuttamiseksi kokoomus haluaa asteittain luopua autoverosta.

Kokoomus kompensoisi autoveron poiston osittain korottamalla ajoneuvoveron perusveroa uusille alemmalla verolla hankituille autoille päästöpainotetusti sekä myönteisellä vaikutuksella kokonaisverokertymään. Ajoneuvoveron perusveron progressiota kiristetään siten, että se suosii vähäpäästöisiä autoja.

Uudet autot ovat sekä turvallisempia että vähäpäästöisempiä kuin vanhat. Nykyinen korkea autovero kannustaa suomalaisia hankkimaan vanhoja suuripäästöisiä tuontiautoja. Autoveron poistamisen seurauksena kasvaneen kotimaisen autokaupan arvonlisäverotuotto jäisi Suomeen.

Edellä olevan perusteella esitämme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 118

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen autoverosta luopumiseksi asteittain tällä vuosikymmenellä siten, että ajoneuvoveroa korotetaan tämän vastineeksi, kuitenkin siten, että staattisesti laskettuna autoilun nettoverorasitus pienenee yhteensä 50 miljoonaa euroa vuonna 2022.

19. Muut veronluonteiset tulot

06. Väylämaksut

Suomi on vientivetoinen kansantalous, jonka hyvinvointi pohjautuu kilpailukykyiseen vientiteollisuuteen ja ulkomaankauppaan. Suomi on logistisesti Manner-Euroopasta tarkasteltuna syrjäinen reunatalous, jonne logistiset väylät ovat rajatut. On siis elintärkeää, että vientivetoinen talous ei itse säädi vientiä rasittavaa lainsäädäntöä. Laivaliikenne on keskeinen osa maamme huoltovarmuutta ja kilpailukykyä korvaamaton kivijalka.

Kokoomus katsoo, että väylämaksujen poistamisella olisi merkittävä vaikutus maamme kilpailukykyyn parantamiseksi. Väylämaksun maksavat yritykset merirahtien yhteydessä lisäkustannuksena. Siksi esimerkiksi Viro on poistanut väylämaksunsa kokonaan koronakriisin yhteydessä parantaakseen omaa kilpailukykyään.

Vastalauseen lausumaehdotus 119

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 2 kok

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen väylämaksulain kumoamiseksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2022 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 119 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2021

Timo Heinonen kok
Sari Sarkomaa kok
Janne Sankelo kok
Matias Marttinen kok
Sari Multala kok
Markku Eestilä kok
Kalle Jokinen kok
Jukka Kopra kok

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalause 3 kd

Yleisperustelut

Koronapandemia aiheutti ennennäkemättömän hoitovelan sekä valtionvelan kasvun. Hoitorästit, olivat ne sitten tekemättä jääneitä syöpäseulontoja, huoltamattomia hampaita tai jonoa mielenterveyspalveluissa, tulevat pidemmän päälle paljon kalliimmiksi kuin hoidon tarjoaminen ajoissa. Suomalaiset on hoidettava kuntoon ja Suomi saatava liikkeelle. Terveystieteiden huoltoon tarvitaan lisää hoitajia ja ankaran työn tehneestä henkilökunnasta on pidettävä huolta. Mitoituksilla ja kriteereillä tämä ei tapahdu — siihen tarvitaan rahaa. Tämä onnistuu vain työn, kasvavien yritysten ja työpaikkojen kautta.

Keskellä koronakriisiä hallitus on vienyt sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistusta maaliin koronapandemian yhä kuormittaessa terveydenhuoltoa merkittävästi. Hallituksen sote-uudistuksessa on korostunut hallinnollinen uudistus palveluiden parantamistavoitteen sijaan. Ilman hyvinvointia terveydenhuollon henkilökuntaa ei ole toimivaa julkista terveydenhuoltoa. Sote-uudistuksen aikatauluissa ei ole haluttu joustaa, vaikka haasteet uudistuksen eri osien, kuten tarvittavien tietojärjestelmien uusimisessa ovat merkittävät suuressa osassa maata.

Suomalaiset ovat huolissaan julkisen velan kasvusta. Vaikka valtio saa yhä lainaa nollakorolla, ei tulevaisuudesta voi olla varma. Julkinen talous on rakennettava vakaalle pohjalle. Huomisen eväitä ei voi syödä tänään.

Monien julkisen talouden ongelmien taustalla on ikääntyvän väestömme aiheuttama huoltosuhteen heikkeneminen ja palvelutarpeen kasvu eli ns. kestävyysvaje. Ilman syntyvyyden nousua tilanteeseen ei ole muutosta nähtävillä edes pitkällä tähtäimellä. Suomi kulkee kohti hidasta näivettymistä, jota leimaa ikääntyvä väestö, korkea julkinen velka sekä talouden hidas uudistumiskyky. Lisäksi suomalaiset kotitaloudet ovat varsin pääomaköyhiä ja velkaantuneita.

Koronakriisin keskellä oli perusteltua lisätä julkista velkaa nopeasti, mutta nyt lyhyen nousukauden aikana velanottoon ja budjettikehysten venyttämiseen tulisi suhtautua kriittisesti. Lisäksi nykyhallituksen hyväksymä EU:n elpymisväline todennäköisine seuraajineen lisää menotaakkaa ja välillisesti myös veroastetta. Yllättävään menojen kasvuun kuten myöskään valtion lainojen korkomenojen kasvuun ei ole varauduttu.

Parhaillaan työvoimapula rajoittaa monien vientiyritysten kasvua ja vaivaa myös hoiva-alaa ja muun muassa varhaiskasvatusta. Nopein ratkaisu työvoimapulaan olisi helpottaa esimerkiksi opiskelijoiden työssäkäyntiä, helpottaa työttömien osa-aikatyötä työttömyysturvan suojaosaa korottamalla, jouduttaa työmarkkinoille paluuta porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa sekä lisätä panoksia oppisopimuskoulutukseen. Kannustinloukuista on päästävä eroon.

Hallitus on kuitenkin ollut hidas tekemään rakenteellisia uudistuksista ja työllisyystoimia, jotka lisäisivät työnteon mahdollisuuksia. Hallituksen olisi tässä tilanteessa pitänyt perua sellaiset hallitusohjelman hankkeet, jotka lisäävät pitkällä aikavälillä kuntien, yritysten ja suomalaisten veronmaksajien taakkaa, byrokratiaa ja hallintoa hyvinvoinnin kustannuksella. Mitoitukset ja hoi-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

totakuut jäävät kuolleiksi kirjaimiksi ilman riittäviä taloudellisia panostuksia henkilökunnan palkkaukseen ja hyvinvointiin.

KD eduskuntaryhmä esittää ensi vuoden talousarvioon voimakasta panostusta hoitojonojen purkuun ja lisähoitohenkilökunnan palkkaamiseen sekä hoitajien palkitsemiseen. Hoitojonojen purku ja muut KD:n esittämät määrärahalisäykset voidaan rahoittaa mm. sote-uudistuksen lykkäyksellä, asumistuen uudistuksella sekä harkituilla veronkorotuksilla ja tarpeettomien verovähennysten, kuten vanhentuneiden ammattijärjestöjen jäsenmaksuvähennysten poistolla.

Maaseudun asukkaiden ja vientiteollisuuden tukemiseksi KD esittää maltillista polttoaineveron sekä lämmityspolttoaineiden veronkevennystä, hallituksen tekemän veronkiristyksen perumista. Pidemmällä tähtäimellä verouudistuksen tavoitteena pitää olla työn verotuksen keventäminen. Yritystoimintaa vauhdittaisimme mm. nostamalla arvonalisäverovelvollisuuden alarajaa 20 000 euroon.

Vahva työllisyyskehitys on edellytys hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiselle, ja työllisyyden parantaminen on yhä avainasemassa, jotta hyvinvointipalvelujen rahoitus pystytään turvaamaan huoltosuhteen heikentyessä. Työllisyyttä KD parantaisi mm. uudistamalla sosiaaliturvajärjestelmää, porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa, ottamalla käyttöön yleisen ansiosidonnaisen työttömyysturvan, nostamalla opintorahan ansiorajaa, edistämällä paikallista sopimista, ottamalla käyttöön Viron mallin mukaisen yrittäjätilin ja lisäämällä oppisopimuskoulutusta.

KD eduskuntaryhmä kantaa erityistä huolta myös vanhustenhoidon tilasta, omaishoitajista ja mielenterveystyön resurssipulasta. Lisäisimme 50 miljoonaa euroa vanhustenhoidon ja saattohoidon tason parantamiseen. Omaishoidon tuki esitetään muutettavaksi verovapaaksi tuloksi, ja varaisimme riittävän rahoituksen terapiatakuun toteuttamiseen.

Vastoin eduskunnan selkeää tahtotilaa hallitus on edelleenkin jättänyt ruoka-apua jakavien yhdistysten pysyvän tuen pois talousarviostaan. KD vaatii ruoka-avulle pysyvää määrärahaa sekä selkeitä käytäntöjä ja sääntöjä tuen jakamiseen. KD eduskuntaryhmä palauttaisi myös keliaakikoiden ruokavaliokorvauksen.

Verotuksen painopistettä on siirrettävä terveydelle ja ympäristölle haitallisiin tuotteisiin. KD ottaisi käyttöön terveysperusteisen veron tuotteisiin lisätylle sokerille. Vero kohdistuisi tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Muun muassa Evira ja THL ovat puhuneet terveysperusteisen veron puolesta. Terveysperusteisella verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia.

Valtion talouden tulopuolta KD vahvistaisi muun muassa em. terveysperusteisen veron käyttöön otolla ja rajaamalla työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovapautta. Menoja ryhmä vähentäisi uudistamalla asumistukijärjestelmää. Kertaluonteisia lisätuloja ryhmän vaihtoehdossa saatisiin palauttamalla vähälle käytölle jäänyt Ilmastorahasto valtion taseeseen sekä pienentämällä Sitran pääomaa. Viime vaalikaudella myös nykyinen pääministeripuolue SDP esitti Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran pääoman pienentämistä 360 miljoonalla eurolla. Vuonna 2019 Sitran silloisesta 776 miljoonan euron taseesta irrotettiin 100 miljoona euroa. Irrotettu pääoma palautettiin valtion taseeseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

KD eduskuntaryhmä ei aikanaan hyväksynyt Suomen osallistumista EU:n elpymisvälineeseen (RRF). On jo nähtävissä se, mistä elpymisvälineen kohdalla moneen otteeseen varoitettiin, että elpymisväline oli vasta ensimmäinen eurooppalainen tulonsiirtoväline. Kun oikeudelliset puitteet yhteisvastuullisten rahanjakomekanismien luomiseen on löydetty, on todennäköistä, että tällä tiellä jatketaan. Kaikki tämä tulee rasittamaan Suomen julkista taloutta ja korottamaan välillisesti myös veroastetta. Avoimeksi kysymykseksi jää, saadaanko rahoille aitoa vastinetta.

Kokonaisuudessaan KD eduskuntaryhmän vaihtoehto lisäisi valtion menoja 837 miljoonalla eurolla ja vähentäisi verotuloja 444 miljoonalla eurolla. Lisätuloja ja menosäästöjä vaihtoehtobudjetissa on esitetty 2,29 mrd. euron edestä. Vaihtoehtobudjetti vähentäisi valtion velanottotarvetta ensi vuonna noin miljardilla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että talouden pitkän aikavälin ongelmien ratkaisemiseksi etsitään kestäviä ratkaisuja ja harjoitetaan hyvinvointivaltion turvaavaa vastuullista talouspolitiikkaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työllisyyden parantamiseksi ja antaa eduskunnalle kattavan selvityksen siitä, miten se aikoo saavuttaa työllisyystavoitteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kehittääkseen verotusta niin, että verotuksen painopistettä siirretään ihmisille haitallisten tuotteiden verotukseen, ja kevennäksään työntekoon, perhe-elämään, liikkumiseen ja yrittäjyyteen kohdistuvaa verotusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lisätäkseen yritysveltoiseen tutkimukseen ja kehitykseen kohdennettuja määrärahoja niin, että se tukee talouskasvua, työllisyyttä ja kestäväää kehitystä.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutetaan realistisella aikataululla sekä sellaisella tavalla, että siinä toteutuvat alueellinen oikeudenmukaisuus sekä uudistuksen alkuperäiset tavoitteet palveluiden integraation ja saatavuuden suhteen samoin kuin kustannusten kasvun taittaminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen, joka kannustaa työntekoon ja yksinkertaistaa pirstaleista sosiaaliturvajärjestelmää.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy päämäärätietoisesti toimiin lapsiperheiden aseman parantamiseksi ja syntyvyyden kasvun tukemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Sitran pääoman pienentämiseksi 100 miljoonalla eurolla ja käyttää vapautuvat varat mm. panostuksina kestävästä kehitystä tukeviin kehityshankkeisiin, jotka toteutetaan yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamiseksi ja sen saattamiseksi kaikkien työntekijöiden yhtäläiseksi oikeudeksi.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallituksen sosiaali- ja terveys- sekä talous- ja työllisyyspolitiikka eivät ole kestävällä pohjalla. Terveysturvan kestävyys tulisi kiinnittää huomiota etupainotteisesti purkamalla hoitojonot ja pitämällä huolta terveydenhuollon henkilökunnan jaksamisesta. Koronan aiheuttaman taloudellisen kriisin vuoksi hallituksen olisi pitänyt päivittää ohjelmansa ja perua sellaiset uudistukset, jotka lisäävät julkisen talouden alijäämää pitkällä aikavälillä. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvinvointivaltion kestävyys. Hallituksen päätökset kiristävät yritysten sekä asumisen ja liikkumisen kustannuksia sekä lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta heikentäen erityisesti maaseudun väestön asemaa. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Poliisi on jo pitkään toiminut kroonisessa rahoitusvajeessa. Määrärahojen puuttumista on paikat-
tu lisätalousarvioilla ja siirtyvillä erillä. Hallitus ei ollut halukas korjaamaan tätä epäkohtaa bud-
jettineuvotteluissa. Sen sijaan hallituksen talousarvioesityksessä poliisille ei osoitettu riittävästi
määrärahoja toiminnan ylläpitoon. Opposition kritiikin jälkeen hallitus teki päätöksen puuttuvan
30 miljoonan euron määrärahan lisäämisestä poliisille. Nyt annetut lisäykset riittävät kuitenkin
vain pitämään toiminnan tason nykyisellään. KD esittää määrärahalisäystä poliisien määrän nos-
tamiseksi ja toimintakyvyn parantamiseksi. Samalla täytyy pitää huoli siitä, että poliisi jatkossa
saa riittävän määrärahan toiminnan pitkäjänteiseen ja kestäväan kehittämiseen turvallisuusympä-
ristön heikentyessä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.10.01 lisätään 10 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin poliisin määrärahan pysyvän ta-
son nostamiseksi toiminnan pitkäjänteiseen ja kestäväan kehittämiseen turvallisuusympä-
ristön heikentyessä.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pelastustoimessa vallitsee sisäministeriön arvion mukaan yli 80 miljoonan euron rahoitusvaje,
joka koostuu palvelutasopuutteista, varallaolojärjestelmän muutostarpeista sekä kalustehankin-
noista ja öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntakustannuksista. Toimintavalmiuden saattami-
nen pelastuslain edellyttämälle tasolle edellyttää sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan sekä
päätoimisten työntekijöiden että sopimuspalokuntalaisten merkittävää lisäystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueiden vas-
tuulle. Kroonista rahoitusvajetta ei voida siirtää hyvinvointialueiden ratkaistavaksi, vaan toimiin
on ryhdyttävä nyt. Kuntien taloustilanteen ollessa haasteellinen tulee valtion lisätä rahoitusta val-
miuden ylläpitämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.30.01 lisätään 10 000 000 euroa pelastustoimen toimintamenoihin

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pelastustoimen määrärahan pysyvän tason nostamiseksi riittävän toimintavalmiuden ylläpitämiseksi.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus

31. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus (arviomääräraha)

Hyvinvointialueiden on määrä aloittaa varsinaisen toimintansa vuoden 2023 alussa. Hallitus on päättänyt maksaa perustettaville hyvinvointialueille lähes 900 miljoonaa euroa joulukuussa 2022. Hallituksen sote-uudistuksen keskiöön on ihmisten ja palvelujen sijaan nostettu hallinto ja rakenteet. Hallitus käyttää ensi vuonna yli 240 miljoonaa euroa pelkkiin sote-uudistuksen hallinnollisiin uudistuksiin. Uudistuksen toteuttamisaikataulun realistisuus on herättänyt suurta huolta monissa kunnissa. Uudistuksen yhteydessä on toteutettava myös mittava tietojärjestelmäuudistus sekä paikoin myös mm. ulkoistussopimusten purkamisia.

Kristillisdemokraatit lykkäisi hyvinvointialueiden aloitusta vähintäänkin muutamalla kuukaudella, jotta vaadittavat tietojärjestelmäintegraatiot saadaan tehtyä asianmukaisesti ja voidaan varmistua, että vastuiden ja toimintojen siirto voidaan tehdä kuormittamatta terveydenhuollon henkilökuntaa yhtään enempää.

Vuoden 2022 talousarviossa säästyneet varat KD käyttäisi hoitojonojen purkuun sekä hoitajien lisäpalkkauksiin ja rekrytointiin. Suomessa on noin 70 000 sote-alan ammattilaisen reservi muissa tehtävissä. Yleisesti ottaen KD ei olisi toteuttanut sote-uudistusta hallituksen toteuttamalla tavalla eikä varsinkaan näin kiireisellä aikataululla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen, jolla hyvinvointialueiden aloitusta siirretään vuoden 2023 tammikuusta ja hyvinvointialueilta vuoden 2022 talousarviossa vapautuvat varat käytetään hoitojonojen purkuun ja terveydenhuollon henkilökunnan palkkaamiseen ja muihin akuutisti tarvittaviin terveydenhuollon resursseihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja tuo eduskunnan tietoon sote-tietojärjestelmien integraation ja tarvittavien uusien laadukkaiden, toimivien ja kustannustehokkaiden tieto- ja muiden järjestelmien kehittämisen ja hankkimisen realistisen aikataulun samoin kuin arvion niiden hankintakustannuksista sekä tarkistaa sote-uudistuksen aikataulua em. tiedon mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkistaa sote-uudistuksen aikataulua koronapandemian uusien aaltojen ja terveydenhuollon resurssien ja henkilökunnan jaksamisen edellyttämällä tavalla.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Perusterveydenhuolto Suomessa oli vaikeuksissa jo ennen koronapandemiaa. Lääkäriliitto arvioi vuonna 2019 terveyskeskusten olevan historiansa pahimmassa kriisissä. Pandemian vuoksi hoitojonot ovat kasvaneet huolestuttaviksi. Hoitamattomat hampaat ja mielenterveyden ongelmat tai pitämättömät syöpäseulonnat tulevat pitkässä juoksussa todella kalliiksi. Pandemiatoimien vuoksi mm. seulontoja jouduttiin keskeyttämään, ja tutkimuksia ja leikkauksia lykättiin.

Perusterveydenhuollon resurssipula kuormittaa myös muun muassa ensihoitoa, sillä ambulanssihenkilökunta joutuu jatkuvasti hoitamaan potilaita, joiden hoidon olisi pitänyt tapahtua terveyskeskuksessa. Vuodepaikkaa tarvitsevia potilaita kuljetetaan pahimmillaan satoja kilometrejä. Joillain paikkakunnilla terveyskeskusaikaa ei saa kuin paikan päällä käymällä. Koronapandemian uudet aallot lisäävät terveydenhuollon kuormitusta normaalitasosta jatkossakin. Samoin terveyspalveluiden siirto hyvinvointialueille lisää murrosvaiheessa henkilökunnan työtaakkaa. Tässä tilanteessa henkilökunnan jaksaminen ja myös saatavuus nousee entistä isommaksi kysymykseksi. Hoitohenkilökunta joutuu tekemään työtä alimiehityksellä, ja moni harkitsee alanvaihtoa työn kuormittavuuden vuoksi. Hoitoalan työvoimakadon paheneminen on estettävä.

Sote-alan koulutetuista noin viidennes tekee töitä jossain muissa kuin oman alansa tehtävissä. Työvoimareserviä Suomessa olisi vielä tällä hetkellä, mutta tulevaisuus on epävarma. THL:n tutkijat ovat arvioineet, että tulevien 15 vuoden aikana sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvitaan läheemmäs 200 000 uutta työntekijää.

Uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintansa hyvin haastavassa tilanteessa. Hoitojonojen purkaminen ei voi odottaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toimeenpanoa tai koronatoimien päättymistä. Sote-uudistuksen tavoitteet ja terveydenhuollon palvelulupaukset voidaan saavuttaa vain, jos tekijöitä saadaan lisää ja nykyisin hoitoalalla työskentelevien työkuormaa pystytään keventämään.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Em. syistä kristillisdemokraattinen valiokuntaryhmä esittää puolen miljardin euron lisäpanostusta terveydenhoidon tilanteen välittömään parantamiseen. Hoitovelan purkamiseen ja muihin akuutteihin tarpeisiin tarvitaan korvamerkittyjä lisävaroja, joiden avulla voidaan puuttua keskeisiin ongelma-kohtiin.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää myös rahoitusta vanhustenhoidon ongelmien korjaamiseen, saattohoidon parantamiseen, terapiatakuun käyttöönottoon sekä kotikuntakorvauksen korottamiseen yksityisille opetuksenjärjestäjille.

Vanhustenhoidon ja saattohoidon tason parantaminen

Ympäri vuorokautisen hoivan sitova hoitajamitoitus tuli voimaan 1. lokakuuta 2020, mutta sitovaan 0,7:n hoitajamitoitukseen siirrytään asteittain ja sitä sovelletaan täysimääräisesti vasta 1. päivästä huhtikuuta 2023 alkaen (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta 565/2020). Vanhustenhoidon tilanne on ollut huolestuttava jo pitkään ja paikoin tilanne on ollut jopa katastrofaalinen. Kuitenkin mitoituksen kokonaisvaltainen täytäntöönpano siirrettiin usean vuoden päähän, käytännössä seuraavan hallituksen vastuulle. Aikataulu on aivan liian hidas riittämättömän hoitajatilanteen parantamiseksi ja vanhustenhoidon heikentyneen tilan korjaamiseksi.

Vaikka jonkinasteiselle porrastukselle olisi tarvetta riittävän hoitajamäärän saamiseksi, mitoituksen nostamiseen vaikuttavat eniten käytettävissä olevat resurssit. Vanhustenhoidossa on tällä hetkellä pahoja puutteita niin laitoksissa kuin kotihoidossa, erityisesti hoitohenkilökunnan liian pienestä määrästä johtuen. Työmäärä ja työn henkinen kuormitus ovat viime vuosina lisääntyneet, minkä vuoksi työntekijöiden hyvinvointiin ja jaksamiseen on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Laadun turvaamisessa on erityisen tärkeää lisätä välitöntä hoitotyötä tekevien työntekijöiden määrää, jotta työn kuormittavuus vähenee. Vastaavasti tulee lisätä työntekijöiden mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä, edistää koulutuksiin pääsyä ja kehittää palkkausta nykyistä kilpailukykyisemmäksi.

Saattohoitoa ja sen saatavuutta on viime vuosien aikana parannettu muun muassa lisäämällä hoitopaikkoja, perustamalla uusia saattohoitoyksiköitä, kehittämällä hoitoketjuja, panostamalla koulutukseen sekä lisäämällä henkilöstön osaamista ja tietoisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeista ja suosituksista huolimatta osaavan saattohoidon saatavuus on Suomessa kuitenkin edelleen sattumanvaraista, eikä oikeutta osaavaan ja laadukkaaseen saattohoitoon pystytä takaamaan kaikille. Tällä hetkellä myös monet saattohoitokodit taistelevat olemassaolonsa puolesta. Saattohoitokodeissa saavutettua osaamista ei saa päästää katoamaan, vaan sitä tulee levittää eteenpäin. Hoidon saralla on vielä paljon kehitettävää niin käytännön kuin lainsäädännön tasolla. Saattohoidon riittävä ja yhdenvertainen toteutuminen edellyttää, että se on tarvittaessa kaikkien ihmisten saatavilla riippumatta asuinpaikasta tai sairaudesta.

Hallituksen tulee osoittaa riittävästi resursseja hoitajamitoituksen saavuttamiseen ja sitä kautta vanhustenhoidon ja saattohoidon tason parantamiseen välittömästi. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää 50 miljoonan euron lisärahoitusta kunnille korvamerkittynä vanhustenhoidon tason ja saattohoidon laadun parantamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Terapiatakuu

Mielenterveyspalveluiden tarve on kasvanut ja saatavuus heikentynyt. Mielenterveyden häiriöihin ei tällä hetkellä saa apua ja tilanteet pääsevät kriisiytymään. Ajoissa saatu apu mielenterveyden häiriöihin säästää niin inhimillisiä kuin taloudellisiakin kustannuksia. Tehokkaita, tutkimusnäyttöön perustuvia lyhytinterventioita ei ole riittävästi tarjolla julkisissa mielenterveyspalveluissa. Psykososiaalisilla lyhytinterventioilla tarkoitetaan mielenterveystyön ammattilaisen toteuttamaa varhaisessa vaiheessa annettavaa hoitoa, jolla voidaan tarttua ongelmiin ajoissa ja vaikuttavasti.

Kelan korvaaman kuntoutuspsykoterapian rinnalle tarvitaan julkisessa perusterveydenhuollossa mahdollisuus varhaiseen lyhytpsykoterapiaan sekä muihin psykososiaaliin lyhytinterventioihin. Terapiatakuuta koskeva kansalaisaloite (KAA 10/2019 vp) saapui eduskunnan käsiteltäväksi 22.10.2019. Terapiatakuun käyttöönotossa varhainen mielenterveyden hoito tuodaan saataville perusterveydenhuoltoon. Hoidon tarve arvioitaisiin välittömästi ja hoito aloitettaisiin kuukauden sisällä arviokäynnistä. Terapiatakuun esittämässä mallissa lyhytpsykoterapiaa ja muita psykososiaalisia lyhytinterventioita olisi tarjolla kaikille ikäluokille, kaikissa mielenterveyden ongelmissa ja joka puolella maamme. Kelan kustantamaan kuntoutuspsykoterapiaan pääseminen on vaikeaa, sen kriteerit ovat tiukat ja alueellinen saatavuus vaihtelee. Mielenterveyden ongelmat myös eriarvoistavat kansalaisia. Ilman kuntoutustukea terapia on kallista ja jättää pienituloiset sen ulkopuolelle.

Terapiatakuun toteuttaminen maksaisi arvion mukaan noin 35 miljoonaa euroa vuodessa, mikä tulee korvata kunnille kokonaisuudessaan. Sen toteuttamisessa voidaan käyttää osittain myös olemassa olevia resursseja niitä uudelleen kohdentamalla. Kustannusarvioon sisältyy sekä lisähenkilökunta että nykyisen henkilökunnan lisäkoulutus. Kokonaisuutena uudistus vähentäisi yhteiskunnallisia kustannuksia ja lisäisi merkittäväällä tavalla kansalaisten hyvinvointia.

Yksityisille opetuksen järjestäjille annettava kotikuntakorvaus

Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa opetuksessa. Kotikuntakorvaukseen vaikuttaa oppilaan ikä. Tällä hetkellä kunnalliselle opetuksen järjestäjälle korvataan 100-prosenttisesti, mutta rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle 94 %. Leikattu kotikuntakorvaus on epäoikeudenmukainen ja perusteeton. Samansuuruista oppilaskohtaista rahoitusta voidaan pitää yhdenvertaisuusasiana ja jokaisen lapsen oikeutena saada riittävät resurssit perusopetukseensa.

Tavoitteena on asettaa rekisteröityjen yhteisöjen ja säätiöiden järjestämä perusopetus rahoitussellisesti mahdollisimman samaan asemaan kuntien tarjoaman perusopetuksen kanssa. Tällä hetkellä perusopetuksen rahoituksen epätasa-arvo on merkittävä, koska kotikuntakorvaus on leikattu ja sen lisäksi kunnilla on mahdollisuus panostaa perusopetukseen myös kunnallisverotuottoja, joita muilla opetuksen järjestäjillä ei ole käytössään. Leikattu kotikuntakorvaus koskee myös niitä rekisteröityjen yhteisöjen ja säätiöiden ylläpitämiä kouluja, jotka toimivat kunnallisina lähikouluina. Mikäli vastaava opetus olisi toisen kunnan järjestämää, korvaus maksettaisiin täysimääräisenä.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Julkisen vallan ei tule kohdella opetuksenjärjestäjiä keskenään epätasa-arvoisella tavalla. Taus-talla on viime kädessä ajatus vanhempien oikeudesta valita lapselleen tämän hyvinvointia ja per-heen arvomaailmaa kasvatuksellisesti tukeva koulu. Tällä hetkellä julkinen valta ei riittävästi tue vanhempien kasvatusvastuuta. Rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt eivät nyt eivätkä tulevaisuudessa pysty paikkaamaan järjestämänsä perusopetuksen rahoitusvajetta kuntien tavoin verovaroin, ei-vätkä ne voi myöskään periä maksua perusopetuksesta. Aloitteessa tahdotaan säilyttää perusope-tuksen maksuttomuus mutta myös korjata leikattu kotikuntakorvaus täysimääräiseksi, jotta ope-tuksen järjestäjiä kohdeltaisiin keskenään nykyistä tasaveroisemmin.

Sivistysvaliokunta edellytti jo 2014 lausunnossaan oikeudenmukaista, järjestäjätahosta riippu-matonta rahoitusta perusopetukselle. Vastaavasti vuonna 2018 annetussa sivistysvaliokunnan lausunnossa (SiVL 5/2018 vp) todetaan, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettiin kotikuntakorvauksen muuttamista yhdenvertaiseksi kaikille perusopetuksen oppilaille siten, että se olisi kaikille opetuksen järjestäjille saman tasoinen. Lausunnossa valiokunta katsoo myös, että koska on epäselvää, mitä edellä mainittu kuntien yksityisiä järjestäjiä laajempi vastuu pitää sisäl-lään ja millaisiin laskelmiin juuri kuuden prosentin vähennys perustuu, on valtioneuvoston hyvä selvittää asiaa ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Kotikuntakorvauksen yhdenmukaistaminen aiheuttaisi noin 10 000 000 euron lisäkustannukset.

Yllä olevat toimenpiteet vaativat toteutuakseen lisärahoitusta kunnille peruspalvelujen järjestä-miseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää välittömästi kuntien rahoitusta terveydenhuollon hoitojonojen purkamiseksi, hoitajien palkkaamiseksi, vanhustenhoidon ja saattohoidon ta-son parantamiseksi sekä ryhtyy kiireellisesti tarvittaviin muihin toimenpiteisiin vanhusten-hoidon ongelmien korjaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden työssä viihtyvyyden parantamiseksi ja alan rekrytoinnin tehostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen terapiatakuun toteuttami-sesta ja varaa siihen riittävän rahoituksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksityisten opetuksenjärjestäjien kotikuntakorvauksen korottamiseksi samalle tasolle muiden opetuksenjärjestäjien kanssa.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Oppisopimuskoulutukseen tulisi panostaa nykyistä enemmän. Erityisesti niille nuorille, joille teoreettisempi koulunpenkillä opiskelu ei ole sopivin vaihtoehto, voi käytännönläheinen oppiminen oppisopimuksen kautta tuottaa hyvin tulosta. Oppisopimuskoulutus on erinomainen tie työelämään myös erityisoppilaille ja kotoutuville maahanmuuttajille kuten myös vammaisille ja osatyökykyisille.

Nuorten syrjäytyminen ja työelämän ulkopuolelle jääminen ovat merkittäviä ongelmia. Oppisopimukseen panostamisella ja sen kehittämällä voidaan ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja auttaa työelämään mukaan pääsyä. Opintojen kautta muodostettu kontakti työelämään edesauttaa myös työllistymistä. Edistämällä mahdollisuuksia päästä oppisopimuskoulutukseen madalletaan myös työnantajien kynnystä työllistää nuoria.

Oppisopimuskoulutuksella on mahdollista opiskella ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osia. Oman ammatin syventämisen ohella oppisopimuksella on mahdollista hankkia uutta ammatillista osaamista. Opinnoista pääosa järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävissä, joita täydennetään tietopuolisilla opinnoilla. Työnantaja maksaa oppisopimusopiskelijalle työ- tai virkaehtosopimuksen mukaisen palkan. Työnantaja voi hakea palkkatukea TE-toimistolta, mikäli oppisopimuskoulutettava on työtön.

Nykypäivän työelämässä korostuu entistä enemmän elinikäinen oppiminen ja tarve uudelleen kouluttautumiseen ja koulutuksen täydentämiseen. Näitä voitaisiin paremmin myös oppisopimuksella edistää. Oppisopimuskoulutuksen laajempi käyttöönotto vaatii lisärahoitusta palkkatukeen ja ohjaukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.20.30 lisätään 10 000 000 euroa valtionavustuksena oppisopimuskoulutukseen

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen käytön laajentamiseksi ja kehittämiseksi.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Hallitus päätti budjettiriihessä korottaa opintotuen tuloarvoja 25 prosentilla määräaikaaisesti vuodeksi 2022. Tulorajojen korotus on perusteltua, mutta uudistus on syytä toteuttaa pysyvästi ratkaisuna. Tulorajoja pitäisi myös korottaa huomattavasti enemmän kuin hallitus kaavailee. Tilapäinen korotus tiukkoihin tulorajoihin ei paranna opiskelijoiden tilannetta kuin hetkellisesti, mutta lisää mm. käsittelyn byrokratiaa. Tulorajan noston positiiviset vaikutukset työllisyyteen olisivat suuremmat, mikäli tulorajaan tehdään kerralla pysyvä tasokorotus.

Uudistus lisäisi opintorahamenoja hallituksen esittämää 25 %:n korotusta enemmän, mutta vahvistaisi samalla opiskelijoiden taloudellista asemaa ja lisäisi verotuloja. Opiskelijoiden omien tulojen kasvu vähentäisi myös yleisen asumistuen menoja. Palkansaajien tutkimuslaitoksen v. 2019 julkaiseman raportin mukaan opintorahan tulorajan tasokorotus parantaisi opiskelijoiden omaa toimeentuloa selkeästi ja samalla verotulot kasvaisivat. Tulorajan korotus 50 prosentilla lisäisi raportin mukaan julkisyhteisöjen nettotuloja 5,9 miljoonalla eurolla, vaikka muutos lisäisikin opintorahamenoja.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että tulorajoihin tehdään pysyvä 50 prosentin tasokorotus. Korotus nostaisi opintotukimenoja arviolta 10 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen opintotuen tulorajojen pysyvistä 50 prosentin tasokorotuksesta.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten kasvava syrjäytyminen on suuri ongelma yhteiskunnassamme. Ongelmiin pitää pystyä puuttumaan ennaltaehkäisevästi ja riittävän varhaisessa vaiheessa. Yhdenkin syrjäytymisen estäminen on merkittävää niin yksilön elämänlaadun kuin yhteiskunnan kantokyvyn kannalta. Meillä ei ole varaa siihen, että nuoret syrjäytyvät pysyvästi työelämän ulkopuolelle.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Koronan negatiiviset työllisyysvaikutukset ovat osuneet erityisesti nuoriin. Viime vuosien positiivinen kehityskulku nuorten syrjäytymistilastoissa on vaarassa taittua koronaepidemian myötä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä totesi raportissaan 24.6. koronakriisin lisäävän lasten ja nuorten eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Erityisessä syrjäytymisen vaarassa ovat nyt nuoret, joiden perheeseen koronakriisi on tuonut toimeentulovaikeuksia tai mielenterveys- ja/tai päihdeongelmia. Nuorten pääsy työmarkkinoille on vaikeutunut koronakriisin myötä, mikä edellyttää vahvempaa panostusta nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn.

Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat juuri sellaista ennalta ehkäisevää toimintaa, johon laitettu panostus tulee moninkertaisena takaisin. Hallitus lisää määrärahoja etsivään nuorisotyöhön mutta työpajatoimintaan tarvitaan lisäpanostuksia, jotta voidaan vastata entistä paremmin tarpeeseen sekä kehittää toimintaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.91.51 lisätään 5 000 000 euroa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Merkittävä osa Suomen vientiteollisuuden arvonnäkökulmasta perustuu alkutuotantoon, kuten metsätalouteen. Suomalainen verotusjärjestelmä ei kuitenkaan huomioi tätä verotulojen perustaa maaseutujen hyväksi. Esimerkiksi metsäteollisuuden pääkonttorit, tehtaat ja työpaikat ovat keskittyneet harvoille paikkakunnille, mutta metsäteollisuuden raaka-aine sijaitsee ympäri maata. Sama ilmiö koskee kustannuskriisissä kamppailevaa kotimaista maataloustuotantoa. Maatalouden vientipotentiaalista on puhuttu vuosikausia. Vaikka joitain uusia vientituotteita on viime aikoina syntynyt, on tarve maaseudun elinkeinojen kehittämiseksi edelleen valtava.

Valtionavulla maaseudun elinkeinojen kehittämiseen turvataan muun muassa alueellisesti ja sisällöllisesti kattava, kohtuuhintainen ja ammattitaitoinen neuvonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä esimerkiksi maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Tarvetta on myös mm. tuotteistamisen ja vientiosaamisen kehittämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

**Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd**

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maaseudun elinvoiman parantamiseksi.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenne- ja viestintäverkot

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Liikenteen verotus on Suomessa korkealla tasolla. Hallituksen tekemä polttoaineveron korotus on tehnyt liikkumisesta etenkin maaseudulla entistä kalliimpaa. Vain osa liikenteestä kerätyistä veroista palautetaan väyläverkon kunnossapitoon ja investointeihin. Tämä siitä huolimatta, että Suomessa on valtavan suuri väyläverkon korjausvelka ja investointivelka. Väyläverkon kehittämiseen tarvitaan lähivuosina vielä nykyistä huomattavasti suurempia lisäpanostuksia. Hankkeiden viivästyminen ja toteutumisen epävarmuus vaikuttavat kielteisesti elinkeinotoimintaan. Yhteiskunta menettää liikennehankkeiden tuottamia hyötyjä, kun hankkeet viivästyvät rahoituksen puutteen vuoksi. Hankkeiden rahoitukseen pitää lisäksi entistä vahvemmin hakea myös EU:n rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta entistä suurempi osuus liikenteestä kerätyistä veroista käytetään väyläverkon ylläpitoon ja kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys ja yrittäjyys

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Raskaan byrokratian ja velvoitteiden pelko on yksi este yrittäjyydelle. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekeminen ovat aikaa vieviä ja raskaita velvoitteita pienelle aloittavalle yritykselle. Palveluiden hankinta heikentää pienyrityksen kannattavuutta. Helpottaakseen yritystoiminnan aloittamista tulisi ottaa käyttöön yrittäjätili Viron mallin mukaan. Virossa yrittäjätilin on ottanut käyttöön noin 1 200 uutta pienyrittäjää. Se luotaisiin TE-toimiston tarjoamaksi palveluksi yrittäjyyttä aloitteleville tai jopa kaikille työttömäksi jääneille.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Yrittäjätulin avulla aloittava yrittäjä tai työtön voisi myydä omaa työpanostaan ja yhteiskunnan tarjoama palvelu hoitaisi byrokratian. Yrittäjätiliä käyttävän henkilön ei tarvitse toimittaa raportteja eikä kuluttaa aikaa ja rahaa kirjanpitoon. Kaikki tapahtuu automaattisesti yrittäjätulin kautta. Tili soveltuu erityisesti palvelun myyntiin. Uusi järjestelmä lisäisi työllisyyttä ja vähentäisi harmaata taloutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jolla kehitetään Suomeen Viron mallin mukainen yrittäjätilipalvelu.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Suomalainen köyhyys on monimuotoista. Normaali vuosina 100 000—200 000 suomalaista hankkii viikoittain ruokansa nk. leipäjonojen kautta ja on riippuvaisia eri seurakuntien ja järjestöjen antamasta ruoka-avusta. Avustusruoanjakelu on tärkeä osa kaikkein huono-osaisimpien avustustoimintaa ja julkisia palveluita täydentävää turvaa, sillä leipäjonoissa asioi pääasiassa perusturvaetuuksien varassa eläviä ja huonossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä.

Koronaepidemian tilanteessa ruoka-avun tarvitsijoiden määrä on merkittävästi lisääntynyt, kun uusia työttömäksi jääneitä kansalaisia on tullut sen piiriin. Tuoreen selvityksen mukaan avuntarve on kasvanut koko maassa. Kolme neljästä ruoka-apua toimittavasta organisaatiosta on kertonut asiakasmäärien kasvaneen koronan puhkeamisen jälkeen. Eniten kasvua on ollut keskisuurissa kaupungeissa, mutta myös suurissa kaupungeissa avuntarve on kasvanut. Pääkaupunkiseudun uudelleenjärjestelyjen vuoksi täysin vertailukelpoista tietoa ei ole saatavissa, mutta sielläkin avuntarpeen nähdään tutkimuksen perusteella kasvaneen.

Viime vuosina vähävaraisia auttavat yhdistykset ovat saaneet toimintaansa tukea eduskunnan niin sanotuista joululahjarahoista, jotka sosiaali- ja terveysministeriö on hakemuksesta jakanut. Näitä ruoka-apua jakavia toimijoita on noin 400. Nämä toimijat eivät saa kiinteää tai vakituista rahaa esimerkiksi STEA:n jakamista hanke- ja projektimäärärahoista.

Ruoka-avun rahoituksen pitäisi olla valtiovarainvaliokunnan tällä vaalikaudella linjaaman mukaisesti kestävällä pohjalla. Valiokunta totesi mietinnössään VaVM 36/2020 vp seuraavasti: "Valiokunta katsoo, että ruoka-aputoiminta on saatava kestäväälle pohjalle, ja on tyytyväinen siihen, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt asiaa koskevan selvitystyön. Siihen sisältyy mm. selvitys nykyisistä toimintatavoista sekä ratkaisuehdotukset ruoka-avun järjestämiseen pidemmällä aikavälillä." Hallitus ei kuitenkaan tänäkään vuonna osoittanut varoja ruoka-avun jatkamiseen. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää ruoka-apuun kohdennettavaksi 2 miljoonaa euroa ja edellyttää, että rahoitus saadaan pysyväksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 33.03.63 lisätään 2 000 000 euroa vähävaraisten ruoka-apua jakavien järjestöjen toiminnan tukemiseksi

ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruoka-apua jakavien järjestön tuen vakinaistamiseksi ja tuen hakuprosessin sujuvoittamiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Suomalaisten syntyvyys on ollut pitkään ennätysalhaista. Pitkän aikavälin syntyvyyden laskun trendi ei ole mihinkään kadonnut, vaikka kuluvan vuoden aikana syntyvyys on hieman kääntynyt positiiviseen suuntaan. Koronakriisin tuoma epävarmuus antaa vielä isomman syyn nostaa lapsi- ja perhepolitiikka politiikan keskeiseksi teemaksi.

Syitä alhaiseen syntyvyyteen on monia. Perheiden perustamista lykätään vuosi vuodelta yhä pidemmälle. Vapaaehtoinen lapsettomuus on lisääntynyt. Merkittäviä syitä alhaiseen syntyvyyteen ovat myös taloudelliset huolet sekä työelämän kuormittavuus ja joustamattomuus. Asenneilmapiiri Suomessa ei myöskään kannusta perheen perustamiseen. Esimerkiksi keskustelussa perhevapaista painotetaan lasten ja perheiden valinnanvapauden sijaan tiukkoja kiintiöitä ja työelämän tarpeita.

Lapsiperheiden tilanteen helpottamiseksi tarvitaan useita erilaisia toimenpiteitä, joista taloudellinen tuki on yksi osa keinovalikoimaa. Lapsilisä on keskeinen keino tukea lapsiperheitä. Lapsiperheiden perusturvan taso on kuitenkin jäänyt jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. SOS-TE:n tekemän selvityksen mukaan lapsilisien reaaliarvo on laskenut selvästi 2010-luvulla. Selvityksen mukaan lapsilisiä pitäisi korottaa 47—68 prosenttia tämän vuoden tasosta, jotta päästäisiin vuoden 1994 reaalitasolle. Lapsilisää pitää nostaa asteittain selkeillä tasokorotuksilla.

KD eduskuntaryhmä esittää kaikkiin lapsilisiin 10 euron tasokorotusta vuoden 2022 alusta lähtien. Tasokorotus tarkoittaisi vuositasolla 120 euron lisätuloa jokaista lasta kohden. Uudistus lisäisi lapsilisämenoja 115 miljoonalla eurolla. Samalla se vähentäisi toimeentulotuen tarvetta 8 miljoonalla ja kokonaisvaikutus julkiselle taloudelle olisi 107 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiperheiden taloudellisen aseman parantamiseksi ja tekee lapsilisään tasokorotuksen.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Yleistä asumistukea koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin merkittävästi vuonna 2015. Uudistuksessa poistettiin mm. omaisuuskaiteeri tuen myöntämisen yhteydessä. Uudistuksen valmistelussa arvioitiin, että omaisuuskaiteerin poistaminen lisäisi asumistukimenoja noin miljoona euroa vuodessa (HE 52/2018 vp). Arvio oli pahasti pielessä, sillä yleisen asumistuen menot kasvoivat uudistuksen jälkeen merkittävästi. Arvio perustui siihen, että asumistuen hakijoilla ei ollut omaisuutta. Uudistuksen ongelmana kuitenkin on se, että uudistuksen jälkeen yleiseen asumistukeen ovat oikeutettuja myös kaikki ne, joilla on omaisuutta.

Asumistukeen on tehty myös muita uudistuksia. Elokuussa 2017 astui voimaan uudistus, jossa asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyivät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Uudistuksen myötä asumistukea saavien opiskelijoiden määrä väheni merkittävästi. Ennen muutosta asumistukea sai Kelan tietojen mukaan 140 000 opiskelijaa ja muutoksen jälkeen enää 110 000 opiskelijaa. Muutos johtui mm. siitä, että monet yhdessä työssä käyvän puolison kanssa asuvat opiskelijat menettivät oikeuden asumistukeen, koska siinä huomioidaan ruokakunnan yhteenlasketut tulot.

Asumistukea saavien opiskelijoiden määrä laski, mutta samalla maksettujen asumisen tukien summa ja keskimääräinen tuki opiskelijaa kohden nousi merkittävästi. Ennen uudistusta opintotuen asumislisän suuruus oli joko 80 prosenttia opiskelijan vuokrasta tai enintään 201,60 euroa. Keskimääräinen asumislisä oli Kelan tietojen mukaan 196 euroa kuukaudessa. Uudistuksen myötä keskimääräinen tuki nousi 258 euroon ja se jatkaa kasvuaan. Samalla opiskelijoiden asumismenot ovat nousseet. Syksyllä 2016 keskimääräinen asumismeno oli 381 euroa. Syksyllä 2017 keskimääräiset asumismenot olivat nousseet jo 426 euroon. Asumismenojen nousu oli opiskelijoilla huomattavasti suurempaa kuin muilla asumistukea saavilla.

Asumistukeen tehtyjen muutosten lisäksi myös toimeentulotukea on syytä tarkastella uudelleen. Laki toimeentulotuesta muuttui syyskuussa 2006, jolloin asumiskustannusten 7 %:n omavastuu poistui. Omavastuuosuuden palauttaminen kannustaisi työn vastaanottamiseen. Maltillinen omavastuuosuus kannustaisi tuen saajia etsimään edullisempia asuntoja, mikä vähentäisi tukimenoja ja tuensaajien riippuvuutta tulonsiirroista. Elinkeinoelämän keskusliiton laskelmien mukaan asumiskustannusten omavastuuosuuden palauttaminen parantaisi työllisyyttä 2 500 työllisellä ja julkisen talouden tasapainoa 100 miljoonalla eurolla.

Asumistukikulut ovat kasvaneet viime vuosina räjähdysmäisesti. Uudistuksen ensimmäisenä vuonna 2015 yleisen asumistuen menot kasvoivat 176 milj. euroa ja vuonna 2016 jo 339 milj. euroa vuoden 2014 tasosta. Kokonaisuudessaan asumistuen uudistukset johtivat siihen, että asumistukea saavien määrä on kasvanut merkittävästi. Lähes 900 000 suomalaista on nykyään asumistukien piirissä. Yleistä asumistukea sai vuonna 2015 246 400 ruokakuntaa, kun määrä vuonna 2019 oli 379 667 ruokakuntaa. Yleisen asumistuen menot olivat vuonna 2020 yhteensä 1 566 mil-

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

joonaa euroa, kun vastaava luku vuonna 2015 oli 917,6 miljoonaa euroa. Asumistukimenot ovat kasvaneet uudistusten myötä yli 600 miljoonalla. Huolestuttavinta on asumistukimenojen yhä jatkuva kasvu.

Asumistuen kokonaismäärää rajoittamalla hillitään vuokrien nousutahtia, mikä parantaa kaikkien vuokranmaksajien asemaa, lisää työnteon kannustavuutta ja työvoiman liikkuvuutta. Yleisen asumistuen kriteereiden palauttaminen vuoden 2014 tasolle vähentäisi asumistukimenoja noin 200 miljoonalla. Kriteereitä olivat suojaosareformi, neliörajoitus sekä varallisuusraja. Opiskelijoiden erillisen asumistuen palauttaminen vähentäisi asumistukimenoja vähintään 100 miljoonalla. Työttömyysturvan asumislisän omavastuuosuuden palauttaminen vuorostaan vähentäisi tukimenoja noin 100 miljoonalla eurolla. Uudistamalla asumistukijärjestelmää voitaisiin tervehdyttää järjestelmää ja vähentää asumistukimenoja noin 300—400 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asumistuen uudistamiseksi hillitkseen asumistukimenojen kasvua ja poistaakseen sen aiheuttamat kannustinloukut työn vastaanottamiselle.

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Keliakia on vakava, perinnöllinen, parantumaton autoimmuunisairaus, jonka ainoana hoitona on elinikäinen, ehdottoman tarkka gluteeniton erityisruokavalio. Jo hyvin pienet määrät gluteenia ruokavaliossa riittävät käynnistämään ohutsuolta vaurioittavan reaktion ja vaarantamaan keliakiapotilaan terveyden. Hoitamaton tai huonosti hoidettu keliakia lisää riskiä sairastua moniin muihin vakaviin sairauksiin, kuten osteoporoosiin, anemiaan, masennukseen ja suoliston syöpään. Hoitamaton keliakia aiheuttaa monenlaisten vatsavaivojen lisäksi myös lapsettomuutta, hermosto-oireita, nivelsairauksia ja lapsilla kasvuhäiriöitä ja murrosiän viivästymistä.

Hallitus poisti vuoden 2016 alusta keliakikkojen ruokavaliokorvauksen, jota keliakiaa sairastavat olivat voineet hakea vuodesta 2002 lähtien gluteenittomasta ruokavaliosta aiheutuvien huomattavien lisäkustannusten kattamiseksi. Ennen korvauksen poistamista keliakiakorvauksen määrä oli 23,60 euroa kuukaudessa 16 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille keliakikoille. Vuoden 2015 lopussa ruokavaliokorvauksen saajia oli Kelan tilaston mukaan 34 520.

Arvion mukaan vuonna 2019 olisi 38 500 keliakiaa sairastavaa henkilöä, joilla sairaus on asianmukaisesti diagnosoitu. Toisaalta on arvioitu, että luku on paljon isompi ja että jopa yli puolet tapauksista jää diagnosoimatta.

Vuoden 2019 hintaselvityksen mukaan keliakian hoidon kustannukset ovat 59 euroa kuukaudessa eli 708 euroa vuodessa. Keliakia on autoimmuunisairaus. Useisiin autoimmuunisairauksiin on käytössä lääkehoito, ja yhteiskunta tukee niiden hoitoa lääkkeiden erityiskorvauksella (65 % tai

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

100 %). Keliakikon ainoana lääkkeenä toimii ehdottoman tarkka gluteeniton ruokavalio, minkä vuoksi se tulee rinnastaa lääkärin määräämään lääkehoitoon ja keliakikoiden ruokavaliosta tulevat lisäkustannukset tulee rinnastaa muiden vaikeiden ja pitkäaikaisten sairauksien lääkekorvauksiin.

Keliakia on myös perinnöllinen tauti, mistä johtuen keliakiakorvauksen merkitys sairauden hoitamisen kannalta korostuu erityisesti perheissä. Lapsiperheiden ohella keliakiakorvauksen erittäin tärkeä merkitys korostuu erityisesti pienituloisten, opiskelijoiden, työttömien ja eläkeläisten kohdalla. Huomioitavaa myös on, että hoitamattomasta tai huonosti hoidetusta keliakiasta aiheutuneet lisäsairaudet aiheuttavat yhteiskunnalle merkittäviä lisäkustannuksia lääkärikäynteinä, tutkimuskuluina, lääkekorvauksina ja sairauspoissaoloina.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että keliakikoiden ruokavaliokorvaus palautetaan siten, että oikeus keliakiakorvaukseen olisi 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jolla keliakia tai ihokeliakia on asianmukaisesti todettu ja sen takia on ehdottoman välttämätöntä käyttää jatkuvasti ainoastaan gluteenittomia tuotteita. Keliakiakorvaus olisi 31 euroa kuukaudessa, ja sitä voitaisiin maksaa samanaikaisesti vammaistuen tai hoitotuen kanssa. Uudistuksen kustannus olisi noin 15 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keliakikkojen ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.

20. Työttömyysturva

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Suomen työttömyysaste on korkea, ja erityisesti matalapalkka-aloja vaivaa työvoimapula. Työmarkkinoilla on laajan tukiviidakon luomia kannustinloukkuja, jotka tekevät työttömän hakeutumisesta osa-aikaiseen, matalapalkkaiseen työhön usein kannattamatonta. Työn vastaanottamisesta on tehtävä kannattavampaa. Työttömyysetuuden suojaosan korottaminen on yksi keino joustavoittaa työttömien mahdollisuuksia vastaanottaa töitä. Samalla se on ensimmäinen askel kohti Saksan mallin mukaisten minitöiden käyttöönottoa Suomessa.

Työttömyysturvalain 4 luvun 5 §:n mukaan työttömyysetuuden suojaosa on 300 euroa kuukauden sovittelujakson aikana sekä käytettäessä 4 §:n 2 momentin mukaista laskennallista tuloa ja 279 euroa neljän peräkkäisen kalenteriviikon sovittelujakson aikana. Suojaosaa ehdotetaan korotettavaksi 500 euroon kuukauden sovittelujakson aikana sekä käytettäessä 4 §:n 2 momentin mukaista laskennallista tuloa ja 465 euroon neljän peräkkäisen kalenteriviikon sovittelujakson aikana. Koronapandemian aikana työttömyysetuuden suojaosaa on korotettu väliaikaisesti aloitteen

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

ehdotusta vastaavalla tavalla (Laki väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-pandemian vuoksi).

Hallituksen esityksessä (HE 120/2021 vp) todetaan, ettei väliaikaisen korotuksen vaikutuksia ole näin lyhyellä aikavälillä ehditty arvioida luotettavasti. Lisäksi työmarkkinatilanne on pandemian vuoksi ollut poikkeuksellinen. Kuitenkin on selvää, että nykyisessä tilanteessa kaikki toimet pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi ja työttömien työllistymiskynnyksen madaltamiseksi on otettava käyttöön.

Ehdotettu muutos kannustaa aktiivisuuteen silloinkin, kun kokoaikaista työtä ei ole tarjolla. Työttömyysetuuden korotettu suojaosa mahdollistaa työttömille tulotason parantamisen työtä teke-mällä ja toisaalta antaa mahdollisuuden pitää yllä työelämäkontaktia ja osaamista kokoaikaista työtä etsiessä. Osa-aikainen työ auttaa työtöntä saamaan jalkaa oven väliin työmarkkinoille, mikä lisää tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia. Työttömyysjakson aikana työskentelevät työllistyvät todennäköisemmin kokoaikaisesti kuin yhtä kauan kokonaan työttömänä olleet. Pienikin mahdollisuus tehdä työtä työttömyyden aikana madaltaa työelämään lähtemisen kynnystä ja ehkäisee syrjäytymistä. Samalla ehdotettu muutos tuo työttömät nykyistä paremmin potentiaaliseksi työvoimaksi osa-aikaisiin töihin aloilla, jotka kärsivät työvoimapulasta.

Työttömyysetuuden suojaosan nosto 500 euroon vuonna 2022 lisäisi työttömyysturvamenoa arviolta 65 miljoonaa euroa, mutta vastaavasti vähentäisi asumistuen ja toimeentulotuen kuluja yhteensä 8 miljoonalla eurolla, jolloin kustannukseksi jäisi 57 miljoonaa euroa. Lisäksi uudistus kasvattaisi laskelman mukaan kuntien verotuottoja 18 miljoonalla eurolla. Positiiviset dynaamiset vaikutukset näkyvät työllisyydessä ja työmarkkinoilla sekä ihmisten lisääntyneenä hyvinvointina.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työttömyysetuuden suojaosan pysyväksi korottamiseksi.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Omaishoito on yhteiskunnallisesti taloudellisin ja usein sekä hoidettavalle että hoitajalle inhimillisin ja paras hoitomuoto. Hoitajalle maksettava vähimmäispalkkio on tällä hetkellä kuitenkin alhainen eikä vastaa työn vaativuutta. Palkkion alhaisuus on joissakin tilanteissa este omaishoidon toteuttamiselle, sillä palkkio ei riitä perustoimeentuloon. KD eduskuntaryhmä esittää omaishoidon tuen verovapautta, jotta voitaisiin helpottaa omaishoitajan ja -hoidettavan toimeentuloa. Omaishoidon tuen verovapaus helpottaisi merkittävästi omaishoitajan ja -hoidettavan toimeentuloa ja toisi omaishoidon useamman ulottuville.

Ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuus on vaikeasti ymmärrettävä jäänne menneiltä ajoilta, sillä muillakaan yleishyödyllisten järjestöjen jäsenillä ei ole oikeutta vähentää jäsenmaksujaan verotuksesta. Valtion velan kasvaessa erittäin voimakkaasti kaikki verovähennykset tulee tarkistaa ja niiden vaikuttavuus arvioida. Lisäksi eräillä ammattiliitoilla on merkittäviä omistuksia, joilla ne toimivat vapailla markkinoilla yritysmäisesti. Tällöin niiden jäsenten jäsenmaksujen verovähennys voidaan jopa katsoa eräänlaiseksi epäsuoraksi yritystueksi. Jotta työmarkkinajärjestöjä kohdeltaisiin tasapuolisesti, olisi työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeudesta myös luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain muuttamisesta siten, että omaishoidon tuesta annetun lain nojalla omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio ei olisi jatkossa veronalaista tuloa.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen tuloverolain muuttamisesta siten, että verovelvollinen voisi vähentää palkkatuloistaan 50 % työmarkkinajärjestön jäsenmaksustaan tulonhankkimisvähennyksenä nykyisen täyden jäsenmaksun sijaan.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

KD eduskuntaryhmä esittää, että pienyritysten tilikauden liikevaihtoon perustuva arvonlisävero koskevan verovelvollisuuden alaraja korotettaisiin 20 000 euroon. Hallituksen vuonna 2020 tekemä päätös korottaa arvonlisäverovelvollisuusrajan 15 000 euroon oli hyvä muutos, mutta korotusvaraa on enemmän. Esimerkiksi Italiassa ja Itävallassa alaraja on 30 000 euroa ja Isossa-Britanniassa noin 81 000 euroa, ja Japanissa se on vielä korkeampi. Arvonlisäveron alaraja helpottaa aloittavan yrityksen hallintoa, ja siten alarajan isompi korotus auttaisi yrittäjyyttä ja pieniä yrittäjiä suoriutumaan velvoitteistaan nykyistä paremmin, kun alv-velvollisuuden ulkopuolelle voisi

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

jäää useampi pienyritys. Monilla toimialoilla on myös sivutoimisia yrittäjiä, joille hallinnon keventäminen edistää yritystoiminnan ylläpitämistä ja edistämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin arvonlisäveroa koskevan verovelvollisuuden alarajan korottamiseksi 20 000 euroon.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Liikennepolttoaineiden verotasoja korotettiin elokuusta 2020 alkaen. Korotuksen jälkeen öljyn maailmanmarkkinahinta on noussut, ja kuluva syksyn aikana suomalaisten polttoainekustannukset ovat lisääntyneet merkittävästi. Bensiinin kuluttajahinta kipusi lähelle 2 euron kipurajaa litralta. Polttoaineiden hinnannousu aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia muun muassa kuljetusalalle ja tätä kautta myös muihin kuluttajahintoihin. Hallituksen tekemä veronkorotus nosti dieselin ja bensiinin hintoja yleisesti 6—7 senttiä litralta. Yksittäiselle ajoneuvoyhdistelmälle muutoksen on arvioitu tarkoittavan noin 10 000 euron lisälaskua vuodessa. Viime vuonna voimaan tullut korotus nostaa kuljetuskustannuksia Suomessa lähes 80 miljoonalla eurolla vuodessa. Tämän päälle tulee merkittävä lisäkustannus polttoaineiden hintatason noususta.

Hallituksen verolinjauksissa ei huomioida maantiekuljetusten merkitystä viennin kilpailukyvyille. Polttoaineveron korotus ja polttoaineiden hinnan nousu iskee suoraan Suomen vientiteollisuuteen ja kuljetusyrittäjiin. Lisääntyneet polttoainekulut iskevät samoin erityisesti kaikkiin maaseudun työssäkäyviin ja vähäosaisiin. Veronkorotus vaikuttaa enemmän polttoaineen hintaan haja-asutusalueilla, mikä johtaa alueelliseen epätasa-arvoon.

Hallitus kiristi lämmityspolttoaineiden verotusta 105 miljoonalla eurolla vuonna 2021 alentamalla yhdistetyn sähkön ja lämmöntuotannon verotukea ja korottamalla lämmityspolttoaineiden veroja. Lämmityspolttoaineiden kiristäminen heikentää erityisesti maaseudulla asuvien ihmisten toimeentuloa. Haja-asutusalueiden asukkaat joutuvat maksamaan enemmän asumisestaan energiaverotuksen kiristämisen seurauksena. Tämä on vastoin hallituksen puhetta ilmastotoimien sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Koronakriisin johdosta on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, etteivät asumisen kustannukset nouse entisestään.

Osana lämmityspolttoaineiden veron korotusta turpeen verotus kiristyy 2,7 eurolla megawattituntia kohden. Turpeen käytön nopea alasajo tulee käytännössä johtamaan siihen, että lämmöntuotannossa käytetään jatkossa entistä enemmän kivihiieltä ja öljyä. Myös puun poltto energiantuotannossa tulee lisääntymään, mikä on ympäristönäkökulmasta heikosti perusteltavissa. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että lämmityspolttoaineiden vuonna 2020 voimaan tullut veronkiristys perutaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin liikenne- ja lämmityspolttoaineiden verotuksen keventämiseksi.

Terveysperusteinen vero lisätylle sokerille (uusi)

Suomalaiset syövät ja juovat edelleen liikaa sokeria. Kasvavalla sokerinsyönnillä on niin kansanterveydellisiä kuin taloudellisia vaikutuksia. Vuonna 2017 poistuneen sokeriveron tilalle olisi kansanterveydellinen tarve saada sokerin kulutusta vähentävä terveysperusteinen vero. Verotus kohdistuisi ravitsemuksellisesti turhiin elintarvikkeisiin, joiden runsas nauttiminen lisää suomalaisten sokerin saantia ja heikentää kansanterveyttä. Esitämme, että maassamme otetaan käyttöön laaja terveysperusteinen, lisätylle sokerille tuleva vero, joka kohdistuisi tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Tuottotavoite terveysperusteisessa verossa on 250 miljoonaa euroa, jolloin verotason tulisi olla 1,56 €/Kg.

Verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia. Veronalaisia olisivat Suomessa valmistettu sokeri, maahantuotu sokeri ja kaikki maahantuodut sokeria sisältävät tuotteet. Verotuksen mahdollistaa myös vuonna 2016 uudistunut pakkausmerkintälainsäädäntö, joka teki elintarvikkeiden sokerimäärän ilmoittamisen ravintoarvomerkinnöissä pakolliseksi. Terveysperusteisia veroja on käytössä EU:ssa. Esimerkiksi Unkarissa sokerin, rasvan ja suolan verottaminen on terveysperusteista, ja näitä sisältävien epäterveellisten ruokien kulutusta on saatu vähennettyä merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveysperusteisen veron käyttöönottamiseksi.

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYyntITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot

Valtion kehitysyhtiö Vake Oy perustettiin edellisen vaalikauden aikana. Vaken tarkoituksena oli käyttää valtion omistamista yhtiöistä saatavia myynti- ja osinkotuottoja uuden yritystoiminnan luomiseen. Vuonna 2016 perustettu uusi sijoitusyhtiö ei kuitenkaan tehnyt yhtään sijoitusta, ja sen silloista hallussa olevaa pääomaa ei hyödynnetty mitenkään.

Marinin hallituksen päätöksellä Vake Oy siirtyi valtioneuvoston kansliasta työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjaukseen joulukuussa 2020. Samalla yhtiön nimi muutettiin Ilmastorahasto Oy:ksi. Uuden rahaston tehtävänä on toimia rahoittajana hankkeissa, jotka keskittyvät ilmastonmuutoksen torjuntaan, digitalisaation edistämiseen ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen. Vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa hallitus lisäsi Ilmastorahasto Oy:n jo ennestään merkittävää pääomaa 300 miljoonan eurolla. Lisäpääomaa varten valtio otti saman verran uutta lainaa. Samalla rahaston hallussa olevan pääoman arvo on noussut yhteensä 3,8 miljardiin euroon.

Hallituksen toiminta on ristiriidassa hallituksen itsensä asettaman selvitysmiehen suositusten kanssa. Valtioneuvoston kanslia ja työ- ja elinkeinoministeriö asettivat 17.7.2019 selvitysmiehen laatimaan selvityksen valtion sijoitus- ja kehitysyhtiöiden rooleista. Tehtävänannossa pyydettiin ratkaisuehdotuksia ja suosituksia suomalaisten yritysten rahoitusmahdollisuuksiin eri kehitys- ja kansainvälistymisvaiheissa valtion toimijoiden päällekkäisyyksien välttämiseksi sekä pääomien tehokkaan käytön turvaamiseksi. Selvitysmies suosittelee, että Vake Oy liitettäisiin Suomen Teollisuussijoitukseen ja että Vakelle annettu pääoma palautetaan valtiolle. Näin ei kuitenkaan toimitu.

Valtion tehtävä ei ole toimia riskisijoittajana, vaan luoda vakaa toimintaympäristö yksityiselle sektorille. Ilmastotoimia voidaan tukea panostamalla lisää varoja TKI-toimintaan erityisesti energiasektorilla. Ilmastorahasto Oy tulee selvitysmiehen suositusten mukaisesti purkaa ja sen hallussa olevat pääomat palauttaa valtiolle. Lisääntyvät valtion omistamien osakkeiden osinkotuotot voidaan käyttää tärkeämpien julkisten menojen kattamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Ilmastorahasto Oy:n lakkauttamiseksi ja sen pääomien palauttamiseksi valtiolle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2022 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Vastalause 3 kd

että edellä ehdotetut 34 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 10.12.2021

Sari Essayah kd

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 1/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Poliisikoirayhdistyksen toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50
- Talousarvioaloite TAA 2/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mondioringyhdistys ry:n toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50
- Talousarvioaloite TAA 3/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajan koiramiehet -yhdistyksen toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50
- Talousarvioaloite TAA 4/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Niiralan rajanylityspaikan uudisrakennuksen suunnitteluun (800 000 euroa) 26.20.01
- Talousarvioaloite TAA 5/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vuonna 2013 lakkautetun Pohjois-Karjalan prikaatin korvaavan uuden joukko-osaston suunnitteluun Pohjois-Karjalan alueella (500 000 euroa) 27.10.01
- Talousarvioaloite TAA 6/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Karjalan Reserviläispiiri ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (100 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 7/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Karjalan Maanpuolustuksen Tuki ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (100 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 8/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Karjalan Suojeluskuntien Perinneyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (100 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 9/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Naisten Valmiusliitto ry:n toiminnan kehittämiseen (150 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 10/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vapaussodan Perinneliiton toiminnan tukemiseen (150 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 11/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lotta Svärd Säätiön toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (200 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 12/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Karjalan Poikien Kilta ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (1 000 000 euroa) 27.10.50

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 13/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Maanpuolustuksen Tuki ry:n toiminnan kehittämiseen (1 000 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 14/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Outokummun yhdistyksen toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen (100 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 15/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Marttaliiton lapsiperheille suunnatun toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 16/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lukulahja lapselle -kirjakassihankkeen jatkamiseen vuonna 2022 (300 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 17/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loisto settlementti ry:n Poikien Talo -toiminnan kehittämiseen valtakunnalliseksi (2 000 000 euroa) 29.91.50
- Talousarvioaloite TAA 18/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Susirajan eläinkotiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (35 000 euroa) 30.20.62
- Talousarvioaloite TAA 19/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Outokummun Kalattomantien sillan kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja toteutukseen (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 20/2021 vp Sanna Antikainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 477 perusparannukseen välillä valtatie 23—Apajalahti (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 21/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ALS-tutkimuksen tuki ry:n toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen (1 000 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 22/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuopion kaupungin lastensuojelun tukemiseen ja kehittämiseen sekä asiakkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisäämiseen (2 000 000 euroa) 33.03.31
- Talousarvioaloite TAA 23/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Siun soten lastensuojelun tukemiseen ja kehittämiseen sekä asiakkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisäämiseen (2 000 000 euroa) 33.03.31
- Talousarvioaloite TAA 24/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ViaDia Outokumpu ry:n toiminnan tukemiseen (30 000 euroa) 33.03.63

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 25/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuopion ruoka-apu ry:n toiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 26/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ViaDia Joensuu ry:n toiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 27/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä SMA Finland ry:n toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 28/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä HOPE — Yhdessä ja Yhteisesti ry:n toiminnan tukemiseen (300 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 29/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastensuojelun kehittämiseen (2 000 000 euroa) 33.60.31
- Talousarvioaloite TAA 30/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Joensuun seudun omaishoitajat ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (100 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 31/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Savon Omaishoitajat ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen (100 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 32/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä BirdLife Suomi ry:n toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 33/2021 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen siiliyhdistys ry:n toimintaan luonnonvaraisten siilien auttamiseksi (200 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 34/2021 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön edistämiseen (200 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 35/2021 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (400 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 36/2021 vp Markku Eestilä kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5 Leppävirta—Kuopio-välin parantamisen suunnittelun käynnistämiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 37/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toiminnan tehostamiseen ja resurssivajeen paikkaamiseen (2 000 000 euroa) 28.10.02

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 38/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vakka-Suomen eläinsuojeluyhdistyksen toiminnan kehittämiseen ja eläinsuojelutyön edistämiseen (10 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 39/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen viljelyksille, puutarhayrityksille ja kotieläintuottajille Varsinais-Suomessa (350 000 euroa) 30.40.42
- Talousarvioaloite TAA 40/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Postitien kunnostamiseen välillä Himoinen—Taivassalo (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 41/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotainvalidien puolisoitten ja sotaleskien tukemiseen (500 000 euroa) 33.50.53
- Talousarvioaloite TAA 42/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastensuojelun palvelujen laadun parantamiseen Varsinais-Suomessa (500 000 euroa) 33.60.31
- Talousarvioaloite TAA 43/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidon kehittämiseen (1 000 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 44/2021 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun Seudun Vanhustuki ry:n toiminnan tukemiseen (10 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 45/2021 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun yliopiston johdolla aloitettuun sisäilman aiheuttamia sairauksia koskevan Majvik 3 -suosituksen laatimiseen sekä sisäilmasairauksien diagnostiikan parantamiseen ja hoidon ja kuntoutuksen koordinointiin valtakunnallisesti (300 000 euroa) 33.01.01
- Talousarvioaloite TAA 46/2021 vp Seppo Eskelinen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 5071 rakenteen parantamiseen ja päällysteen uusimiseen Lieksassa välillä Vuonilahti—kantatie 73 (1 700 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 47/2021 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ViaDia ry:lle vankien ja vapautuneiden vankien yhteiskuntaan sopeutumista tukevaan työhön (150 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 48/2021 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pelastustoimen toimintamenoihin (10 000 000 euroa) 26.30.01
- Talousarvioaloite TAA 49/2021 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspalveluiden terapiatkuun toteuttamiseen (35 000 000 euroa) 28.90.30

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 50/2021 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Arkkitehtuuri- ja ympäristökoulu Lastun nuorten osallisuus- ja luovuushankkeeseen ja nuorten yhteisöllisyyden vahvistamiseen taidekasvatuksen keinoin (60 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 51/2021 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Asutuseon digitalisointiprojektiin (10 000 euroa) 29.80.55
- Talousarvioaloite TAA 52/2021 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikuntapaikkarakentamiseen (6 300 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 53/2021 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen (5 000 000 euroa) 29.91.51
- Talousarvioaloite TAA 54/2021 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sähkönsyöttöaseman rakentamiseen liikennehäiriöiden poistamiseksi Savon radalla Kuopion Kurkimäessä (5 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 55/2021 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aulangon kulttuuriperinnön peruskorjaamiseen (2 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 56/2021 vp Sanni Grahn-Laasonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tammelan Torronsuon kestävä liikkuksen yhteyden ja siihen liittyvien joukkoliikennepysäkkien rakentamiseen valtatielle 2 yli- tai alikulkuna (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 57/2021 vp Sanni Grahn-Laasonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 2 Helsinki—Pori-tiehankkeen lisätoihin Humpinalla kohdalla (7 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 58/2021 vp Jukka Gustafsson sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nuutajärven historiallisen lasikylän ravintolakeittiön katon peruskorjaukseen (90 000 euroa) 29.80.52
- Talousarvioaloite TAA 59/2021 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Riuttalan talonpoikaismuseon kunnostamiseen (30 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 60/2021 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Perheiden Liikuntalauantaiden ulottamiseen kaikkiin Pohjois-Savon kuntiin (180 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 61/2021 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Muuruveden taajamatien (Rantatie) parantamiseen maantiellä 5662 (350 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 62/2021 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keiteleen teollisuuden raaka-ainekuljetuksissa käytettävän tietön parantamiseen Pohjois-Savossa (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 63/2021 vp Janne Heikkinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tieosuuksien Oulainen—Pyhäkoski (tie 7890) ja Pyhäkoski—Pyhäjoki (tie 787) kunnostamiseen (2 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 64/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhanturvaajien vertaistukitoiminnan rahoittamiseen (200 000 euroa) 27.30.20
- Talousarvioaloite TAA 65/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Jokioisten kartanon säilyttämiseen (100 000 euroa) 28.20.88
- Talousarvioaloite TAA 66/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kelloseppäkoulun toimintaan (350 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 67/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tammelan Papinsillantien 2826 kunnostamiseen (130 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 68/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tammelan Kaukolantien peruskunnostamiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 69/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdystien 6134 välillä Hartola—Vuorenkylä—Toivakka—Viisarimäki kunnostamiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 70/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hausjärven Nyryntien peruskunnostamiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 71/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vierumäen Urheilu-opistontien 4142 perusparantamiseen (350 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 72/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kääntymiskaistan rakentamiseen Vojakkalantien risteykseen kantatiellä 54 Lopella (400 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 73/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 423 Hartola—Pertunmaa kunnostamiseen (400 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 74/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hausjärven Kalliontien (maantie 13810) kunnostamiseen (490 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 75/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 3254 perusparannuksen jatkamiseen (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 76/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hunsalantien ja Siikalantien (11225) kunnostamiseen Lopella (650 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 77/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vojakkalantien 2824 kunnostamiseen Lopella (750 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 78/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 hirviaidoitukseen Riihimäeltä Hausjärvelle sekä riista-aidan jatkamiseen Lopelta länteen (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 79/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raskaan liikenteen pysäköinti- ja levähdysalueiden määrän kasvattamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 80/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 luokituksen muuttamiseen valtatieksi sekä perusparantamisen aloittamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 81/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Päijät- ja Kanta-Hämeen pienempien valtionteiden korjausvelkahankkeeseen (10 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 82/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lopen Launosten ja Riihimäen välisen kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja rakentamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 83/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 parantamiseen välillä Tammela—Hollola (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 84/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ojajärventien (maantie 13659) perusparantamisen vaatiman tiesuunnitelman tekemiseen, peruskorjauksen ja oikaisun tekemiseen Tammelan kunnassa (2 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 85/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan Tuuloksen ja Turun välisen valtatie 10 perusparannukseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 86/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintamalisän korotukseen (3 100 000 euroa) 33.50.50
- Talousarvioaloite TAA 87/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sotiemme Veteraanit ja Sotiemme Naiset -varainhankintojen tuotonalemman kompensointiin (1 000 000 euroa) 33.50.55
- Talousarvioaloite TAA 88/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vammautumattomien sotiemme veteraanien puolisoitten ja leskien kuntoutukseen (5 000 000 euroa) 33.50.57
- Talousarvioaloite TAA 89/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Heinolan lintuhoitolan toiminnan ylläpitämiseen (100 000 euroa) 35.10.21
- Talousarvioaloite TAA 90/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aulangon puistometsän peruskorjaushankkeen jatkamiseen (2 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 91/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen sekä Evon retkeilyalueen kehittämiseen (3 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 92/2021 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luontoretkeilyalueiden ylläpitämiseen (3 000 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 93/2021 vp Hanna Holopainen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kriminaalihuoltosäätiön projektiin koulutusohjelman laatimiseksi hyvinvointialueiden henkilöstölle (80 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 94/2021 vp Hanna Holopainen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistämisen suunnitteluun (500 000 euroa) 26.20.01
- Talousarvioaloite TAA 95/2021 vp Mari Holopainen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Apuna ry:lle lapsiperheköyhyyden torjumiseksi (200 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 96/2021 vp Veronika Honkasalo vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 97/2021 vp Inka Hopsu vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pakolaisneuvonta ry:n toiminnan tukemiseen (300 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 98/2021 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pelastustoimen toimintamenoihin (80 000 000 euroa) 26.30.01

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 99/2021 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle ja kasvulle -kehityshankkeeseen (300 000 euroa) 33.03.31
- Talousarvioaloite TAA 100/2021 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikkuvien päivystyspalveluiden kehittämishankkeelle Combilanssille (3 200 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 101/2021 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsästäjäliitto ry:n toimintaan (100 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 102/2021 vp Hanna Huttunen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Savon sotainvalidiperinteen tallentamiseen (25 000 euroa) 29.80.55
- Talousarvioaloite TAA 103/2021 vp Hanna Huttunen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sarvisalon tien kunnostukseen Kiteen Kesälahdella (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 104/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tievalaistukseen maantielle 167 välille Renkomäki—Pennala (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 105/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 14133 (Salonsaarentie) kunnostamiseen Asikkalassa (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 106/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 14061 (Kostilantie) kunnostamiseen Hämeenlinnassa (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 107/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 3191 (Sankolantien) kunnostamiseen Hämeenlinnassa (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 108/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 14112 (Vappulantie) kunnostamiseen Hämeenlinnassa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 109/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 1631 (Luhtikyläntie) kunnostamiseen Orimattilassa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 110/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 11875 (Sepänjoentie) kunnostamiseen Orimattilassa (1 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 111/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 4143 (Muikkusalmentie) kunnostamiseen Heinolassa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 112/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 3254 (Kaukelantie) kunnostamiseen Padasjoella (1 100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 113/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13937 (Liesontie—Pitkäläntie—Avuskulmantie) kunnostamiseen Hämeenlinnassa (1 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 114/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 2951 (Mommilantie) kunnostamiseen Hämeenlinnassa (1 600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 115/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 Tuuliharjan eritasoliittymän ja yhdystien suunnitteluun ja rakentamiseen välillä maantie 4 ja maantie 140 Orimattilassa (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 116/2021 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Evon retkeilyalueen kunnostukseen ja kehittämiseen (1 500 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 117/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen Varsinais-Suomessa (50 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 118/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite ehdotetun määrärahan vähentämisestä aluevaltuustoryhmille maksettavien tukien kohtuullistamiseksi (- 5 476 000 euroa) 28.89.30
- Talousarvioaloite TAA 119/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vapaa Kielivalinta ry:n toiminnan tukemiseen (25 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 120/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi—Armenia-yhdistys ry:n toiminnan tukemiseen (20 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 121/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi—Unkari Seura - Finn-Magyar Tarsasag ry:n toiminnan tukemiseen (32 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 122/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loimaa-Seura ry:n toiminnan tukemiseen (40 000 euroa) 29.80.50

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 123/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä Veljesapu-Perinneyhdistys ry:lle tutkimustoiminnan tukemiseen (45 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 124/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä Lounais-Suomen Partiopiiri ry:lle alueellisen partiotoiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 29.91.50
- Talousarvioaloite TAA 125/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä SEY Suomen eläinsuojelu ry:n toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 126/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä valtatie 10 Liedon Kirkkotien risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 127/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä valtatie 10 Liedon Nuolemonportin risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 128/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä valtatie 10 Liedon Metsolantien risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 129/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä Laitilan Kodisjoentien perusparannuksen suunnitteluun välille Kaurila—Suomela (50 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 130/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä Laitilan Limokorventien perusparannuksen suunnitteluun (50 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 131/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä Liedon Raukkalantien perusparannuksen suunnitteluun osuudella valtatie 10 ris-teys—Saukonojan koulu (75 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 132/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä seututien 181 ja Karunantien sekä seututien 181 ja Korvalantien risteysten liikenneturvallisuuden parantamiseen (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 133/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä Loimaan Lauroistentien ja Köyliöntien perusparannukseen (150 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 134/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäamisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun seututielle 192 Maskun Lemun ja Raison Somersojan välille (150 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 135/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 8 meluaidan rakentamiseen välille Härkämäki—Huhko (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 136/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun Kaarinan Vanhanunnantielle (88 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 137/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Operaatio Ruokakassi ry:n toiminnan tukemiseen (75 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 138/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puutiaisavokumerokotuksiin Naantalin saaristoalueille (60 000 euroa) 33.70.20
- Talousarvioaloite TAA 139/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Metsästäjäliitto ry:lle ympäristötöihin (100 000 euroa) 35.01.65
- Talousarvioaloite TAA 140/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Littoistenjärven osakaskuntien hoitokunnan toiminnan tukemiseen järven tilan parantamiseksi (15 000 euroa) 35.10.22
- Talousarvioaloite TAA 141/2021 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valkopeskikihanhien viljelyksille ja viheralueille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja ehkäisyyn Varsinais-Suomessa (40 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 142/2021 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tiedeviestinnän ja museoalaa palvelevan näyttelynhallintajärjestelmän kehittämiseen (150 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 143/2021 vp Heli Järvinen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä norppareitistön kehittämiseen (50 000 euroa) 30.64.50
- Talousarvioaloite TAA 144/2021 vp Heli Järvinen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väliinputoajille työnhakijamarkkinoilla (100 000 euroa) 32.30.51
- Talousarvioaloite TAA 145/2021 vp Heli Järvinen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Puruveden vesienhoitoon (120 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 146/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalousmuseo Sarkan koneellistamisen näyttelyn uudistamiseen (100 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 147/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salon itäisen ohikulkutien toisen vaiheen suunnitteluun (1 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 148/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 9 Turku-Tampere yhteysvälin parantamiseen välillä Liedon asema—Aura (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 149/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kaarinan läntisen ohitustien rakentamisen aloittamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 150/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä E18 Turun kehätien parantamiseen Raision keskustassa (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 151/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatiellä 8 Laitilan kiertoeritasoliittymän rakentamisen aloittamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 152/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan osoittamisesta Turun Tunnin junan rakentamiseen 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 153/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan osoittamisesta Varsinais-Suomen lähijunaliikenteen käynnistämiseen 31.20.55
- Talousarvioaloite TAA 154/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkekehityskeskuksen perustamiseen (1 000 000 euroa) 33.03.25
- Talousarvioaloite TAA 155/2021 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan osoittamisesta Saaristomeren tilan parantamiseen 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 156/2021 vp Emma Kari vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 157/2021 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 yhteysvälin Lahti—Tampere palvelutasolähtöiseen kehittämisselvitukseen (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 158/2021 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden seudullisen joukkoliikenteen lippujärjestelmän kehittämiseen VR:n ja HSL:n kanssa (800 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 159/2021 vp Pia Kauma kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 25 liikenneturvallisuuden parantamiseen välillä Meltola—Mustio (13 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 160/2021 vp Pia Kauma kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliakiakorvaukseen 16 vuotta täyttäneille henkilöille, joille on ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita (15 000 000 euroa) 33.40.60

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 161/2021 vp Ville Kaunisto kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 15 parantamiseen (126 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 162/2021 vp Juho Kautto vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi maantielle 6450 (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 163/2021 vp Juho Kautto vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyenliikenteen väylän rakentamiseksi maantielle 6456 (Konginkangas—valtatie 4) (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 164/2021 vp Hilikka Kemppi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Paimelantien (maantie 14119) ja Ilmotuntien (maantie 14122) liittymän porrastamiseen ja kevyen liikenteen alikulun rakentamiseen valtatiellä 24 (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 165/2021 vp Hilikka Kemppi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden seudun hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskukseen laajentamiseksi valtakunnalliseksi toimijaksi (600 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 166/2021 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tuomioistuinten toiminnan turvaamiseen (10 000 000 euroa) 25.10.03
- Talousarvioaloite TAA 167/2021 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitoksen toiminnan turvaamiseen (5 000 000 euroa) 25.30.01
- Talousarvioaloite TAA 168/2021 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rikosseuraamuslaitoksen toiminnan turvaamiseen (5 000 000 euroa) 25.40.01
- Talousarvioaloite TAA 169/2021 vp Pihla Keto-Huovinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pikavuoropysäkin rakentamiseksi Mäntsälän rautatieaseman yhteyteen (4 200 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 170/2021 vp Pihla Keto-Huovinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kehä V -hankkeen toteuttamiseksi Hanko—Mäntsälä välillä (84 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 171/2021 vp Marko Kilpi kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteilijaeläkkeiden määrän nostamiseen vuodessa 50:stä eläkkeestä sataan eläkkeeseen (1 000 000 euroa) 29.80.16
- Talousarvioaloite TAA 172/2021 vp Marko Kilpi kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteilija-allianssin kolmivuotisen kokeilun käynnistämiseen (5 500 000 euroa) 29.80.51

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 173/2021 vp Marko Kilpi kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Savon liikunnan ja kuntien hankkeeseen Nuoret iloiten liikkeelle (120 000 euroa) 29.9.50
- Talousarvioaloite TAA 174/2021 vp Jari Kinnunen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 nelikaistaisuuden jatkamiseen Nokian Maatilan eritasoliittymästä Kahtalammentien risteykseen (20 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 175/2021 vp Jari Kinnunen kok Talousarvioaloite valtateiden 12 ja 4 sekä kantatien 51 parantamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-20 000 000) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 176/2021 vp Jari Kinnunen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13681 eli Välikiläntien päällysteen uusimiseksi Urjalassa (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 177/2021 vp Jari Kinnunen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pälkäneen ja Padasjoen välisen yhdystien parantamiseen välillä Kynärö—Pälkäneen kunnan raja Porasassa (maantie 3200) (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 178/2021 vp Jari Kinnunen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 12 Luopioisten liittymän parantamiseen Pälkäneellä (1 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 179/2021 vp Jari Kinnunen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 310 päällystämiseksi välillä Valkeakoski—Kangasala (1 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 180/2021 vp Jari Kinnunen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 130 liikenneolosuhteiden parantamiseksi välillä Valkeakoski—Lempäälä (11 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 181/2021 vp Jari Kinnunen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä autiotupaverkoston korjausvelan vähentämiseen (250 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 182/2021 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (400 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 183/2021 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toimintaan (300 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 184/2021 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan (400 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 185/2021 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sauvo—Pyhäloukas-tien perusparannukseen (4 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 186/2021 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hannukselantien (maantie 17379) peruskorjauksen suunnitteluun (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 187/2021 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aunes—Hautala paikallistien peruskorjaukseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 188/2021 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden sillan rakentamiseen Kyrönjoen yli välille Reiniläntie (maantie 7200) —Alapääntie (maantie 17607) Seinäjoen Ylistarossa (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 189/2021 vp Pasi Kivisaari kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 7233 peruskorjaukseen välillä Viemerö—Rannanjärvi (5 600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 190/2021 vp Jukka Kopra kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sopimussotilaiden palkkaamiseen (2 000 000 euroa) 27.10.01
- Talousarvioaloite TAA 191/2021 vp Jukka Kopra kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lappeenrannan Korkea-ahon ja Tanin välisen tieosuuden parantamiseen (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 192/2021 vp Jukka Kopra kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savitaipaleen ja Taipalsaaren välisen Kuivasensaaren yhdystien 14777 perusparantamiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 193/2021 vp Jari Koskela ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen kehäradan esiselvitystöihin (70 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 194/2021 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väistökaistojen rakentamiseen kantatien 44 ja Kirkkokallion teollisuusliittymään Satakunnassa (80 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 195/2021 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väistökaistojen rakentamiseen valtatie 23 ja Halmeentien teollisuusliittymään Kankaanpäässä (80 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 196/2021 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13219 Santanen (Santaskyläntie) kunnostamiseen Satakunnassa (750 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 197/2021 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 2600 Pomarkku—Lavia kunnostamiseen (800 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 198/2021 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13207 Verttuu kunnostamiseen Kankaanpäässä (850 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 199/2021 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lauhanvuori—Hämeen kangas-geopuiston kehittämiseen (200 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 200/2021 vp Johannes Koskinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Moreeni-Rastikankaan eritasoliittymän ja HCT-palvelualueen suunnitteluun ja toteutuksen ensivaiheisiin valtiolla 3 (1 100 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 201/2021 vp Hanna Kosonen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pyöräilyn edellytysten parantamiseen kantatiellä 71 välillä Anttola—Torppala (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 202/2021 vp Katri Kulmuni kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rovaniemen sotilaskotiyhdistyksen uuden sotilaskotiauton hankintaan (45 000 euroa) 27.10.50
- Talousarvioaloite TAA 203/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyyden edistämiseen (200 000 euroa) 25.01.50
- Talousarvioaloite TAA 204/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 18835 kunnostamiseen välillä Sarakylä—Kouva Pudasjärvellä (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 205/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 8043 (Luohuantie) kunnostamiseen Siikajoella (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 206/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 4681 (Harjurannantie) kunnostamiseen Varkaudessa (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 207/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hyryntien siirtämiseksi Kuhmossa (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 208/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonto- ja retkikohteiden kehittämiseen Rokuan Geopuistossa (160 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 209/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sallan kansallispuiston ja UK-puiston Savukosken puoleisen osan palvelustuksen parantamiseen (250 000 euroa) 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 210/2021 vp Merja Kyllönen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä retkeilyn, luonnonsuojelun ja suojeluhistorian sekä kulttuuriperinnön kannalta tärkeiden kohteiden rakenteiden kunnostustöihin (337 000 euroa) 35.10.52
- Talousarvioaloite TAA 211/2021 vp Joonas Könttä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tien 607 Petäjävedentie soratieosuuden perusparannukseen Jyväskylässä ja Petäjävedellä välillä Korpilahti—Petäjävesi (60 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 212/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotitalousvähennyksen laajentamiseen lasten ja perheen tukipalveluihin (2 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 213/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinpoliisitoiminnan laajentamiseen koko Suomeen (2 000 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 214/2021 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä asiakasmaksulain maksuttomuuden laajentamiseen kaikkiin alaikäisten terveydenhuollon palveluihin (10 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 215/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä virallisen koira- ja kissarekisterin perustamiseen (800 000 euroa) 30.20.01
- Talousarvioaloite TAA 216/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kuntien eläinlääkärien vastaanottojen välineistön ja kaluston parantamiseen (2 000 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 217/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liityntäpysäköinnin parantamiseen Espoon kaupunkiradan ja länsimetron varrella (40 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 218/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nummelan lentokentän toimintaedellytysten turvaamiseen (650 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 219/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkäreiden erikoistumisvirkojen perustamiseen erikoislääkäreiden puutealoille (2 000 000 euroa) 33.60.33
- Talousarvioaloite TAA 220/2021 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspalveluiden terapiatakuun toteuttamiseen (35 000 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 221/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vastasyntyneiden seulontojen laajentamiseen (200 000 euroa) 33.70.50

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 222/2021 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä C-hepatiitin eliminoimiseen (600 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 223/2021 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintasyöpäseulontojen laajentamiseen 70—74-vuotiaisiin naisiin (4 350 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 224/2021 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite polttoaineverotusta koskevan tuottoarvion vähentämisestä (-254 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 225/2021 vp Antero Laukkanen kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kristillisten koulujen ja päiväkotien toiminnan kehittämiseen (120 000 euroa) 29.10.51
- Talousarvioaloite TAA 226/2021 vp Antero Laukkanen kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Someron kunnassa sijaitsevan Salkolantien perusparannukseen (800 000 euroa) 31.20.20
- Talousarvioaloite TAA 227/2021 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähävaraisille ruoka-apua jakavien järjestöjen toimintaan (2 000 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 228/2021 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lapsilisän tasokorotukseen (115 000 000 euroa) 33.10.50
- Talousarvioaloite TAA 229/2021 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden Kisapuisto -hankkeen suunnitteluun ja projektin aloittamiseen (500 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 230/2021 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 14086 Sipurantien jalankulku- ja pyörätien jatkamiseen Viuhasta Takkulaan (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 231/2021 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden ensi- ja turvakoti ry:n toiminnan turvaamiseen (50 000 euroa) 33.60.52
- Talousarvioaloite TAA 232/2021 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Kanta-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.90.50
- Talousarvioaloite TAA 233/2021 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Päijät-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.90.50
- Talousarvioaloite TAA 234/2021 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vesijärven hoito-ohjelman edistämiseen (200 000 euroa) 35.10.61

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 235/2021 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoonjoen Strömbergin kalatien ja Keravanjoen Kirkonkylänkosken kalateiden kunnostamiseen (200 000 euroa) 30.40.31
- Talousarvioaloite TAA 236/2021 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kiertotalousyhteisö Jalotus ry:lle (300 000 euroa) 32.20.40
- Talousarvioaloite TAA 237/2021 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keravan Polku ry:n toiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen (40 000 euroa) 33.70.50
- Talousarvioaloite TAA 238/2021 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pyhtään lintuhoitolan toimintaan (150 000 euroa) 35.10.21
- Talousarvioaloite TAA 239/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Museoviraston toiminnan parantamiseen (500 000 euroa) 29.80.04
- Talousarvioaloite TAA 240/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salon Angelniementien parantamiseen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 241/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Someron Kaurakedontien parantamiseen (400 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 242/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Someron Häntäläntien—Koskentie parantamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 243/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kosken Hongistontien—Salon Koskentie parantamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 244/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salo—Somero väliselle tieosuudelle hirviaidan rakentamiseen (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 245/2021 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Salon Halikonlahden lintutornin kunnostukseen (20 000 euroa) 35.10.21
- Talousarvioaloite TAA 246/2021 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Jokelantien parantamiseen Raahessa (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 247/2021 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pirttikosken maantien parantamiseen Pyhäjoella (250 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 248/2021 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tuulivoimakuljetuksille tarpeellisten maantieliittymien leventämiseen Raahessa (470 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 249/2021 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mattilanperäntien parantamiseen Raahessa (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 250/2021 vp Hanna-Leena Mattila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Luohuantien kunnostamiseen Siikajoella (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 251/2021 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä löytöeläintalojen ylläpitokustannuksiin (300 000 euroa) 30.20.20
- Talousarvioaloite TAA 252/2021 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomenhevosliitto ry:n toimintaan (100 000 euroa) 30.20.62
- Talousarvioaloite TAA 253/2021 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hyvinkään liityntäpysäköinnin suunnitteluun (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 254/2021 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kehä V:n liittymien, ohituskaistojen ja yleisen turvallisuuden parantamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 255/2021 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin Uudellamaalla (500 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 256/2021 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmaesteellisten asuinolosuhteiden parantamiseen (500 000 euroa) 35.20
- Talousarvioaloite TAA 257/2021 vp Sari Multala kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteilijoiden, kirjailijoiden ja kääntäjien apurahaan (500 000 euroa) 29.80.51
- Talousarvioaloite TAA 258/2021 vp Sari Multala kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikunnan kansalaistoimintaan (1 000 000 euroa) 29.90.50
- Talousarvioaloite TAA 259/2021 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä huippu-urheiluyksikön lajeille jakamaan tehostamistukeen (200 000 euroa) 29.90.56
- Talousarvioaloite TAA 260/2021 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liittymien poistamiseksi ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi Ilmajoen Koskenkorvalla valtatie 3 varressa (6 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 261/2021 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikenneturvallisuuden parantamiseen Kurikan ja Jalasjärven välillä olevassa Ahonkylän mutkassa (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 262/2021 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17243 alkupään perusparannukseen ja päällystämiseen Etelä-Pohjanmaalla (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 263/2021 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 6880 päällystämisen loppuun saattamiseen välillä Tainuskylä—Nopankylä Etelä-Pohjanmaalla (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 264/2021 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien suunnitteluun ja rakentamiseen maantielle 7000 välille Koskenkorva—Ilmajoen maatalousoppilaitos (1 300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 265/2021 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien suunnitteluun ja rakentamiseen maantielle 17404 välille kantatie 67—Kaivola Ilmajoella (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 266/2021 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lintulan luostarin toiminnan kehittämiseen (200 000 euroa) 29.01.51
- Talousarvioaloite TAA 267/2021 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajaton taide ry:lle (15 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 268/2021 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hoitotyön Tutkimussäätiön toimintaan (212 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 269/2021 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä harvinaisten sairauksien koordinaatiotehtävien jatkamiseen (310 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 270/2021 vp Mika Niikko ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kroonisen väsymysoireyhtymän (ME/CFS) biolääketieteelliseen tutkimukseen (200 000 euroa) 33.60.32
- Talousarvioaloite TAA 271/2021 vp Jouni Ovaska kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenkyrön Maisematien peruskorjaukseen ja päällystämiseen (900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 272/2021 vp Jouni Ovaska kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vatulantien Ikaalisten pään peruskorjaukseen ja päällystämiseen (1 515 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 273/2021 vp Jouni Ovaska kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 3:n parantamiseen välillä Alaskylä—Parkano (14 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 274/2021 vp Lulu Ranne ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raakapuun kuormauspaikan rakentamiseksi pääradan varteen Janakkalaan (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 275/2021 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pelastusopistolle pelastajakoulutuksen lisäämiseen (2 100 000 euroa) 26.30.01
- Talousarvioaloite TAA 276/2021 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lepikon torpan päärakennuksen katon uusimiseen (20 000 euroa) 29.80.31
- Talousarvioaloite TAA 277/2021 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Luonnonvarakeskukselle selvityksen tekemiseen lähiruoasta valtion ja kuntien ruokapalveluissa (200 000 euroa) 30.01.05
- Talousarvioaloite TAA 278/2021 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 5:n kehittämisinvestointiin Nerkoon kohdalla (20 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 279/2021 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusväylänpitoon (120 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 280/2021 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 5641 korjaamiseen tieosuudella valtatie 77—Iisalmen Kotikylä (4 500 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 281/2021 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruoka-avun järjestämiseen (2 000 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 282/2021 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lapuan ja Ylihärmän välisen tien (maantie 7233) korjaamiseen ja parantamiseen (5 600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 283/2021 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen asemaseudun kehittämiseen (25 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 284/2021 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuustutkimuksen kehittämiseen ja sote-vaikuttavuuskeskuksen käynnistämiseen (200 000 euroa) 33.03.63

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 285/2021 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotaorpojen kuntouttavien palvelujen mallintamiseen (4 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 286/2021 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun maantie 2956 (Rantatie) Hollola välillä Pyhäniementie—Messilä (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 287/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite maittain kohdentamattomaan kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-16 900 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 288/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite humanitaariseen apuun ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-45 150 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 289/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-100 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 290/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-115 740 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 291/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite kehitysyhteistyön suunnitteluun ja tukitoimintoihin sekä kehityspoliittiseen tiedotukseen ehdotetun määrärahan poistamisesta (-4 755 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 292/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeen ja kehitystiedotukseen sekä kuntasektorin kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan poistamisesta (-87 950 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 293/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite rasismien vastaisen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelman hankkeisiin ehdotetun määrärahan poistamisesta (-120 000 euroa) 25.01.01
- Talousarvioaloite TAA 294/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 965 000 euroa) 26.40.01
- Talousarvioaloite TAA 295/2021 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenoihin ehdotetun määrärahan poistamisesta (-14 450 000 euroa) 29.01.04
- Talousarvioaloite TAA 296/2021 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite omaishoidon tuen verovapaudesta johtuvan veroarvion vähentämiseksi (-65 000 000 euroa) 11.01.01

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 297/2021 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten hoidon ja saattohoidon tason parantamiseen (50 000 000 euroa) 28.9.30
- Talousarvioaloite TAA 298/2021 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä määrärahan lisäämisestä opintotuen tulorajojen nostamiseen (10 000 000 euroa) 29.7.55
- Talousarvioaloite TAA 299/2021 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pohjavesien suojelutoimenpiteisiin Forssassa valtatiellä 10 ja maantiellä 284 (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 300/2021 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten yrittäjyyskasvatuksen lisäämiseksi ja nuorten yritysten starttipolku - palvelun kehittämiseen (350 000 euroa) 32.3.51
- Talousarvioaloite TAA 301/2021 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä METSO-ohjelman toteuttamiseen (1 000 000 euroa) 30.4.45
- Talousarvioaloite TAA 302/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden Alahärmä—Kortesjärvi-tielinjauksen suunnitteluun (100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 303/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17217 perusparantamiseen ja päällystämiseen Kurikassa välillä Rantatie—Tiemestarintie (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 304/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kauhavan risteys-alueen valtatie 19 ja kantatie 63 suunnitteluun (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 305/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kaartusentien perusparantamiseen ja päällystämiseen Alajärvellä (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 306/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 19 valaisemiseen tieosuudella Luopajarvi—Rengonharju (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 307/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kauhavan Kauppatien peruskorjaukseen (700 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 308/2021 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä paikallistien 7233 Ylihärmä—Viemerö perusparannukseen (750 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 309/2021 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17243 (Ahonkyläntie) ja maantien 17242 (Ahon siltatie) perusparantamiseen Kurikassa (1 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 310/2021 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 67 parantamiseen välillä Ilmajoki—Seinäjoki (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 311/2021 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alemman tieverkon parantamiseen Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella (10 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 312/2021 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan yhteysvälin Seinäjoki—Tampere kaksoisraiteen suunnitteluun (5 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 313/2021 vp Jussi Saramo vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoon vanhan sillan peruskorjaamiseen (800 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 314/2021 vp Jussi Saramo vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä jalankulku- ja pyöräilytien rakentamiseen maantien 1070 rinnalle Sammatti—Myllykylä-välille (850 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 315/2021 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hoitotyön tutkimussäätiö Hotuksen toimintaan (200 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 316/2021 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon laaturekistereiden vakiinnuttamiseen (2 000 000 euroa) 33.03.04
- Talousarvioaloite TAA 317/2021 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (10 000 000 euroa) 33.60.32
- Talousarvioaloite TAA 318/2021 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kuntoutustakuun pilotoimiseen (10 000 000 euroa) 33.60.39
- Talousarvioaloite TAA 319/2021 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mansonieniemi-Riitälä tieosuuden parantamiseen valtatie 3:lla (4 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 320/2021 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Murhasaaren ohituskaistan rakentamiseen valtatiellä 11 (10 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 321/2021 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuteen ohituskaistaan ja tielinjan oikaisuun tieosuudella Alaskylä—Parkano (13 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 322/2021 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yrittäjyysspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyviin kokeiluhankkeisiin (2 000 000 euroa) 29.10.20
- Talousarvioaloite TAA 323/2021 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 65 perusparannuksen suunnitteluun ja perusparannuksen aloittamiseen välillä Kyrölahti—Virrat (3 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 324/2021 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lisäraiteen jatkosuunnitteluun ja rakennustöiden aloittamiseen välillä Lielähti—Ylöjärvi sekä Ylöjärven ja Tampereen välisen lähijunaliikenteen edellyttämien seisakkeiden suunnitteluun ja rakentamiseen (15 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 325/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ilmavoimien lentotoimintaharjoituksiin Kauhavan lentokentällä (200 000 euroa) 27.10.01
- Talousarvioaloite TAA 326/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17099 Sulkavankylä—Kihniö kunnostamiseen Alavudella (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 327/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Niemenkyläntien 17355 alkuosan päällystämiseen Alavudella (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 328/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Alahärmän eritasoliittymien parantamisen suunnitteluun valtatiellä 19 (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 329/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuortaneen Mäyrän kiertoliittymän suunnitteluun ja rakentamiseen (550 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 330/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 eritasoliittymien suunnitteluun Seinäjoella valtatie 19—kantatie 67 välisellä tieosuudella (600 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 331/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17692 Alajärven Kaartusentien perusparannukseen (1 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 332/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantateiden 63 ja 68 liittymän parantamiseen Evijärvellä (1 100 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 333/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtateiden 3 ja 19 Jalasjärven liittymän parantamiseen (7 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 334/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 66 yksityistiejärjestelyihin Kuortaneella välillä Lahdenkan-
kaantie—Vierteen tie (250 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 335/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 oikaisuun välillä Ähtärin Myllymäki—Multia (1 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 336/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ähtärin Voilammen kunnostuksen jatkotoimiin (10 000 euroa) 35.10.61
- Talousarvioaloite TAA 337/2021 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanginvartijakoulutuksen käynnistämiseen Rikosseuraamuslaitoksen ja Ylä-Savon ammattiopiston yhteistyönä (100 000 euroa) 29.20.30
- Talousarvioaloite TAA 338/2021 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Leppävirran Kurjalanrannantien (maantie 16393) kunnostamiseen (1 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 339/2021 vp Saara-Sofia Sirén kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien kansalaisjärjestöjen toiminnan vahvistamiseen (1 641 000 euroa) 24.90.50
- Talousarvioaloite TAA 340/2021 vp Ruut Sjöblom kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kehä IV:n suunnittelua varten (6 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 341/2021 vp Mirka Soinikoski vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ratalain mukaisen yleissuunnitelman laatimiseen Riihimäki—Tampere-rataosalla (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 342/2021 vp Mari-Leena Talvitie kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pelastajapuljan helpottamiseksi ja kaksikielisen pelastajakurssin järjestämiseksi (3 750 000 euroa) 26.30.01
- Talousarvioaloite TAA 343/2021 vp Mari-Leena Talvitie kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulu—Ylivieska kaksoisraiteen suunnitteluun (25 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 344/2021 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamisesta johtuvan veroarvion vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 11.04.01
- Talousarvioaloite TAA 345/2021 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintakyvyn parantamiseen ja poliisien määrän lisäämiseen (10 000 000 euroa) 26.10.01
- Talousarvioaloite TAA 346/2021 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliakiakorvauksen palauttamiseen (15 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 347/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite omaishoidon tuen verotuksen keventämisestä johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 348/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ansio- ja pääomatulon tuottojen vähentämisestä työtulovähennyksen korottamisen johdosta (-62 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 349/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ansio- ja pääomatulon tuottoarvon korottamisesta suursäätiöiden ja yhdistysten pääomaverovelvollisuuden johdosta (65 000 000 euroa) 11.01.01
- Talousarvioaloite TAA 350/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite dieselpolttoaineen verotuksen kohtuullistamisesta johtuvan energiaverotuloarvion vähentämisestä (-65 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 351/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ammattidieselin verotuen käyttöönottamisesta johtuvan energiaverotuloarvion vähentämisestä (-110 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 352/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite liikenne- ja lämmityspolttoaineiden verojen keventämisestä johtuvan valmisteverotuloarvion vähentämisestä (-354 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 353/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raskaalta liikenteeltä perittävän tienkäyttömaksun johdosta (40 000 000 euroa) 11.19.05
- Talousarvioaloite TAA 354/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite väylämaksutulojen tuottoarvion poistamisesta (-51 000 000 euroa) 11.19.06
- Talousarvioaloite TAA 355/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ministerien valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkaukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 23.01.02

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 356/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmakorjausten vauhdittamiseen (10 000 000 euroa) 23.01.25
- Talousarvioaloite TAA 357/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 23.20.50
- Talousarvioaloite TAA 358/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-520 000 000 euroa) 24.30.66
- Talousarvioaloite TAA 359/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tuomioistuinten toimintamenoihin (11 000 000 euroa) 25.10.03
- Talousarvioaloite TAA 360/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenoihin (2 000 000 euroa) 25.10.04
- Talousarvioaloite TAA 361/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Syyttäjälaitoksen toimintamenoihin (2 000 000 euroa) 25.30.01
- Talousarvioaloite TAA 362/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 25.40.01
- Talousarvioaloite TAA 363/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (10 000 000 euroa) 26.20.01
- Talousarvioaloite TAA 364/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-30 000 000 euroa) 26.40.01
- Talousarvioaloite TAA 365/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-71 000 000 euroa) 26.40.21
- Talousarvioaloite TAA 366/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-21 000 000 euroa) 26.40.63
- Talousarvioaloite TAA 367/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Puolustusvoimien toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 27.10.01
- Talousarvioaloite TAA 368/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 28.10.02
- Talousarvioaloite TAA 369/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korottamisesta aiheutuvien verotulomenetysten korvaamiseksi kunnille (41 000 000 euroa) 28.90.35

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 370/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työtulovähennyksen madaltamisesta aiheutuvien verotulomenetysten korvaamiseksi kunnille (83 000 000 euroa) 28.90.35
- Talousarvioaloite TAA 371/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä erityisopettajien ja pienryhmäopetuksen lisäämiseen (22 000 000 euroa) 29.10.20
- Talousarvioaloite TAA 372/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite poliittisten nuorisjärjestöjen tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 29.91.50
- Talousarvioaloite TAA 373/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienviljelijöiden tukemiseen (50 000 000 euroa) 30.20.40
- Talousarvioaloite TAA 374/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite luonnonvara- ja biotalouden edistämisen henkilöstömenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 30.40.22
- Talousarvioaloite TAA 375/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemera-ohjelmaan (10 000 000 euroa) 30.40.44
- Talousarvioaloite TAA 376/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite televisio- ja radiorahastoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-139 000 000 euroa) 31.20.60
- Talousarvioaloite TAA 377/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-87 000 000 euroa) 32.30.43
- Talousarvioaloite TAA 378/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatioon (87 000 000 euroa) 32.30.46
- Talousarvioaloite TAA 379/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-8 000 000 euroa) 32.50.03
- Talousarvioaloite TAA 380/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite kotouttamiskorvauksiin varatun määrärahan vähentämisestä (-154 000 000 euroa) 32.50.30
- Talousarvioaloite TAA 381/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä erityisen tuen tarpeessa oleville henkilöille ruoka-apua tarjoaville järjestöille (2 000 000 euroa) 33.03.63
- Talousarvioaloite TAA 382/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienituloisten diabeetikoiden lääkekorvauksiin (2 000 000 euroa) 33.30.60
- Talousarvioaloite TAA 383/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkkeiden omavastuun laskemiseen pienituloisilta (11 000 000 euroa) 33.30.60

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 384/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (2 000 000 euroa) 33.40.60
- Talousarvioaloite TAA 385/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhanturvaajien ja kriisinhallinnan siviilihenkilöstön jälkihoitoon (5 000 000 euroa) 33.50
- Talousarvioaloite TAA 386/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen so-siaalihuollon kustannuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 000 000 euroa) 33.60.37
- Talousarvioaloite TAA 387/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalousyrittäjien lomituspalveluihin (20 000 000 euroa) 33.80.40
- Talousarvioaloite TAA 388/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite luonnonsuojelun henkilöstömenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 35.10.21
- Talousarvioaloite TAA 389/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ympäristömenojen henkilöstömenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 35.10.22
- Talousarvioaloite TAA 390/2021 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite luonnonsuojelualueiden hankintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 35.10.63
- Talousarvioaloite TAA 391/2021 vp Kari Tolvanen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hanko—Hyvinkää-radan perusparantamiseen (45 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 392/2021 vp Ano Turtiainen vkk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taajamien ulkopuolisten päällystettyjen teiden ja sorateiden korjaamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 393/2021 vp Sinuhe Wallinheimo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 Palokan kohdan parantamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 394/2021 vp Sinuhe Wallinheimo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 4 Vaajakosken kohdan parantamiseen (15 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 395/2021 vp Matti Vanhanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yleisten kirjastojen toiminnan kehittämiseen kansalaisten ja päättäjien vuoropuhelun foorumeina (1 000 000 euroa) 29.80.30
- Talousarvioaloite TAA 396/2021 vp Matti Vanhanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä YES-verkoston yrittäjyyskasvatusmallin edistämiseen Suomen kunnissa sekä

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

mallin työkalujen ja materiaalien tuomiseen kaikkien kuntien saataville (300 000 euroa) 29.91.52

- Talousarvioaloite TAA 397/2021 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipoon Söderkullan ja Nikkilän välisen tiestön ja risteysten parantamiseen (5 300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 398/2021 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipoonlahden eritasoliittymän saneeraukseen (8 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 399/2021 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoonväylän/Lahdenväylän liittymärampin toisen kaistan rakentamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 400/2021 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keravan liityntäpysäköintihankkeeseen (4 300 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 401/2021 vp Heikki Vestman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähähiilisen SMR-teknologian tutkimukseen ja tuotekehitykseen (6 000 000 euroa) 32.20.41
- Talousarvioaloite TAA 402/2021 vp Jussi Wihonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 15640 kunnostukseen Liperissä (1 000 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 403/2021 vp Sofia Vikman kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lukulahja lapselle -ohjelman jatkamiseen neuvoloissa (300 000 euroa) 29.80.52
- Talousarvioaloite TAA 404/2021 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä aluetaloutta ja liikenteen sujuvuutta tukeviin väyläinvestointeihin Pohjois-Pohjanmaalla (25 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 405/2021 vp Tuula Väättäinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä digilaitteiston ja -ohjelmistojen hankkimiseen Halosten museosäätölle (5 000 euroa) 29.80.55
- Talousarvioaloite TAA 406/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristyksen perumisesta johtuvan verotuloarvion vähentämisestä (-105 000 000 euroa) 11.08.07
- Talousarvioaloite TAA 407/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon tason parantamiseen ja hoitovelan purkuun (500 000 000 euroa) 28.90.30
- Talousarvioaloite TAA 408/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppisopimuskoulutukseen (10 000 000 euroa) 29.20.30

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpideoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 409/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen yliopistokeskuksen aktivoivaan yhteistyöhön pk-yritysten kanssa (90 000 euroa) 29.40.50
- Talousarvioaloite TAA 410/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä aineettoman kulttuuriperinnön tietoisuuden lisäämiseen Suomessa (180 000 euroa) 29.80.50
- Talousarvioaloite TAA 411/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Furuholmintien ja maantie 749 kiertoliittymän suunnitteluun Luodossa (90 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 412/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen vientiteollisuuden tarvitsemiin kaksoisraidejärjestelyihin välillä Kokkola—Ykspihlaja (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 413/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 suunnitteluun välillä Ina—Kaustinen (200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 414/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan satamatien suunnitteluun (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 415/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 711 Alajärvi—Ruona tiesuunnitelman laatimiseen Alajärven Kuortaneella (250 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 416/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vetelin keskustan alikulkutunnelin rakentamiseen (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 417/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Alajepuan risteysjärjestelyjen suunnitteluun Uudessakaarlepyyssä (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 418/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 3 Juustoportin risteysjärjestelyjen parantamiseen Kurikan Jalasjärvellä (300 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 419/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 kunnostamisen suunnittelun käynnistämiseksi välillä Kaustinen—Toholampi (500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 420/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raakapuun kuormauspaikan korjaamiseen ja parantamiseen Alavudella (1 500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—429/2021 vp, toimenpidealoite TPA 73/2021 vp

- Talousarvioaloite TAA 421/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Närpiön Skarpängsvägenin rakentamiseen ja tiejärjestelyihin (2 200 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 422/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä teollisuusraiteiston rakentamiseen GigaVaasa-teollisuusalueelle (3 500 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 423/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Laihian Ratikylän rautatien alikulun rakentamiseen (4 550 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 424/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 661 parantamiseen tieosuuksilla Isojoen raja—maantie 663 ja maantie 664—Kauhajoen raja (6 900 000 euroa) 31.10.20
- Talousarvioaloite TAA 425/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen lentoaseman uusien toimintojen kehittämiseen (300 000 euroa) 31.10.31
- Talousarvioaloite TAA 426/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suupohjan radan kunnostamiseen ja sen kilpailukyvyyn parantamiseen (25 000 000 euroa) 31.10.77
- Talousarvioaloite TAA 427/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Osuuskunta Viexpon toimintaan (460 000 euroa) 32.01.40
- Talousarvioaloite TAA 428/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon edistämiseen Keski-Pohjanmaalla (150 000 euroa) 32.30.40
- Talousarvioaloite TAA 429/2021 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kokkolan sataman satamatoimintojen automatisointiin (430 000 euroa) 32.30.40
- Toimenpidealoite TPA 73/2021 vp Tom Packalén ps Toimenpidealoite poliisin määrärahojen alijäämän korjaamisesta ja niiden turvaamisesta pysyväälle tasolle ylivaalikautisesti